

GODIŠNJE IZVJEŠĆE

HRVATSKA NARODNA BANKA

2019

GODIŠNJE IZVJEŠĆE 2019.

Zagreb, srpanj 2020.

HRVATSKA NARODNA BANKA

Riječ guvernera¹

Godina koja je iza nas bila je makroekonomski dobra. Rast je blago ubrzan, zaposlenost i plaće porasle su, a vanjske i unutarnje makroekonomiske neravnoteže smanjivale su se. Monetarna politika bila je prilagodljiva, a stabilnost je tečaja održana. Snažno su rasli krediti kućanstvima i poduzećima, a uvjeti financiranja privatnog sektora i države bili su poticajni, s dosad najnižim kamatnim stopama i visokom likvidnošću. Fiskalna kretanja bila su također povoljna. Proračun je iz manjka prešao u blagi višak u 2018. i 2019., javni se dug nastavio smanjivati, čime je njegov kumulativni pad iznosio više od deset postotnih bodova BDP-a u posljednjih pet godina, a inozemni se dug u istom razdoblju smanjio. Sve je to pridonijelo povratku investicijskog rejtinga i izlasku Hrvatske iz skupine država s prekomjernim makroekonomskim neravnotežama u okviru Europskog semestra.

Pripreme za ulazak Hrvatske u europodručje traju već nekoliko godina i sastoje se, u suštini, od dva elementa: makroekonomskih mjera usmjerenih na smanjenje unutarnjih i vanjskih neravnoteža te strukturnih mjera koje poboljšavaju konkurentnost hrvatskoga gospodarstva.

Boris Vujčić, guverner

¹ Godišnje izvješće pisano je prije pandemije. Više o poduzetim mjerama vidi u ["Odgovoru HNB-a na krizu COVID-19"](#).

Pismo namjere o ulasku Hrvatske u tečajni mehanizam, nužnom koraku u pri-druživanju europodručju, supotpisali smo ministar financija i ja i uputili ga 4. srpnja 2019. institucijama EU-a, državama europodručja i Danskoj. U pismu smo se obvezali provesti niz reformskih mjera do ulaska u ERM II, od kojih su neke, poput provjere kvalitete imovine banaka, izrazito tehničkoga karaktera. Dva su reformska područja u nadležnosti HNB-a: daljnje jačanje supervizije bankovnog sustava uspostavom bliske suradnje između HNB-a i ESB-a, koju smo već bili zatražili u svibnju 2019., te unaprjeđenje okvira za provođenje makrobonitetne politike.

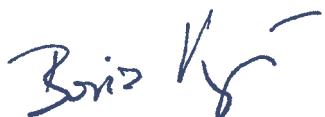
Intenzivirali smo napore na uspostavi bliske suradnje između HNB-a i ESB u 2019., u prvom redu prilagodbom ljudskih resursa i ustroja, a osim toga u organizaciji izravnog nadzora i pojedinim proceduralnim pitanjima. Posebno ističem velik dio naših aktivnosti usmjeren na sveobuhvatnu procjenu kvalite-te imovine pet banaka, koju je, u suradnji s HNB-om, proveo ESB. Ulazak u ERM II pozitivno će utjecati na gospodarstvo, a hrvatski građani uživat će vrlo opipljive direktne i indirektne dobrobiti, kao što su sniženje kamatnih stopa ili smanjenje tečajnog rizika. Da bi taj proces bio trajan i održiv, ključno je uz mudru ekonomsku politiku odlučnije uklanjati strukturne ranjivosti te povećati potencijalni rast nakon ulaska u ERM II.

Pratili smo ubrzavanje rasta nemajenskih gotovinskih kredita, koji čine oko 12% imovine bankarskog sustava. Iako oni nisu prijetili stabilnosti sustava, jer je kapital banaka veći od njihova iznosa, izdali smo preporuku bankama o postupanju pri njihovu odobravanju. Naime, ocijenili smo da bi daljnji rast potrošačkoga kreditiranja, zajedno s vrlo labavim kriterijima odobravanja, mogao otežati ili čak onemogućiti otplatu duga kada dođe do pogoršanja gospodarskih okolnosti. Blago usporavanje rasta gotovinskih kredita isključivo je rezultat usklađivanja s HNB-ovom preporukom, koja je bila podjednako efektivna za stabilnost sustava kao i za dobrobit potrošača.

HNB je u 2019. intenzivno radio na regulatornim i organizacijskim promje-nama u području tehnoloških inovacija finansijskih i bankovnih usluga, koje mijenjaju bankarstvo i platni promet kakav danas znamo. Mobilno bankarstvo odavno je promijenilo tradicionalno bankarstvo, a zamjenjuje već i internetsko bankarstvo. Broj transakcija zadanih mobitelom premašio je broj internetskih transakcija. Nova Direktiva o platnom prometu poduzećima koja nisu ban-ke omogućuje pristup depozitnim računima klijenata, ako ih klijenti ovlaste, kako bi u njihovo ime obavljali transakcije ili upravljali financijama. To povećava

konkurenčiju i dobrobiti za potrošače. Tehnologija nosi blagodati jednostavnosti i brzine, ali i rizike lakomislenosti. Nova tehnologija pred regulatora postavlja izazov pronalaženja ravnoteže između poticanja inovacija, koristi za potrošače te pravodobnog prepoznavanja i mogućeg reguliranja rizika.

Prošla godina, u kojoj su ostvareni ključni koraci prema pridruživanju europskom tečajnom mehanizmu i bankovnoj uniji, bila je uspješna i gospodarski i sa stajališta ostvarivanja ciljeva HNB-a. Kao i svih godina prije toga, razborita politika HNB-a, vođena isključivo stručnim načelima i brigom za ekonomsko blagostanje građana i poduzetnika, povećala je otpornost gospodarstva i stvorila zalihe za krizno djelovanje. Upravljanje pričuvama, monetarna politika, kapitalni zahtjevi prema bankama, platni promet, opskrba gotovinom i sve ostalo što smo za opće dobro u središnjoj banci napravili u 2019. može se procijeniti tek u najzahtjevnim mogućim okolnostima. U vrijeme objave ovog izvješća znamo da je 2020. upravo takva.

HRVATSKA NARODNA BANKA • GODIŠNJE IZVJEŠĆE

2019.

Sadržaj

Riječ guvernera	3
Godina ukratko	8
Monetarna politika, gospodarska kretanja, financijska stabilnost i upravljanje pričuvama	11
1. Monetarna politika i gospodarska kretanja	13
2. Financijska stabilnost	29
3. Upravljanje međunarodnim pričuvama	39
Pripreme za ulazak u bankovnu uniju	45
4. Supervizija	47
5. Sanacijsko planiranje	67
Statistika i istraživanja	73
6. Statistika	75
7. Istraživanja	83
Međunarodni odnosi, uvođenje eura i poslovanje mjenjača	89
8. Međunarodni odnosi	91
9. Postupak uvođenja eura	101
10. Poslovanje ovlaštenih mjenjača	105
Zaštita potrošača	107
11. Provođenje politike zaštite potrošača u HNB-u	109
Platni promet, poslovanje trezora i FinTech	119
12. Platni promet	121
13. Poslovanje trezora	131
14. FinTech i Inovacijski HUB	137
Javnost rada	141
15. Javnost rada	143
Organizacija, ljudski resursi, rukovodstvo i ustroj	151
16. Organizacija i ljudski resursi	153
17. Rukovodstvo i unutrašnji ustroj Hrvatske narodne banke	161
Financijski izvještaji	165
Kratice i znakovi	255

Godina ukratko

Realni rast BDP-a ubrzao se na 2,9% u 2019. s 2,7% u 2018.

2,9%

Blago oživljavanje gospodarske aktivnosti odražava ubrzavanje rasta inozemne i svih sastavnica domaće potražnje.

Porastao je višak na tekućem i kapitalnom računu platne bilance

5,0%

Na tekućem i kapitalnom računu platne bilance Hrvatske u 2019. ostvaren je višak od 5,0% BDP-a, što je znatno povećanje u odnosu na 3,3% BDP-a ostvarenih u 2018.

Usporila se prosječna godišnja inflacija

0,8%

Prosječna se godišnja inflacija potrošačkih cijena u 2019. godini usporila na 0,8%, s 1,5% u 2018.

Nastavak rasta zaposlenosti i plaća

2,3% i 2,5%

Broj zaposlenih povećao se za 2,3%, prema podacima HZMO-a, a realne neto plaće porasle su 2,5%.

Nastavak otkupa deviza i rast međunarodnih pričuva

1,32 mIrd. EUR i 18,6 mIrd. EUR

Od banaka i Ministarstva financija otkupljene su 1,32 mIrd. EUR, a međunarodne pričuve HNB-a na kraju 2019. iznosile su 18.562,4 mil. EUR.

Kamatne stope na kredite stanovništvu i poduzećima nastavile su trend pada

2,9% i 2,1%

Kamatna stopa na nove stambene kredite u kunama smanjila se s 3,6% krajem 2018. na 2,9% krajem 2019., a za dugoročne kredite poduzećima s 2,9% na 2,1%.

Nastavak poboljšavanja relativnih pokazatelja inozemne zaduženosti

75,7% i -6,9%

Ukupan bruto inozemni dug na kraju 2019. iznosio je 40,9 mIrd. EUR, odnosno 75,7% BDP-a ili 6,9 postotnih bodova manje nego na kraju 2018.

Zanimanje javnosti za animacije o krivotvorinama

150.000

Animacije koje pokazuju postupak provjere autentičnosti pojedinih apoena novčanica zabilježile su više od 150.000 pregleda.

Dobra kapitaliziranost banaka i visoka kratkoročna likvidnosna pokrivenost

23,2% i 172,7%

Stopa ukupnoga kapitala u visini od 23,2% bila je među najvišima u usporedbi s ostalim državama članicama EU-a. Porast visokolikvidne imovine ogledao se u visokoj vrijednosti koeficijenta likvidnosne pokrivenosti (engl. *Liquidity Coverage Ratio*, LCR), od 172,7%.

Finansijsku stabilnost štite različiti slojevi kapitala

4% i 5,5%

Efektivno je kombinirani zaštitni sloj kapitala za kreditne institucije u 2019. iznosio između 4% i 5,5%.

Porasli su pokazatelji profitabilnosti banaka

1,6% i 9,9%

S povećanjem dobiti porasli su pokazatelji profitabilnosti ROAA, prinos na prosječnu imovinu, i ROAE, prinos na prosječni kapital, te su iznosili 1,6% i 9,9%.

Broj transakcijskih računa

7.025.684

Na kraju 2019. godine građani (potrošači) i poslovni subjekti u bankama su imali ukupno 7.025.684 otvorena transakcijska računa.

Rast gotovog novca u optjecaju unatoč novim tehnologijama u plaćanju

31 mlrd. kuna | 200 kuna → 33,8%

Rast gotovog novca u optjecaju nastavlja se te je na dan 31. prosinca 2019. u optjecaju bila 31 milijarda kuna, a zastupljene novčanice bile su u apoenima od 200 kuna (udio od 33,8%).

Gusta mreža poslovnica, bankomata i EFTPOS uređaja

964 | 5.446 | 111.172

Izvještajni obveznici, a to su primjerice banke ili institucije za elektronički novac, u 2019. godini poslovali su putem 964 poslovne jedinice, odnosno poslovnice, 111.172 POS (EFTPOS) uređaja i 5.446 bankomata.

Rast interesa za FinTech

11

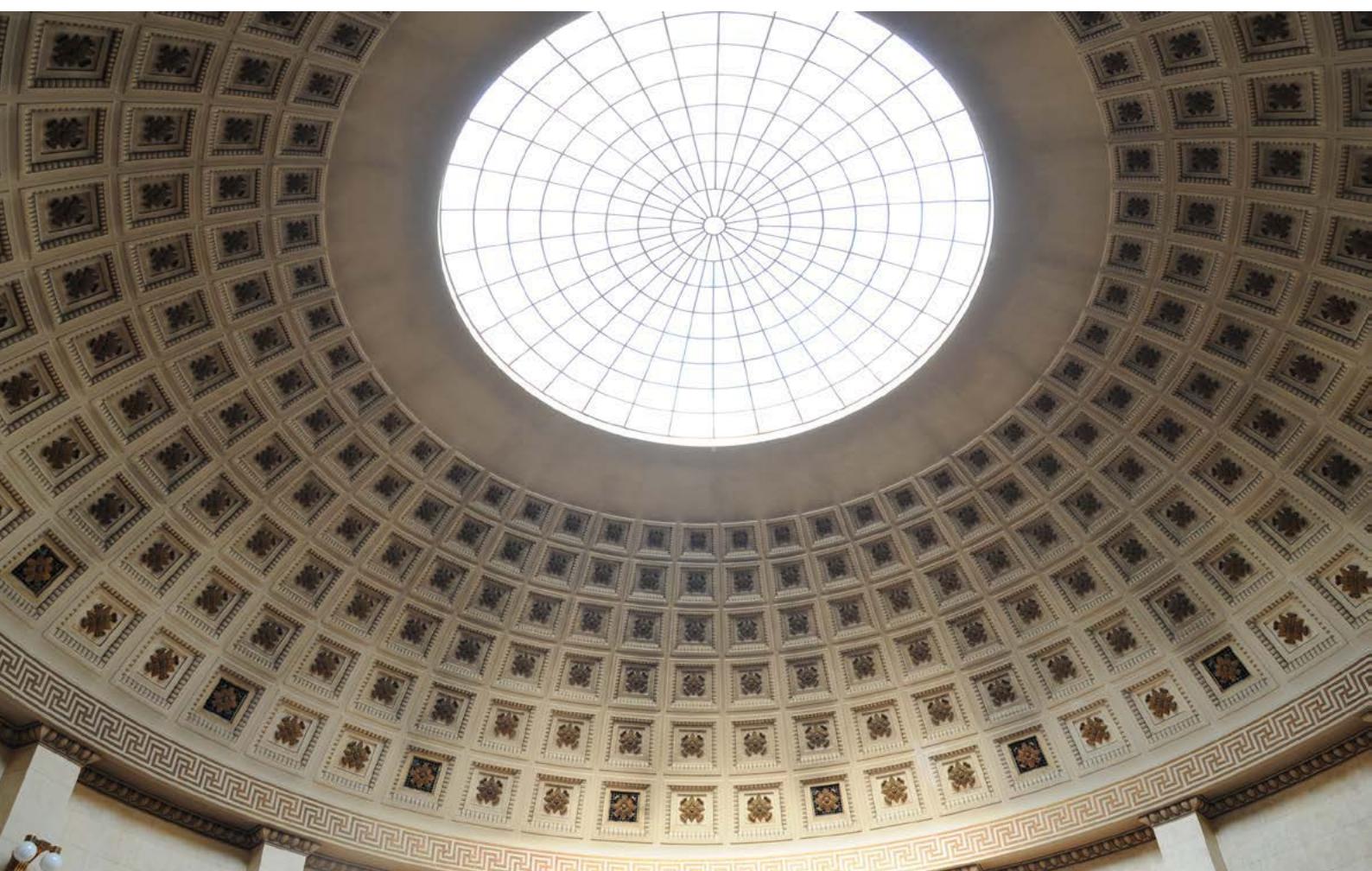
Tijekom 2019. godine u Hrvatsku narodnu banku stiglo je 11 pitanja iz FinTech područja.

Velik interes za posjet HNB-u

4.289 i 26

Interes za edukacijama koje organizira Hrvatska narodna banka o temama iz djelokruga središnje banke nastavio se u 2019. godini. U edukacijama je u 2019. sudjelovalo 4.289 posjetitelja iz 26 zemalja.

Kupola Okrugle dvorane zgrade HNB-a, nekadašnje glavne
dvorane Zagrebačke burze za robu i vrednote

Monetarna politika, gospodarska kretanja, financijska stabilnost i upravljanje pričuvama

Monetarna politika, gospodarska kretanja, finansijska stabilnost i upravljanje pričuvama

1. Monetarna politika i gospodarska kretanja **13**
2. Finansijska stabilnost **29**
3. Upravljanje međunarodnim pričuvama **39**

1. Monetarna politika i gospodarska kretanja

Rast bruto domaćeg proizvoda u 2019. godini ubrzao se na 2,9%, s 2,7%, koliko je iznosio godinu prije. Takva kretanja rezultat su ubrzanja rasta inozemne i domaće potražnje. Gospodarskom rastu najviše je pridonio rast ukupnog izvoza robe i usluga. Inflacija potrošačkih cijena u 2019. se godini usporila, ponajprije zbog smanjenja stope PDV-a na određene prehrambene i farmaceutske proizvode te pojeftinjenja sirove nafte na svjetskom tržištu. Višak na tekućem i kapitalnom računu platne bilance Hrvatske povećao se s 3,3% BDP-a u 2018. na 5,0% BDP-a u 2019. godini. Tome je pridonio nastavak snažnog rasta turizma te intenzivnije korištenje sredstava iz fondova EU-a. S druge strane, manjak u robnoj razmjeni dodatno se produbio. Istodobno se inozemna zaduženost domaćih sektora nastavila smanjivati. Ekspanzivna monetarna politika HNB-a podržavala je oporavak gospodarstva uz stabilan nominalni tečaj kune prema euru. Zahvaljujući tome, likvidnost banaka tijekom 2019. bila je na dosad najvišim zabilježenim razinama, što je pridonijelo nastavku pada kamatnih stopa na kredite i nastavku rasta kreditiranja. I u 2019. zadržana je proračunska ravnoteža i kao i trend pada udjela javnog duga u BDP-u.

Blago intenziviranje realne gospodarske aktivnosti u 2019. godini

Realni bruto domaći proizvod povećao se za 2,9% u 2019. u odnosu na 2018. godinu, kada je stopa njegova rasta iznosila 2,7%. Blago dinamiziranje gospodarske aktivnosti odražava ubrzavanje rasta inozemne i svih sastavnica domaće potražnje (Slika 1.1.).

Realnom rastu BDP-a u 2019. ponajviše je pridonio rast ukupnog izvoza, pri čemu je u usporedbi s prethodnom godinom naglašenije rastao izvoz i robe i usluga. Tako se izvoz robe u 2019. povećao za 4,3% u odnosu na ostvarenje iz prethodne godine, dok je istodobno stopa rasta izvoza usluga iznosila 4,9%. Posljedično, ukupni se izvoz u 2019. povećao za 4,6%, u odnosu na 3,7%, koliko je iznosio njegov rast u 2018.

Realni rast BDP-a iznosio je 2,9% u 2019. Ostvaren je rastom i domaće i inozemne potražnje.

Povećanju gospodarske aktivnosti tijekom 2019. najviše je, unutar domaće potražnje, pridonio rast osobne potrošnje, koja je bila za 3,6% veća u odnosu na prethodnu godinu. Povećanje potrošnje kućanstava rezultat je povoljnih kretanja na tržištu rada kao i rastućeg zaduživanja stanovništva, u kombinaciji s najvišim dosad zabilježenim razinama potrošačkog optimizma. Tako je zaposlenost nastavila rasti kao i u 2018. te se broj zaposlenih prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (HZMO) povećao za 2,3%. Zaposlenost je rasla u većini gospodarskih djelatnosti, pri čemu je najveće povećanje zabilježeno u građevinarstvu, IT sektoru te uslužnim djelatnostima povezanimi s turizmom. S druge strane, broj zaposlenih u industriji ostao je nepromijenjen (Slika 1.2.). Međunarodno usporediva stopa nezaposlenosti smanjila se na 6,6% radne snage, s 8,4%, koliko je iznosila u 2018. Plaće su

Slika 1.1. Blago ubrzavanje rasta realnog BDP-a

doprinosi po sastavnicama BDP-a

IZVOR: DZS

nastavile rasti, iako sporijom dinamikom u odnosu na prethodnu godinu, pa je rast realne bruto plaće iznosi 2,8% (3,4% u 2018.), a realne neto plaće 2,5% (2,9% u 2018.).

Stopa nezaposlenosti smanjila se na 6,6% radne snage, s 8,4%, koliko je iznosila u 2018.

U 2019. povećale su se i ostale sastavnice domaće potražnje. Rast bruto investicija u fiksni kapital intenzivirao se na 7,1% s 4,1% u odnosu na 2018. godinu, odražavajući pritom jačanje investicijske aktivnosti privatnoga i javnog sektora i snažnije povlačenje sredstava iz fondova EU-a. Ubrzao se i rast državne potrošnje (3,6% u odnosu na 3,2% u 2018.).

Rast se ukupnog uvoza u 2019. usporio na 4,8% sa 7,5% u 2018., pa je doprinos neto inozemne potražnje ukupnom gospodarskom rastu bio gotovo neutralan i iznosi -0,1 postotni bod.

Rast bruto dodane vrijednosti ubrzao se u 2019. na 2,7% s 2,2% u 2018., pri čemu je povećanje zabilježeno u svim djelatnostima. Najveći doprinos ukupnom rastu BDV-a dale su djelatnosti trgovina na veliko i na malo, prijevoz i skladištenje, smještaj, priprema i usluživanje hrane (Slika 1.3.). Najsnažnije povećanje BDV-a u 2019. bilo je ostvareno u građevinarstvu, gdje je stopa

Slika 1.2. Povoljna kretanja na tržištu rada

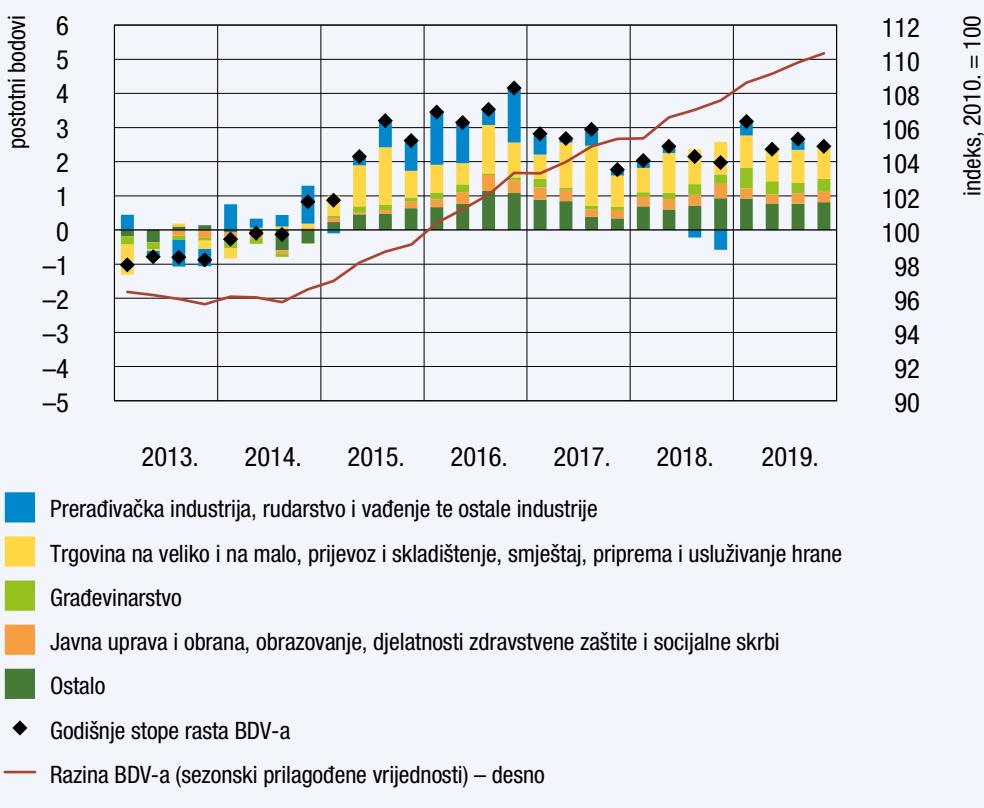
sezonski prilagođeni podaci, doprinosi godišnjoj stopi promjene

IZVOR: HZMO (SEZONSKA PRILAGODBA HNB-a)

Slika 1.3. BDV se povećao u svim djelnostima

doprinosi po djelnostima

IZVOR: DZS

njegova rasta bila gotovo dvostruko veća u odnosu na godinu prije odnosno 8,0% u 2019. u odnosu na 4,5% u 2018. Mjesečni podaci o fizičkom obujmu građevinskih radova pokazuju da je ovakav rezultat ostvaren zahvaljujući prvom porastu obujma radova na infrastrukturnim projektima nakon pet godina neprekidnog smanjivanja, što se može povezati s povećanjem investicijske aktivnosti javnog sektora. Trend rasta izgradnje zgrada, koji je započeo 2015. godine, nastavio se.

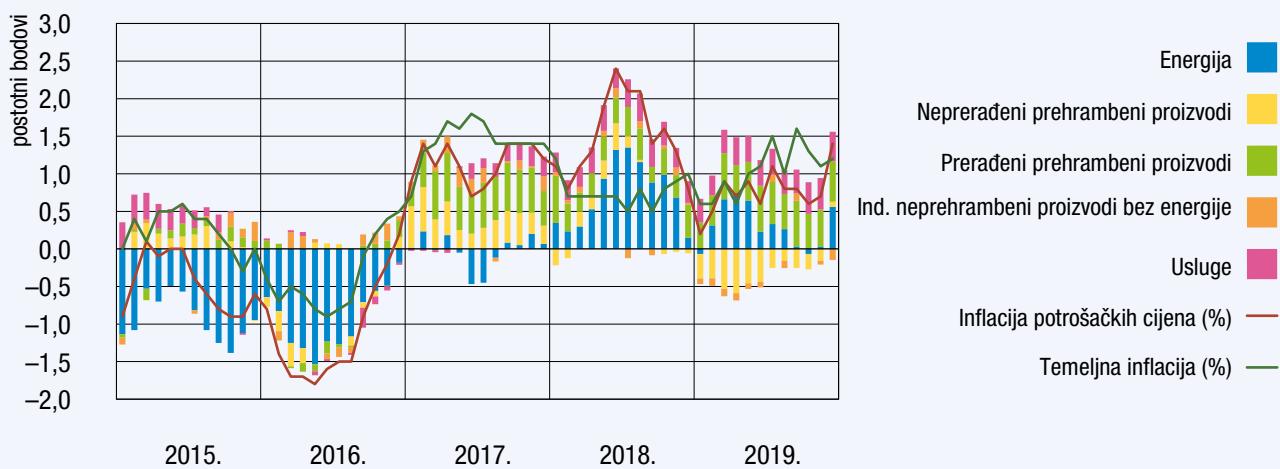
Usporavanje inflacije potrošačkih cijena zbog smanjenja stope PDV-a i pada cijena sirove nafte na svjetskom tržištu

Prosječna se godišnja inflacija potrošačkih cijena u 2019. godini usporila na 0,8%, s 1,5% u 2018., što je uvelike bilo rezultat smanjenja stope PDV-a početkom godine na farmaceutske i određene prehrambene proizvode – meso, ribu, povrće, voće i jaja (Slika 1.4.). Uvozni su inflatori pritisci oslabljeli, kao posljedica pada prosječne cijene sirove nafte na svjetskom tržištu u 2019. i usporavanja inflacije u europodručju. Pritom su izuzetak cijene mesa, osobito

Prosječna godišnja inflacija potrošačkih cijena iznosila je 0,8% u 2019.

svinjetine, koje su tijekom 2019. porasle na svjetskom tržištu, poglavito zbog povećane potražnje iz Kine, u kojoj je proizvodnja znatno smanjena zbog širenja svinjske kuge. To je potaknulo rast cijena svinjetine na europskom tržištu poljoprivrednih proizvoda. Domaći inflatorni pritisci bili su tijekom 2019. relativno blagi, ali ipak malo izraženiji nego prethodne godine, prije svega, zbog ubrzavanja rasta osobne potrošnje i jediničnih troškova rada te proizvođačkih cijena industrije (bez energije). Troškovni pritisci nisu se u većoj mjeri prelili na potrošačke cijene, već su djelomice ublaženi smanjenjem profitnih marža. Analize provedene na međunarodnoj razini upućuju na ograničen prijenos rasta plaća na cijene i u drugim zemljama Europske unije¹. Pokazalo se da postoji tendencija da prijenos porasta plaća na cijene bude manje izražen u uvjetima niske inflacije i inflacijskih očekivanja, snažne konkurenциje te solidne profitabilnost poduzeća. U tim uvjetima, poduzeća se radije odlučuju na smanjenje profitnih marža nego što se izlažu mogućnosti gubitka tržišnog udjela zbog povećanja cijena svojih proizvoda.

Slika 1.4. Inflacija potrošačkih cijena se usporila
doprinosi godišnjoj inflaciji

Napomena: Temeljna inflacija ne uključuje cijene poljoprivrednih proizvoda, energije ni cijene proizvoda koje se administrativno reguliraju. Prerađeni prehrabeni proizvodi uključuju alkohol i duhan.

IZVORI: DZS; IZRAČUN HNB-a

¹ Vidi u MMF (2019.): Wage Growth and Inflation in Europe: A Puzzle?, Regional Economic Outlook Europe (Chapter 2): Europe, studeni

U skladu sa spomenutim kretanjima glavnih činitelja inflacije, usporavanje ukupne inflacije potrošačkih cijena u 2019. godini ponajviše je bilo rezultat smanjenja prosječne godišnje stope rasta cijena energije na 1,8% (s 4,4% u 2018.) i neprerađenih prehrambenih proizvoda na -3,3% (s 0,6% u 2018.). Usto se u 2019. blago smanjio doprinos industrijskih proizvoda bez hrane i energije ukupnoj inflaciji. Nasuprot tome, tijekom 2019. blago se povećao doprinos usluga i prerađenih prehrambenih proizvoda ukupnoj inflaciji (uglavnom zbog ubrzanja prosječne godišnje stope rasta cijena kruha i žitarica te duhanskih prerađevina). Prosječna godišnja stopa temeljne inflacije, koja ne uključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i energije kao ni administrativne cijene, također se blago povećala (s 0,8% u 2018. na 1,0% u 2019.), čemu je najviše pridonijelo spomenuto ubrzanje prosječne godišnje stope rasta prerađenih prehrambenih proizvoda.

Rast viška na tekućem i kapitalnom računu platne bilance te daljnje smanjivanje inozemne zaduženosti

Na tekućem i kapitalnom računu platne bilance Hrvatske u 2019. ostvaren je višak od 5,0% BDP-a, što je znatno povećanje u odnosu na 3,3% BDP-a osnovanih u 2018. godini. Poboljšanje salda poglavito je rezultat snažnog rasta prihoda od usluga putovanja te, u manjoj mjeri, intenzivnijega korištenja sredstava iz fondova EU-a. Suprotan je učinak imalo povećanje manjka u robnoj razmjeni s inozemstvom.

Rastu viška na tekućem i kapitalnom računu tijekom 2019. najviše je pridonio nastavak trenda rasta neto izvoza usluga, osobito usluga putovanja. Pritom

Zamjenica guvernera Sandra Švaljek na konferenciji "Dan velikih planova" održanoj u rujnu 2019. govorila je o monetarnoj politici u 2020.

se rast prihoda od turističke potrošnje stranih gostiju vidljivo ubrzao sa 6,0% u 2018. na 10,9% u 2019. godini. Ostvareni rast prihoda od turizma posljedica je veće prosječne potrošnje kao i rasta broja dolazaka stranih gostiju. Što se tiče fizičkih pokazatelja, broj dolazaka stranih gostiju povećao se za 4,3% a noćenja za 1,2%, čemu su najviše pridonijeli gosti iz Slovenije, Ukrajine, Sjedinjenih Američkih Država, Ujedinjene Kraljevine i Francuske. Iako znatno manje od turizma, rastu neto izvoza usluga pridonio je i veći izvoz ostalih usluga, ponajprije usluga istraživanja i razvoja.

Na tekućem i kapitalnom računu platne bilance Hrvatske u 2019. ostvaren je višak od 5,0% BDP-a, što je rezultat snažnog rasta prihoda od turizma te, u manjoj mjeri, intenzivnijega korištenja sredstava iz fondova EU-a. Nasuprot tome, produbljen je manjak u robnoj razmjeni s inozemstvom.

Istodobno je nastavljeno produbljivanje manjka u robnoj razmjeni s inozemstvom, iako primjetno sporije nego u 2018. Naime, prema podacima DZS-a rast robnog izvoza ubrzao se s 3,8% u 2018. na 5,9% u 2019., dok se rast robnog uvoza primjetno usporio s 8,5% na 4,7%, ali se ukupan manjak u robnoj razmjeni zbog znatno veće vrijednosti uvoza ipak pogoršao.

Pogoršanje salda bilo je rasprostranjeno po mnogim skupinama proizvoda, pri čemu je najizraženije bilo u razmjeni prehrambenih proizvoda, zatim pojedinih kategorija kapitalnih proizvoda, poput specijalnih strojeva i industrijskih strojeva za opću upotrebu, te proizvoda metalske i drvene industrije. Nasuprot tome, nepovoljna su kretanja ublažena smanjenjem manjka u razmjeni medicinskih i farmaceutskih proizvoda te nafte i naftnih derivata.

Ukupan višak na računima sekundarnog dohotka i kapitalnih transakcija znatno se poboljšao zbog većih isplata sredstava krajnjim korisnicima iz fondova EU-a, pri čemu je malo veći dio sredstava bio za kapitalne nego tekuće namjene. Naime, Hrvatska ulazi u završne godine korištenja sredstava iz proračunskog razdoblja 2014. – 2020., kada se ujedno očekuje vrhunac isplata sredstava. Tako se tijekom 2019. višak raspoređenih sredstava krajnjim korisnicima nad ukupnim uplatama Hrvatske u zajednički europski proračun povećao na 2,6% BDP-a, što je za 0,8 postotnih bodova više nego u 2018. godini. S druge strane, manjak na računu primarnog dohotka samo je blago

povećan, ponajprije kao posljedica povećanja rashoda od izravnih vlasničkih ulaganja (zbog veće dobiti poduzeća i banaka u stranom vlasništvu), dok su nepovoljna kretanja ublažena snažnim povećanjem priljeva od naknada privremenog zaposlenih osoba u inozemstvu.

Hrvatska je u 2019. povukla iz zajedničkoga europskog proračuna 2,6% BDP-a više nego što je uplatila. U završnim godinama proračunskog razdoblja 2014. – 2020. očekuje se vrhunac isplata sredstava.

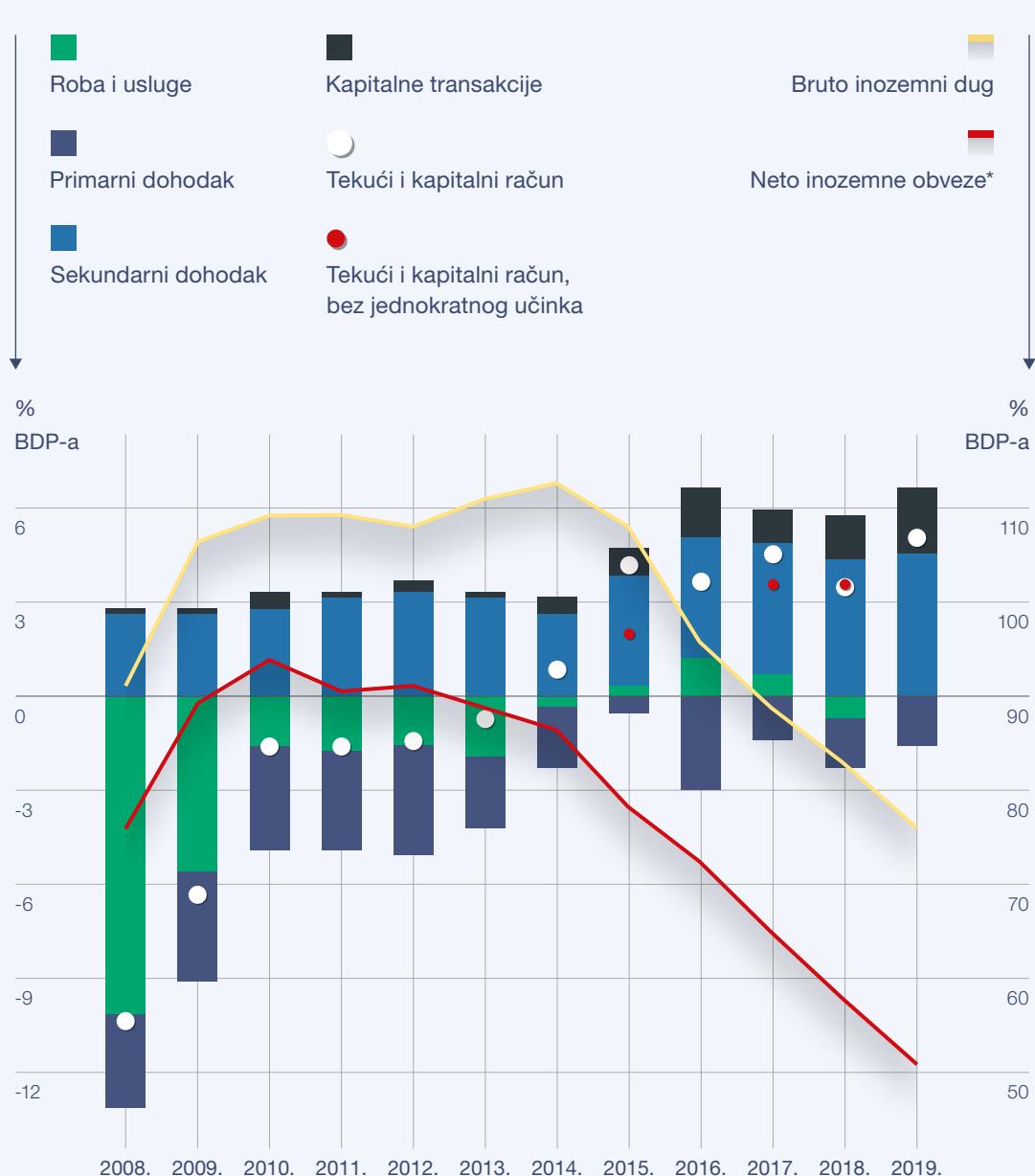
Neto odljev kapitala zabilježen na finansijskom računu platne bilance posljedica je smanjenja neto dužničkih obveza domaćih sektora, dok su se vlasničke obveze prema inozemstvu povećale. Pritom se neto priljev vlasničkih ulaganja smanjio u odnosu na 2018. zbog izrazitijeg rasta imovine na osnovi portfeljnih ulaganja ostalih domaćih sektora u dionice i vlasničke udjele u inozemstvu, kao i slabijeg priljeva izravnih vlasničkih ulaganja u Hrvatsku. U strukturi dužničkih ulaganja, najviše se poboljšala neto dužnička pozicija središnje banke, zbog snažnog rasta međunarodnih pričuva ponajprije zahvaljujući intervencijama na deviznom tržištu, te države. Osim toga, svoj su neto inozemni dug smanjili ostali domaći sektori, dok se neto pozicija banaka pogoršala.

Inozemni dug smanjio se u 2019. za gotovo sedam postotnih bodova i iznosio je 40,9 mlrd. EUR, odnosno 75,7% BDP-a.

Daljnje smanjivanje neto dužničkih obveza domaćih sektora, zajedno s rastom nominalnog BDP-a, rezultiralo je nastavkom poboljšanja relativnih pokazatelja inozemne zaduženosti. Ukupan bruto inozemni dug na kraju 2019. iznosio je 40,9 mlrd. EUR, odnosno 75,7% BDP-a ili 6,9 postotnih bodova manje nego na kraju 2018. Smanjenje neto inozemne zaduženosti bilo je malo izraženije, s 26,0% BDP-a na kraju 2018. neto inozemna zaduženost pala je na 18,3% BDP-a na kraju 2019. Zbog prethodno akumuliranih obveza negativno stanje neto međunarodnih ulaganja i nadalje je relativno visoko, no i ono se poboljšalo na -50,8% BDP-a na kraju 2019., s -57,9% BDP-a na kraju prethodne godine, čime se nastavio višegodišnji trend smanjivanja vanjskih neravnoteža.

Nastavlja se višegodišnji trend smanjivanja vanjskih neravnoteža

Tekući i kapitalni račun platne bilance i stanje inozemnih obveza

Napomena: Jednokratni učinci uključuju konverziju kredita vezanih uz CHF u 2015. te rezervacije banaka za kredite odobrene koncernu Agrokor u 2017. i 2018.

* Neto inozemne obveze čini razlika između ukupnih inozemnih obveza i imovine, što odgovara negativnoj vrijednosti neto stanja međunarodnih ulaganja (na kraju 2019. iznosi -50,8% BDP-a).

Ekspanzivna monetarna politika i održavanje stabilnosti tečaja

HNB je i u 2019. godini vodio ekspanzivnu monetarnu politiku, stvarajući time uvjete za nastavak gospodarskog rasta. Središnja je banka kupovala devize s ciljem očuvanja stabilnosti tečaja kune prema euru te tako povećavala likvidnost finansijskog sustava i jačala ekspanzivnost monetarne politike. Ekspanzivni karakter monetarne politike HNB-a pokazuje vrlo niska prekonočna kamatna stopa na trgovanje depozitnim novcem², koja se tijekom cijele godine kretala između 0,00% i 0,05%. Istodobno su slobodna novčana sredstva koje banke drže na računima za namiru kod HNB-a bila na vrlo visokoj razini. Taj višak kunske likvidnosti u 2019. godini prosječno je iznosio 32,2 mld. kuna (Slika 1.5.), što je za gotovo 30% više od prosječnog viška likvidnosti u 2018.

Tijekom 2019. godine nastavili su se pritisci na jačanje tečaja kune prema euru, koji su, kao i godinu prije, bili povezani s viškom na tekućem i kapitalnom računu bilance plaćanja i dalnjim smanjivanjem euroiziranosti depozita

Slika 1.5. Visoke razine viška kunske likvidnosti odražavaju ekspanzivan karakter monetarne politike

višak kunske likvidnosti i prekonočna kamatna stopa

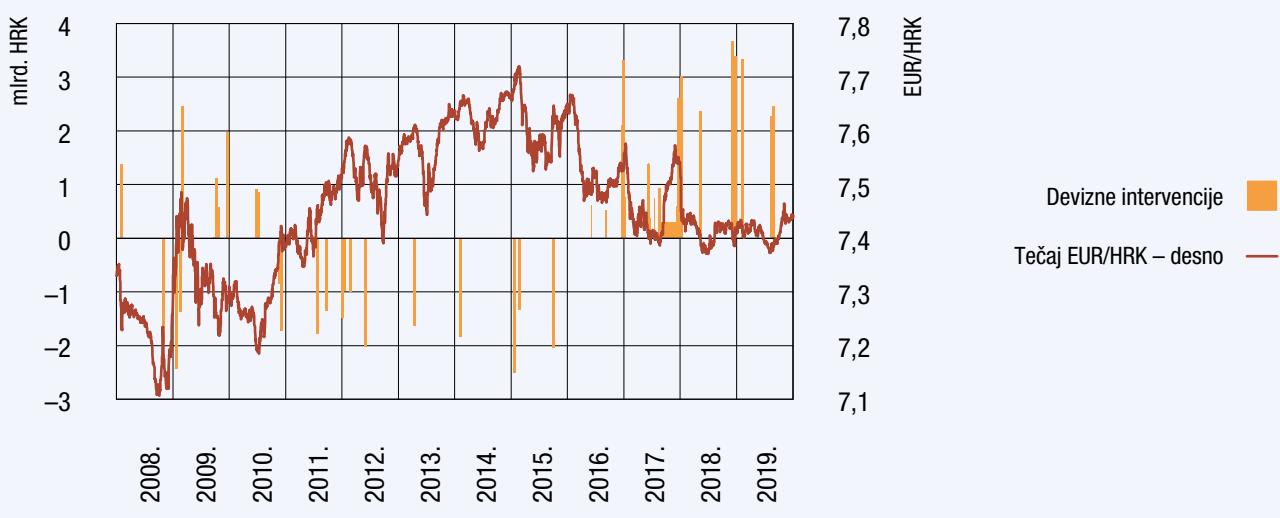
Napomena: Prekonočna kamatna stopa do kraja 2015. odnosi se na prekonočnu međubankovnu kamatnu stopu, a od početka 2016. na prekonočnu kamatnu stopu na trgovanje depozitnim novcem između banaka te između banaka i ostalih sudionika na novčanom tržištu.

IZVOR: HNB

2 Kamatna stopa ostvarena u trgovini depozitnim novcem između banaka te između banaka i ostalih sudionika na novčanom tržištu

Slika 1.6. Kupnjom eura od banaka spriječeno prekomjerno jačanje kune

iznosi deviznih intervencija i tečaj EUR/HRK

i kredita. Da bi spriječio prekomjerno jačanje kune, HNB je intervenirao na deviznom tržištu, čime je kreirao 9,7 mld. kuna primarnog novca. HNB je od banaka neto otkupio ukupno 1,1 mld. EUR, a od Ministarstva financija još 228,1 mil. EUR (Slika 1.6.). Posljedično, tečaj kune prema euru na kraju 2019. godine bio je za 0,3% viši nego na kraju 2018. te je iznosio 7,44 EUR/HRK, a prosječni tečaj za cijelu 2019. godinu (7,41 EUR/HRK) bio je gotovo jednak onome ostvarenom u 2018.

Zbog iznimno visoke likvidnosti banke nisu imale potrebe za pozajmljivanjem od HNB-a. Na redovitim tjednim operacijama HNB je nudio bankama kunska sredstva na rok od sedam dana s fiksnom kamatnom stopom od 0,3%, dok se strukturne operacije HNB-a koje služe za plasiranje kunske sredstava bankama na dugi rok nisu održavale.

U uvjetima izrazito visoke likvidnosti u 2019. nastavio se pad kamatnih stopa. Cijena zaduživanja države, koja je jedna od odrednica cijene zaduživanja ostalih domaćih sektora, spustila se na najniže dosad zabilježene razine. Kamatna stopa na jednogodišnje trezorske zapise u kunama pala je na 0,06%, a na jednogodišnje trezorske zapise u eurima u kolovozu 2019. prvi je put ostvarena negativna kamatna stopa od -0,05%. Zaduživanje države na inozemnom tržištu također je u 2019. bilo znatno povoljnije nego godinu prije, što je odraz smanjenja percepcije rizičnosti zemlje povezanog sa smanjenjem fiskalnih rizika i ostalih makroekonomskih neravnoteža. Tako se premija osiguranja od

kreditnog rizika (engl. *credit default swap*, CDS) za Hrvatsku tijekom 2019. godine smanjila s 96 na 64 bazna boda, a indeks EMBI³ za Hrvatsku za 1,2 postotna boda.

Uvjeti financiranja države, poduzeća i stanovništva nastavili su se poboljšavati, što je vidljivo u padu kamatnih stopa i ublažavanju kreditnih standarda (osim za gotovinske kredite stanovništvu).

Kamatne stope na kredite poduzećima i stanovništvu također su nastavile višegodišnji trend pada. Tako se, primjerice, kamatna stopa na nove stambene kredite u kunama smanjila s 3,6% krajem 2018. na 2,9% krajem 2019., a na nove potrošačke kredite u kunama sa 6,7% na 6,1%. Smanjile su se i kamatne stope na kredite poduzećima, i to za kratkoročne kredite s 3,2% na 2,5%, a za dugoročne kredite s 2,9% na 2,1%.

Uz pad kamatnih stopa, banke su u 2019. godini nastavile ublažavati i standarde odobravanja kredita poduzećima. To je odraz pozitivnih gospodarskih očekivanja, ali i konkurenциje među bankama te visoke likvidnosti banaka koja je rezultat ekspanzivne monetarne politike. Povoljni uvjeti kreditiranja pogodovali su i potražnji poduzeća za kreditima, koja je rasla gotovo cijelu godinu izuzev trećeg tromjesečja. Nasuprot tome, standardi odobravanja kredita za stanovništvo od drugog su se tromjesečja 2019. kontinuirano pooštravali, posebno za potrošačke i ostale kredite. To je bila posljedica usklađivanja banaka s HNB-ovom **Preporukom o postupanju pri odobravanju nestambenih kredita potrošačima**⁴, kojom se preporučuje primjena strožih kriterija za gotovinsko nemajensko kreditiranje. Pooštravanje uvjeta kreditiranja odrazilo se i na pad potražnje za ovom vrstom kredita, dok je potražnja za stambenim kreditima tijekom gotovo cijele 2019. nastavila snažno rasti.

Povoljni finansijski i gospodarski uvjeti pogodovali su nastavku rasta kreditne aktivnosti banaka (Slika 1.7.). Tako su ukupni plasmani banaka domaćim sektorima (isključujući državu) u 2019. godini porasli za 4,2%⁵, što je samo malo

3 EMBI je indeks (engl. *Emerging Market Bond Index*) koji pokazuje razliku prinosa na državne vrijednosne papire koje su izdale zemlje s tržištima u nastajanju, među kojima je i Hrvatska, u odnosu na nerizične vrijednosne papire koje su izdale razvijene zemlje.

4 Detaljnije vidi poglavje 4. Supervizija: Supervizija kreditnih institucija i poglavje 2. Financijska stabilnost: Opća ocjena glavnih rizika i izazova za finansijsku stabilnost.

Slika 1.7. Nastavak snažne kreditne aktivnosti

godišnje stope promjene plasmana, izračunate na osnovi transakcija*

* Transakcije prikazuju promjene iz kojih su isključeni učinci promjene tečaja, reklassifikacija, cjenovnih prilagodbi vrijednosnih papira te otpisa plasmana, što uključuje i prodaje plasmana u visini ispravka njihove vrijednosti.

IZVOR: HNB

niže nego godinu prije (4,4%). Tome je najviše pridonijelo snažno kreditiranje stanovništva, čiji je godišnji rast na kraju 2019. dosegnuo 7,4%. Glavni pokretač tog rasta i nadalje su bili gotovinski nemajenski krediti, a snažno se ubrzalo i stambeno kreditiranje pod utjecajem rasta cijena nekretnina, pada kamatnih stopa i nastavka programa državnog subvencioniranja stambenih kredita. S druge strane, plasmani poduzećima ostvarili su u 2019. neznatan rast od 0,4%, na što je znatno utjecalo smanjivanje potraživanja banaka od grupe Fortenova (bivši Agrokor), povezano i s operativnom provedbom naloge, te aktiviranje državnih jamstava brodogradilišta. Isključe li se ti jednokratni učinci, rast plasmana poduzećima u 2019. bio je gotovo jednak njihovom rastu u prethodnoj godini. Snažno su rasli krediti za investicije, dok su se krediti za obrtna sredstva i ostali krediti smanjili.

U 2019. nastavio se i višegodišnji trend rasta kreditiranja u kunama. Dok je prethodnih godina u tom trendu prednjačio sektor stanovništva, tijekom 2019. i poduzeća su se okrenula kunskim kreditima. Kao rezultat toga, na

- 5 Stope promjene plasmana navedene u ovom odjeljku izračunate su na osnovi transakcija, što znači da ne uključuju učinke promjene tečaja, reklassifikacija, cjenovnih prilagodbi vrijednosnih papira te otpisa plasmana na stopu promjene plasmana. Ukupni plasmani domaćim sektorima (isključujući državu) obuhvaćaju plasmane kreditnih institucija i novčanih fondova, a osim kredita uključuju i instrumente tržišta novca, obveznice, dionice te udjele u investicijskim fondovima.

kraju 2019. kunski plasmani činili su gotovo polovinu (49%) ukupnih plasmana banaka domaćim sektorima (isključujući državu), dok je sedam godina prije njihov udio bio samo malo veći od četvrtine. Trendu kreditiranja u kunama pogoduje jačanje svijesti građana o tečajnom riziku, te snažan rast kunkih depozita, posebice sredstava građana i poduzeća na tekućim računima i žiroračunima.

Nastavak fiskalne prilagodbe i smanjenja udjela javnog duga u BDP-u i u 2019.

Kada je riječ o fiskalnoj politici, u 2019. nastavila su se povoljna fiskalna kretanja koja su ponovo rezultirala viškom proračuna opće države prema međunarodno usporedivoj metodologiji Europskog sustava nacionalnih i regionalnih računa (ESA 2010) te smanjenjem udjela javnog duga u BDP-u.

U 2019. godini opća država ostvarila je višak proračuna u visini od 0,4% BDP-a, nakon što je u 2018. godini ostvaren višak od 0,2% BDP-a. Poboljšanje salda posljedica je sporijega godišnjeg rasta ukupnih rashoda (6,3%) u odnosu na ukupne prihode (6,7%), koji su snažno porasli zbog

Nastavak fiskalne prilagodbe

Fiskalni pokazatelji u % BDP-a

IZVORI: DZS i HNB

jačanja gospodarske aktivnosti. Rastu prihoda i rashoda pogodovalo je i veće korištenje sredstava iz fondova EU-a. Ako se isključi korištenje fondova, rashodi su porasli oko 5% na godišnjoj razini, a prihodi oko 5,4%.

Povoljna proračunska ostvarenja i ostvareni rast nominalnog BDP-a rezultirali su nastavkom pada udjela duga opće države u BDP-u. Relativni pokazatelj javnog duga na kraju 2019. iznosio je 73,2% BDP-a, što je za 1,5 postotnih bodova manje nego na kraju 2018. godine.

HRVATSKA NARODNA BANKA • GODIŠNJE IZVJEŠĆE

2019.

2. Financijska stabilnost

Među zakonom propisanim zadaćama Hrvatske narodne banke jest i pridonošenje financijskoj stabilnosti u cjelini. S tim ciljem, HNB kontinuirano analizira sistemske rizike koji mogu ugroziti financijsku stabilnost i donosi mјere kojima nastoji spriječiti pojavu takvih rizika i njihovo širenje te ojačati otpornost ukupnoga financijskog sustava na iznenadne šokove. Kretanja u domaćem i međunarodnom okružju tijekom 2019. uglavnom su povoljno utjecala na financijsku stabilnost u Hrvatskoj. Procjena izloženosti financijskog sustava sistemskom riziku stoga se nije bitno promijenila u odnosu na prethodnu godinu, pa nije bilo potrebe za prilagođavanjem postojećih mјera i instrumenata makrobonitetne politike HNB-a. No, zbog mogućih rizika povezanih sa snažnim rastom gotovinskih kredita, HNB je krajem veljače 2019. izdao Preporuku o postupanju pri odobravanju nestambenih kredita potrošačima. Usto, kako bi se omogućilo još kvalitetnije praćenje sistemskih rizika, započet je proces uspostave sustava prikupljanja svih relevantnih informacija o kreditima potrošačima.

Opća ocjena glavnih rizika i izazova za financijsku stabilnost

U Hrvatskoj su 2019. godinu obilježili nastavak umjerenoga gospodarskog rasta i smanjenje strukturnih neravnoteža, poput zaduženosti javnoga i privatnog sektora, vanjskih neravnoteža i nezaposlenosti. Nastavak povoljnih kretanja ujedno je rezultirao i ocjenom Europske komisije da makroekonomske neravnoteže u Hrvatskoj više nisu prekomjerne¹ te poboljšanjem hrvatskoga kreditnog rejtinga od strane vodećih agencija za dodjelu rejtinga.

¹ Vidi poglavlje 8. Međunarodni odnosi.

No, zbog relativno visoke razine duga opće države i inozemnog duga u odnosu na usporedive zemlje, hrvatsko je gospodarstvo i nadalje osjetljivo na moguće promjene uvjeta financiranja na međunarodnim tržištim. Stoga se ocjenjuje da se ukupna izloženost finansijskog sustava sistemskim rizicima zadržala na umjerenoj razini.

Umjereni izloženi sistemskim rizicima te visoka kapitaliziranost i likvidnost bankovnog sustava i u 2019. osnovna su obilježja finansijskog sustava u RH.

Visoka kapitaliziranost i likvidnost i nadalje su osnovna obilježja domaćega bankovnog sustava. Kvaliteta kreditnog portfelja banaka nastavila se popravljati tijekom 2019. godine, pod utjecajem oporavka kvalitete postojećih kredita te nastavka aktivnosti prodaja neprihodujućih plasmana kao i priljeva novoodobrenih, prihodujućih kredita. Dodatno, otpornost banaka osnažuje i visoka pokrivenost neprihodujućih plasmana. No, prema udjelu loših kredita u ukupnim kreditima banaka Hrvatska je i nadalje pri vrhu EU-a. Unatoč nižim troškovima ispravaka vrijednosti za kreditni rizik, zamjetno su porasle rezervacije za troškove sudske sporova na osnovi ugovaranja kredita s valutnom klauzulom u švicarskim francima ili s promjenjivom kamatnom stopom. U okružju povjesno niskih kamatnih stopa, kamatni je prihod banaka u 2019. smanjen, a banke su samo na osnovi gotovinskih nemamjenskih kredita zaobilježile rast kamatnog prihoda. Strukturne ranjivosti bankarskog sektora i nadalje proizlaze iz visoke koncentracije tržišta te koncentracije izloženosti prema sektoru države i grupama povezanih osoba. Iako se izloženost banaka valutno i kamatno induciranim kreditnim riziku kontinuirano smanjuje zbog rasta udjela kredita u domaćoj valuti i onih s fiksnom kamatnom stopom u ukupnim kreditima, ona je i nadalje visoka.

Kretanja na domaćem deviznom tržištu i tržištu kapitala tijekom 2019. bila su relativno mirna, što je posljedično rezultiralo i niskom kolebljivošću indeksa finansijskog stresa. S druge strane, inozemna finansijska tržišta obilježile su veće neizvjesnosti, povezane s trgovinskim napetostima između SAD-a i Kine te EU-a, previranjima oko trenutka i uvjeta izlaska Ujedinjene Kraljevine iz EU-a te političkim i ekonomskim turbulencijama u Italiji, koje se ogledaju u povišenim premijama za rizik za talijanske državne obveznice i talijanske banke. Premija za rizik za Hrvatsku tijekom 2019. godine bila je na povijesno

niskim razinama, no zadržala se iznad prosjeka usporedivih zemalja Srednje i Istočne Europe.

Unatoč intenziviranju novog zaduživanja kućanstava, rast zaposlenosti i raspoloživog dohotka ublažavali su ranjivosti ovog sektora. Pritom se dug sektora kućanstava povećao dominantno pod utjecajem rasta gotovinsko-ga nemajenskoga bankarskoga kreditiranja, gdje su prevladavali krediti bez zaloga s dospijećem od pet i više godina. Iz tih je razloga HNB krajem veljače 2019. izdao **Preporuku o postupanju pri odobravanju nestambenih kredita potrošačima²**, kojoj je cilj izjednačiti uvjete utvrđivanja kreditne sposobnosti kod stambenih kredita, koji su se odobravali po strožim kriterijima, i nestambenih kredita potrošačima s dužim rokovima dospijeća te na taj način izbjegći mogućnost arbitraže između različitih vrsta kredita. U drugoj polovini 2019. primjećeno je postupno prilagođavanje kreditnih institucija Preporuci, pri čemu se stopa rasta gotovinskih nemajenskih kredita blago usporila, a zabilježeno je i umjereni smanjenje inicijalne ročnosti novoodobrenih kredita. Postupno smanjivanje kamatnoga i valutnog rizika stanovništva obilježilo je i 2019. godinu, ali ti su rizici i nadalje prisutni jer je 45% kredita vezano uz euro, a 50% ih je odobreno s promjenjivom kamatnom stopom.

Plasmani banaka sektoru nefinansijskih poduzeća nastavili su blago rasti u 2019. godini, dinamikom usporedivom s prethodnom godinom. Njihova se relativna zaduženost nastavila smanjivati, uz istodobno niže izdatke za kamate. Dobri poslovni rezultati pridonijeli su rastu kapitala, pa je osim likvidnosti zabilježen i rast solventnosti ovog sektora. Neki od glavnih problema s kojima su se poduzeća susretala tijekom 2019. bili su nedostatak radne snage i viši troškovi rada. Usto, godinu je obilježila neizvjesnost povezana s operativnim restrukturiranjem grupe Fortenova (bivši Agrokor), kao i samom provedbom nagodbe.

Prosječni godišnji rast cijena na hrvatskom tržištu stambenih nekretnina u 2019. iznosio je čak 9% i bio je među najsnažnijima u EU-u. Pritom su cijene u gradu Zagrebu rasle znatno brže nego na Jadranu i u ostaku zemlje. Ipak, prosječne cijene još nisu dostigle najviše vrijednosti zabilježene prije svjetske finansijske krize i dugotrajne korekcije koja je uslijedila nakon toga. Broj transakcija također se povećao, iako je ostao relativno nizak u povijesnim okvirima, a tržišna aktivnost bila je fokusirana na Zagreb i Jadran. Potražnju za

² Detaljnije vidi poglavje 3.3. i Okvir 1. u **Makroprudencijalnoj dijagnostici br. 8**.

stambenim nekretninama potaknuli su povjesno niske kamatne stope, povoljni trendovi na tržištu rada, provođenje programa državnog subvencioniranja stambenih kredita te izmjena Zakona o porezu na promet nekretnina³. Usto, na cijene na Jadranu i u Zagrebu utjecala je i prenamjena nekretnina u smještajne kapacitete za dnevni i tjedni najam zbog povećane turističke potražnje.

Makrobonitetne aktivnosti HNB-a u 2019. godini

Odgovarajući na prepoznate sistemske rizike, Hrvatska narodna banka u 2019. aktivno je primjenjivala makrobonitetne instrumente iz svoje nadležnosti. Krajnji cilj provođenja makrobonitetne politike jest očuvanje finansijske stabilnosti, što podrazumijeva i sprječavanje prekomjernoga gomilanja sistema rizika i jačanje otpornosti finansijskog sustava u slučaju nastupanja rizika. Instrumenti koji nadležnim tijelima pritom stoje na raspolaganju mogu se podijeliti u tri osnovne skupine: one zasnovane na kapitalu, one zasnovane na likvidnosti i one usmjerene na korisnike kredita. Prve dvije skupine

Podjela instrumenata makrobonitetne politike

Prema načinu djelovanja

IZVOR: Prilagođeno prema V. Constancio i suradnici (2019.): *Macroprudential policy at the ECB: Institutional framework, strategy, analytical tools and policies*, ECB Occasional Paper Series, br. 227

3 Izmjenama Zakona o porezu na promet nekretnina stopa poreza na promet nekretnina smanjenja je s 4% na 3%, za sve ugovore sklopljene nakon početka 2019.

instrumenata definirane su u harmoniziranoj europskoj regulativi, pri čemu se dio njih izravno primjenjuje i u Hrvatskoj, a dio je prenesen u domaći zakonski okvir. Nasuprot tome, instrumenti usmjereni na korisnike kredita u isključivoj su nadležnosti nacionalnih zakonodavstava i u skladu s preporukom ESB-a uobičajeni su dio instrumentarija makrobonitetnih tijela većine zemalja članica europodručja, ali i šire.

Tako se i Republika Hrvatska sredinom 2019. u pismu namjere za pristupanje europskom tečajnom mehanizmu II (ERM II) i bankovnoj uniji⁴ obvezala na donošenje odgovarajućih izmjena i dopuna Zakona o kreditnim institucijama i Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci, među kojima su i one iz područja makrobonitetne politike. Njima se razrađuju ovlasti HNB-a u donošenju i provedbi makrobonitetnih mjera i instrumenata, a izričito se navodi i donošenje pravno obvezujućih mjera usmjerenih na korisnike kredita. Osim toga, ESB-u je omogućeno izdavati instrukcije HNB-u ako ocijeni da hrvatska makrobonitetna mjera zasnovana na harmoniziranoj europskoj regulativi nije dovoljno stroga, čime je ispunjen jedan od preduvjeta za uspostavu bliske suradnje s ESB-om.

a) Zaštitni slojevi kapitala

Primarna svrha zaštitnih slojeva kapitala jest povećanje otpornosti bankovnog sustava na moguće iznenadne šokove. Kombinirani zaštitni sloj kapitala u primjeni u 2019. kao i prethodnih godina sastojao se od: (a) zaštitnog sloja za očuvanje kapitala (b) protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala i (c) zaštitnog sloja za strukturni sistemski rizik ili za sistemski važne institucije, ovisno o tome čija je stopa za pojedinu kreditnu instituciju viša.

Visina **zaštitnog sloja za očuvanje kapitala** iznosi 2,5% ukupnih izloženosti riziku za sve kreditne institucije i propisana je Zakonom o kreditnim institucijama.

Protuciklički zaštitni sloj kapitala tijekom cijele 2019. iznosio je 0% ukupnog iznosa domaćih izloženosti riziku. Unatoč dinamičnijoj kreditnoj aktivnosti banaka i zamjetnom porastu cijena nekretnina, redovita tromjesečna preispitivanja razvoja cikličkih sistemskih rizika pokazala su da još ne postoji pritisak koji bi zahtijevao korektivne akcije HNB-a. Stoga je i procijenjena **potrebna stopa protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala** koja će se primjenjivati u 2020. zadržana na nultoj razini.

4 Detaljnije vidi 9. Postupak uvođenja eura.

HNB je u lipnju 2019. u skladu s **Preporukom ESRB/2015/1** proveo redovito godišnje preispitivanje značajnosti izloženosti kreditnih institucija prema trećim zemljama (državama izvan EU-a). Kao i prethodnih nekoliko godina, kao materijalno značajna treća zemlja za bankovni sustav Republike Hrvatske utvrđena je samo Bosna i Hercegovina. Unatoč povećanju, kreditna aktivnost u BiH se još ne smatra prekomjernom, te je ocijenjeno kako ne postoji potreba za određivanjem protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala za izloženosti hrvatskih kreditnih institucija prema BiH. Visina stope zaštitnog **sloja za strukturni sistemski rizik** u 2019. ostala je nepromijenjena na razini od 1,5% ili 3% iznosa ukupnih izloženosti riziku, ovisno o veličini imovine kreditne institucije⁵. Hrvatska narodna banka sredinom 2019. provela je redovitu dvo-godišnju **analizu strukturnih elemenata financijske stabilnosti** i sistemskog rizika u gospodarstvu, koja je pokazala kako su se strukturne ranjivosti sustava i izloženosti sistemskom riziku, opisane i u prethodnom poglavlju, zadržale na umjereno visokoj razini. Rezultati analize poduprli su zaključak da stope zaštitnog sloja kapitala za strukturni sistemski rizik treba zadržati na prethodno utvrđenim razinama.

Sva tri zaštitna sloja – za očuvanje kapitala, protuciklični i zaštitni sloj za strukturni sistemski rizik – ostali su u 2019. nepromijenjeni.

U prosincu 2019. provedeno je i redovito godišnje preispitivanje sistemske značajnosti kreditnih institucija i određivanje potrebnoga **zaštitnog sloja kapitala za one koje su utvrđene kao ostale sistemski važne (OSV) institucije**. Preispitivanjem je **identificirano ukupno sedam OSV kreditnih institucija**, kojima je u skladu s njihovom sistemskom važnošću određena stopa zaštitnog sloja kapitala od 0,5%, 1% ili 2% ukupnog iznosa izloženosti riziku. Međutim, kako se u Hrvatskoj zaštitni sloj kapitala za strukturni sistemski rizik primjenjuje na ukupne izloženosti rizicima, prema odredbama Zakona o kreditnim institucijama u tom je slučaju svaka OSV kreditna institucija dužna održavati samo onaj od ta dva zaštitna sloja kapitala čija je stopa za tu instituciju viša. Tijekom 2019. to je u pravilu za sve kreditne institucije bio zaštitni sloj za strukturni sistemski rizik.

5 Kreditne institucije čiji je trogodišnji prosjek udjela u ukupnoj imovini financijskog sustava jednak ili veći od 5% dužne su održavati zaštitni sloj za strukturni sistemski rizik u visini od 3%, a ostale u visini od 1,5%.

Efektivno je kombinirani zaštitni sloj kapitala za kreditne institucije u 2019. iznosio između 4% i 5,5%, ovisno o veličini banke i o tome je li pojedina OSV institucija trebala održavati zaštitni sloj za strukturni sistemski rizik ili za OSV kreditne institucije.

b) Instrumenti usmjereni na korisnike kredita

Osnovni cilj mjera usmjerenih na korisnike kredita jest ograničavanje preko-mjerne kreditne aktivnosti, čime se ublažava kumulacija rizika u finansijskom sustavu i povećava otpornost korisnika kredita u slučaju nepovoljnih gospodarskih i/ili finansijskih kretanja. Reagirajući na porast sistemskog rizika zbog ubrzavanja rasta gotovinskih nemajenskih kredita potrošačima, HNB je u veljači izdao **Preporuku o postupanju pri odobravanju nestambenih kredita potrošačima**, kojom je kreditnim institucijama preporučio oprezniji pristup procjeni kreditne sposobnosti pri novom gotovinskom nemajenskom kreditiranju potrošača s duljim rokovima dospijeća. Uz usporavanje rasta kreditnog rizika u bankama, preporuka je imala cilj i potaknuti potrošače na razboritost pri zaduživanju.

Istodobno je HNB započeo s uspostavom novog sustava izvješćivanja o uvjetima kreditiranja banaka s namjerom proširenja analitičke podloge potrebne za praćenje učinaka preporuke i provedbu eventualnih budućih mjera usmjerenih na korisnike kredita. Krajem 2019. provedeno je javno savjetovanje o **Nacrtu odluke o prikupljanju podataka o uvjetima kreditiranja potrošača**, nakon čega je početkom 2020. uslijedila objava Odluke, a prvi bi se podaci trebali početi prikupljati u drugoj polovini 2020. Pojedinačni podaci o svim novoodobrenim kreditima potrošačima, koje HNB dosad nije prikupljaо, potrebni su za analizu i redovito praćenje sistemskoga i kreditnog rizika, kalibraciju makrobonitetnih mjera i praćenje pridržavaju li se kreditne institucije izrečenih mjera.

c) Makrobonitetne aktivnosti prema preporukama Europskog odbora za sistemske rizike

Zajedno s provođenjem vlastite makrobonitetne politike, HNB je u 2019. djelovalo i u skladu s preporukama Europskog odbora za sistemske rizike.

Slijedom Preporuke o financiranju kreditnih institucija ([ESRB/2012/2](#)) HNB je proveo redovitu ocjenu planova financiranja kreditnih institucija za kraj 2018., koje na temelju Odluke o izvješćivanju o planovima financiranja dostavljaju značajne kreditne institucije u RH. Ocijenjeno je kako trenutno ne postoje rizici neodržive strukture financiranja ili likvidnosti, kao ni nepovoljnog utjecaja na kreditiranje realnoga gospodarstva.

U kolovozu 2019. ESRB je objavio [Preporuku o izmjeni Preporuke o zatvaranju praznina u podacima o nekretninama](#) donesene krajem 2016. radi usklađivanja podataka potrebnih za procjenu i praćenje rizika za finansijsku stabilnost povezanih s tržištem nekretnina. Ispunjavanje zahtjeva koji se odnose na rizike povezane s tržištem stambenih nekretnina bit će omogućeno podacima prikupljenima novim sustavom prikupljanja podataka o uvjetima kreditiranja potrošača, dok se prikupljanje finansijskih podataka o tržištu poslovnih nekretnina planira povezati s budućim prikupljanjem podataka prema zahtjevima iz europskog sustava izvještavanja.

Na kraju, nastavno na izmjene Preporuke o procjeni prekograničnih učinaka mjera makrobonitetne politike i o dobrovoljnoj uzajamnosti za mjere makrobonitetne politike ([ESRB/2018/1](#) i [ESRB/2018/5](#)) HNB je tijekom 2019. uzajamno priznao mjere makrobonitetne politike koje su donijela nadležna tijela [Belgije](#) i [Estonije](#), uz izuzeće za kreditne institucije čije izloženosti ne prelaze propisani prag značajnosti, što se u Hrvatskoj odnosilo na sve kreditne institucije. Potaknut time, kao i sve većim brojem mjera drugih zemalja članica EU-a čije uzajamno priznavanje preporučuje ESRB, HNB je odlučio promijeniti pristup te ubuduće uzajamno priznavati samo mjere zemalja prema kojima hrvatske kreditne institucije imaju izloženosti iznad propisanog praga značajnosti. S tim u skladu, HNB je donio odluke da neće uzajamno priznati makrobonitetne mjere [Francuske](#) i [Švedske](#).

Suradnja na području makrobonitetne politike

Predstavnici HNB-a sudjelovali su u radu Vijeća za finansijsku stabilnost, koje je u 2019. pod predsjedanjem guvernera HNB-a održalo dvije sjednice. Na njima su predstavljene ocjene glavnih rizika i izazova za finansijsku stabilnost i aktivnosti povezane s provođenjem makrobonitetne politike RH, s posebnim osvrtom na rast gotovinskih nenamjenskih kredita, ponovno uspostavljanje rada HROK-a za sektor građanstva te na kretanja na tržištu nekretnina.

Vijeće za finansijsku stabilnost međuinsticionalno je tijelo koje oblikuje makrobonitetnu politiku RH, a sastavljeno je od predstavnika HNB-a, Hanfe, Ministarstva financija RH i DAB-a. Predstavnici HNB-a sudjelovali su u radu Europskog odbora za sistemske rizike, osim u Općem i tehničkom odboru⁶, u stalnim radnim skupinama za makrobonitetnu analizu i za instrumente

6 Detaljnije vidi u poglavljju 8. Međunarodni odnosi.

makrobonitetne politike te u ekspertnim grupama za testiranje na stres i za procjenu instrumenata makrobonitetne politike. Neke od najvažnijih tema u 2019. bile su rizici za finansijsku stabilnost EU-a (osobito oni povezani s tržištem nekretnina i Brexitom), razmjena iskustava u korištenju makrobonitetnih mjera u zemljama članicama s naglaskom na mjerama usmjerenima na korisnike kredita te zahtjevi za uzajamno priznavanje mjera makrobonitetne politike drugih zemalja članica. Radi ispunjavanja zahtjeva iz Preporuke ESRB-a o nedostajućim podacima o tržištu nekretnina, HNB je inicirao i organizirao sastanke međuinstitucionalne skupine u kojoj su bili i predstavnici DZS-a, Porezne uprave i Hanfe, na kojima se raspravljalo o dostupnim podacima i razvoju pokazatelja za praćenje tržišta nekretnina.

HRVATSKA NARODNA BANKA • GODIŠNJE IZVJEŠĆE

2019.

3. Upravljanje međunarodnim pričuvama

Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke nastavile su rasti i u 2019. Povećanju međunarodnih pričuva najviše je pridonio velik otkup deviza od banaka, čime je osigurana stabilnost tečaja domaće valute i spriječeno prekomjerno jačanje kune prema euru. Iako se i u 2019. na svjetskim finansijskim tržištima nastavilo dulje razdoblje povjesno niskih, a u slučaju europodručja i negativnih kamatnih stopa, ostvaren je pozitivan rezultat i odgovarajuća razina zarade od upravljanja pričuvama. Istodobno je osnovni cilj upravljanja međunarodnim pričuvama – njihova likvidnost i sigurnost – bio uspješno ispunjen.

Rast međunarodnih pričuva HNB-a u 2019.

Međunarodne pričuve HNB-a na kraju 2019. iznosile su 18.562,4 mil. EUR, što je bilo za 1.123,6 mil. EUR odnosno 6,4% više u odnosu na kraj 2018. (Slika 2.1.). U istom su razdoblju neto pričuve, u koje nisu uključena sredstva Ministarstva financija, Europske komisije, SDR-i kod MMF-a ni ulaganja u repo poslove, porasle za 1.549,7 mil. EUR, tj. za 9,8%, te su dosegnule 17.369,7 mil. EUR.

U 2019. međunarodne pričuve HNB-a nastavile su trend rasta te su 31. prosinca dosegnule rekordnu razinu od 18,6 mlrd. EUR.

Rast međunarodnih pričuva u 2019. ostvaren je uglavnom zahvaljujući otkupu deviza od banaka. Niža razina ugovorenih repo poslova na samom kraju godine umanjila je ukupan rast pričuva. S obzirom na to da repo poslovi ne

Slika 3.1. Rast međunarodnih i neto pričuva HNB-a nastavio se i u 2019.

na kraju razdoblja, u milijardama eura

IZVOR: HNB

Slika 3.2. Smanjen intenzitet otkupa deviza HNB-a od banaka u 2019. u odnosu na prethodne dvije godine

neto otkup deviza HNB-a, od 2012. do 2019., u milijunima eura

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Banke	-666,3	-214,9	-240,2	-767,2	1.018,8	1.757,0	1.808,9	1.088,9
MF	770,2	625,7	420,6	1.364,0	125,6	30,6	30,4	228,1
EK	-	-69,4	-392,2	-428,9	-277,8	-	-	-
Ukupno	103,9	341,3	-211,8	167,9	866,6	1.787,6	1.839,3	1.316,9

Napomena: Pozitivna vrijednost označuje otkup, a negativna prodaju deviza HNB-a.

IZVOR: HNB

utječu na kretanje neto pričuva, one su zbog toga u 2019. ostvarile snažniji rast u odnosu na ukupne pričuve.

HNB je deviznim transakcijama u 2019. neto otkupio 1.316,9 mil. EUR, čime je kreirano 9,7 mlrd. kuna likvidnosti. Najveći dio deviznih transakcija odnosio se na kupnje deviza od banaka (1.088,9 mil. EUR), a preostali se iznos odnosio na neto otkup od Ministarstva financija (228,1 mil. EUR).

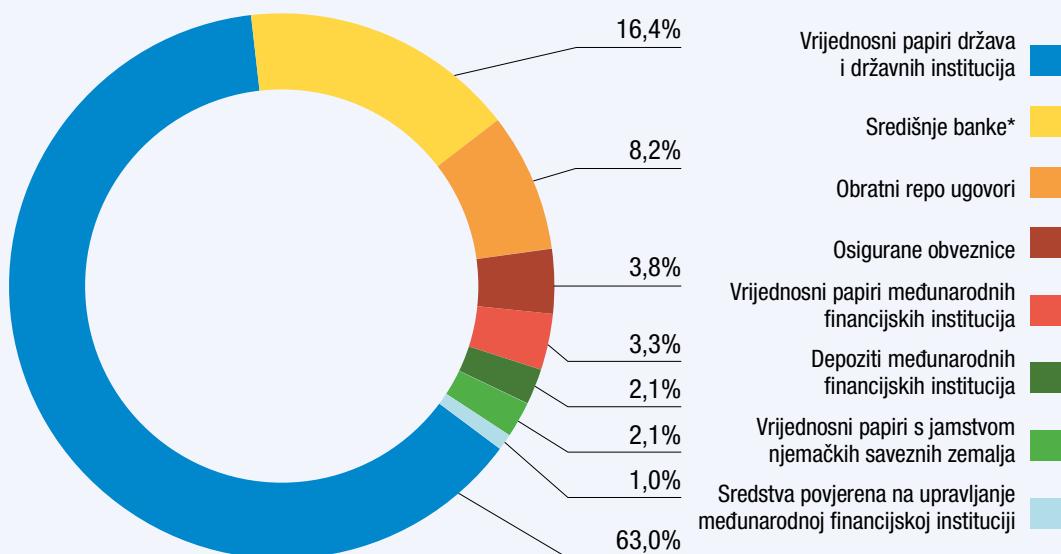
Struktura ulaganja međunarodnih pričuva

Međunarodne pričuve kojima HNB upravlja samostalno i u skladu s vlastitim smjernicama sastoje se od portfelja za trgovanje, investicijskih portfelja, sredstava povjerenih na upravljanje međunarodnoj finansijskoj instituciji te efektivnoga stranog novca u trezoru. U strukturi ulaganja međunarodnih pričuva najveći udio na kraju 2019. imali su vrijednosni papiri država i državnih institucija, depoziti kod središnjih banaka i obratni repo ugovori.

Sredstva međunarodnih pričuva ulažu se kod finansijskih institucija i država investicijskoga kreditnog rejtinga, s tim da su ulaganja kod pojedinih finansijskih

Slika 3.3. U strukturi međunarodnih pričuva najveći je udio ulaganja u najsigurnije instrumente

udjeli u postocima, na kraju 2019.

* Uključuje efektivni strani novac.

IZVOR: HNB

Hrvatska narodna banka upravlja međunarodnim pričuvama vodeći se prije svega načelima likvidnosti i sigurnosti.

institucija i država te u pojedine instrumente ograničena, čime se kreditni rizik diversificira. Na kraju 2019. malo manje od polovine sredstava međunarodnih pričuva HNB-a bilo je uloženo u države, banke i institucije čiji se kreditni rejting nalazi u dva najviša ranga, potom kod BIS-a i MMF-a te u efektivni strani novac u trezoru HNB-a.

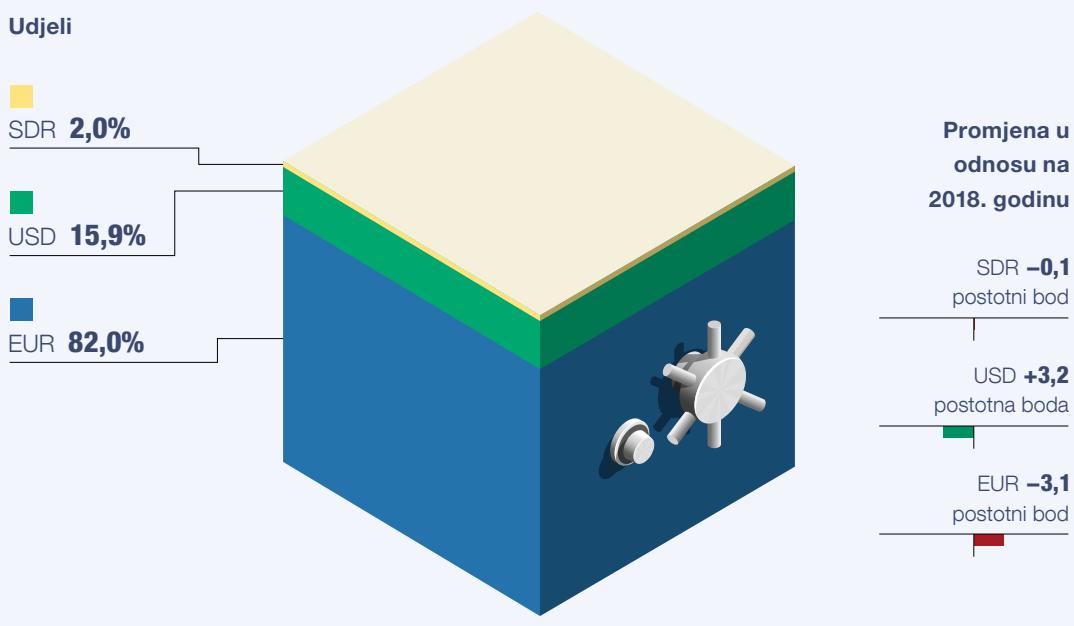
Valutna struktura međunarodnih pričuva

Valutna struktura međunarodnih pričuva u 2019. promijenila se u korist američkog dolara. Tako se udio američkog dolara, koji je na kraju 2018. u međunarodnim pričuvama iznosio 12,7%, u 2019. povećao na 15,9%, dok se udio eura smanjio s 85,1% na 82,0%. Udio SDR-a u međunarodnim pričuva blago se spustio s 2,1% na 2,0% zbog porasta međunarodnih pričuva.

HNB je, kao i središnje banke mnogih drugih zemalja, znatno izložen valutnom riziku jer međunarodne pričuve opisane valutne strukture čine gotovo

U valutnoj strukturi međunarodnih pričuva najzastupljeniji je euro

Na kraju 2019.

cjelokupnu imovinu HNB-a, dok je najveći dio obveza u kunama. Ta valutna neusklađenost imovine i obveza dovodi do tečajnih razlika koje izravno utječe na konačni rezultat Izvještaja o dobiti HNB-a¹. Na kraju 2019. tečaj eura i američkog dolara bio je jači u odnosu na kunu nego na kraju 2018., pa je to dovelo do povećanja kunskog iskaza međunarodnih pričuva i pozitivnih nerealiziranih tečajnih razlika u iznosu od 810 mil. kuna.

Finansijska tržišta i rezultat upravljanja međunarodnim pričuvama HNB-a u 2019.

Finansijska tržišta u 2019. obilježio je zaokret od prethodno očekivane normalizacije monetarnih politika. U takvim uvjetima ESB je donio novi skup poticajnih mjera, uključujući ponovno pokretanje programa otkupa vrijednosnih papira i produljenje horizonta održavanja negativnih i niskih kamatnih stopa, dok je Fed najprije prekinuo ciklus podizanja referentnih kamatnih stopa, a potom ih u tri navrata i spustio. Iznimno ekspanzivna monetarna politika osigurala je veliku likvidnost i utjecala na pad prinosa državnih obveznica i rast vrijednosti globalnih dioničkih indeksa na rekordne razine, a američki je dolar ojačao u odnosu na euro.

Prinosi gotovo svih europskih državnih vrijednosnih papira pali su u 2019., pa je krajem godine polovina državnih vrijednosnih papira zemalja članica europskog područja nosila negativan prinos. Njemačka krivulja prinosa nalazila se krajem prosinca u negativnom području za sva dospijeća do petnaest godina.

Američki prinosi u 2019. znatno su se spustili duž cijele krivulje, a prosječan je pad za sva dospijeća do deset godina iznosio oko 83 bazna boda.

U opisanim uvjetima, te unatoč činjenici da se nepovoljno okružje produljenog razdoblja negativnih eurskih prinsa nastavilo, HNB je i u 2019. osigurao odgovarajuću zaradu od upravljanja pričuvama. Tome su uvelike pridonijele odluke pri upravljanju međunarodnim pričuvama koje su donesene u razdoblju od 2011. do 2019. te kontinuirana prilagodba postojećih smjernica ulaganja. Ukupno je ulaganjima neto međunarodnih pričuva u 2019. ostvaren prihod od 59,9 mil. EUR ili 443,7 mil. kuna.

1 Prema Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (MSFI), u skladu s kojima HNB sastavlja svoja financijska izvješća, tečajne se razlike računovodstveno najprije priznaju u Izvještaju o dobiti ili gubitku, a tek se potom provodi raspodjela dobiti ili se gubitak pokriva iz općih pričuva HNB-a.

Slika 3.4. Portfelji međunarodnih pričuva osiguravaju adekvatne stope povrata u razdoblju povjesno niskih prinosa godišnje stope povrata

IZVOR: HNB

Na cjelokupni eurski portfelj neto pričuva ostvarena je u 2019. stopa povrata od 0,07%, a stopa povrata za cjelokupni dolarski portfelj iznosila je 2,10%. Ako se promatraju zasebno trgovinski i investicijski portfelji, onda je eurskim portfeljem za trgovanje u 2019. ostvarena stopa povrata od – 0,40%, a dolarski je portfelj za trgovanje imao stopu povrata od 2,80%. Eurski investicijski portfelj u 2019. ostvario je povrat od 0,91%, a dolarski od 1,83%.

U 2019. stopa povrata na eurski portfelj iznosila je 0,07%, na dolarski 2,10%, a prihod od ulaganja pričuva iznosio je 59,9 mil. EUR ili 443,7 mil. kuna.

Portfelji za trgovanje, koji čine oko 49% neto pričuva, kratkoga su prosječnog dospijeća i služe kao izvor likvidnosti. Investicijski portfelji, koji čine oko 48% neto pričuva, duljega su prosječnog dospijeća i služe kao izvor stabilnijih dugoročnijih prihoda.

Dolarska sredstva povjerena na upravljanje međunarodnoj financijskoj instituciji ostvarila su u 2019. stopu povrata od 2,88%. Ona su omogućila dodatnu diversifikaciju i razmjenu znanja na području upravljanja financijskim ulaganjima.

Pripreme za ulazak u bankovnu uniju

Pripreme za ulazak u bankovnu uniju

4. Supervizija

47

5. Sanacijsko planiranje

67

4. Supervizija

Supervizija Hrvatske narodne banke ispunila je u 2019. godini osnovne ciljeve očuvanja sigurnosti i stabilnosti hrvatskoga bankovnog sustava. Bankovni sustav bio je u 2019. godini profitabilan, visokolikvidan i dobro kapitaliziran. Republika Hrvatska uputila je Europskoj središnjoj banci (ESB) zahtjev za uspostavljanje bliske suradnje u okviru jedinstvenoga nadzornog mehanizma u skladu sa zahtjevima proizašlima iz približavanja europskome tečajnom mehanizmu (engl. ERM II). Na temelju toga, ESB je donio odluku o sveobuhvatnoj procjeni pet hrvatskih banaka i rezultati se očekuju u lipnju 2020. HNB kontinuirano prati poslovanje kreditnih institucija analizom redovitih izvješća i neposrednim nadzorom, uskladuje domaće zakonodavstvo s relevantnom europskom regulativom te sudjeluje u nacionalnim i međunarodnim naporima oko sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma.

HNB je javnosti predstavio supervizorske prioritete HNB-a za 2019./2020. godinu pomoću akronima EDINA, a pomoću mape rizika različite činitelje koji imaju utjecaj na razinu rizika i sveukupno poslovanje banaka.

Poslovanje kreditnih institucija u 2019.

Sustav kreditnih institucija odlikuju visoka likvidnost i kapitaliziranost, koje nadalje osiguravaju sigurno i stabilno poslovanje. Ukupna imovina kreditnih institucija i ostvarena nominalna dobit u 2019. dosegnule su dosad najviše razine, a kvaliteta izloženosti kreditnom riziku nastavila se poboljšavati. Kreditna je aktivnost ponajviše bila usmjerena prema kućanstvima, osobito u obliku odobravanja gotovinskih nemamjenskih kredita, a zamjetno su porasli i stambeni krediti.

Bankovna supervizija

Naša je misija očuvanje sigurnosti i stabilnosti poslovanja banaka s ciljem održavanja povjerenja u bankovni sustav.

Naši prioriteti u 2019. i 2020. godini

EUROZONE PREPARATIONS

Približavanje europodručju

Prilagodba regulatornog okvira za uspostavu bliske suradnje HNB-a i ESB-a, prilagodba organizacije supervizijske funkcije HNB-a za ulazak u mehanizam bliske suradnje te podrška provođenju detaljne procjene kreditnih institucija od strane Europske središnje banke

DIGITALISATION

Digitalizacija poslovanja kreditnih institucija

Pregled inicijativa vezanih uz digitalizaciju poslovanja, procjena njihova utjecaja na poslovne modele i profil rizičnosti te ocjena pripremljenosti unutarnjeg upravljanja i upravljanja rizicima na promjene koje donosi digitalizacija

INTEREST RATE RISK IN THE BANKING BOOK

Kamatni rizik u knjizi banke

Ocjena modela kojima se kreditne institucije koriste za upravljanje navedenim rizikom te praćenje njegove razine zbog transformacije ročnosti unutar bilanca kreditnih institucija

NPE, NON-PERFORMING EXPOSURES

Neprihodujuće izloženosti

Usklađenost kreditnih institucija s novim regulatornim zahtjevima povezanim s upravljanjem neprihodujućim izloženostima te praćenje razine tih izloženosti, pogotovo u kontekstu povećanja neosiguranih nemajenskih gotovinskih plasmana stanovništvu

ANTI MONEY LAUNDERING AND COUNTERING THE FINANCING OF TERRORISM

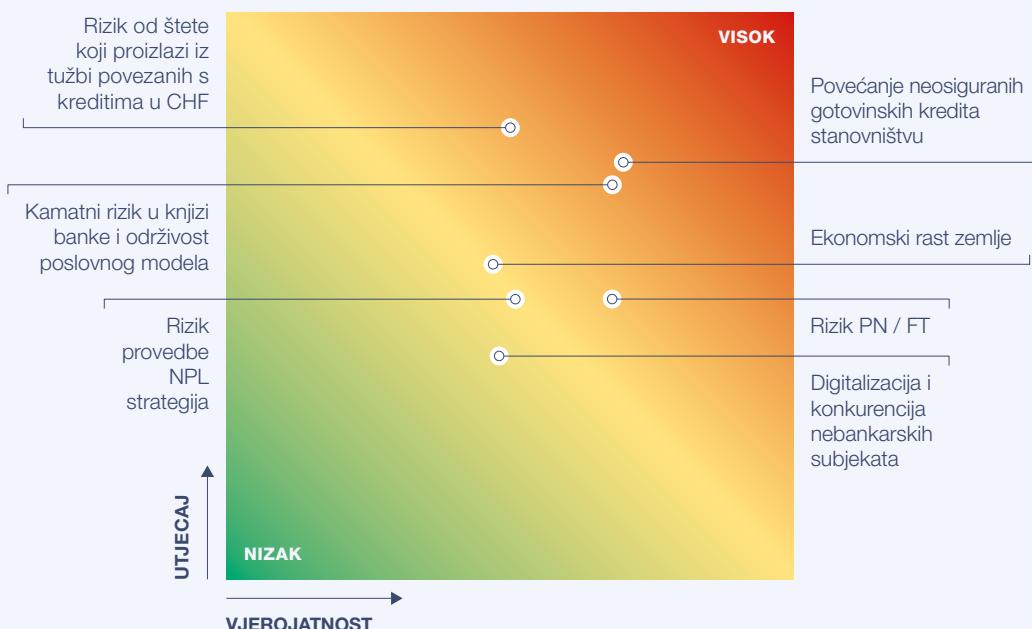
Sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma

Unaprjeđenje supervizorskih mehanizama s ciljem prevencije zloupotrebe finansijskog sustava u svrhu pranja novca i financiranja terorizma te kontinuirano podizanje razine svijesti u sustavu o rizicima pranja novca i financiranja terorizma

Naša komunikacija

Pravodobno dostavljanje relevantnih informacija na način primjeren sugovorniku, u prijateljskom tonu i uz aktivno slušanje

HNB-ova mapa rizika za 2019. i 2020. godinu

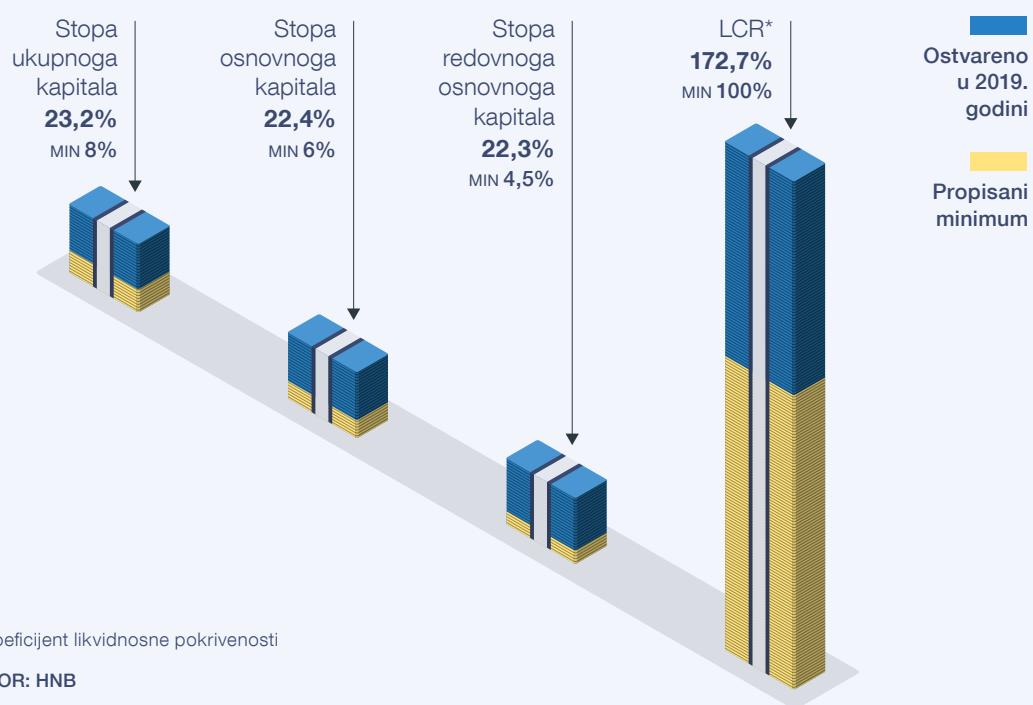

IZVOR: HNB

U 2019. nastavio se dugogodišnji trend smanjivanja broja kreditnih institucija. Na kraju 2019. u RH je poslovalo 20 banaka i tri stambene štedionice. Poslovala je također jedna podružnica kreditne institucije iz EU-a, dok je oko 200 institucija iz EU-a i Europskoga gospodarskog prostora (EGP) prijavilo HNB-u namjeru neposrednog pružanja uzajamno priznatih usluga na području RH. Sustav kreditnih institucija i nadalje obilježava dominacija institucija u stranom vlasništvu i sistemski važnih institucija.

Promatrana godina druga je uzastopna godina rasta imovine banaka, a njen porast na rekordno visoku vrijednost od 425,8 mlrd. kuna pretežito je financiran povećanjem domaćih izvora financiranja, s uobičajenim sezonskim učincima turističke sezone. Kreditna aktivnost banaka uglavnom je financirana porastom depozita kućanstava, kod kojih je zbog okružja iznimno niskih kamatnih stopa zamjetan nastavak ročne transformacije: smanjenje oročenih depozita u korist povećanja udjela depozita na transakcijskim računima. Gotovo četvrtina ukupne imovine banaka bila je uložena u visokolikvidna sredstva – gotovinu i dane depozite, a visini tog udjela najviše pridonose sredstva na računima za namiru kod HNB-a. Porast depozita kod HNB-a i ostale visokolikvidne imovine, osobito ulaganja u obveznice RH, odrazio se na visoku

Kapitaliziranost bankovnoga sustava višestruko premašuje minimalne zahtjeve

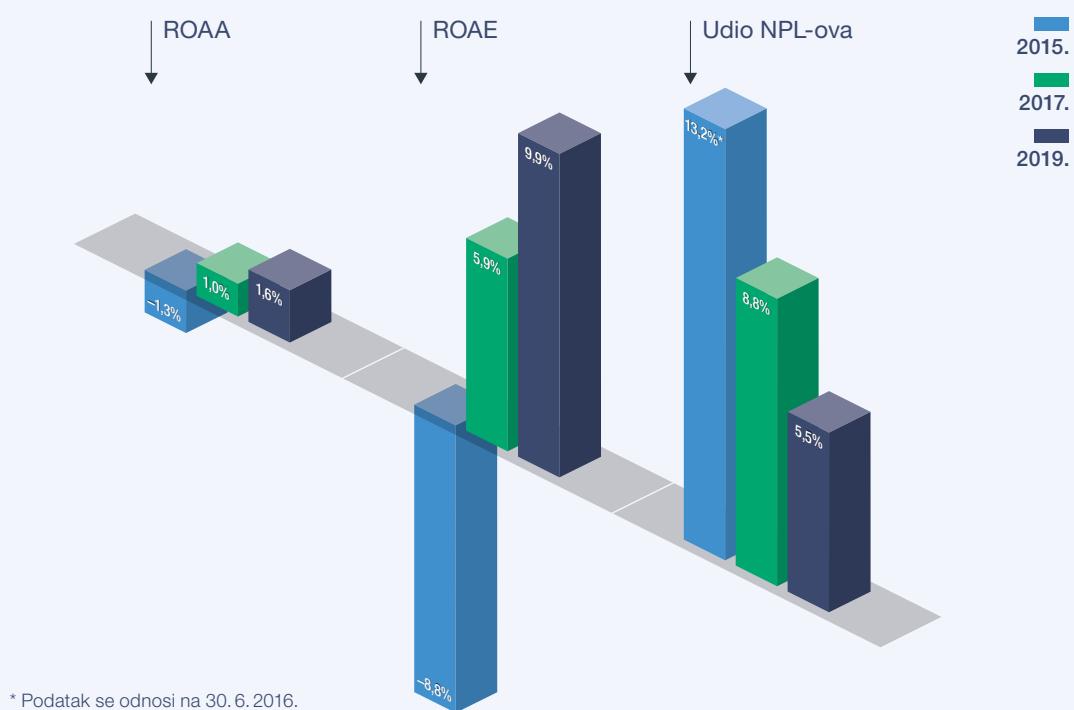

vrijednost koeficijenta likvidnosne pokrivenosti (engl. *Liquidity Coverage Ratio*, LCR), od 172,7%, znatno višu od propisanog minimuma od 100%.

Kreditna aktivnost banaka uglavnom je bila usmjerena prema kućanstvima, a pritom je došlo do znatnog povećanja gotovinskih nemajenskih kredita. Rast te vrste kredita prisutan je godinama, pa su tijekom vremena ti krediti, zbog svoje jednostavnosti i visine prinosa, istisnuli druge oblike kreditiranja stanovništva. S ciljem ublažavanja potencijalnih rizika koji proizlaze iz prekomjernoga kreditnog rasta nestambenih kredita potrošačima¹, HNB je kreditnim institucijama preporučio dodatne mehanizme procjene raspoloživosti prihoda dužnika po tim kreditima te izrazio supervizorska očekivanja o adekvatnom uključivanju rizika koji proizlaze iz te vrste kreditiranja u proces procjene adekvatnosti internoga kapitala kreditnih institucija. Solidan rast stambenih kredita u 2019. ponajviše se može pripisati sudjelovanju banaka u provedbi državnog programa subvencioniranja tih kredita.

1 Detaljnije o učinku Preporuke na kretanje kredita stanovništvu vidi u poglavljju 1. Monetarna politika i gospodarska kretanja, a na finansijsku stabilnost u poglavljju 2. Finansijska stabilnost.

Porast profitabilnosti bankovnog sustava i poboljšanje kvalitete kredita

U 2019. nastavio se višegodišnji trend poboljšavanja kvalitete imovine banaka. Nastavku toga kretanja najviše je pridonijelo smanjenje neprihodujućih izloženosti prema nefinancijskim društvima, i to prodaje potraživanja te provedba nagodbe za potraživanja koncerna Agrokor. Premda obujam prodanih potraživanja opada u odnosu na prethodne godine, one su i nadalje važan način smanjivanja neprihodujućih izloženosti. Relativni pokazatelj kvalitete kredita kao udjela neprihodujućih kredita (engl. *Non-performing loans ratio*; udio NPL-ova) smanjio se sa 7,6% na 5,5%, no, unatoč pozitivnom trendu, visina tog pokazatelja među najvećima je u usporedbi s ostalim državama članicama EU-a. Samo kod četiriju banaka visina tog pokazatelja bila je manja od 5%, a kod polovine banaka udio NPL-ova i nadalje je prelazio 10%. Na njegovu vrijednost i nadalje utječe kvaliteta kredita nefinancijskim društvima, kod kojih je udio NPL-ova iznosio 13,6%, a kod kredita kućanstvima 5,9%. Iako je relativna kvaliteta odobrenih kredita lošija od prosjeka EU-a, istodobno je pokazatelj pokrivenosti neprihodujućih kredita umanjenjima vrijednosti bolji od prosjeka te je čak porastao. Taj pokazatelj upućuje na razinu očekivanih gubitaka, što znači da su banke u Hrvatskoj prepoznale veći stupanj očekivanih gubitaka te da su ti gubici već umanjili njihovu dobit.

Poslovanje banaka u 2019. rezultiralo je najvećom zabilježenom nominalnom dobiti dosad, u iznosu od 5,8 mlrd. kuna. S povećanjem dobiti porasli su pokazatelji profitabilnosti ROAA (engl. *Return on Average Assets*, prinos na prosječnu imovinu) i ROAE (engl. *Return on Average Equity*, prinos na prosječni kapital) te su iznosili 1,6% i 9,9%. Rastu dobiti najviše je pogodovalo povećanje nekamatnih prihoda, osobito prihoda od dividendi, a pozitivan je bio i utjecaj niže razine troškova umanjenja vrijednosti zbog kreditnoga rizika. Suprotno tome, negativan je bio utjecaj zamjetnog porasta rezervacija za troškove sudske sporova koji se vode protiv banaka, ponajviše zbog višestrukog povećanja novih tužbi potrošača – korisnika kredita s valutnom klauzulom u švicarskim francima. Nakon sedam godina uzastopnog pada ostvaren je mali rast kamatnih prihoda, uglavnom od kredita kućanstvima, a trend smanjivanja kamatnih troškova nastavio se. Troškovna se efikasnost poslovanja banaka oporavila, a pokazatelj opterećenosti neto prihoda općim troškovima (engl. *cost-to-income ratio*, CIR) smanjio se i iznosio je 46,2%. Pritom su ključan utjecaj na visinu tog pokazatelja, jednako kao i na visinu pokazatelja profitabilnosti, imale vodeće banke, dok je kod pojedinih manjih institucija taj pokazatelj i nadalje nepovoljan, što upućuje na neefikasnost njihova poslovanja.

Ključne odlike bankovnog sustava u 2019. bile su visoka kapitaliziranost, rast profitabilnosti te smanjenje još uvijek visoke razine neprihodujućih kredita.

Visoka kapitaliziranost koja odlikuje bankovni sustav bila je prisutna i na kraju 2019., a stopa ukupnoga kapitala u visini od 23,2% bila je među najvišima u usporedbi s ostalim državama članicama EU-a. Njezino povećanje u promatranoj godini rezultat je rasta regulatornoga kapitala, među ostalim na osnovi poboljšanja kreditnog rejtinga RH u prvoj polovini 2019., i s time povezanog porasta cijena obveznica RH, koje čine znatan udio u portfeljima banaka. Stopa ukupnoga kapitala kod svih banaka bila je veća od minimuma od 8%, a kod devet banaka, s udjelom u ukupnoj imovini svih banaka od 91,7%, stopa je prelazila 20%. Uvjerljivo više stope ukupnoga kapitala upućuju na zaključak kako banke dobровoljno odlučuju održavati određeni sloj kapitala radi dodatne sigurnosti i stabilnosti svog poslovanja.

Stambene štedionice

Ukupna imovina stambenih štedionica nastavila se smanjivati te je na kraju 2019. iznosila 5,3 mlrd. kuna, odnosno samo 1,2% ukupne imovine svih

kreditnih institucija. Pad ukupne imovine posljedica je smanjenja depozita stambenih štedišta te daljnog smanjivanja državnih poticajnih sredstava za stambenu štednju. Stambeni krediti porasli su vrlo slabo, zbog čega se smanjio i udio štedionica u ukupnom stambenom kreditiranju u sustavu kreditnih institucija, na 5,5% uz smanjenje udjela neprihodujućih kredita u njihovim ukupnim kreditima na 0,8%.

U 2019. stambene su štedionice ostvarile dobit u iznosu od 16,2 mil. kuna, što je zamjetno viši iznos nominalne dobiti u usporedbi s prethodnom godinom uz oporavak pokazatelja profitabilnosti (ROAA i ROAE iznosili su 0,3% i 3,3%), ali i nadalje zamjetno niži od prosjeka za banke.

Najveći je utjecaj pritom imalo smanjenje općih troškova poslovanja, zbog čega se poboljšala i troškovna efikasnost poslovanja stambenih štedionica, premda je i nadalje znatan dio ukupnoga neto prihoda opterećen tim troškova, pa je CIR (engl. *cost-to-income ratio*) iznosio 80,2%.

Stopa ukupnoga kapitala blago se smanjila i iznosila je 23,8%, a njezin pad posljedica je smanjenja regulatornoga kapitala, čemu je osim smanjenja broja stambenih štedionica pridonijelo i smanjenje akumulirane ostale sveobuhvatne dobiti povezano s padom ulaganja u obveznice RH.

Uspostava bliske suradnje s ESB-om

Sklapanjem Ugovora o pristupanju RH Europskoj uniji Hrvatska se obvezala uvesti euro kao službenu novčanu jedinicu kada se za to ispune uvjeti. Vlada RH i HNB izradili su Strategiju za uvođenje eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj, a 27. svibnja 2019. Vlada RH je ESB-u uputila i zahtjev za uspostavljanje tzv. bliske suradnje između ESB-a i HNB-a u obavljanju poslova supervizije kreditnih institucija u okviru jedinstvenoga nadzornog mehanizma, što je sastavni dio procedure za ulazak u ERM II, a potom i u europodručje.

Bankovna unija jedinstveni je sustav nadzora i sanacije banaka na razini EU-a koji djeluje na osnovi jedinstvenih pravila koja primjenjuju sve države članice čija je nacionalna valuta euro kao i one države članice izvan europodručja koje se odluče priključiti.

Uspostavom bliske suradnje započinje sudjelovanje u bankovnoj uniji koja Hrvatskoj donosi sigurnost i stabilnost financijskog sustava te pridonosi integraciji u jedinstveno financijsko tržište EU-a.

Bankovna unija EU-a

Bankovna unija jedinstveni je sustav supervizije i sanacije banaka na razini EU-a

- čine je sve države europodručja i države članice izvan europodručja koje joj se odluče priključiti
- nastala je nakon finansijske krize 2008. – 2009. s ciljem dodatnog ojačavanja ekonomske i monetarne unije
- integrirani finansijski okvir omogućuje superviziju, sanaciju i osiguranje depozita za sve kreditne institucije koje posluju u EU-u

SSM

Jedinstveni nadzorni mehanizam
(Single Supervisory Mechanism)

SRM

Jedinstveni sanacijski mehanizam
(Single Resolution Mechanism)

EDIS

Europski sustav osiguranja depozita
(European Deposit Insurance Scheme)

Sveobuhvatna procjena Europske središnje banke

Sveobuhvatna procjena sastavni je dio procesa uspostave bliske suradnje između ESB-a i nacionalnoga nadležnog tijela države članice EU-a čija valuta nije euro, a dio je procesa ulaska u ERM II. Nositelj sveobuhvatne procjene je ESB, dok je supervizija HNB-a uključena u proces kao podrška. Sveobuhvatna procjena ESB-a za pet banaka u RH počela se provoditi u rujnu 2019. i rezultati će biti poznati u lipnju 2020.

Procijenjeno je pet banaka, Zagrebačka banka, Privredna banka Zagreb, Erste&Steiermärkische Bank, OTP banka i Hrvatska poštanska banka. Tri su područja bila u središtu pozornosti: (1) poboljšanje kvalitete dostupnih informacija o stanju banaka, (2) utvrđivanje problema i provedba potrebnih korektivnih mjera te (3) suštinska stabilnost i sigurnost poslovanja banaka.

Pregledom kvalitete imovine (engl. Asset Quality Review, AQR) utvrđena je adekvatnost procjene kreditnog portfelja banaka, a testirala se i otpornost na stresne makroekonomski scenarije. Obje komponente većinom su usredotočene na rizičnost u odnosu na kapital. Ostala područja rizika, kao što su

likvidnosni rizik, operativni rizik i sprječavanje pranja novca, nisu dio sveobuhvatne procjene.

Supervizija kreditnih institucija

Pri obavljanju supervizije HNB provjerava zakonitost poslovanja kreditne institucije i procjenjuje rizike u poslovanju kreditnih institucija. Utvrde li se nezakonitosti te slabosti ili nedostaci u poslovanju, HNB kreditnim institucijama nalaže provođenje supervizorskih mjera, s ciljem otklanjanja tih nezakonitosti odnosno nedostataka. Gotovo sve kreditne institucije bile su obuhvaćene najmanje jednom od supervizorskih aktivnosti u 2019. godini.

Tablica 4.1. Obavljene supervizorske aktivnosti u 2019.

Aktivnosti	Broj aktivnosti	Broj obuhvaćenih kreditnih institucija
Izdani zapisnici na temelju kontinuiranog nadzora (redovita procjena rizičnosti poslovanja)	14	14
Izdani zapisnici na temelju kontinuiranog nadzora zbog utvrđenih nepravilnosti	18	13
Provedeni neposredni nadzori	10	9
Izdana rješenja radi ispravljanja nepravilnosti ili poboljšanja stanja u kreditnoj instituciji	38	19
Izdana rješenja za primjenu naprednih pristupa mjerjenju rizika	1	1
Izdana tehnička rješenja (odobrenja i suglasnosti) zbog primjene Uredbe (EU) br. 575/2013	12	7
Izdane opomene	–	–
Imenovani povjerenici i posebna uprava	–	–
Prihvaćene zajedničke odluke	20	9
Proglašene rane intervencije	1	1

IZVOR: HNB

Nadzor kontinuiranim praćenjem poslovanja

HNB kontinuirano prati poslovanje kreditnih institucija prikupljanjem i analizom redovitih regulatornih izvješća i informacija te analizom dodatnih informacija koje kreditne institucije dostavljaju na zahtjev HNB-a s ciljem utvrđivanja profila rizičnosti kreditne institucije.

U trećem tromjesečju 2019. provedena je tematska analiza primjerenosti strategija koje su kreditne institucije usvojile s ciljem upravljanja neprihodujućim izloženostima te njihova usklađenost sa smjernicom EBA-e. Većina kreditnih institucija poduzela je korake za osiguravanje adekvatnog upravljanja neprihodujućim izloženostima, no utvrđen je prostor za daljnje poboljšavanje. HNB-ova očekivanja u smislu unaprjeđenja strategija i samog procesa upravljanja neprihodujućim izloženostima prezentirana su kreditnim institucijama te je dogovorena dinamika provođenja potrebnih aktivnosti, što se kontinuirano pratilo.

Naposljetku, tijekom 2019. godine HNB je nastavio provoditi redoviti supervizorski ciklus procjenjivanja kreditnih institucija, uključujući dostatnost raspoloživoga kapitala, rezervi likvidnosti i adekvatnost uspostavljenog procesa upravljanja rizicima na temelju kojeg sastavlja izvješća o procjeni rizičnosti poslovanja za kreditne institucije.

Prema principu proporcionalnosti i orientiranosti prema rizicima, HNB više resursa usmjerava na praćenje kreditnih institucija višeg profila rizičnosti te sistemski važnih kreditnih institucija.

HNB procjenjuje IT rizik u kreditnim institucijama u okviru postupka nadzorne provjere i procjene (tzv. IT SREP). U 2019. procjenom su obuhvaćene sistemske važne kreditne institucije (tzv. OSV institucije). Inicijalna faza procjene obuhvatila je analizu izvješća vanjskih revizora o provedenim IT revizijama te upitnik za kreditne institucije. Upitnikom su prikupljeni podaci o IT-u kreditnih institucija, ali i samoprocjene o izloženosti IT riziku te primjerenosti uspostavljenoga kontrolnog okružja. Dodatno su analizirani IT incidenti o kojima kreditne institucije izvješćuju HNB kao i namjere eksternalizacije materijalno značajnih aktivnosti vezanih uz IT. Sistemski važne kreditne institucije intervjuirane su o IT rizicima, kvaliteti kontrolnog okružja te planovima razvoja IT-a. Na osnovi svega provenog, procijenjeni su upravljanje IT-jem i strategija te IT rizici i kontrole u sistemski važnim kreditnim institucijama.

U travnju 2019. svim kreditnim institucijama u RH upućen je upitnik o digitalizaciji te digitalnoj transformaciji poslovanja. Cilj upitnika bio je stjecanje uvida u trenutno stanje, ali i u planove te stavove kreditnih institucija. Upitnikom su institucije propitivane o pristupu digitalizaciji, primjeni tehnoloških inovacija,

utjecaju digitalizacije na poslovni model institucije, aktualnim inicijativama te izazovima i preprekama. Na upitnik su odgovorile sve kreditne institucije koje imaju odobrenje za rad: 20 banaka, od čega su njih sedam OSV kreditne institucije te četiri stambene štedionice. Na osnovi prikupljenih podataka izrađena je analiza stanja, trendova i utjecaja primjene informacijske tehnologije na poslovanje kreditnih institucija te rizika kojima su izložene. Analiza pokazuje² da su sve institucije usredotočene na digitalizaciju, no OSV kreditne institucije digitaliziraju svoje poslovanje znatno aktivnije i opsežnije od manjih institucija. Pritom se veći fokus stavlja na digitalizaciju usluga koje se pružaju klijentima, a malo manji na digitalizaciju internih procesa.

Digitalizaciju bankovnih usluga usmjeravaju zahtjevi njihovih klijenata, a veće banke prednjače u ponudi digitalno podržanih usluga.

Tijekom 2019. s kreditnim institucijama održano je i nekoliko pojedinačnih sastanaka na kojima su institucije prezentirale inovativne usluge koje namjeravaju ponuditi svojim klijentima te na kojima je razmotren regulatorni okvir za pružanje tih usluga kao i povezani rizici.

Neposredni nadzor banaka

HNB provodi neposredni nadzor uzimajući u obzir ESB-ovu procjenu kvalitetne aktive odabranih kreditnih institucija u procesu uspostave bliske suradnje. Tijekom 2019. obavljeno je deset neposrednih nadzora u devet kreditnih institucija, čija je imovina obuhvaćala 88% imovine bankovnog sustava. Nadzirana su sljedeća područja:

- upravljanje tržišnim i kreditnim rizicima
- napredni pristup mjerjenju rizika i upravljanju rizicima
- sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma
- upravljanje informatičkom i sličnim tehnologijama.

Nakon neposrednih nadzora, kao i tijekom posrednih nadzora, HNB nalaže mjere za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti te mjere za poboljšanje stanja.

2 Smojver, S. i Jolić, I. (u najavi), "Digitalizacija poslovanja – rezultati Ankete hrvatskih banaka u 2019.", *Pregledi Hrvatske narodne banke*

Suradnja sa stranim supervizorima

HNB surađuje sa supervizorima iz država članica i trećih zemalja u području nadzora nad poslovanjem kreditnih institucija koje pripadaju prekograničnim bankarskim grupama. HNB sa stranim supervizorima razmjenjuje informacije, kontinuirano prati kreditnu instituciju, i to ponajprije u dijelu procjene profila rizičnosti i plana oporavka, te provodi zajedničke neposredne nadzore.

Tablica 4.2. Kreditne institucije s prekograničnim kolegijima supervizora

1. Addiko Bank d.d.	6. Sberbank d.d.
2. Erste&Steiermärkische Bank d.d.	7. J&T banka d.d.
3. OTP banka Hrvatska d.d.	8. Wüstenrot stambena štedionica d.d.
4. Privredna banka Zagreb d.d.	9. Zagrebačka banka d.d.
5. Raiffeisenbank Austria d.d.	

IZVOR: HNB

Dio te suradnje je i godišnja procjena profila rizičnosti domaće kreditne institucije (engl. *Supervisory Risk Report*) za koju je zadužen HNB. Zasniva se na provedbi postupka SREP i za donošenje konačne zajedničke ocjene o profilu rizičnosti bankovne grupe (engl. *Joint Risk Assessment Decision*) te o potreboj visini kapitala bankovne grupe i svake njezine članice. U 2019. sastavljeno je devet supervizorskih izvještaja za 2018. godinu te je za sve usuglašena zajednička odluka o adekvatnosti kapitala članica bankovne grupe.

SREP postupak podrazumijeva analizu svih rizika kojima je kreditna institucija izložena ili može biti izložena, koja se provodi u četiri glavna područja: analiza poslovnog modela, analiza internog upravljanja i kontrola, analiza rizika koji mogu utjecati na kapital (minimalno kreditni, tržišni, operativni i kamatni rizik u knjizi banke) te analiza rizika likvidnosti.

Nadalje, od 2015. HNB sudjeluje u postupku donošenja zajedničke odluke o provjeri i procjeni plana oporavka za grupe kreditnih institucija. Ova provjera usredotočuje se na primjereno načina na koji kreditna institucija i grupa definiraju situacije stresa koje bi mogle ozbiljno narušiti poslovanje, načina na koji se prate indikatori definirani planom oporavka i provedivost planiranih opcija oporavka. Svi devet zajedničkih odluka za planove oporavka usuglašeno je u predviđenom roku do kraja svibnja 2019.

Supervizija kreditnih unija

Na kraju 2019. redovito je poslovala 21 kreditna unija, što je jedna više u odnosu na 2018. godinu. Istodobno je u postupku likvidacije bilo devet kreditnih unija, a nad njima se provodio stečajni postupak.

Stopa solventnosti kreditnih unija na kraju 2019. iznosila je 19,14%. Ukupan je broj članova kreditnih unija 58.714, a ukupan broj zaposlenih 122. Ukupna imovina sustava kreditnih unija prema izvještajima dostavljenima HNB-u iznosila je 677 mil. kuna, što je neznatno povećanje od 1 mil. kuna (0,14%) u odnosu na kraj prethodne godine. Unatoč stagnaciji ukupne imovine kreditnih unija u prošloj je godini došlo do povećanja kredita članovima u iznosu od 10 mil. kuna (1,77%), što je financirano iz postojeće likvidnosti, odnosno sredstava depozita kod finansijskih institucija. Kapital kreditnih unija na kraju 2019. iznosio je 141 mil. kuna, što je neznatni rast (1%) u odnosu na 2018. Dobit kreditnih unija iznosila je 1,2 mil. kuna, što je znatno smanjenje za 5,3 mil. kuna, odnosno za 82% u odnosu na 2018., zbog čega su smanjeni i pokazatelji profitabilnosti. Prinos na imovinu (ROAA) i prinos na kapital (ROAE) za kreditne unije iznosili su na kraju 2019. godine 0,32% odnosno 0,85%. Razlog je navedenom većem smanjenju kamatnih prihoda od kamatnih troškova za 1,9 mil. kuna, viši izdvojeni ispravci vrijednosti za kredite za 1,7 mil. kuna, manji neto nekamatni prihod za 0,9 mil. kuna te povećanje administrativnih troškova za 0,6 mil. kuna.

Izdavanje odobrenja i suglasnosti

HNB je nadležan za izdavanje odobrenja i suglasnosti kreditnim institucijama i kreditnim unijama, i to pomoću:

- provedbe zajedničkih postupaka, što obuhvaća izdavanje odobrenja za rad, odobrenje za stjecanje kvalificiranog udjela te oduzimanje odobrenja za rad
- provedbe procesa procjene primjerenoosti kao podloge za izdavanje suglasnosti za obavljanje funkcije člana uprave ili nadzornog odbora
- provedbe procedure odobrenja za ostale statusne promjene kreditnih institucija poput spajanja, pripajanja ili razdvajanja poslovanja te za opće uvjete poslovanja stambenih štedionica.

U 2019. HNB je zaprimio 55 zahtjeva za izdavanje odobrenja i suglasnosti i izdao 72 rješenja.

Tablica 4.3. Izdana odobrenja i suglasnosti u 2019.

Aktivnosti	Broj aktivnosti	Broj obuhvaćenih kreditnih institucija – sistemski važne	Broj obuhvaćenih kreditnih institucija – ostale	Broj obuhvaćenih kreditnih unija
Primjerenošć članova uprave i nadzornog odbora	62	5	12	5
Izdavanje odobrenja za rad	1	–	–	1
Pripajanje i stjecanje kvalificiranog udjela	5	2	1	–
Ostala odobrenja i suglasnosti	4	1	3	–
Ukupno	72	–	–	–

Procjena primjerenošć je supervizorski postupak koji uključuje razgovor s kandidatom te ocjenu predloženog plana poslovanja za razdoblje trajanja mandata na koji se kandidira.

IZVOR: HNB

Rukovodstvo kreditne institucije i kreditne unije mora razborito upravljati i donositi odluke koje će osigurati njezino sigurno poslovanje. Procjena primjerenošć kandidata za obavljanje najviših upravljačkih funkcija u kreditnoj instituciji i kreditnoj uniji proces je kojim HNB ocjenjuje ispunjava li kandidat kojega je kreditna institucija ili kreditna unija nominirala za obavljanje ovih funkcija zakonom propisane kriterije. U okviru navedene procjene HNB provjerava ima li kandidat potrebno znanje, sposobnost i iskustvo za obavljanje funkcije, je li kandidat prethodno kažnjavan, odnosno ima li dobar ugled, postoji li sukob interesa kod kandidata koji bi utjecao na donošenje odluka, može li kandidat posvetiti dovoljno vremena obavljanju predmetne funkcije te kako kandidat pridonosi funkcioniranju upravljačkog tijela kao cjeline (tzv. kolektivna primjerenošć).

Bonitetna regulativa i harmonizacija propisa

Predstavnici HNB-a kao člana EBA-e aktivno su sudjelovali u radu Europskog sustava financijskog nadzora. Neke od važnijih tema bile su:

- bonitetna regulativa
- izvješćivanje, računovodstvo, revizija i javna objava
- suradnja u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma te u zaštiti potrošača
- unaprjeđivanje provođenja nadzora
- sigurnost elektroničkih plaćanja i supervizija informacijskih sustava.

Supervizorski proces utvrđivanja primjerenosti kandidata za članove uprava i nadzornih odbora kreditnih institucija

Procjenom primjerenosti HNB ocjenjuje ispunjava li kandidat zakonom propisane kriterije.

Supervizori HNB-a sudjelovali su u radnim skupinama i aktivnostima Vijeća i Komisije EU-a u donošenju regulatornih propisa na razini EU-a³ koji se kasnije prenose u hrvatski pravni sustav. Tijekom 2019. donesene su tri direktive, i to iz područja **bonitetnog nadzora nad investicijskim društvima, izuzetih subjekata** i drugo te **pokrivenih obveznica**. HNB je donio i tri podzakonska propisa iz područja bonitetne regulative⁴ te prenio putem okružnica dvije smjernice EBA-e⁵.

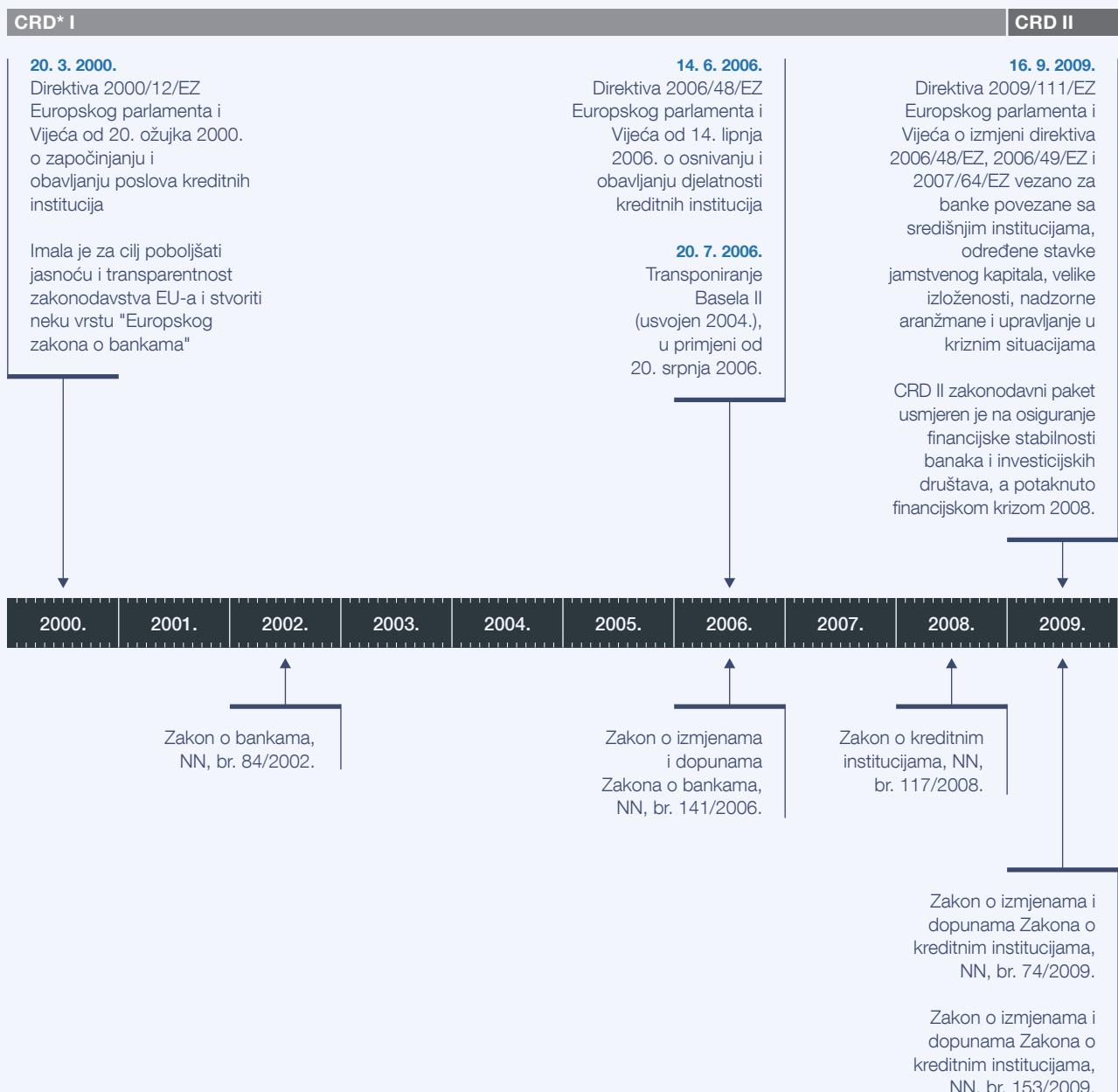
3 Detaljnije o sudjelovanju HNB-a u radu Vijeća i Komisije vidi u poglavljju 8. Međunarodni odnosi.

4 Odluka o sustavu upravljanja, Odluka o provedbi Uredbe (EU) br. 575 /2013 u dijelu kojim se uređuju ulaganja kreditnih institucija u kvalificirane udjele izvan finansijskog sektora i o ograničenju ulaganja kreditnih institucija u materijalnu imovinu, Odluka o odbijanju godišnjih finansijskih izvještaja kreditnih institucija i sadržaju revizije za potrebe Hrvatske narodne banke

5 Smjernica o utvrđivanju vrsta visokorizičnih izloženosti, Smjernica za procjenu gubitka zbog nastanka statusa neispunjavanja obveza primjerenog ekonomskoj recesiji

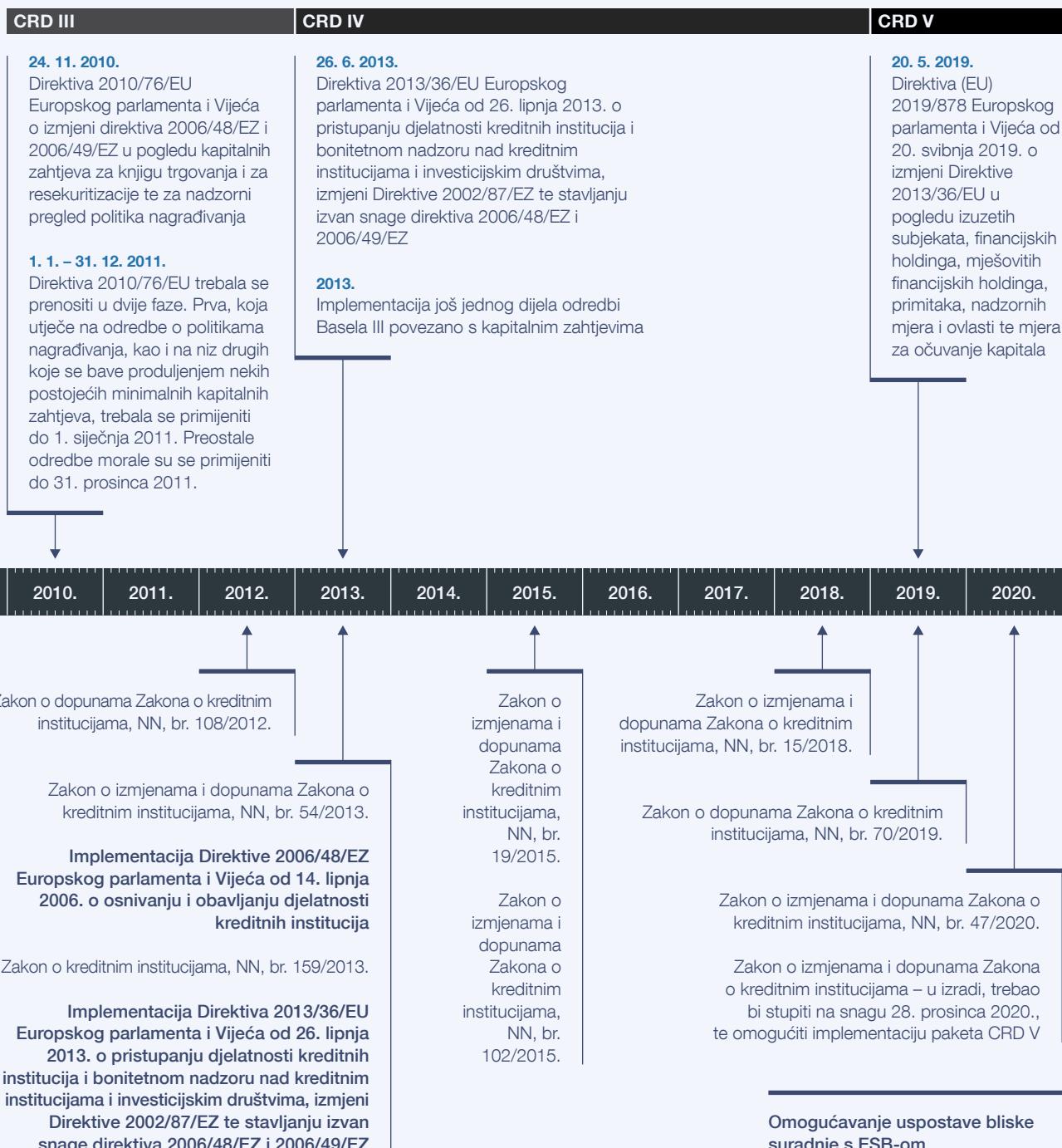
Odabrana bankovna regulativa EU-a i prijenos u hrvatski zakonodavni okvir

DIREKTIVE EU-a

HRVATSKI PRAVNI SUSTAV

* Capital Requirements Directive

Tijekom 2019. HNB je nastavio s usklađivanjem s propisima EU-a. Najvažnije promjene u smislu unaprjeđenja regulative napravljene su u Zakonu o kreditnim institucijama. Promjene navedenog zakona bile su nužne radi uspostave bliske suradnje s ESB-om.

Kako bi se opsežne i važne pravne promjene što ispravnije primijenile, HNB je pojasnio nove propise u velikom broju analiza. Riječ je o analizama o eksternalizaciji, planovima oporavka, izloženosti prema središnjoj državi, velikim izloženostima i digitalizaciji kreditnih institucija. HNB je, nadalje, tijekom 2019. održao brojne seminare i radionice, davao mišljenja i odgovarao na upite kreditnih institucija i ostalih korisnika bankovne regulative, a sve to u svrhu ujednačene primjene propisa.

Nadzor i regulacija sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma

Jedna od zadaća HNB-a jesu poslovi povezani sa sprječavanjem pranja novca i financiranja terorizma, a nadzor se zasniva na procjeni rizika nastupanja tih aktivnosti.

Izmjene i dopune Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, kojim je u pravni poredak Republike Hrvatske prenesena relevantna europska direktiva, stupile su na snagu početkom 2019. godine. Osim toga, propisana je obveza da revizorska izvješća moraju sadržavati i zasebnu ocjenu o pridržavanju pravila o upravljanju rizikom od pranja novca i financiranja terorizma. HNB usko surađuje s Uredom za sprječavanje pranja novca i drugim nadležnim tijelima te izdaje smjernice na osnovi upita kreditnih i drugih institucija.

Nadzor koji se zasniva na riziku od pranja novca i financiranja terorizma osigurava da se nadzorni resursi i strategija usmjere prema onim institucijama koje su ocijenjene kao visokorizične. Nadzor u 2019. bio je usmjeren na provjeru procedura utvrđivanja stvarnog vlasnika, privatnom bankarstvu i tipologiji pranja novca povezanoj s nerezidentima. Provedena su četiri neposredna nadzora, poslani su upitnici za 53 institucije s ciljem identifikacije i praćenja rizika od pranja novca i financiranja terorizma te je ojačan supervizorski dijalog godišnjim sastancima sa šest kreditnih institucija.

HNB je u 2019. nastavio sudjelovati u nacionalnom sustavu prevencije sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma. Radi koordinacije i provođenja

zajedničkih aktivnosti u postizanju zajedničkih i operativnih ciljeva na ovom području nastavljena je suradnja s drugim nadležnim tijelima, posebice u sklopu Međuinsticionalne radne skupine za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma. Tijekom godine HNB je sudjelovao u izradi druge Nacionalne procjene rizika od pranja novca i financiranja terorizma te je u tu svrhu provedeno anketiranje 32 institucije putem posebno pripremljenih upitnika.

Suradnja s međunarodnim institucijama tijekom 2019. nastavljena je radom u odboru europskih nadzornih tijela koji se bave problematikom pranja novca i financiranja terorizma kao i drugim europskim tijelima nadležnim za to područje te radom u Odboru Vijeća Europe MONEYVAL. HNB je započeo s pripremom sve potrebne dokumentacije za procjenu MONEYVAL-a planiranu tijekom 2020.

HRVATSKA NARODNA BANKA • GODIŠNJE IZVJEŠĆE

2019.

5. Sanacijsko planiranje

Istodobno s uspostavom bliske suradnje s ESB-om i uključivanjem RH u jedinstveni nadzorni mehanizam Republika Hrvatska postat će i punopravna članica jedinstvenoga sanacijskog mehanizma (engl. *Single Resolution Mechanism*). Time će se svim kreditnim institucijama sa sjedištem u RH osigurati ravnopravan status s drugim kreditnim institucijama koje posluju u bankovnoj uniji. Osim redovitih aktivnosti povezanih sa sanacijskim planiranjem, cijelu 2019. godinu obilježile su pripreme za pridruživanje RH jedinstvenom sanacijskom mehanizmu.

Pridruživanje jedinstvenom sanacijskom mehanizmu

Jedan od prvih koraka na putu uvođenja eura kao zakonskog sredstva plaćanja kojim će RH dobiti sva prava i dužnosti punopravne države članice sudionice bankovne unije jest pristupanje jedinstvenom sanacijskom mehanizmu.

Jedinstveni sanacijski mehanizam je skup jednoznačnih regulatornih pravila za rješavanje finansijskih poteškoća kreditnih institucija u bankovnoj uniji i u njemu sudjeluju, osim država članica kojima je nacionalna valuta euro, i one države članice koje su uspostavile blisku suradnju s ESB-om.

Pridruživanje jedinstvenom sanacijskom mehanizmu kreditnim institucijama sa sjedištem u RH osigurava ravnopravan status s drugim kreditnim institucijama koje posluju u bankovnoj uniji.

Roman Šubić, viceguverner Hrvatske narodne banke, na radionici *Novosti koje donosi pristupanje Republike Hrvatske jedinstvenom sanacijskom mehanizmu*

Ovaj mehanizam omogućuje da se sve odluke povezane sa sanacijskim pitanjima na razini cijele bankovne unije donose centralizirano, neovisno, efikasno i brzo. Pristupanjem jedinstvenom sanacijskom mehanizmu svim kreditnim institucijama sa sjedištem u RH osigurava se jednoznačan tretman u odnosu na sve druge kreditne institucije koje posluju u bankovnoj uniji.

Za učinkovito i dosljedno funkcioniranje jedinstvenoga sanacijskog mehanizma odgovoran je Jedinstveni sanacijski odbor (engl. *Single Resolution Board*, SRB), europska agencija sa sjedištem u Bruxellesu.

Budući da RH planira pristupiti jedinstvenom sanacijskom mehanizmu usporedo s pristupanjem bankovnoj uniji, HNB-u kao sanacijskom tijelu cijelu 2019. godinu obilježile su pripreme za taj važni korak. Prije svega, da bi se omogućilo funkcioniranje jedinstvenoga sanacijskog mehanizma u RH, tijekom 2019. započelo se s izmjenama i dopunama Zakona o sanaciji kreditnih institucija i investicijskih društava.

U sklopu priprema organiziran je niz tehničkih radionica sa stručnjacima iz SRB-a kako bi se djelatnici HNB-a koji se bave sanacijskim pitanjima adekvatno pripremili za neometan nastavak redovitih aktivnosti nakon pridruživanja jedinstvenom sanacijskom mehanizmu. U prosincu 2019. organizirana je specijalizirana radionica za sve kreditne institucije pod nazivom "Novosti koje donosi pristupanje Republike Hrvatske jedinstvenom sanacijskom mehanizmu".

Sanacijsko planiranje

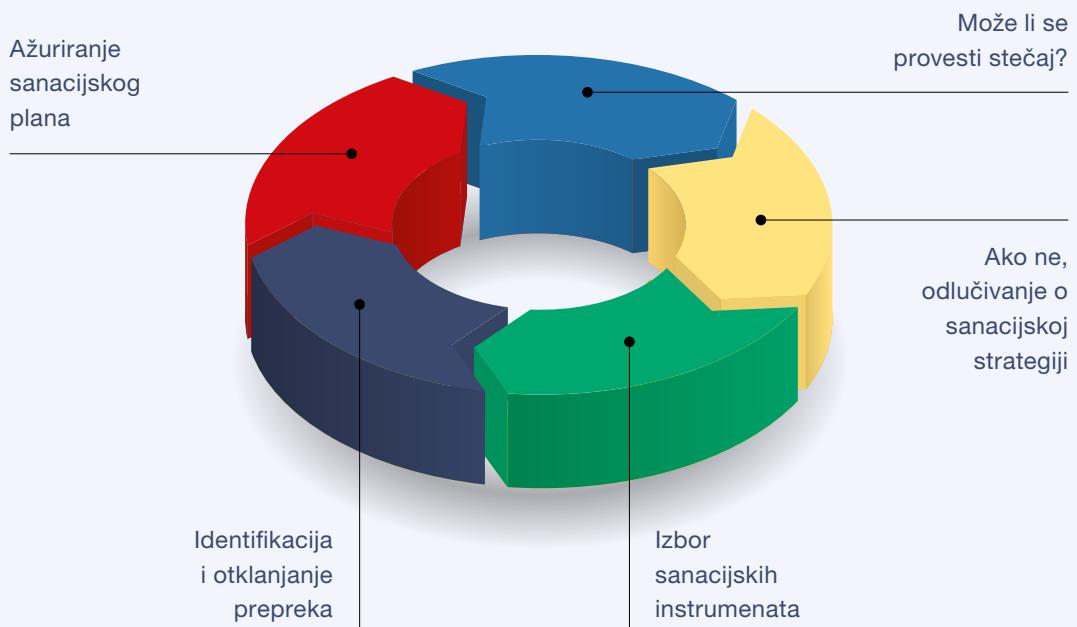
Kako bi se pripremio za moguće buduće krizne situacije, HNB je, kao sanacijsko tijelo, proveo redovito godišnje ažuriranje sanacijskih planova za sve kreditne institucije. Cilj sanacijskog planiranja jest razrada sanacijskih strategija, odnosno opcijâ oporavka kreditnih institucija ili njihova uklanjanja s tržišta. Pri tome, sanacijsko tijelo uzima u obzir strukturu i poslovanje pojedine kreditne institucije kako bi se omogućilo rješavanje krizne situacije koje se ne može uopće ili adekvatno rješiti tržišnim i/ili nadzornim alatima.

Primjenom sanacijskih instrumenata restrukturira se i oporavlja poslovanje kreditnih institucija kako bi se omogućio kontinuitet pružanja ključnih funkcija i izbjegao značajan utjecaj na finansijsku stabilnost.

Za potrebe ažuriranja sanacijskih planova za osam kreditnih institucija sa sjedištem u RH koje su članice grupa u EU-u, HNB je sudjelovao na sanacijskim kolegijima i potpisao zajedničke odluke o njihovim sanacijskim planovima i minimalnom zahtjevu za regulatorni kapital i prihvatljive obveze (MREL zahtjev). Isto tako, provedeno je i redovito godišnje ažuriranje sanacijskih planova za one kreditne institucije koje nisu članice grupa.

Osim redovitih aktivnosti povezanih sa sanacijskim planiranjem, HNB je surađivao s nacionalnim, europskim i međunarodnim institucijama, prije svega s EBA-om, gdje HNB sudjeluje u radu Sanacijskog odbora (engl. *Resolution Committee*) te njegovih dviju podgrupa, za sanacijsko planiranje (engl. *Sub-Group on Resolution Planning Preparedness*, SGRPP) i izvršenje sanacije (engl. *Sub-Group on Resolution Execution*, SGRE).

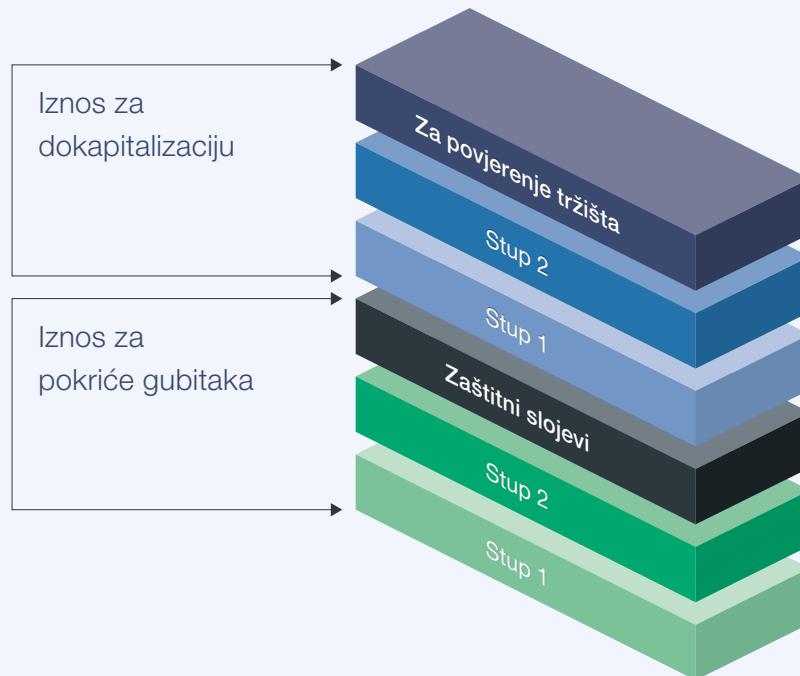
Sanacijsko planiranje je kontinuirani proces

Određivanje minimalnog zahtjeva za regulatorni kapital i prihvatljive obveze

Minimalni zahtjev za regulatorni kapital i prihvatljive obveze (MREL zahtjev) kao koncept pojavio se kao posljedica pomaka s načina rješavanja finansijskih poteškoća u kreditnim institucijama državnim novcem (engl. *bail out*) na rješavanje finansijskih poteškoća u kreditnim institucijama novcem tih istih kreditnih institucija (engl. *bail-in*). Kao rezultat toga, kreditne institucije koje obavljaju ključne funkcije za bankovni sustav RH ili čija bi propast mogla znatno utjecati na finansijsku stabilnost RH moraju izgraditi minimalne zalihe vlastitih sredstava i prihvatljivih obveza koje se u razdoblju kada kreditna institucija zapada u finansijske poteškoće mogu iskoristiti za apsorpciju gubitaka i pokrivanje potreba za dokapitalizacijom. Između ostalih uvjeta, sredstva i obveze moraju imati dovoljno dugo dospijeće, biti na odgovarajući način rangirane u hijerarhiji vjerovnika, osiguravati pravnu sigurnost i ne proizvoditi efekte zaraze u finansijskom sustavu i gospodarstvu u cjelini. U trenutku potrebe da se provede sanacija nad bilo kojom takvom kreditnom institucijom HNB će smanjiti

Određivanje minimalnog zahtjeva za regulatorni kapital i prihvatljive obveze

vrijednost ili pretvoriti u kapital MREL instrumente kako bi ta kreditna institucija ponovo ispunjavala osnovne uvjete za rad i nastavila pružati ključne funkcije.

Početkom 2019. HNB kao sanacijsko tijelo javno je objavio sažetak svoje politike za određivanje MREL zahtjeva. Na taj način, HNB je informirao kreditne institucije i zainteresirane ulagače o osnovnim principima izračuna MREL zahtjeva za kreditne institucije sa sjedištem u RH. Također, s ciljem detaljnijeg upoznavanja kreditnih institucija s MREL politikom HNB-a, informativnim izračunom njihova MREL zahtjeva kao i promjenama koje će u tom smislu donijeti pristupanje RH jedinstvenom sanacijskom mehanizmu, početkom 2019. organizirani su i sastanci s predstavnicima najvećih kreditnih institucija u sustavu.

Sve te aktivnosti poduzete su radi što bolje pripreme kreditnih institucija za ispunjavanje ovoga novoga regulatornog zahtjeva nakon što održavanje MREL zahtjeva postane obvezujuće.

HRVATSKA NARODNA BANKA • GODIŠNJE IZVJEŠĆE

2019.

Statistika i istraživanja

Statistika i istraživanja

6. Statistika
75

7. Istraživanja
83

6. Statistika

Statistička funkcija Hrvatske narodne banke podrazumijeva prikupljanje i obradu podataka od izvještajnih jedinica te računanje statističkih pokazatelja na osnovi tih podataka. Također obuhvaća njihovu javnu objavu i dostavu međunarodnim finansijskim i statističkim tijelima i organizacijama u svrhu računanja i objave nadnacionalnih statistika i njihova korištenja za ekonomske analize i istraživanja. Hrvatska narodna banka jedan je od ključnih nositelja aktivnosti službene statistike Republike Hrvatske. U svrhu daljnog jačanja statističke funkcije HNB je reorganizirao Sektor statistike, objavio revidirane podatke statistike odnosa s inozemstvom i intenzivirao aktivnosti povezane s prilagodbom svoje statističke funkcije zahtjevima ESSB-a u kontekstu budućeg pristupanja Republike Hrvatske europskom tečajnom mehanizmu i bankovnoj uniji.

Dodatno jačanje statističke funkcije Hrvatske narodne banke

Hrvatska narodna banka je zajedno s Državnim zavodom za statistiku glavni nositelj službene statistike Republike Hrvatske. Sektor statistike HNB-a prikuplja podatke od obveznika statističkog izvješćivanja i vlasnika administrativnih podataka te ih obrađuje kako bi proizveo i objavio pokazatelje službene statistike RH iz svoje nadležnosti. Tu je riječ o pokazateljima iz domene monetarne i finansijske statistike, statistike odnosa s inozemstvom te statistika finansijskih računa, državnih financija i općih ekonomske statistike. Kako bi statistički pokazatelji bili što sadržajniji, detaljniji, razumljiviji i brže dostupni korisnicima, potrebno je kontinuirano unaprjeđivati metode prikupljanja, obrade, analize i objave podataka, kao i informirati obveznike izvještavanja o cilju i svrsi prikupljanja podataka te korisnike podataka o mogućnostima korištenja objavljenih

**Tablica 6.1. Učinci metodološke revizije statistika odnosa s inozemstvom
2013. – 2018.**

u % BDP-a, prema stanju na dan objave

Pokazatelj / godina	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Tekuće transakcije PB						
– prije revizije, (1)	0,9	2,0	4,6	2,5	3,5	2,5
– nakon revizije, (2)	-1,1	0,3	3,3	2,1	3,4	1,9
Učinak revizije, (3) = (2) – (1)	-2,0	-1,7	-1,4	-0,4	0,0	-0,5
Neto greške i propusti PB						
– prije revizije, (4)	-2,1	-1,4	-1,0	-1,1	-1,3	-1,0
– nakon revizije, (5)	-0,3	1,3	0,0	-0,2	0,4	0,4
Učinak revizije, (6) = (5) – (4)	1,8	2,7	1,0	0,9	1,7	1,4
Neto stanje međunarodnih ulaganja						
– prije revizije, (7)	-87,4	-85,0	-76,1	-70,0	-63,8	-55,7
– nakon revizije, (8)	-88,8	-86,5	-78,2	-72,2	-65,2	-57,9
Učinak revizije (9) = (8) – (7)	-1,4	-1,5	-2,0	-2,2	-1,4	-2,2
Bruto stanje inozemnog duga						
– prije revizije, (10)	104,8	106,9	101,7	89,4	82,0	75,3
– nakon revizije, (11)	110,9	113,1	108,1	95,9	89,0	82,8
Učinak revizije (12) = (11) – (10)	6,1	6,2	6,4	6,5	7,0	7,5

IZVOR: HNB

podataka u različite svrhe. Kako bi statistika HNB-a bila učinkovitija u uvjetima sve većeg broja kompleksnih izvještajnih zahtjeva koji se pred nju postavljaju, posebice u kontekstu budućeg pridruživanja Republike Hrvatske europskom tečajnjom mehanizmu II (ERM II) i bankovnoj uniji, u travnju 2019. osnovana je u Sektoru statistike Direkcija za opću ekonomsku statistiku i statističke informacijske sustave. Ova organizacijska promjena pridonijela je centralizaciji nekih poslova prikupljanja, obrade i objave podataka, intenziviranju aktivnosti na razvoju eksperimentalnih statistika i anketa za potrebe Europskog sustava središnjih banaka te osnaživanju IT podrške u statistici, posebice zahtjevnim razvojnim projektima integracije u statističku funkciju Eurosustava.

Sveobuhvatna metodološka revizija pokazatelja statistike odnosa s inozemstvom

Hrvatska narodna banka objavila je 30. rujna 2019. novi izračun statističkih pokazatelja platne bilance, stanja međunarodnih ulaganja i stanja inozemnog

duga Republike Hrvatske. Reviziju statistike odnosa s inozemstvom HNB provodi svakih pet godina, a objavljeni statistički pokazatelji usklađuju se s novim metodologijama i standardima kako bi se postigla veća točnost, potpuniji obuhvat i bolja usklađenost s međunarodnim statističkim standardima. Najvažnija kvalitativna unaprjeđenja odnose se na novi način izračuna pokazatelja prihoda od inozemnih turista u platnoj bilanci, uključivanje trgovačkih kredita s originalnim dospijećem do šest mjeseci u obuhvat inozemnoga duga te poboljšanje obuhvata podataka koji se odnose na radničke doznake i uvoz rabljenih automobila iz EU-a. S objavom podataka za drugo tromjesečje 2019. podaci platne bilance, inozemnog duga i stanja međunarodnih ulaganja revi- dirani su od početka 2000. godine nadalje.

Nastavak razvoja infrastrukturnih projekata s ciljem razvoja granularnih baza podataka

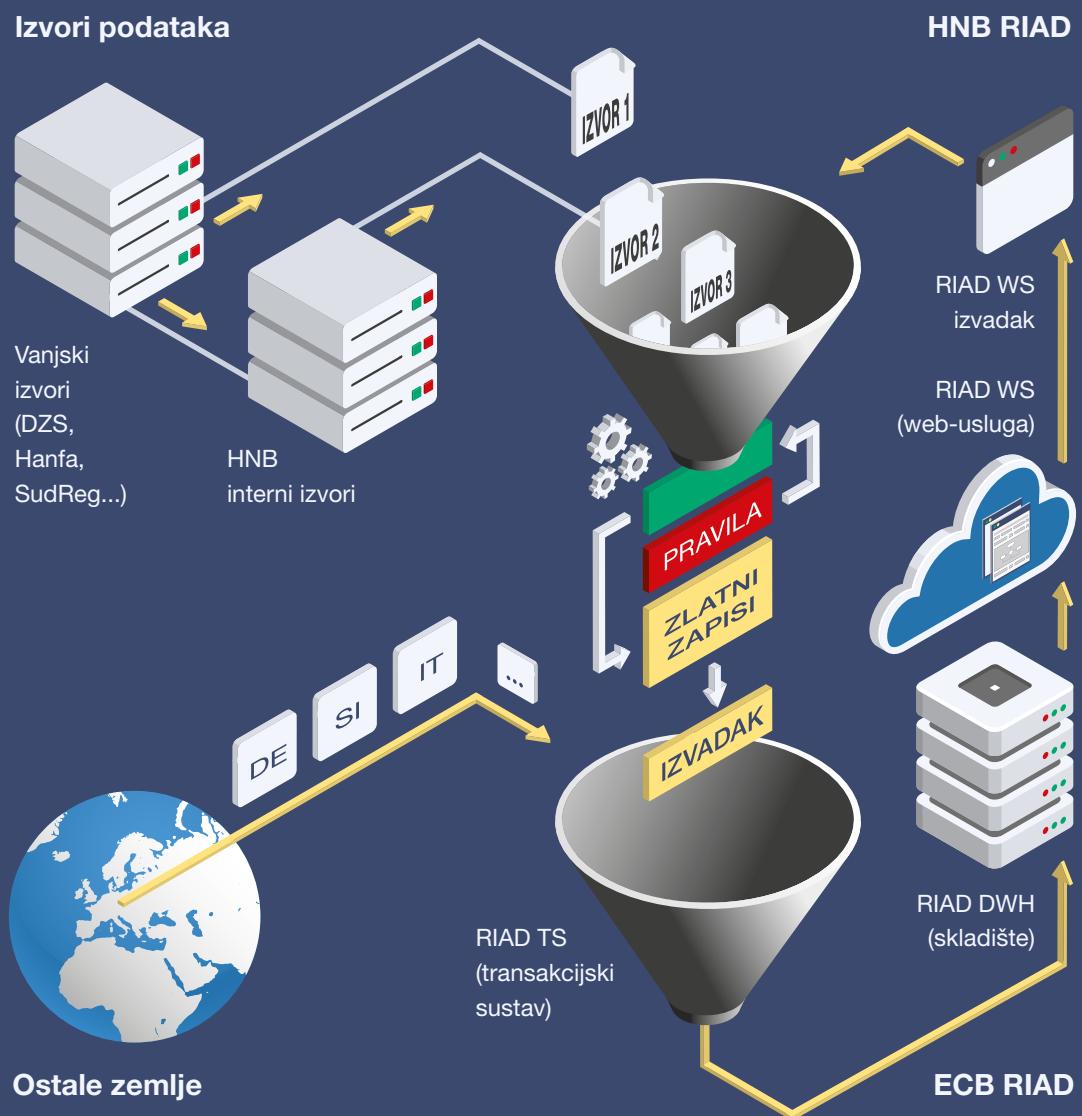
HNB intenzivno radi na restrukturiranju Registra podataka o institucijama i povezanim društвima u Republici Hrvatskoj (tzv. HNB-RIAD registar) u jedinstveni registar svih pravnih osoba u RH. Ovo je ključan statističko-infrastrukturni projekt, čiji je razvoj započet tijekom 2018. godine, a čiji će završetak stvoriti temelj za uvoђenje u RH tzv. Okvira za integrirano izvještavanje za potrebe statističke funkcije ESSB-a. Naime, ESSB radi na objedinjavanju većine svojih postojećih statističkih zahtjeva kroz razvoj Okvira za integrirano izvještavanje (engl. *Integrated Reporting Framework*, IReF). Ovaj okvir osmišljen je kako bi:

- **umanjio** izvještajno opterećenje banaka i poduzećа
- **ujednačio** izvješćivanje zasnovano na podacima prikupljenima iz različitih država i statističkih domena
- **osigurao** istodobno jedinstvenu informaciju svim domaćim i međunarodnim nadzornim i regulatornim tijelima (ESB, Eurostat, ESRB, SSM, SRB) i ostalim korisnicima.

Podaci iz HNB-RIAD registra služe za izvještavanje i kontrolu referentnih podataka pravnih osoba iz RH u ESB-ovu registru podataka o institucijama i povezanim društвima na teritoriju cijelog EU-a (tzv. ECB-RIAD). Isto tako, HNB-RIAD omogućuje sustavan pregled promjena populacije poduzećа u RH i za druge svrhe, kao što je statističko praćenje poslovne demografije. Razvoj HNB-RIAD registra također je i preduvjet za buduće sudjelovanje

Registar podataka o institucijama i povezanim društvima u Republici Hrvatskoj

(engl. Register of Institutions and Affiliates Data, RIAD)

Napomena: Postoji dvadesetak različitih izvora podataka iz kojih se dohvaćaju ulazni podaci za HNB-RIAD. Neki su izvan HNB-ove infrastrukture, primjerice Sudski registar, a za ostale je HNB proizvođač podataka i nositelj službene statistike, primjerice za monetarnu statistiku. Podaci iz izvora određenom se dinamikom unose u HNB-RIAD te se na osnovi definiranih pravila stvaraju "zlatni zapisi" (engl. *golden records*). Zlatni su zapisi "istina" o svakom konceptu u slučajevima kada su različiti izvori proturječni. I ostale zemlje na isti način šalju podatke u transakcijski dio ECB-RIAD sustava (RIAD TS, engl. *transactional system*). Prikupljeni se podaci u ESB-u kontroliraju i obrađuju te s odmakom od samo jednog dana postaju dostupni u spremištu statističkih podataka RIAD DWH.

HNB-a u izvještavanju za ESB-ovu bazu podataka o kreditnim izloženostima i rizicima u cijelom EU-u (tzv. AnaCredit skup podataka). Nakon buduće integracije AnaCredit podataka s podacima o izdanim vrijednosnim papirima (ECB-CSDB) te podacima o ulaganjima u vrijednosne papire (ECB-SHSDB), integrirani AnaCredit-CSDB-SHSDB podaci predstavljat će višenamjenski skup podataka o kreditnim izloženostima i rizicima u cijelome EU-u pogodan za kompleksne analize za potrebe monetarne politike, analize finansijske stabilnosti, supervizije i istraživanja u sklopu ESSB-a.

Jače oslanjanje na anketne izvore i integracija u međunarodne istraživačke mreže

Većina nacionalnih središnjih banaka u sklopu ESSB-a redovito provodi **Anketu o financijama i potrošnji kućanstava** radi procjene utjecaja finansijskih šokova na kućanstva¹, boljeg razumijevanja ponašanja kućanstava i donošenja njihovih finansijskih odluka, ocjene učinaka socijalnih, poreznih, obrazovnih, demografskih i drugih politika na pojedine skupine kućanstava te u svrhu istraživanja siromaštva i nejednakosti. Hrvatska narodna banka uključila se u ovaj projekt 2017. godine, a u 2019. godini obavljene su sve pripremne radnje za provođenje novog vala ove ankete u 2020. godini. Objava rezultata i usporedivost podataka s rezultatima iz ostale dvadeset i jedne zemlje koje su sudjelovale u ovom valu istraživanja na razini EU-a zasigurno će pridonijeti boljem razumijevanju makroekonomskog okružja i okolnosti u kojima se nalaze privatna kućanstva u Republici Hrvatskoj. K tome, rezultati i izvori podataka iz spomenute ankete vrijedan su doprinos zainteresiranoj javnosti za daljnja znanstvena i stručna istraživanja.

Istraživačka mreža za konkurentnost ESB-a² CompNet analizira utjecaj produktivnosti i konkurentnosti poduzeća na izvoz, zaposlenost i gospodarski rast. Prikupljeni podaci redovito se ažuriraju u bazi mikropodataka za 19 europskih zemalja, što čini taj registar jedinstvenim u smislu pokrivenosti i metodološke usporedivosti. CompNet je u sedmom valu proširio obuhvat podataka. Uz dosadašnje pokazatelje produktivnosti, uključenosti u međunarodnu razmjenu i finansijskog poslovanja poduzeća, uključene su i dodatne informacije o sektoru poduzeća i obliku vlasništva, zemljopisnoj pripadnosti te datumu osnutka i prestanka rada poduzeća. Sudjelovanje HNB-a u ovoj

1 Engl. Household Finance and Consumption Survey (HFCS)

2 Engl. Competitiveness Research Network (CompNet)

istraživačkoj mreži omogućuje usporedbu konkurentnosti hrvatskih poduzeća s europskim "suparnicima i saveznicima" u globalnoj tržišnoj utakmici.

Tijekom 2019. godine HNB je proveo više metodoloških usklađenja u proizvodnji svoje statistike kako bi ona ostala usklađena s relevantnim međunarodnim standardima i standardima EU-a.

Poboljšane su kvaliteta i metodološka usklađenost monetarne statistike te statistika državnih financija i finansijskih računa.

U domeni monetarne statistike došlo je do velike promjene zbog početka primjene jedne mjerodavne europske uredbe, zbog koje je većina nekadašnjih novčanih fondova resektorizirana iz sektora drugih monetarnih finansijskih institucija u sektor investicijskih fondova osim novčanih fondova, pa je time zamjetno smanjena veličina sektora drugih monetarnih finansijskih institucija.

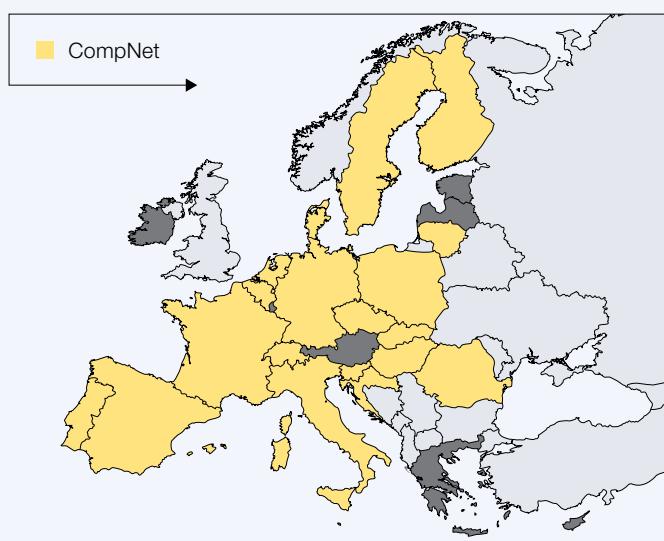
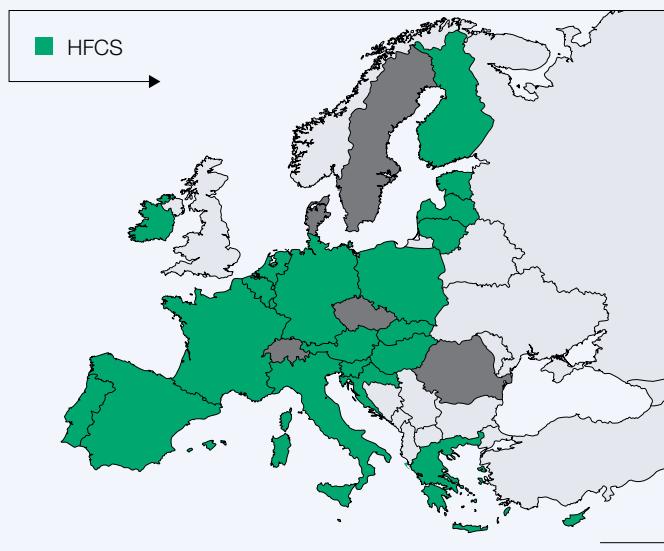
Kvalitativna poboljšanja ostvarena su tijekom 2019. i na području statistike državnih financija, gdje je nastavljen rad na unaprjeđenju postojećih statističkih pokazatelja u skladu s metodološkim standardima. Ovaj zahtjevan proces oslanja se ponajprije na preporuke službenih dijaloških i metodoloških posjeta Eurostata Hrvatskoj, pa je tijekom 2019. uključio i reviziju Sporazuma o suradnji između DZS-a, HNB-a i MF-a na polju proizvodnje dijela službene statistike RH.

Nadalje, nastavljen je metodološki rad na unaprjeđenju statistike tromjesečnih finansijskih računa svih sektora, a u srpnju 2019. objavljena je i revidirana serija pokazatelja iz obuhvata te statistike, koja se odnosi na dionice i vlasnički kapital nefinansijskih poduzeća od 2001. nadalje, što je posljedica provedene metodološke korekcije procjene vrijednosti stanja dionica i ostalih oblika vlasničkoga kapitala nefinansijskih poduzeća.

Hrvatska sudjeluje u dvije istraživačke mreže ESB-a

- Mreža za financije i potrošnju kućanstava (HFCS)
- Istraživačka mreža za konkurentnost poduzeća (CompNet)

1	Austrija
2	Belgija
3	Cipar
4	Češka
5	Danska
6	Estonija
7	Finska
8	Francuska
9	Grčka
10	Hrvatska
11	Irska
12	Italija
13	Letonija
14	Litva
15	Luksemburg
16	Mađarska
17	Malta
18	Nizozemska
19	Njemačka
20	Poljska
21	Portugal
22	Rumunjska
23	Slovačka
24	Slovenija
25	Španjolska
26	Švedska
27	Švicarska

IZVORI: HFCS i CompNet

HNB aktivno sudjeluje u istraživačkoj mreži za financiranje i potrošnju kućanstava (HFCS) od 2017., a u Istraživačkoj mreži za konkurentnost poduzeća (CompNet) od 2015. godine.

HRVATSKA NARODNA BANKA • GODIŠNJE IZVJEŠĆE

2019.

7. Istraživanja

Prioriteti istraživačkih aktivnosti HNB-a u 2019. godini bili su uvođenje eura te istraživanja zasnovana na novoj Anketi o financiranju i potrošnji kućanstava. HNB je organizirao dvije znanstvene konferencije i centralnobankarski dio konferencije Ekonomskog fakulteta u Splitu.

Ciljevi i područja istraživanja Hrvatske narodne banke

Hrvatska narodna banka provodi istraživanja radi ostvarenja svojih ciljeva i zadataka. Glavnina je istraživanja podrška provođenju monetarne politike i održavanju finansijske stabilnosti. HNB objavljuje većinu rezultata svojih istraživanja kako bi bili dostupni svima zainteresiranim. Pritom kvaliteta objavljenih radova pojačava kanale djelovanja i vidljivost središnje banke te pridonosi kontinuiranom razvoju njezinih analitičkih kapaciteta.

Prioritetna područja istraživanja HNB-a mogu se svrstati u četiri skupine. Prvo područje odnosi se na ostvarenje osnovnog cilja – stabilnosti cijena. Ono obuhvaća teme vezane uz instrumente i djelovanje monetarne politike, kretanje inflacije i tečaja te finansijske odnose s inozemstvom. Drugo područje istraživanja posvećeno je finansijskoj stabilnosti. U tu svrhu proučavaju se finansijski sustav i tržista, finansijsko ponašanje poduzeća i stanovništva te pristup financiranju i dugoročna održivost njihove finansijske pozicije. Treće područje tematski obuhvaća kretanje produktivnosti i izvora rasta hrvatskoga gospodarstva, s naglaskom na cikličkim kretanjima. Posebno se proučava fiskalna održivost kao važna odrednica makroekonomske stabilnosti. Četvrto prioritetno područje istraživanja jesu platni promet i izazovi tehnoloških inovacija, posebice u finansijskom sustavu.

Istraživanja u HNB-u provode se samostalno unutar središnje banke, u suradnji s predstavnicima akademske zajednice te u sklopu radnih skupina i istraživačkih mreža Europskog sustava središnjih banaka (ESSB) i Europskog odbora za sistemske rizike (ESRB).

Istraživačke aktivnosti u 2019. godini

Naglasak istraživačkih aktivnosti u 2019. godini bio je na nastavku istraživanja vezanih uz ulazak u europski tečajni mehanizam i europodručje, a uz to posebna je pozornost bila usmjerena istraživanjima na osnovi rezultata nove Ankete o financiranju i potrošnji kućanstava koji daju nove uvide o hrvatskim kućanstvima na mikrorazini. Osim ovih ključnih aktivnosti, nastavljena su istraživanja vezana uz širok spektar interesa HNB-a, prema prioritetnim područjima, poput tečajne politike i međunarodnih pričuva, cijena nekretnina, kretanja u bankarskom sektoru, odrednica konkurentnosti i rasta, fiskalne politike i digitalne valute.

Hrvatska narodna banka u 2019. je godini organizirala dvije znanstvene konferencije. U lipnju 2019. održala se tradicionalna 25. Dubrovačka ekonomska konferencija, na kojoj su se okupili ekonomisti iz središnjih banka, međunarodnih finansijskih organizacija i znanstvene zajednice. U tu je konferenciju bio uključen i Seminar mladih ekonomista. U srpnju je održana druga zajednička konferencija Hrvatske narodne banke i Međunarodnoga monetarnog fonda pod nazivom “[Demografija, zapošljavanje i rast: Upravljanje budućnošću u Srednjoj, Istočnoj i Jugoistočnoj Europi](#)”. Konferencija je bila usredotočena na tržište rada i demografske izazove, budućnost rada i politike potrebne za održiv gospodarski rast i dostizanje razine dohotka razvijenih zemalja Zapadne Europe. Na konferenciji je, uz predstavnike MMF-a i HNB-a, sudjelovalo i petnaestak guvernera središnjih banaka i ministara financija iz Srednje, Istočne i Jugoistočne Europe, predstavnici međunarodnih finansijskih organizacija, Europske komisije i znanstvene zajednice.

S ciljem jačanja suradnje sa znanstvenom zajednicom, HNB je u okviru 13. međunarodne konferencije “Challenges of Europe” Ekonomskog fakulteta u Splitu u svibnju 2019. organizirao niz sesija iz djelokruga središnje banke na kojima su, uz predstavnike akademske zajednice i HNB-a, sudjelovali i središnji bankari iz drugih članica Europske unije. Zaposlenici HNB-a svoje su radove predstavili na više drugih znanstvenih skupova i konferencija. Nastavile su se provoditi ekonomske radionice HNB-a, na kojima su predstavljeni novi

radovi u nastajanju zaposlenika HNB-a i drugi zanimljivi radovi stranih predavača. Ekonomski radionice otvorene su akademskoj i stručnoj javnosti. U 2019. godini održane su četiri ekonomski radionice, na kojima su izlagali autori s domaćih i stranih sveučilišta, međunarodnih institucija i iz HNB-a.

Hrvatska narodna banka izdaje dvije vrste publikacija u kojima objavljuje prve rezultate istraživanja svojih zaposlenika, to su: Istraživanja i Pregledi. Tijekom 2019. objavljeno je pet novih radova, od čega jedno Istraživanje i četiri Pregleda. Zaposlenici HNB-a radove objavljaju i u izdanjima Europske središnje banke i drugih središnjih banaka.

Dio nastalih radova zaposlenika HNB-a objavljen je i u znanstvenim časopisima i drugim znanstvenim publikacijama. Tako je u 2019. godini objavljeno osam radova zaposlenika HNB-a u znanstvenim časopisima i dva rada u znanstvenim zbornicima. Više radova prihvaćeno je za objavu s datumom publikacija u 2020. godini.

Tablica 7.1. Ekonomski radionice Hrvatske narodne banke održane u 2019. godini

Broj radionice	Autori	Naslov	Datum održavanja
28. Ekonomski radionica	Vladimir Arčabić (EFZG)	Fiskalna konvergencija i održivost u Europskoj uniji	23. 1. 2019.
29. Ekonomski radionica	Milan Deskar-Škrbić, Karlo Kotarac i Davor Kunovac (HNB)	Third Round of the Euro Area Enlargement: Are the Candidates Ready?	13. 3. 2019.
30. Ekonomski radionica HNB-a	Marek Mikuš (Trinity College Dublin)	Financijalizacija države: preliminarna analiza za Hrvatsku	6. 6. 2019.
31. Ekonomski radionica HNB-a	Igor Ljubaj (HNB)	Međunarodne pričuve, tečajne razlike i financijski rezultat poslovanja HNB-a	29. 10. 2019.

IZVOR: HNB

Tablica 7.2. Pregled odabralih radova prema prioritetnim područjima

Prioritetno područje 1: Monetarna i tečajna politika

Bokan, N. i Ravnik, R. (2019.): Tromjesečni projekcijski model za Hrvatsku, Pregledi HNB-a, P-43

Bošnjak, M., Kordić, G. i Budimir, I. (2019.): Odrednice međunarodnih deviznih pričuva u Hrvatskoj: pristup kvantilne regresije, Ekonomski Misao i Praksa, 28(1)

Bukovšak, M., Lukinić Čardić, G. i Pavić, N. (2020.): Structure of Capital Flows and Exchange Rate: The Case of Croatia Empirica, 47(1) (objavljeno i kao Istraživanja HNB-a, I-49)

Bule, M. i Ćudina, A. (2020.): Inozemna izravna vlasnička ulaganja i premija stranog vlasništva: slučaj Hrvatske, Istraživanja HNB-a, I-55

Deskar-Škrbić, M. i Ćorić, T. (2020.): Pridjeljivanje Europskom tečajnom mehanizmu ERM II: iskustva novih zemalja članica EU i slučaj Hrvatske, objavljeno u: Održivost javnih financija na putu u monetarnu uniju, ur. Družić, G., Šimović, H., Basarac, M. i Deskar-Škrbić, M., Ekonomski fakultet u Zagrebu i HAZU

Deskar-Škrbić, M., Kotarac, K. i Kunovac, D. (2020.): "The Third Round of the Euro Area Enlargement: Are the Candidates Ready?", Journal of International Money and Finance, 107 (objavljen i kao CNB Working Papers, W-57)

Deskar-Škrbić, M. i Kunovac, D. (2020.): Twentieth Anniversary of the Euro: Why are Some Countries Still Not Willing to Join? Economists' View, Comparative Economic Studies (objavljeno i kao 20. godišnjica eura: zašto se neke zemlje još ne žele pridružiti, Pregledi HNB-a, S-39)

Galinac, D., Vuglar, J. i Cvrlja, D. (2019.): Residential Property Price Index in Croatia: from Experimental to Official Statistics, Croatian Review of Economic, Business and Social Statistics, 5(1)

Kunovac, D. i Kotarac, K. (2019.): Cijene stambenih nekretnina u Hrvatskoj, Pregledi HNB-a, P-41

Ljubaj, I. (2019.): Međunarodne pričuve, tečajne razlike i finansijski rezultat poslovanja HNB-a, Pregledi HNB-a, P-45

Ortega, E. i sur. (Đozović, E. i Kunovac, D.) (2020.): Exchange rate pass-through in the euro area and EU countries, ECB Occasional Paper Series, 241

Prioritetno područje 2: Finansijski sustav i makroprudencijalna politika

Brkić, M. (2020.): Poteškoće europskih banaka tijekom globalne finansijske krize – uloga tokova kapitala, Pregledi HNB-a, P-46

Dumičić, M. (2019.): Linkages between fiscal policy and financial stability, Journal of Central Banking Theory and Practice, 8(1)

Dumičić, M. i Ridzak, T. (2019.): Skrivaju li se banke u sjeni i u Hrvatskoj?, Privredna kretanja i ekonomski politika, 27(2)

Huljak, I. (2019.): Shareholder value in Croatian banking sector, Croatian Review of Economic, Business and Social Statistics, 5(1)

Huljak, I., Martin, R. i Moccero, D. (2019.): The cost-efficiency and productivity growth of euro area banks, ECB Working Paper Series, 2305

Huljak, I., Martin R., Moccero, D. i Pancaro, C. (2020.): Do nonperforming loans matter for bank lending and the business cycle in euro area countries?, ECB Working Paper Series, 2411

Kraft, E. i Huljak, I. (2020.): Kolika je konkurenčija u hrvatskom bankarskom sektoru? Priča o dva kreditna uzleta i dvije krize, Istraživanja HNB-a, I-56

Kunovac, M. (2020.): Distribution of household assets in Croatia, Public Sector Economics (prihvaćen za objavu) (objavljeno i kao Distribucija imovine kućanstava u Hrvatskoj, Istraživanja HNB-a, I-57)

Šubić, R. (2019.): Interakcija finansijskih ciklusa u gospodarstvu i medijske percepcije banaka tijekom finansijske krize, objavljeno u: Svjetski finansijski vrtlog – 30 godina poslije, ur. Družić, G., Lovrinović, I., Basarac Sertić, M. i Nakić, M. , Ekonomski fakultet u Zagrebu i HAZU

Prioritetno područje 3: Produktivnost i rast

Buljan, A., Deskar-Škrbić, M. i Šimović, H. (2019.): Determinants of Public Health Care, Education and Administration Efficiency in Central, Eastern and South Eastern Europe, Hrvatska i komparativna javna uprava, 19(4)

Deskar-Škrbić, M. (2020.): Makroekonomski učinci fiskalne politike u malim otvorenim gospodarstvima, objavljeno u: Održivost javnih financija na putu u monetarnu uniju, ur. Družić, G., Šimović, H., Basarac, M. i Deskar-Škrbić, M., Ekonomski fakultet u Zagrebu i HAZU

Deskar-Škrbić, M., Buljan, A. i Dumičić, M. (2020.): What drives banks' appetite for sovereign debt in CEE countries?, Public Sector Economics (prihvaćen za objavu)

Deskar-Škrbić, M. i Grdović Gnip, A. (2020.): Obilježja fiskalne politike u Hrvatskoj, objavljeno u: Održivost javnih financija na putu u monetarnu uniju, ur. Družić, G., Šimović, H., Basarac, M. i Deskar-Škrbić, M., Ekonomski fakultet u Zagrebu i HAZU

Dumičić, M. (2020.): Održivost javnog duga i finansijska stabilnost, objavljeno u: Održivost javnih financija na putu u monetarnu uniju, ur. Družić, G., Šimović, H., Basarac, M. i Deskar-Škrbić, M., Ekonomski fakultet u Zagrebu i HAZU

Goldner Lang, I. i Lang, M. (2019.): Mračna strana slobode kretanja: kada su u koliziji interesi pojedinca i društva, Migracijske i etničke teme, 35(1)

Nickel, C. i sur. (Draženović, I. i Kunovac, M.) (2019.): Understanding low wage growth in the euro area and European countries, ECB Occasional Paper Series, 232

Švaljek, S., Rašić Bakarić, I. i Sumpor, M. (2019.): Citizens and the City: The Case for Participatory Budgeting in the City of Zagreb, Public Sector Economics, 43(1)

Valdec, M. i Zrnc, J. (2019.): Karakteristike hrvatskih izvoznika iz prerađivačkog sektora i oporavak izvoza tijekom velike recesije – rezultati istraživanja modula za trgovinu Istraživačke mreže za konkurentnost (CompNet), Pregledi HNB-a, P-42

Prioritetno područje 4: Platni promet i tehnološki razvoj

Ivanov, M. i Lang, M. (2019.): Izazovi društva bez gotovine, objavljeno u: Svjetski finansijski vrtlog – 30 godina poslije, ur. Družić, G., Lovrinović, I., Basarac Sertić, M. i Nakić, M., Ekonomski fakultet u Zagrebu i HAZU

IZVOR: HNB

HRVATSKA NARODNA BANKA • GODIŠNJE IZVJEŠĆE

2019.

Međunarodni odnosi, uvođenje eura i poslovanje mjenjača

Međunarodni odnosi, uvođenje eura i poslovanje mjenjača

8. Međunarodni odnosi
91

9. Postupak uvođenja eura
101

10. Poslovanje ovlaštenih mjenjača
105

8. Međunarodni odnosi

Hrvatska narodna banka članica je Europskog sustava središnjih banaka te aktivno sudjeluje u obavljanju zadaća u nadležnosti Općeg vijeća Europske središnje banke. Predstavnici HNB-a uključeni su i u rad Europskog odbora za sistemske rizike, Europskoga nadzornog tijela za bankarstvo te radnih tijela Vijeća Europske unije i Europske komisije.

HNB je fiskalni agent RH za MMF i depozitar MMF-a te također surađuje s drugim međunarodnim multilateralnim finansijskim institucijama. Odbor izvršnih direktora MMF-a, zaključujući konzultacije s RH u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a za 2019. godinu, pozdravio je solidan gospodarski rast i rast zaposlenosti, monetarnu politiku ocijenio primjerenom akomodativnom, a bankovni sustav dobro kapitaliziranim i likvidnim. Naglašeno je da se postignuta fiskalna konsolidacija treba očuvati dalnjom razboritom politikom.

Aktivnosti povezane s članstvom u Europskoj uniji

Europski sustav središnjih banaka (ESSB)

Guverner HNB-a punopravni je član Općeg vijeća ESB-a, a HNB je sastavni dio ESSB-a. U 2019. godini guverner je sudjelovao na redovitim tromjesečnim sastancima Općeg vijeća, na kojima su se razmatrala makroekonomska, monetarna i finansijska kretanja u EU-u kao i mjere monetarne politike u državama članicama izvan europodručja.

Stručnjaci HNB-a sudjelovali su u radu 13 odbora ESSB-a, brojnih pododbora i radnih skupina koji pružaju stručnu podršku Općem vijeću i drugim tijelima

ESB-a nadležnima za odlučivanje. HNB u okviru ESSB-a sudjeluje i u izradi mišljenja ESB-a o prijedlozima pravnih akata Unije i pojedinih država članica.

Europski sustav financijskog nadzora

HNB kao sudionik Europskog sustava financijskog nadzora aktivno sudjeluje u radu Europskog odbora za sistemske rizike (ESRB). Guverner i viceguvernerka nadležna za superviziju banaka sudjeluju na redovitim tromjesečnim sastancima Općeg odbora ESRB-a, na kojima se raspravlja o sistemskim rizicima za financijski sustav EU-a i provođenju mjera makroprudencijalne politike. Na sastancima Općeg odbora ocijenjeno je da je ukupna razina rizika u 2019. bila na povišenoj razini, a kao i prethodnih godina kao glavni sistemski rizik navodila se mogućnost naglog rasta kamatnih stopa¹. Kao mogući uzročnici naglog rasta kamatnih stopa navedene su trgovinske i geopolitičke napetosti među vodećim globalnim gospodarstvima. Pritom je ocijenjeno da bi materijalizacija tog rizika mogla ugroziti održivost duga prezaduženih država i poduzeća. U rujnu 2019. guverneru je istekao trogodišnji mandat u Upravljačkom odboru ESRB-a. Upravljački odbor zadužen je za pripremu dnevног reda sastanka Općeg odbora i ima 14 članova, od čega su samo četiri člana guverneri nacionalnih središnjih banaka.

ESRB je ocijenio da je ukupna razina rizika u 2019.
bila na povišenoj razini, a kao i prethodnih godina
kao glavni sistemski rizik navedena je mogućnost
naglog rasta kamatnih stopa.

Stručne službe HNB-a uključene su u rad Europskoga nadzornog tijela za bankarstvo (EBA) te sudjeluju na sastancima odbora i radnih tijela EBA-e. Također, nadležni viceguverneri aktivno sudjeluju na sastancima Odbora supervizora i Sanacijskog odbora.

Vijeće EU-a i Europska komisija (EK)

U 2019. završene su pripreme za šestomjesečno predsjedanje RH Vijećem EU-a u prvoj polovini 2020. godine, tijekom kojeg će stručnjaci HNB-a aktivno sudjelovati u pripremi i radu određenih radnih skupina u Vijeću EU-a.

¹ Detaljnije o Makrobonitetnim aktivnostima prema preporukama Europskog odbora za sistemske rizike vidi u poglavlju 2. Financijska stabilnost.

Tijekom 2019. stručnjaci HNB-a nastavili su s uobičajenim aktivnostima u radnim tijelima Vijeća EU-a i Europske komisije, što uključuje rasprave o nacrtnim zakonodavnih i drugih akata EU-a, najčešće u suradnji s predstavnicima Ministarstva financija RH. Guverner i zamjenica guvernera sudjelovali su na neformalnim sastancima ministara financija država članica, a imenovani predstavnici HNB-a bili su uključeni u rad Gospodarskoga i finansijskog odbora (EFC), koji promiče koordinaciju nacionalnih ekonomskih politika. Sudjelovanjem u radu radnih tijela Vijeća EU-a za ekonomske i finansijske poslove HNB je bio aktivno uključen u pripremu stajališta RH o temama povezanim s područjem nadležnosti središnjih banaka, poput poboljšanja kvalitete finansijskih usluga i funkcioniranja finansijskih tržišta te povećanja otpornosti finansijskog sustava EU-a.

Vijeće EU-a nastavlja s aktivnostima usmjerenima ka dalnjem jačanju i produbljivanju Ekonomске i monetarne unije (EMU) dovršetkom uspostave bankovne unije, izgradnjom unije tržišta kapitala te jačanjem međunarodne uloge eura.

U Vijeću EU-a nastavljene su aktivnosti usmjerene ka dalnjem jačanju i produbljivanju Ekonomске i monetarne unije (EMU) dovršetkom uspostave bankovne unije, izgradnjom unije tržišta kapitala te jačanjem međunarodne uloge eura. Nastavljeni su pregovori o paketu mjera za smanjenje rizika u bankovnom sustavu te o europskom sustavu osiguranja depozita (EDIS). Krajem 2019. postignut je dogovor o početku provedbe reforme europskoga stabilizacijskog mehanizma (ESM) kojom će se omogućiti daljnji razvoj instrumenata ESM-a, uključujući uspostavu zajedničkoga zaštitnog mehanizma za slučajevne snažnih poremećaja u bankovnom sustavu europodručja. Ostvaren je napredak u izgradnji unije tržišta kapitala donošenjem mjera za povećanje integracije finansijskih tržišta EU-a te za poboljšanje pristupa financiranju poduzeća. Nastavljen je rad na izradi posebnoga proračunskog instrumenta za konvergenciju i konkurentnost za države članice europodručja te za države članice koje su u postupku uvođenja eura.

Republika Hrvatska i koordinacija ekonomskih politika u Europskoj uniji

U okviru Europskog semestra, godišnjeg procesa koordinacije ekonomskih politika država članica EU-a, Europska komisija utvrdila je u veljači 2019. da u

Hrvatskoj postoje makroekonomske neravnoteže. Takva je ocjena napredak u odnosu na prethodne godine, kada se Hrvatska nalazila u skupini država s prekomjernim makroekonomskim neravnotežama. Poboljšanje ocjene intenzi-teta neravnoteža odraz je ustrajnog smanjivanja javnoga i inozemnog duga u uvjetima gospodarskog rasta i razborite fiskalne politike. Europska komisija je pritom utvrdila da je Hrvatska u većini područja obuhvaćenih posebnim preporukama Vijeća EU-a za 2018. ostvarila određeni napredak. Navela je da je bankovni sustav dobro kapitaliziran i profitabilan te da se kvaliteta imovine ba-naka nastavlja poboljšavati, iako je razina neprihodujućih plasmana i nadalje relativno visoka.

Sredinom 2019. Vijeće EU-a uputilo je Hrvatskoj novi skup preporuka u kojima se naglašava važnost provođenja reformi u području javnih financija, tržišta rada, obrazovanja, socijalne politike, javne uprave, pravosuđa, investicijske politike, poslovnog okružja, upravljanja poduzećima u državnom vlasništvu te upravljanja državnom imovinom. Krajem 2019., na početku novoga Europskog semestra, Europska komisija je zaključila da će se za Hrvatsku i još 12 država članica u 2020. provesti detaljna analiza gospodarstva.

Ostale aktivnosti povezane s Europskom unijom

Nakon složenih pregovora, na sastanku Europskog vijeća 17. listopada 2019. šefovi država i vlada država članica EU-a usvojili su zaključke kojima su potvr-dili tekst Sporazuma o povlačenju Ujedinjene Kraljevine iz EU-a s datumom 31. siječnja 2020. Stupanjem Sporazuma na snagu započinje prijelazno razdoblje tijekom kojeg bi se trebao postići dogovor o budućim odnosima između UK-a i EU-a. Nacionalne središnje banke nisu bile izravno uključene u proces pregovora o razdruživanju, a i tijekom pregovora o budućim odno-sima UK-a i EU-a one imaju ponajprije savjetodavnu ulogu. U skladu s time, u okviru ESSB-a HNB sudjeluje u radu radne skupine koja se bavi ocjenom gospodarskih i finansijskih učinaka mogućih scenarija budućih odnosa na EU. Na nacionalnoj razini HNB daje svoj doprinos u izradi ocjena potencijalnih uči-naka u područjima iz svoje nadležnosti.

HNB je nastavio suradnju i s predstavnicima središnjih banaka država članica EU-a, ESB-a te ostalih institucija i tijela EU-a. Tako su tijekom 2019. HNB posjetili predstavnici stručnih službi Europske komisije i ESB-a, a održan je i četrnaesti godišnji dijalog HNB-a i Austrijske narodne banke.

Osim povremene bilateralne suradnje sa središnjim bankama zemalja

kandidata i potencijalnih kandidata za članstvo u EU-u u obliku prenošenja znanja o pravnoj stečevini EU-a, HNB je 2019. kao *twinning* partner sudjelovalo u tri *twinning* projekta: za finansijski sektor u Crnoj Gori (članovi su konzorcija institucije iz Njemačke, Hrvatske i Nizozemske), za jačanje institucionalnih kapaciteta Narodne banke Srbije u procesu pristupanja EU-u (članovi su konzorcija središnje banke Njemačke, Hrvatske i Rumunjske) te u projektu za jačanje institucionalnih kapaciteta Narodne banke Republike Sjeverne Makedonije u procesu pristupanja ESSB-u (članovi su konzorcija središnje banke Njemačke i Hrvatske). Predviđeni je završetak svih triju projekata tijekom 2020. godine.

Stručnjaci HNB-a sudjelovali su i u *Twinning Light* projektu za Republiku Sjevernu Makedoniju, koji je vodila njemačka središnja banka. Riječ je o projektu "Jačanje kapaciteta sustava za borbu protiv krivotvorenja eura", koji je završio u lipnju 2019. godine.

HNB je kao partner sudjelovalo u nekoliko *twinning* projekata te u regionalnom programu za jačanje kapaciteta središnjih banaka zemalja zapadnog Balkana.

Također, u ožujku 2019. započeo je Regionalni program za jačanje kapaciteta središnjih banaka šest zemalja zapadnog Balkana u kontekstu njihova budućeg uključivanja u ESSB, u kojem HNB sudjeluje zajedno s drugim 19 središnjih banaka država članica EU-a i ESB-om. Prvom komponentom Programa predviđeno je održavanje ukupno 20 trodnevnih seminara o temama iz područja središnjeg bankarstva; HNB je u 2019. bio domaćin dvaju takvih seminara na kojima su se obrađivale teme povezane s monetarnom statistikom i platnim prometom.

Međunarodni monetarni fond (MMF)

Republika Hrvatska zastupljena je u MMF-u preko Konstitutivne skupine kojom naizmjence predsjedaju Nizozemska i Belgija. Konstitutivna skupina broji ukupno 15 zemalja: Armenija, Belgija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Cipar, Crna Gora, Gruzija, Hrvatska, Izrael, Luksemburg, Sjeverna Makedonija, Moldavija, Nizozemska, Rumunjska i Ukrajina. U aktualnom mandatu izvršni je direktor Anthony De Lannoy, belgijski predstavnik, a njegovi su zamjenici

iz Nizozemske i Ukrajine. Republika Hrvatska imenuje svog predstavnika na mjesto savjetnika izvršnog direktora na dvije godine u četverogodišnjem razdoblju.

Konzultacije s Republikom Hrvatskom u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a za 2019. godinu zaključene su sredinom veljače 2020. godine, pri čemu je Odbor izvršnih direktora razmotrio i prihvatio mišljenje predstavnika MMF-ovih stručnih službi zaduženih za RH bez sazivanja sastanka. Izvršni direktori pozdravili su solidan gospodarski rast koji je ostvaren već petu godinu zaredom, i u velikoj se mjeri zasniva na privatnoj potrošnji i turizmu. Zabilježen je rast zaposlenosti i plaća, a uvozne cijene pomogle su održati inflaciju prigušenom. Tada je bila očekivana daljnja snažna potrošnja, te se očekivalo da višak na tekućem računu platne bilance prijeđe u umjeren manjak, a da se gospodarski rast uspori. Očekivao se i nastavak smanjenja javnoga i inozemnog duga. Tempo fiskalne konsolidacije nastavio se usporavati u 2019., a za 2020. je bio prognoziran blagi manjak proračuna. Kako dogovorene i potencijalne obveze ne bi u sljedećim godinama stvarale pritisak na saldo proračuna, podržana je odluka vlasti da ne smanje ukupnu stopu PDV-a i preporučeno je da se ne smanjuju ni bilo koji drugi porezi kako se ne bi narušila nedavna ostvarenja. Unatoč dobrim rezultatima, izvršni direktori iznijeli su mišljenje da bi bilo poželjno ubrzati konvergenciju s EU-om. Preporučili su i preusmjeravanje prioriteta potrošnje prema javnim investicijama, čemu bi mogla pomoći bolja apsorpcija sredstava iz fondova EU-a. Ipak, i nadalje postoji potreba za strukturnim reformama javne uprave, mirovinskoga i zdravstvenog sustava.

U zaključku konzultacija s RH u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a za 2019. godinu istaknuta je, među ostalim, potreba jačanja javnih investicija, ubrzavanja strukturnih reformi, efikasnijeg upravljanja državnim poduzećima i digitalizacije javne uprave.

Navedena je i potreba modernizacije upravljanja poduzećima u državnom vlasništvu te ubrzavanja digitalizacije javne uprave. Istaknuto je da bi obnavljanje kapitalnog fonda i poboljšanje poslovne klime potaknulo povećanje potencijalnog rasta. Monetarna politika je ocijenjena i nadalje primjerno akomodativnom u okviru sidra deviznog tečaja. Primijećeno je da likvidnost bankovnog sustava nastavlja rasti, a kamatne stope su i nadalje

Zamjenik glavne direktorice MMF-a Tao Zhang i guverner Boris Vujčić na drugoj zajedničkoj konferenciji HNB-a i MMF-a "Demografija, zapošljavanje i rast: Upravljanje budućnošću u Srednjoj, Istočnoj i Jugoistočnoj Europi".

niske. Bankovno kreditiranje stanovništva i nadalje je u porastu, a HNB je izdao preporuku bankama da budu opreznije pri odobravanju dugoročnih neosiguranih potrošačkih kredita. Preporučeno je razmotriti snažnije nadzorne reakcije dođe li do ubrzanja rasta cijena nekretnina ili prelaska na druge oblike kreditiranja stanovništva. Izvršni direktori podržali su i ponovno uspostavljanje rada registra obveza po kreditima kako bi se sprječilo gomilanje sistemskih rizika. Bankovni sustav u cjelini ocijenili su dobro kapitaliziranim i likvidnim, a udio neprihodujućih kredita sve manjim. Međunarodne pričuve ocijenjene su znatnima i u rastu. Spomenuto je i da Hrvatska planira ulazak u tečajni mehanizam ERM II sredinom 2020. godine, te naposljetku i ulazak u europodručje.

Suradnja i razmjena mišljenja sa stručnjacima MMF-a ostvarena je u 2019. godini, osim u okviru Konzultacija u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a, i na nizu drugih skupova i konferencija, ponajprije tijekom uobičajenih posjeta izaslanstva Republike Hrvatske Washingtonu u povodu proljetnog zасједања Međunarodnoga monetarnoga i financijskog odbora², te Godišnje skupštine Odbora guvernera MMF-a i Svjetske banke. Predstavnici HNB-a sudjelovali su i na sastanku konstitutivnih skupina MMF-a i Svjetske banke, kojih je RH članica, održanom u lipnju u Sjevernoj Makedoniji. U srpnju

2 International Monetary and Financial Committee (IMFC)

2019. godine u Dubrovniku je drugi put u posljednje dvije godine održana i konferencija u zajedničkoj organizaciji HNB-a i MMF-a namijenjena čelnicima regije SIE (Srednja, Istočna i Jugoistočna Europa). Tema konferencije bila je "Demografija, zapošljavanje i rast: Upravljanje budućnošću u Srednjoj, Istočnoj i Jugoistočnoj Europi".

Hrvatska narodna banka fiskalni je agent Republike Hrvatske za MMF i depozitar MMF-a. Slijedom toga HNB vodi depozitne račune MMF-a u RH te u ime i za račun RH podmiruje obveze na osnovi članstva u MMF-u.

Kvota Republike Hrvatske pri MMF-u u 2019. godini ostala je nepromijenjena (717,4 mil. SDR-a) kao i njezina glasačka prava (0,171% ukupnih glasačkih prava).

Banka za međunarodne namire (BIS)

Guverner Hrvatske narodne banke i u 2019. godini sudjelovao je u radu redovitih sastanaka guvernera središnjih banaka članica BIS-a, na kojima se raspravljalo o nizu aktualnih tema iz područja međunarodnog bankarstva i financija. Osim toga, u lipnju 2019. godine sudjelovao je u radu Godišnje opće skupštine BIS-a, na kojoj je doneseno Godišnje izvješće BIS-a.

Suradnja s ostalim međunarodnim financijskim institucijama

Hrvatska narodna banka, u okviru svoje nadležnosti, i u 2019. godini nastavila je ostvarivati suradnju s nizom ostalih međunarodnih financijskih institucija i organizacija. Najveći dio te suradnje odnosio se na suradnju s multilateralnim razvojnim bankama u kojima je Republika Hrvatska članica, ponajprije grupacijom Svjetske banke, Europskom bankom za obnovu i razvoj i Europskom investicijskom bankom.

Ostale aktivnosti

Guverner HNB-a predsjeda Upravljačkim odborom Bečke inicijative (*Vienna 2.0 Initiative*), kojog je cilj pridonijeti očuvanju finansijske stabilnosti u zemljama Srednje, Istočne i Jugoistočne Europe razmjenom iskustava i mišljenja ključnih dionika finansijskih sustava iz privatnoga i javnog sektora tih zemalja. Riječ je o koordinaciji međunarodnih finansijskih institucija, nadzornih tijela matičnih zemalja i zemalja domaćina te najvećih bankarskih grupa koje posluju u toj

regiji. Bečka inicijativa osnovana je na vrhuncu globalne finansijske krize radi sprječavanja naglog odljeva kapitala iz bankovnih sustava država Srednje i Istočne Europe. Povodom desete obljetnice osnivanja Bečke inicijative krajem 2019. objavljena je **kolekcija eseja** koje su pripremili ključni sudionici inicijative, uključujući guvernera HNB-a, u kojima oni opisuju motivaciju za uspostavljanje inicijative početkom 2009. i ocjenjuju njezine dosadašnje učinke. Autori eseja složili su se da je Bečka inicijativa imala važnu ulogu u očuvanju finansijske stabilnosti u Srednjoj i Istočnoj Europi tijekom svjetske finansijske krize, ali da se i u razdoblju nakon krize pokazala kao korisna platforma za prekograničnu suradnju.

Predstavnici HNB-a sudjeluju također u radu međuresorne skupine za koordinaciju aktivnosti u sklopu inicijative “17+1”, kojom se potiče suradnja između 17 država Srednje, Istočne i Jugoistočne Europe i Kine. Osmi sastanak na vrhu ove Inicijative održan je u travnju 2019. u Dubrovniku.

HRVATSKA NARODNA BANKA • GODIŠNJE IZVJEŠĆE

2019.

9. Postupak uvođenja eura

Pismo namjere o ulasku Hrvatske u tečajni mehanizam, koje su zajednički potpisali ministar financija i guverner HNB-a, upućeno je 4. srpnja 2019. institucijama EU-a, državama europodručja i Danskoj kao jedinoj sudionici tečajnog mehanizma. Do svibnja 2020. godine potrebno je provesti niz reformskih mjera, od čega su dva područja mjera u nadležnosti HNB-a: daljnje jačanje supervizije bankovnog sustava uspostavom bliske suradnje između HNB-a i ESB-a i jačanje okvira za provođenje makrobonitetne politike uvođenjem novih instrumenata usmjerenih na korisnike kredita. HNB i nadalje poduzima niz informativnih aktivnosti o utjecaju uvođenja eura, koje će biti posebice intenzivne nakon što se Hrvatska pridruži tečajnom mehanizmu.

U 2019. Vlada i HNB nastavili su poduzimati napore s ciljem pridruživanja Republike Hrvatske tečajnom mehanizmu (engl. *Exchange Rate Mechanism II*, ERM II), što je važan korak u postupku uvođenja eura kao službene valute. Početkom godine dužnosnici Vlade i HNB-a održali su veći broj sastanaka s čelnicima država europodručja i institucija EU-a na kojima su ih informirali o namjerama Hrvatske da u bližoj budućnosti započne sudjelovanje u tečajnom mehanizmu. Tome je prethodilo ostvarivanje preduvjeta za takav korak, ponajprije postojanje stabilnoga makroekonomskog okružja bez prekomjernih makroekonomskih neravnoveža te smanjenje strukturnih ranjivosti prepoznatih u okviru Europskog semestra.

**Republika Hrvatska uputila je 4. srpnja 2019.
pismo namjere o ulasku u tečajni mehanizam.**

Pismo namjere o ulasku Hrvatske u tečajni mehanizam, koje su zajednički potpisali ministar financija i guverner HNB-a, upućeno je 4. srpnja 2019.

O procesu uvođenja eura guverner Vujčić govorio je i na konferenciji Večernjeg lista "Hrvatska kakvu trebamo: predsjedanje Hrvatske Europskom unijom"

institucijama EU-a, državama europodručja i Danskoj kao jedinoj sudionici tečajnog mehanizma. Osim što je istaknula interes za ulazak u tečajni mehanizam, Hrvatska se u tom pismu obvezala u relativno kratkom roku, do svibnja 2020. godine, provesti niz reformskih mjera. Riječ je o ukupno 19 mjeru iz šest područja, od čega su dva područja u nadležnosti HNB-a: daljnje jačanje supervizije bankovnog sustava uspostavom bliske suradnje između HNB-a i ESB-a¹ i jačanje okvira za provođenje makrobonitetne politike uvođenjem novih instrumenata usmjerenih na korisnike kredita, za čiju će primjenu biti odgovoran HNB. Ostala četiri područja odnose se na daljnje jačanje okvira za sprječavanje pranja novca, unaprjeđenje procesa u proizvodnji službene statistike, poboljšanje upravljanja u javnom sektoru te smanjenje finansijskoga i administrativnog opterećenja za gospodarstvo. Na sastanku Euroskupine održanom 8. srpnja predstavnici država europodručja, Danske i institucija EU-a pozdravili su spremnost hrvatskih vlasti da provedu navedene mjeru te su istaknuli da će u slučaju pune implementacije preuzetih obveza Hrvatska biti u mogućnosti i službeno predati zahtjev za ulazak u tečajni mehanizam.

HNB je tijekom godine bio intenzivno uključen u zakonodavne aktivnosti koje su sastavni dio reformskih mjer navedenih u pismu namjere. Naime,

1 Uspostavom bliske suradnje ESB će postati izravno nadležan za superviziju nekoliko sistemski važnih banaka u Hrvatskoj, dok će superviziju ostalih banaka provoditi HNB. U isto vrijeme, Hrvatska će postati sudionica jedinstvenoga sanacijskog mehanizma. Detaljnije vidi poglavlja 4. Supervizija i 5. Sanacijsko planiranje.

provedba mjera u područjima u nadležnosti HNB-a među ostalim uključuje donošenje izmjena i dopuna nekoliko zakona. S obzirom na to da je bilo izvjesno da će uspostavljanje bliske suradnje između HNB-a i ESB-a biti jedno od područja na koja će se Hrvatska obvezati u pismu namjere, izrada nacrta pravnih prilagodbi počela je i prije nego što je pismo namjere upućeno državama članicama i institucijama EU-a. Službeni zahtjev za uspostavljanje bliske suradnje Hrvatska je ESB-u uputila 27. svibnja 2019., kako bi sve aktivnosti koje prethode uspostavljanju bliske suradnje mogле biti dovršene do sredine 2020. godine. Osim zakonodavnih prilagodbi, to podrazumijeva i ESB-ovu provedbu sveobuhvatne procjene – pregled kvalitete imovine i testiranje otpornosti na stres – za odabranih pet kreditnih institucija u Hrvatskoj. U tom postupku ESB-u pomaže Hrvatska narodna banka. Očekuje se da će bliska suradnja između HNB-a i ESB-a započeti na dan ulaska Hrvatske u tečajni mehanizam.

Tijekom 2019. članovi Savjeta i drugi stručnjaci HNB-a održali su velik broj javnih izlaganja na temu uvođenja eura. Svrha je ovih aktivnosti informirati javnost o tijeku postupka uvođenja eura, ali i povećati svijest hrvatskih građana o brojnim koristima koje će Hrvatska uvođenjem eura ostvariti. Pojedinačno najvažnija korist proizaći će iz otklanjanja valutnog rizika kojemu su danas izloženi svi građani i poduzetnici koji otplaćuju kredite s valutnom klauzulom u eurima, ali i država čiji je dug također većinom vezan uz euro. Postoji i niz drugih važnih koristi koje će građani i poduzetnici ostvariti, kao što su nestanak troškova mjenjačkih poslova, jednostavnije poslovanje s inozemstvom, niže kamatne stope i veća otpornost gospodarstva na finansijske krize.

**Zahtjev za uspostavljanje bliske suradnje s
ESB-om upućen je 27. svibnja 2020.**

HNB je i u 2019. organizirao provedbu anketnog ispitivanja građana o uvođenju eura u Hrvatskoj. Praćenje javnog mnijenja putem anketnih ispitivanja važno je jer otkriva podupiru li građani napore koje Vlada i HNB poduzimaju s ciljem uvođenja eura. Osim toga, ankete otkrivaju i koliko su dobro građani informirani o potencijalnim učincima uvođenja eura. Ta saznanja važna su radi planiranja daljnjih informativnih aktivnosti, koje će biti posebice intenzivne nakon što se Hrvatska pridruži tečajnom mehanizmu. Anketno ispitivanje proveleno u veljači 2019. pokazalo je da malo više od 50% hrvatskih građana podržava uvođenje eura, a čak 80% ih očekuje da će Hrvatska uvesti euro u

sljedećih deset godina. Potpora uvođenju eura vjerojatno bi bila i znatno veća od 50% da građani nisu u tolikoj mjeri zabrinuti oko utjecaja uvođenja eura na potrošačke cijene. Naime, gotovo polovina ispitanika smatra da će prelazak na euro dovesti do povećanja cijena. Iskustva drugih država upućuju na to da je strah hrvatskih građana neutemeljen. U svim novim državama članicama koje su uvele euro utjecaj uvođenja eura na cijene bio je vrlo slab i jednokratnoga karaktera, što se u velikoj mjeri pripisuje dosljednoj provedbi mjera za zaštitu potrošača. Vlada je u Strategiji za uvođenje eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj, donesenoj u svibnju 2018., najavila da će primijeniti mjere za zaštitu potrošača koje su se pokazale učinkovitim u drugim državama, pa nema razloga za bojazan da će se uvođenjem eura životni standard u Hrvatskoj smanjiti.

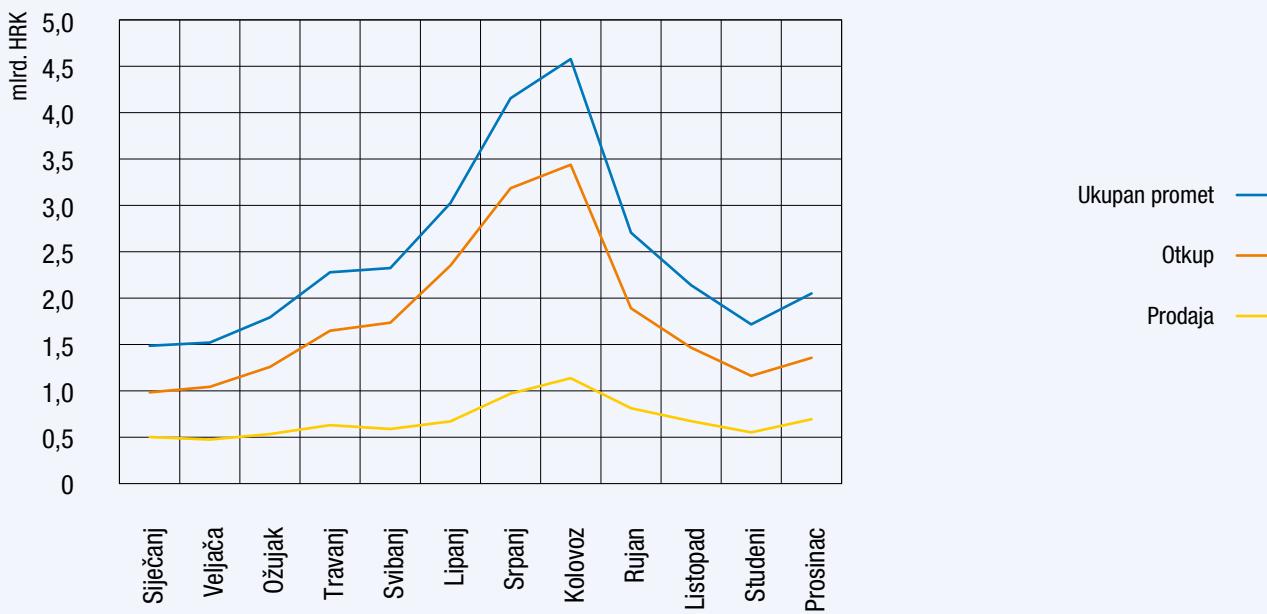
10. Poslovanje ovlaštenih mjenjača

Krajem 2019. u Hrvatskoj je djelovalo 1.228 ovlaštenih mjenjača, koji su trgovali s 31 valutom te ostvarili promet od gotovo 30 mlrd. kuna, od čega više od 85% u eurima.

Na dan 31. prosinca 2019. u Republici Hrvatskoj bilo je ukupno 1.228 ovlaštenih mjenjača kojima je Hrvatska narodna banka izdala odobrenje za obavljanje mjenjačkih poslova, među kojima je njih oko 900 aktivno pružalo uslugu mijenjanja strane gotovine, kontinuirano tijekom cijele godine ili sezonski, i to na oko 3500 mjenjačkih mjesta.

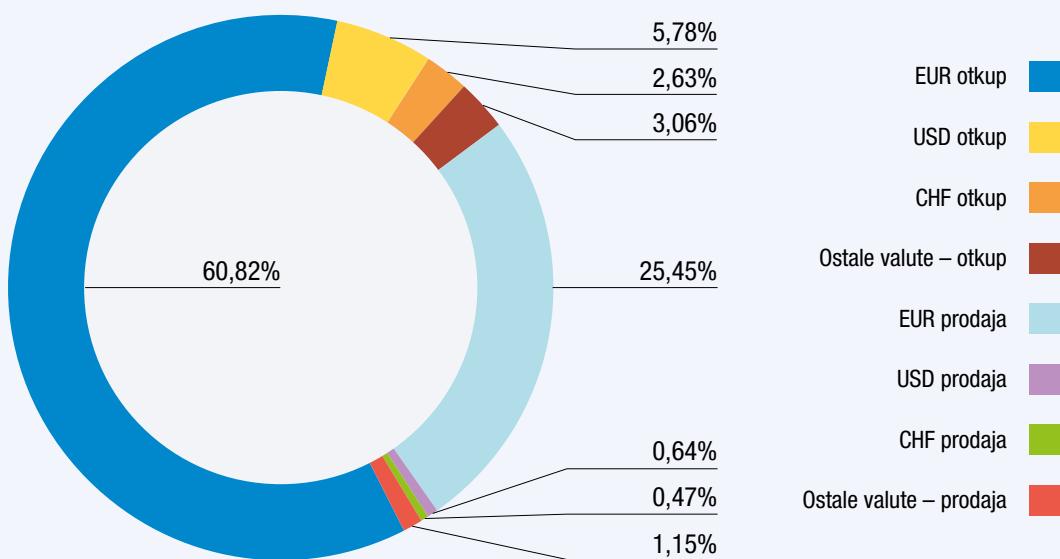
Tijekom 2019. godine Hrvatska narodna banka izdala je ukupno 51 odobrenje za obavljanje mjenjačkih poslova, 42 rješenja o oduzimanju odobrenja za

Slika 10.1. Kretanje ukupnog prometa te otkupa i prodaje strane gotovine u 2019.

IZVOR: HNB

Slika 10.2. Udio otkupa i prodaje strane gotovine prema valutama u ukupnom prometu u 2019.

IZVOR: HNB

obavljanje mjenjačkih poslova te je evidentirala da su 73 odobrenja prestala vrijediti "po sili zakona", najčešće zbog brisanja ovlaštenog mjenjača iz sudskog registra. Ovlašteni su mjenjači u 2019. trgovali s 31 valutom, pri čemu su otkupili od fizičkih osoba odnosno prodali fizičkim osobama stranu gotovinu u kunskoj protuvrijednosti od 29,77 mlrd. kuna, od čega se 21,52 mlrd. kuna odnosno 72,29% odnosi na otkup. Najveći dio ukupnog prometa (86,3%) ovlašteni mjenjači ostvarili su u eurima. U odnosu na prethodnu godinu, kunska protuvrijednost ukupnog prometa strane gotovine koji su ostvarili ovlašteni mjenjači manja je za 373,22 mil. kuna odnosno 1,24%, dok je udio eura u ukupnom prometu manji za 0,36 postotnih bodova (smanjenje s 86,66% na 86,3%).

U rujnu 2019. Hrvatska narodna banka donijela je novi podzakonski propis kojim se **uređuju uvjeti i način obavljanja mjenjačkih poslova** od strane ovlaštenih mjenjača. Tijekom prošle godine Hrvatska narodna banka nije donosila odnosno mijenjala druge propise koji uređuju devizno poslovanje.

Zaštita potrošača

Zaštita potrošača

11. Provođenje politike zaštite potrošača u HNB-u
109

11. Provodenje politike zaštite potrošača u HNB-u

HNB kontinuirano djeluje na podizanju razine svijesti o važnosti zaštite prava i interesa potrošača. Naše inicijative unaprijedile su transparentnost bankarskog sustava u smislu ponude kredita i s njima povezanih troškova i naknada za platne transakcije. Tematiku potrošačkih prava HNB je kreditnim institucijama i drugim pružateljima finansijskih i bankovnih proizvoda i usluga iz svoje nadležnosti približavao davanjem mišljenja o primjeni propisa iz područja zaštite potrošača, održavanjem bilateralnih sastanaka, provođenjem nadzora i sl. Nastavili smo provoditi finansijsku edukaciju osobito mlađe, ali i opće populacije. Usto, HNB je surađivao s kreditnim institucijama kako bi povećao njihovu usklađenost s propisima EU-a i unaprijedio kvalitetu zaštite potrošača i razvio dobre prakse u ovom području.

Primjena propisa iz područja zaštite potrošača

Unaprjeđenje pravnog okvira

HNB kontinuirano unaprjeđuje i razvija pravni okvir za zaštitu potrošača u područjima iz svoje nadležnosti.¹ U nadležnosti su HNB-a zaštita potrošača korisnika usluga kreditnih institucija, kreditnih unija, kreditnih posrednika koji sudjeluju u procesu ponude stambenih potrošačkih kredita i zaštita potrošača koji su korisnici platnih usluga i imatelji elektroničkog novca. Glavna pravila usmjerena na zaštitu potrošača, korisnika bankovnih i finansijskih usluga u RH, uspostavljena su zakonima, a u nekim situacijama detaljnija pojašnjenja pojedinih zakonskih odredbi daju se u obliku odluka i/ili pravilnika. Usto, u slučaju davanja određenih preporuka ili primjera dobrih praksi, objavljaju se i smjernice.

¹ Svi važeći propisi kojima se regulira zaštita potrošača, a čiju primjenu nadzire HNB, dostupni su na poveznici: <https://www.hnb.hr/o-nama/zastita-potrosaca/regulativa>.

Od novih propisa HNB je u 2019. godini izdao **Smjernice za rješavanje prigovora u sektoru bankarstva te Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o potrebnim znanjima i stručnosti osoblja kreditnih institucija i kreditnih posrednika te o zahtjevima i postupku izdavanja odobrenja za pružanje usluga kreditnog posredovanja**. Spomenutim Smjernicama dodatno je unaprijeđena zaštita svih korisnika bankovnih i finansijskih institucija jer su svi pružatelji usluga iz nadležnosti HNB-a dužni uskladiti svoju organizaciju odnosno svoje interne procese i/ili interne akte sa zahtjevima iz Smjernica. Osim toga, u sklopu Smjernica definiran je statistički obrazac za izvještavanje o vrsti, broju i strukturi prigovora potrošača. Time je omogućena pregledna usporedba prigovora, razvrstavanje prigovora na potkategorije, te bolji uvid u ona područja u koja je potrebno usmjeriti nadzorne radnje. Nadalje, Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o potrebnim znanjima i stručnosti osoblja kreditnih institucija i kreditnih posrednika te o zahtjevima i postupku izdavanja odobrenja za pružanje usluga kreditnog posredovanja, dodatno je unaprijeđen postupak analize i izrade prijedloga za izdavanje odobrenja za rad kreditnim posrednicima.

Pravni okvir zaštite potrošača sastoji se od zakona, odluka, smjernica, okružnica, mišljenja i odgovora na upite o primjeni propisa.

Kako bi se osigurala ujednačena primjena važećih zakona i drugih oblika propisa od svih institucija iz nadležnosti HNB-a, HNB kontinuirano objavljuje mišljenja i odgovore na upite o pojedinim odredbama svih propisa čiju primjenu nadzire. S obzirom na to da je u 2019. godini poraslo uvođenje inovativnih proizvoda i kanala njihove prodaje, kao i rast gotovinskih nenamjenskih kredita, ta su se mišljenja tijekom 2019. većinom odnosila na propise vezane uz uvođenje novih proizvoda kreditnih institucija, način izračuna i informiranja potrošača o efektivnoj kamatnoj stopi koja se primjenjuje vezano uz različite oblike kredita namijenjenih potrošačima, a djelomice i na uvjete i način osposobljavanja osoblja koje potrošačima nudi/iли prodaje stambene potrošačke kredite i sl.

HNB je također definirao okvir za postupanje kreditnih institucija u odnosu prema potrošačima u slučajevima zamjene referentne stope ZIBOR u postojećim ugovorima s potrošačima. Naime, krajem 2019. donesena je odluka o prestanku korištenja ZIBOR-a kao referentne kamatne stope. Kako potrošači ne bi zbog toga bili dovedeni u nepovoljniji položaj, HNB je u komunikaciji

Hrvatska narodna banka sudjelovala u obilježavanju Svjetskog dana prava potrošača.

prema HUB-u i kreditnim institucijama zatražio da se svim potrošačima s ugovorima u kojima je ZIBOR referentna kamatna stopa omogući refinanciranje kredita ili prijevremeni raskid depozita, i to bez naknade. Također je zatraženo da se potrošačima omogući razumno vrijeme za donošenje odluke, a u obavijestima koje im se šalju da se navedu barem dvije ponude sa svim potrebnim informacijama.

Nadzor nad primjenom propisa

HNB u sklopu provedbe politike zaštite potrošača također nadzire i utvrđuje poštuju li institucije iz njegove nadležnosti važeće zakonske i druge odredbe o zaštiti potrošača. Nadzor se većinom provodi prikupljanjem izvješća i informacija te njihovom analizom. HNB također obavlja i neposredni nadzor poslovanja institucija iz svoje nadležnosti. Pri obavljanju nadzora u obzir se uzimaju i prigovori potrošača, koje oni podnose u vezi s postupanjem neke od institucija, kao i sadržaji koje institucije objavljaju na svojim internetskim stranicama, marketinške kampanje institucija i sl. HNB je tijekom 2019. zbog utvrđenih nezakonitosti iz područja zaštite potrošača izdao 15 zapisnika i dva rješenja kojima su naložene mjere za otklanjanje utvrđene nezakonitosti. Oba spomenuta rješenja rezultat su nadzora provedenog na temelju zaprimljenih prigovora potrošača tijekom kojeg su utvrđene nezakonitosti u postupanju kreditne institucije zbog primjene nepoštene poslovne prakse u ugovornim

odnosima s potrošačima. Konkretnim nadzorom utvrđena je nezakonitost u postupanju u odnosu na 3.589 potrošača te je HNB rješenjem naložio mjere za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti. S ciljem potpunog informiranja zainteresiranih građana i šire javnosti, HNB je spomenuta rješenja objavio na svojoj internetskoj stranici, a takvu će praksu nastaviti i ubuduće.

Nadzor nad primjenom propisa provodi se prikupljanjem i analizom izvješća te neposrednim nadzorom.

Usto HNB je u 2019. godini proveo i neposredni nadzor dijela poslovanja jedne kreditne institucije vezano uz upravljanje rizikom usklađenosti s regulativom te rizikom uspostave i vođenja poslovног odnosa u području kreditnoga i depozitnog poslovanja s potrošačima. HNB je u 2019. nastavio s aktivnostima započetima u 2018. na procjeni razine usklađenosti kreditnih institucija sa zahtjevima iz **Smjernica o sustavima nadzora i upravljanja proizvodima namijenjenih potrošačima**. Naime, HNB je održao bilateralne sastanke sa svim kreditnim institucijama kod kojih je procijenio potrebu unaprjeđenja postojećeg načina uvođenja, upravljanja i nadzora nad proizvodima koje te institucije nude.

Nadalje, HNB je u upitniku prikupio i analizirao informacije od kreditnih institucija i kreditnih posrednika vezano uz njihove politike i prakse primitaka povezane s pružanjem bankovnih proizvoda i/ili usluga potrošačima. Ovisno o rezultatima tih analiza, HNB je procijenio razinu rizika za nastanak štete za potrošače, kao posljedice neadekvatnih politika i praksi nagrađivanja osoblja u pojedinim kreditnim institucijama i kreditnim posrednicima, te je saznanja o prepoznatim rizicima prenio kreditnim institucijama bilateralno. HNB će tijekom 2020. nastaviti s poduzimanjem aktivnosti usmjerenih na otklanjanje utvrđenih nedostataka u politikama i praksama tih institucija.

Velik broj nadzornih aktivnosti HNB-a u protekloj godini odnosio se i na poslovanje kreditnih posrednika koji posreduju u stambenom potrošačkom kreditiranju.

Rezultat tih aktivnosti je 30 rješenja, od čega:

- 13 rješenja za pružanje usluga kreditnog posredovanja i
- 17 rješenja o ukidanju rješenja o izdavanju odobrenja za pružanje usluga kreditnog posredovanja.

Nadalje, utvrđeni su određeni nedostaci u ažuriranju programa za osposobljavanje osoblja, provođenju osposobljavanja i procjeni znanja osoblja, provjeri podataka o zahtjevima kojima osoblje mora udovoljavati i sl. HNB je upozorio kreditne institucije i povezane kreditne posrednike na potrebu ispunjavanja svih relevantnih zahtjeva iz Zakona o stambenom potrošačkom kreditiranju i Odluke o potrebnim znanjima i stručnosti osoblja kreditnih institucija i kreditnih posrednika te o zahtjevima i postupku za izdavanje odobrenja za pružanje usluga kreditnog posredovanja.

Prigovori potrošača

Zakonom o kreditnim institucijama propisana je mogućnost podnošenja obavijesti o prigovoru središnjoj banci, i to u slučaju kada potrošač nije zadovoljan odgovorom kreditne institucije ili mu kreditna institucija nije odgovorila. Ovisno o samom predmetu prigovora, HNB je potrošačima odgovarao izravno ili je tražio od kreditnih institucija da se očituju uz obvezu da preslike očitovanja dostave i HNB-u. Pritom se u pravilu očitovanje kreditne institucije traži za prigovore koji su direktno povezani s konkretnim ugovornim odnosima između potrošača i kreditne institucije.

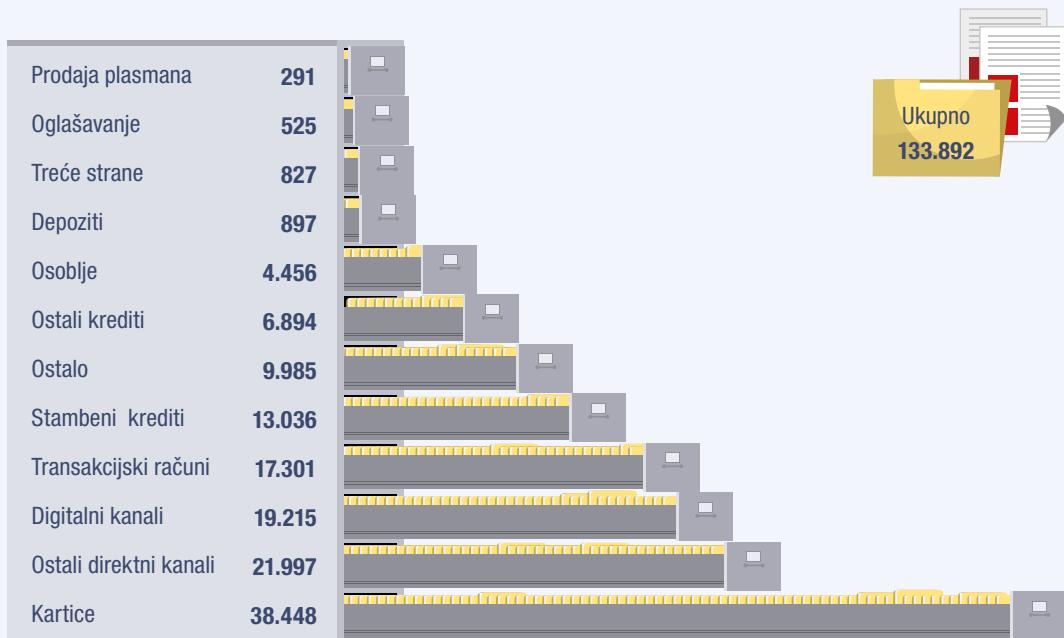
Potrošači upućuju prigovore HNB-u ili kreditnoj instituciji.

U 2019. godini HNB je zaprimio ukupno 796 prigovora, što je za 15,3% više u prethodnoj godini. Najveći broj, odnosno gotovo 37% prigovora, odnosio se na odredbe ugovora o kreditima ili depozitima, a potom slijede oni vezani uz bankovne naknade, račune za plaćanje i kartice te ovrhe odnosno blokade računa. Ovakva struktura predmeta prigovora vrlo je slična onoj iz 2018. godine. Međutim, u 2019. u odnosu na 2018. primjećen je znatan pad prigovora vezanih uz prodaju potraživanja (pad sa 60 prigovora u 2018. na 16 prigovora u 2019.), što je ponajprije rezultat smanjenih aktivnosti kreditnih institucija u tom dijelu. S druge strane, najveći je porast primjećen kod prigovora vezanih uz nepotpune ili nepravodobne informacije koje kreditne institucije pružaju potrošačima (porast s pet prigovora u 2018. na 30 prigovora u 2019.).

Također, HNB je i u 2019. godini nastavio prikupljati polugodišnje podatke o vrstama i broju prigovora koje potrošači dostavljaju kreditnim institucijama.

Struktura prigovora u kreditnim institucijama u 2019.

Prema vrstama prigovora

Kreditne su institucije u 2019. zaprimile ukupno 133.892 prigovora svojih klijenata, što je porast od 31,6% u odnosu na prethodnu godinu. Najveći se dio prigovora, 29%, kao i u prethodne dvije godine, odnosio na kartice.

Najviše prigovara bankama potrošači su uputili zbog problema s karticama, a najmanje zbog prodaje plasmana.

Od 1. srpnja 2019. izvješće o prigovorima obvezni su dostavljati i kreditni posrednici te kreditne unije. Za to razdoblje kreditni posrednici izvjestili su o ukupno samo jednom zaprimljenom prigovoru, a kreditne unije o zaprimljenih 12 prigovora.

Finansijska edukacija

HNB smatra vrlo važnim sudjelovanje u ekonomskoj i finansijskoj edukaciji. Stoga kontinuirano poduzima aktivnosti sa svrhom unaprjeđenja finansijskog znanja potrošača i njihova odnosa prema osobnim financijama, a posebno značenje pridaje obrazovanju mladih i djece prije nego što postanu sudionici finansijskog tržišta.

Velik dio predavanja održao se tijekom obilježavanja Europskoga i Svjetskog tjedna novca (od 25. do 31. ožujka 2019.). HNB se već tradicionalno priključio globalnom pokretu obilježavanja tjedna novca s glavnom aktivnosti – debatom za srednjoškolce u suradnji s Hrvatskim debatnim društvom. Debata je održana 29. ožujka 2019. s temom "Test finansijske pismenosti kao uvjet za zaduživanje – za ili protiv". U debati je sudjelovalo oko 200 učenika, cijele Hrvatske, a zaključili su da je finansijsko obrazovanje važno, iako većina smatra da ga nije potrebno testirati. Debatu je uživo pratilo putem HNB-ove Facebook i YouTube stranice više od 1.500 ljudi.

Osim navedenog, HNB na internetskoj stranici redovito objavljuje i informacije usmjerene na unaprjeđenje informiranosti i edukacije potrošača te je u 2019.,

Sudionici debate iznijeli su pred svojim vršnjacima argumente za test finansijske pismenosti kao uvjet za zaduživanje i protiv njega

među ostalim, objavio i letak "Kako se zaštititi pri odabiru usluga internetskog ili mobilnog bankarstva". Taj je letak rezultat aktivnosti EBA-e, a preuzeila su ga i objavila i druga nacionalna nadležna tijela koja sudjeluju u njezinu radu.

Predstavnici HNB-a sudjelovali su i na tribini Ministarstva financija u povodu obilježavanja Svjetskoga i Europskog tjedna novca na kojoj su prezentirali svoje aktivnosti u području finansijske pismenosti. HNB je sudjelovao i u obilježavanju Svjetskoga dana prava potrošača 15. ožujka 2019. u organizaciji MINGOP-a. U sklopu te manifestacije predstavnici HNB-a održali su radionicu pod nazivom "Što trebamo znati o plaćanju na internetu?". O pravima potrošača, od 30. travnja 2019., građani se mogu informirati i na "Središnjem portalu za potrošače – Sve za potrošače", a ažuriran je i dopunjen "Priručnik za potrošače" MINGOP-a, u čijoj je izradi i ažuriranju sudjelovao i HNB.

U suradnji s Hrvatskim katoličkim radijom, u listopadu 2019. započet je ciklus kratkih edukativnih radijskih emisija "Finansijska abeceda", u kojima jednom tjedno predstavnici HNB-a govore o relevantnim temama iz područja finansijske pismenosti.

HNB sudjeluje i u projektu pružanja tehničke pomoći u finansijskom obrazovanju u organizaciji OECD/INFE i Ministarstva financija Kraljevine Nizozemske, u sklopu kojeg je tijekom 2019. godine OECD proveo novi ciklus "Mjerenja finansijske pismenosti". HNB se također pridružio i radu "Regionalne radne skupine za finansijsku edukaciju i finansijsku inkluziju", u kojoj sudjeluje osam središnjih banaka.

Ostale aktivnosti

S ciljem kvalitetnijeg informiranja potrošača, HNB redovito ažurira "Informativnu listu ponude kredita potrošačima", koja je dostupna na internetskim stranicama i kao aplikacija za mobilne telefone. Lista sadržava aktualnu ponudu kunskih kredita, kredita s valutnom klauzulom ili u eurima u preglednom obliku.

Međuinstитucionalna suradnja

Predstavnici HNB-a sudjeluju u radu institucija Europske unije, uključujući i Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo (EBA), već tijekom pripreme propisa. U sklopu tih aktivnosti posebno se tijekom 2019. raspravljalo o zaštiti

potrošača na području FinTecha te usklađivanju nadzornih praksi. Najveći je naglasak stavljen na nadzor upravljanja proizvodima namijenjenima potrošačima te politike nagrađivanja prodajnog osoblja u kreditnim institucijama. Usto, razmatrali su se i alati poput "mystery shoppinga".

HNB na području zaštite potrošača sudjeluje u Nacionalnom vijeću za zaštitu potrošača i radnoj grupi za finansijsku edukaciju, a surađuje i s pučkom pravobraniteljicom i HUB-om.

Predstavnici HNB-a sudjeluju u radu regionalne radne skupine za finansijsku edukaciju i finansijsku inkluziju, a na nacionalnoj razini sudjeluju u radu **Nacionalnog vijeća za zaštitu potrošača** osnovanog pri MINGOP-u, u radu operativne **radne grupe zadužene za praćenje provedbe mjera i aktivnosti iz područja finansijske edukacije** osnovane pri Ministarstvu financija.

Suradnja hrvatske središnje banke s HUB-om i pučkim pravobraniteljem odnosi se na pitanja važna za položaj potrošača u poslovnim odnosima s kreditnim institucijama i drugim institucijama iz nadležnosti HNB-a.

HRVATSKA NARODNA BANKA • GODIŠNJE IZVJEŠĆE

2019.

Platni promet, poslovanje trezora i FinTech

Platni promet, poslovanje trezora i FinTech

12. Platni promet
121

13. Poslovanje trezora
131

14. FinTech i Inovacijski HUB
137

12. Platni promet

Jedna od osnovnih zadaća Hrvatske narodne banke jest osigurati nesmetano funkcioniranje sustava platnog prometa, koji čine pružatelji platnih usluga, platna infrastruktura, korisnici platnih usluga te propisi kojima se uređuje platni promet.

Hrvatska narodna banka ima središnju ulogu u osiguranju primjene propisa, osobito kada je riječ o zaštiti prava korisnika platnih usluga, obavlja funkciju upravitelja i nadzornika sistemski važnih platnih sustava te olakšava sigurne i efikasne tokove plaćanja. Sustav platnog prometa, pa tako i tržište plaćanja malih vrijednosti, pod utjecajem je promjena vođenih inovacijama i procesom digitalizacije. Uloga Hrvatske narodne banke jest u vezi s time dvojaka; u svojoj ulozi katalizatora treba poticati integriranje inovacija, ali istodobno i promovirati sigurnost plaćanja.

Razvoj platnog prometa: od usvajanja novoga pravnog okvira do digitalizacije i tehnoloških inovacija u plaćanjima

Druga direktiva o platnim uslugama¹ (PSD2) prenesena je u hrvatsko zakonodavstvo **Zakonom o platnom prometu** i **Zakonom o elektroničkom novcu** u srpnju 2018. godine.

Dio odredaba PSD2 i pripadajuća Uredba koja definira regulatorne tehničke standarde za sigurnu komunikaciju između pružatelja platnih usluga te

1 Direktiva (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu, o izmjeni direktiva 2002/65/EZ, 2009/110/EZ i 2013/36/EU te Uredbe (EU) br. 1093/2010 i o stavljanju izvan snage Direktive 2007/64/EZ (engl. *Payment services directive 2*, PSD2)

standarde za pouzdanu autentifikaciju klijenata primjenjuju se u državama članicama od 14. rujna 2019.

Jedno od obilježja PSD2 jest “otvaranje banaka” odnosno omogućavanje pružateljima novih platnih usluga – usluge iniciranja plaćanja (engl. *payment initiation service*, PIS) i usluge pružanja informacija o računu (engl. *account information service*, AIS). Kako bi se nove usluge provodile u sigurnom okružju, pružatelji platnih usluga obvezni su uspostaviti **zajedničke i sigurne standarde komunikacije**.

Petnaest banaka u Republici Hrvatskoj osiguralo je u 2019. godini pristup novim pružateljima platnih usluga putem posebnoga, namjenskog sučelja (engl. *Application programming interface*, API) prema jedinstvenoj nacionalnoj specifikaciji, dok je pet banaka pristup omogućilo modificiranjem korisničkog sučelja kojima se koriste klijenti banke za pristup svojem računu za plaćanje (internetsko i mobilno bankarstvo).

Vezano uz pouzdanu autentifikaciju klijenta² (postupak kojim se pružatelji platnih usluga koriste kako bi potvrdili identitet klijenta), pružatelji platnih usluga u obvezi su primjenjivati još pouzdanije postupke autentifikacije u slučaju kada klijent inicira električnu platnu transakciju ili kada pristupa svojem računu s udaljenosti (korištenjem internetskoga ili mobilnog bankarstva, kartičnim plaćanjem u e-trgovini i slično).

Nova regulativa iz područja platnog prometa i novi pružatelji usluga

Kako bi se smanjile naknade za prekogranična plaćanja u eurima u cijeloj Europskoj uniji, donesena je **Uredba (EU) 2019/518³**, na temelju koje sve banke u Republici Hrvatskoj, od 15. prosinca 2019., svojim klijentima zaračunavaju jednake naknade za nacionalna plaćanja u kunama i prekogranična plaćanja u eurima.

Navedena jednakost naknada odnosi se na naknade za platne transakcije u eurima i kunama. Potrošači se o aktualnim naknadama banaka mogu informirati i usporediti ih putem internetske stranice HNB-a, na kojoj je **objavljena**

2 Više o tome u priopćenju HNB-a

3 Vidi **Obavijest o početku primjene nove EU-ove regulative o jednakosti naknada za plaćanja u eurima i kunama**

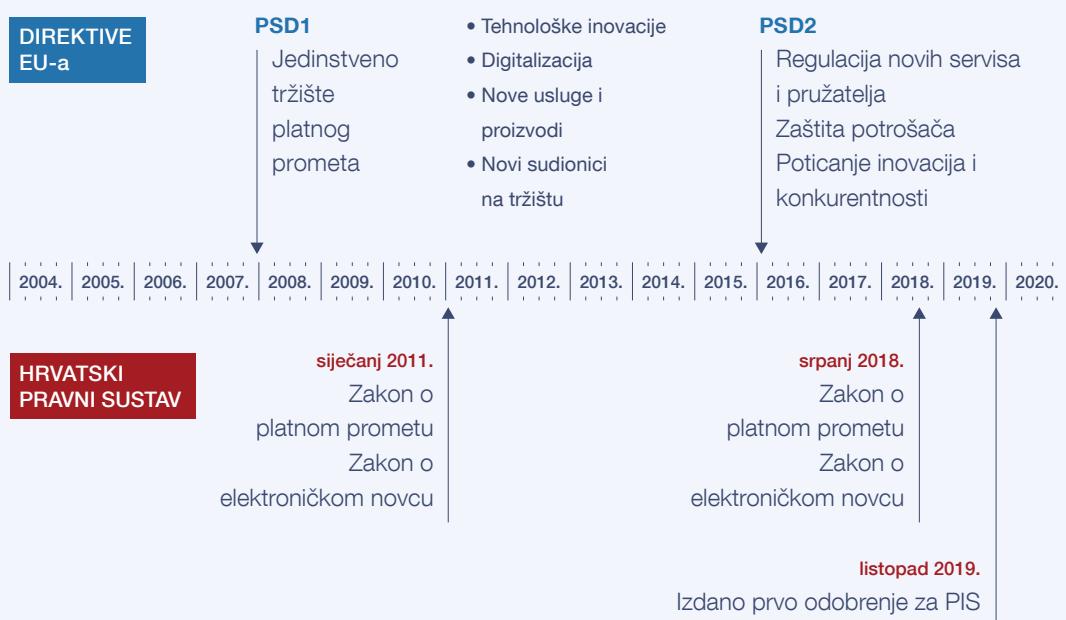
usporedba naknada za najčešće tražene usluge i putem besplatne aplikacije mHNB.

Prekogranična plaćanja u eurima sada koštaju jednako kao nacionalna plaćanja u kunama.

HNB je u 2019. godini na temelju Zakona o platnom prometu donio **odluku** kojom se uređuju transakcijski računi, kao i novu **odluku** kojom se uređuju obveze pružatelja platnih usluga o izvješćivanju kod uočenih prevara kod plaćanja. HNB je novim odlukama propisao i način izračuna regulatornoga kapitala za **institucije za platni promet** i **institucije za elektronički novac**.

Popis svih pružatelja platnih usluga i izdavatelja elektroničkog novca, vrste usluga koje pružaju te države članice EU-a u kojima djeluju javno se objavljuju u **registru pružatelja platnih usluga i izdavatelja elektroničkog novca** na internetskim stranicama HNB-a, koji je uspostavljen na temelju nove **odluke** HNB-a kojom se propisuju način vođenja i sadržaj registra.

Odobrana regulativa platnog prometa EU-a i prijenos u hrvatski zakonodavni okvir

U 2019. godini HNB je izdao odobrenje za pružanje platnih usluga jednoj novoj instituciji za platni promet, koja je ujedno i prva institucija za platni promet u Republici Hrvatskoj koja je dobila odobrenje za pružanje nove platne usluge, usluge iniciranja plaćanja (PIS).

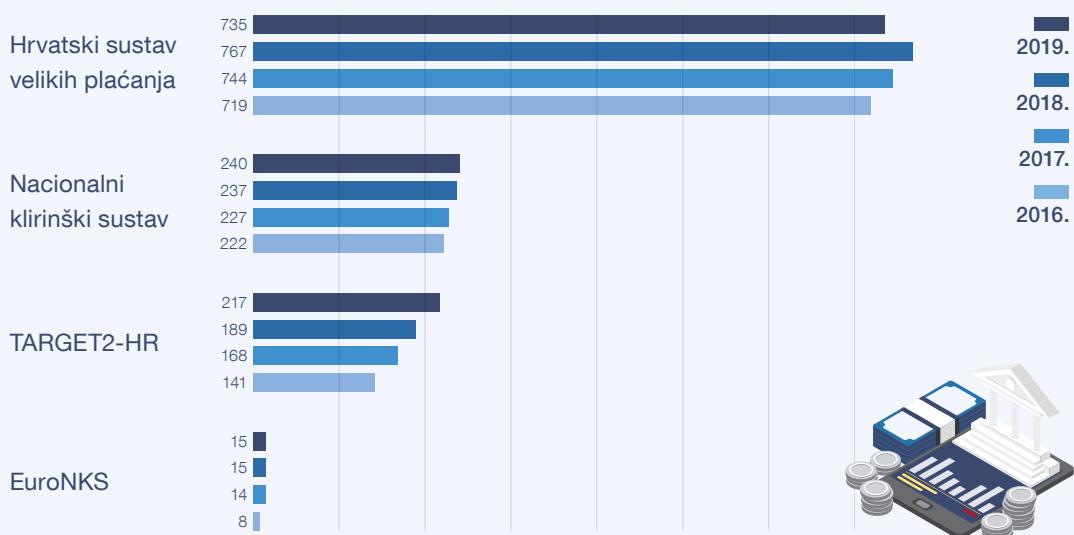
Infrastruktura platnog prometa – platni sustavi

Infrastruktura platnog prometa za sudionike finansijskog tržišta omogućuje podmirivanje finansijskih obveza između sudionika pružanjem usluga obračuna i namire platnih transakcija na siguran i standardiziran način.

Platni sustavi kao infrastruktura platnog prometa ključna su komponenta svakoga finansijskog sustava s obzirom na to da pružaju usluge nužne za nesmetano i učinkovito funkcioniranje platnog prometa. Platni sustavi funkciraju na temelju zakonske regulative, operativnih procedura, poslovnih procesa i tehnoloških rješenja koja omogućuju prijenos novca između sudionika sustava. U Republici Hrvatskoj infrastrukturu platnog prometa čine četiri platna sustava: Hrvatski sustav velikih plaćanja (HSVP), Nacionalni klirinški sustav (NKS) te sustavi TARGET2-HR i EuroNKS.

Platni sustavi u Republici Hrvatskoj – pregled prometa

u % BDP-a

Napomena: Sustav EuroNKS počeo je s radom u svibnju 2016.

IZVOR: HNB

Hrvatski sustav velikih plaćanja (HSVP) platni je sustav za namiru platnih transakcija velikih iznosa u kunama između njegovih sudionika (banke, HNB i Središnje klirinško depozitarno društvo – SKDD) u kojemu se platne transakcije namiruju u realnom vremenu na bruto načelu. Upravitelj HSVP-a je HNB. U HSVP-u platne se transakcije namiruju u svrhu provođenja mjera monetarne politike HNB-a, opskrbe banaka gotovim novcem, provođenja konačne namire drugih platnih sustava, provođenja transakcija povezanih sa sudjelovanjem na tržištu kapitala te ostalih platnih transakcija između sudionika sustava. U 2019. godini izmijenjena su pravila rada HSVP-a kako bi se osigurala podrška budućem sustavu za namiru instant platnih transakcija po HRK SCTInst platnoj shemi.

Nacionalni klirinški sustav (NKS) platni je sustav za multilateralni obračun po neto načelu većeg broja platnih transakcija kreditnog transfera i izravnog terićenja u kunama koje glase na relativno male iznose, a obrađuju se prema nacionalnoj shemi koja je usklađena sa SEPA standardima. Upravitelj NKS-a je Financijska agencija, a HNB ima posebnu ulogu agenta za namiru NKS-a jer se namira obračuna iz NKS-a provodi u HSVP-u.

TARGET2-HR je komponenta TARGET2⁴ platnog sustava koja služi za namiru platnih transakcija velikih iznosa u eurima u realnom vremenu na bruto načelu, a sastoji se od nacionalnih komponenata kojima upravljaju središnje banke zemalja članica Europske unije s jedinstvenom tehničkom platformom koja nudi svim svojim sudionicima istu razinu usluge. Upravitelj sustava TARGET2-HR je HNB. Svi sudionici TARGET2-HR sustava, što uključuje i HNB, počeli su tijekom 2019. godine s pripremom za početak rada T2-T2S konsolidirane platforme⁵. U pitanju je platforma koja će zamijeniti postojeći TARGET2 platni sustav s ciljem pružanja bolje usluge namire platnih transakcija i upravljanja likvidnošću svojim sudionicima. Početak rada nove platforme jest u studenome 2021. godine te će sudionici postojećeg TARGET2-HR sustava nastaviti sa svojim radom, tj. pripremama za početak rada nove platforme.

TIPS⁶ je usluga, dostupna od 30. studenoga 2018. u sklopu sustava TARGET2-HR, koja svojim sudionicima omogućuje namiru instant transakcija,

4 Engl. *Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer System*

5 Projekt konsolidacije TARGET2 i TARGET2-Securities usluga s ciljem izjednačavanja i unaprjeđivanja tehničkih i funkcionalnih obilježja spomenutih usluga. Više informacija o projektu nalazi se na [službenoj stranici Europske središnje banke](#).

6 Engl. *TARGET Instant Payment Settlement*

tj. platnih transakcija u eurima koje se namiruju unutar nekoliko sekundi, u bilo koje doba dana, tijekom cijele godine. Dosad niti jedna hrvatska kreditna institucija nije pokazala interes za sudjelovanje u TIPS usluzi. Unatoč tome HNB kontinuirano osigurava sve infrastrukturne preduvjete za potencijalno buduće uključenje sudionika u TIPS.

EuroNKS je platni sustav koji obrađuje platne transakcije SEPA kreditnih transfera⁷ u eurima relativno manjih iznosa. Upravitelj EuroNKS-a je Financijska agencija. HNB ima posebnu ulogu agenta za namiru EuroNKS-a s obzirom na to da se namira obračuna iz EuroNKS-a provodi u sustavu TARGET2-HR.

U 2019. godini u Republici Hrvatskoj nastavljen je projekt uvođenja SEPA sheme za instant kreditne transfere u kunama (HRK SCTInst platna shema) koja će omogućiti korisnicima da neprekidno zadaju i primaju plaćanja u realnom vremenu (24/7/365). Rok za izvršenje platne transakcije je deset sekundi, a iznos pojedinačne platne transakcije ograničen je na 100.000 kuna. Tijekom 2019. godine započela su testiranja rada sustava i inicijalna testiranja za osiguranje likvidnosti sustava, a platna shema će biti u punoj operativnoj primjeni tijekom 2020. godine.

Statistička izvješća o podacima iz platnog prometa

Hrvatska narodna banka u skladu s **Odlukom o obvezi dostavljanja podataka o platnom prometu i elektroničkom novcu** od pružatelja platnih usluga prikuplja, obrađuje i objavljuje statističke podatke iz područja platnog prometa.

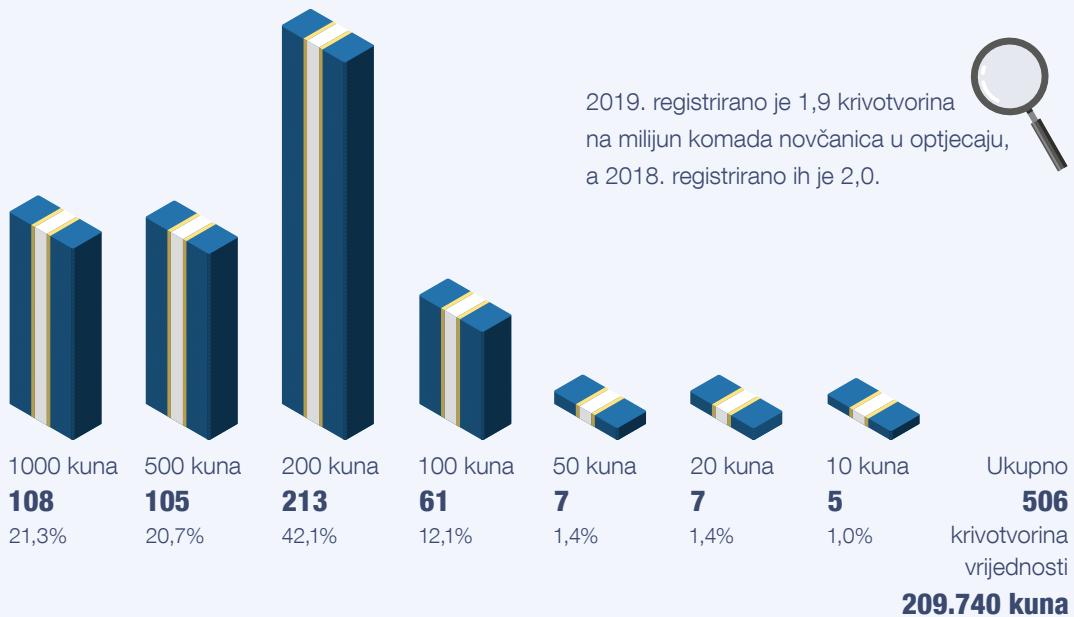
Izvještajni obveznici, a to su primjerice banke ili institucije za elektronički novac, u 2019. godini poslovali su putem 964 poslovne jedinice, odnosno poslovnice, 111.172 POS (EFTPOS) uređaja i 5.446 bankomata.

Na kraju 2019. godine građani i poslovni subjekti u bankama su imali ukupno 7.025.684 otvorena transakcijska računa⁸. Od ukupnog broja otvorenih računa, 94,3% otvorili su građani (potrošači), a ostatak od 5,7% odnosi se na poslovne subjekte. Što se tiče dostupnosti korištenja platnih servisa po otvorenim transakcijskim računima, građani su ugovorili internetsko bankarstvo za

7 SEPA kreditni transfer je plaćanje koje inicira platitelj, a koje se izvršava u jedinstvenom području plaćanja u eurima (engl. *Single Euro Payments Area*). Više informacija o SEPA-i nalazi se na [službenoj stranici Hrvatske narodne banke](#).

8 Ne uključuju se blokirani transakcijski računi.

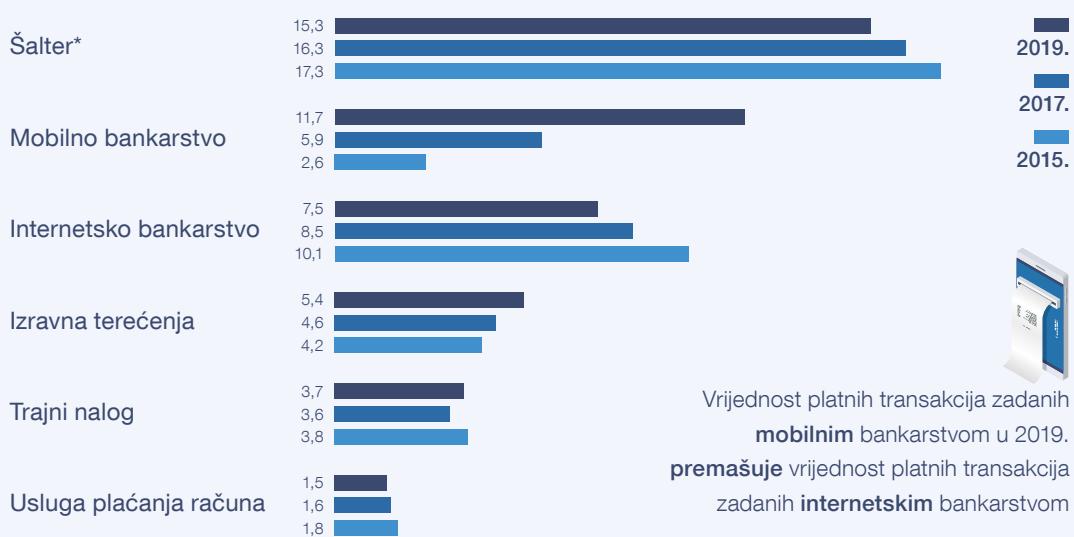
Registrirane krivotvorene novčanice kuna u 2019. po apoenima

IZVOR: HNB

Vrijednost platnih transakcija građana (potrošača)

pričazano po kanalima u % BDP-a

* Papirni nalozi za plaćanje zadani na šalteru kreditnih institucija ili drugih osoba koje na osnovi ugovora rade u ime i za račun kreditnih institucija (npr. Fina, HP i sl.)

IZVOR: HNB

2.147.608 računa, a mobilno je bankarstvo bilo ugovoreno za 2.256.774 računa. Poslovni subjekti imali su ugovoreno internetsko bankarstvo za 259.515 računa, a mobilno bankarstvo za 126.808 računa.

Građani su se kao kanalom zadavanja platnih transakcija u 2019. godini najčešće koristili šalterom, i to 30% u broju i 34% u vrijednosti ukupnih zadanih platnih transakcija. Drugi je najzastupljeniji kanal mobilno bankarstvo s 26% u broju i 26% u vrijednosti ukupnih transakcija, a treći je kanal internetsko bankarstvo s 13% u broju i 17% u vrijednosti ukupnih zadanih platnih transakcija. On line kanali, posebice mobilno bankarstvo, postaju sve zastupljenijima.

Naime, mobilnim je bankarstvom u 2019. godini u odnosu na 2018. zadano 40% više u broju i 48% više u vrijednosti transakcija, dok je internetskim bankarstvom u 2019. godini u odnosu na 2018. zadano 10% manje u broju i 2% manje u vrijednosti transakcija.

Glede načina zadavanja platnih transakcija poslovni subjekti preferiraju elektronički u odnosu na papirni način zadavanja naloga. Tako je od svih zadanih platnih transakcija u 2019. godini njih 93% u broju transakcija i čak 95% u vrijednosti zadano elektronički. Najzastupljeniji je kanal zadavanja transakcija internetsko bankarstvo, dok se mobilno bankarstvo još uvijek manje rabi, iako pokazuje trend rasta. U 2019. godini u odnosu na 2018. putem

Tablica 11.1. Kanali i načini zadavanja platnih transakcija građana za 2019. godinu

Kanal/način	Broj transakcija	Udio	Vrijednost transakcija (u mldr. kn)	Vrijednost transakcija (u % BDP-a)	Udio
Šalter*	69.770.995	30	61.031	15	34
Mobilno bankarstvo	61.268.724	26	46.746	12	26
Internetsko bankarstvo	29.721.599	13	29.997	7	17
Izravna terećenja	27.365.135	12	21.584	5	12
Trajni nalog	23.274.350	10	14.890	4	8
Usluga plaćanja računa	19.964.061	9	5.806	1	3
Ukupno	231.364.864	100	180.057	45	100

* Papirni nalozi za plaćanje zadani na šalterima kreditnih institucija ili drugih osoba koje na osnovi ugovora rade u ime i za račun kreditnih institucija (npr. Fina, Hrvatska pošta i sl.)

Napomena: BDP u tekućim cijenama za 2019. iznosi 400 mldr. kuna.

IZVORI: DZS; HNB

kanala mobilnog bankarstva zadano je 35% više u broju i 56% više u vrijednosti transakcija.

Razlog je slabijega korištenja internetskog bankarstva sve veća popularnost i prihvaćenost mobilnog bankarstva.

Na dan 31. prosinca 2019. na području Republike Hrvatske u optjecaju su ukupno evidentirane 9.224.852⁹ platne kartice. Pritom je 94,97% platnih kartica izdano građanima.

Poslovnim subjektima izdano je 5,03% platnih kartica. Od ukupnog broja kartica, na dan 31. prosinca 2019., njih 3.610.694, odnosno čak 39,14% nije korišteno niti jednom u proteklih godinu dana. Što se tiče vrste platnih kartica najzastupljenije su debitne kartice, koje su činile 74,75% ukupnog broja kartica. Vezano uz tehnološki razvoj kartica i njihovih funkcionalnosti, u posljednjih godina u Republici Hrvatskoj nastavio se snažan trend izдавanja beskontaktnih kartica te se njihov broj u 2019. u odnosu na 2018. povećao za 55,17%. Na dan 31. prosinca 2019. na tržištu Republike Hrvatske bila je izdana 3.554.151 beskontaktna platna kartica ili 38,53% ukupno izdanih platnih kartica. Iako do zamjene kontaktnih kartica novima koje sadržavaju beskontaktnu tehnologiju dolazi po isteku roka važenja, nova tehnologija uvodi se i zbog sve veće težnje korisnika jednostavnijim i bržim načinima plaćanja.

Detaljniji pregled i analiza podataka prikupljenih u okviru statistike platnog prometa objavljeni su u publikacijama **Platne kartice i kartične transakcije** i **Platne transakcije i računi** te u **Izvještaju o bezgotovinskim platnim transakcijama u Republici Hrvatskoj**.

9 Uključene su korištene, nekorištene i blokirane platne kartice u optjecaju. Na dan 31. prosinca 2019. kod nekih izvještajnih obveznika, zbog zamjene platnih kartica za istoga korisnika, bile su aktivne obje platne kartice (stara koja se ukidala i nova koja ju zamjenjuje).

HRVATSKA NARODNA BANKA • GODIŠNJE IZVJEŠĆE

2019.

13. Poslovanje trezora

Jedna je od zadaća Hrvatske narodne banke i osiguranje neometane opskrbe potrebnom količinom gotovog novca u Republici Hrvatskoj. S time u vezi, Hrvatska narodna banka brine se o planiranju proizvodnje gotovog novca, dopremi, pohrani, obradi i organizaciji distribucije gotovog novca, njegovoј zaštiti od krivotvorenja, uništavanju neprikladnoga gotovog novca te upravlja logističkim i strateškim pričuvama gotovog novca. Osim toga, HNB definira i standarde koji se primjenjuju u obradi gotovog novca kod drugih institucija te nadzire primjenu propisa kojima se uređuje postupanje s gotovim novcem, opskrba, obrada i redistribucija gotovog novca, s ciljem osiguranja kakvoće gotovog novca u optjecaju u skladu s potrebama javnosti.

Izdavanje i opskrba gotovog novca

Izdavanje novčanica i kovanog novca te opskrba novčanicama i optjecajnim kovanim novcem na teritoriju Republike Hrvatske među osnovnim su zadacima HNB-a. Opskrba banaka gotovim novcem jest provedba aktivnosti kojima je cilj osiguranje dovoljne količine gotovog novca za banke i njihove klijente (potrošače i poslovne subjekte), a uređena je Odlukom o opskrbi banaka gotovim novcem. Organizirana je putem osam gotovinskih centara, kojima su pokriveni svi dijelovi Republike Hrvatske.

Stanje i kretanje gotovog novca u optjecaju

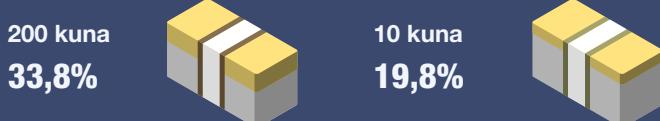
Trend rasta stanja gotovog novca u optjecaju nastavlja se kontinuirano od 2011. godine te je na dan 31. prosinca 2019. u optjecaju bila 31 milijarda kuna, što je porast od 10,09% u odnosu na kraj 2018. godine. Zahvaljujući

Gotov novac u optjecaju

Gotov novac u optjecaju na kraju razdoblja

Najzastupljenije novčanice u 2019.

ukupne vrijednosti **18,51 milijardu kuna**
ili **49,9%** ukupne vrijednosti novčanica te godine

Najzastupljenije kovanice u 2019.

IZVOR: HNB

Apoenom od 200 kuna
banke se najviše
koriste pri isplati putem
bankomata, što je i
rezultiralo velikom
zastupljenošću tog
apoena u strukturi
novčanica izvan HNB-a
i gotovinskih centara.

U usporedbi sa stanjem na kraju 2018. godine, tijekom 2019. količina novčanica izvan HNB-a i gotovinskih centara povećala se za 7,7%, dok se njihova ukupna vrijednost povećala za 10,7%.

dugotrajanom trendu rasta, gotov novac u optjecaju udvostručio se od početka 2011. do kraja 2019. godine. Pod optjecajem se smatra količina gotovog novca izvan HNB-a i gotovinskih centara, umanjena za količinu gotovog novca u blagajnama banaka.

Kada optjecaju pridodamo stanja u blagajnama i trezorima banaka, na dan 31. prosinca 2019. izvan HNB-a i gotovinskih centara bilo je 265,68 milijuna komada novčanica u vrijednosti od 37,10 milijardi kuna. U usporedbi sa stanjem na kraju 2018. godine, tijekom 2019. količina novčanica izvan HNB-a i gotovinskih centara povećala se za 7,73%, dok se njihova ukupna vrijednost povećala za 10,68%.

Izvan HNB-a i gotovinskih centara u 2019. najviše su bile zastupljene novčanice u apoenima od 200 kuna (udio od 33,8%) i od 10 kuna (udio od 19,8%), čija je ukupna vrijednost iznosila 18,51 milijardu kuna ili 49,9% ukupne vrijednosti novčanica te godine.

Apoenom od 200 kuna banke se najviše koriste pri isplati putem bankomata, što je i rezultiralo velikom zastupljenosti tog apoena u strukturi novčanica izvan HNB-a i gotovinskih centara.

Među kovanim novcem količinski je najviše bio zastupljen apoen od 10 lipa (587,6 milijuna komada, što čini 23,1% ukupne količine kovanog novca izvan HNB-a i gotovinskih centara), dok je vrijednosno najviše bio zastupljen apoen od 5 kuna (u iznosu od 625,3 milijuna kuna, što čini 38,10% ukupne vrijednosti kovanog novca izvan HNB-a i gotovinskih centara).

Izdavanje prigodnoga kovanog novca i numizmatičkih kompleta

Tijekom 2019. HNB je izdao prigodni optjecajni kovani novac od 25 kuna u povodu 25. obljetnice uvođenja kune kao zakonskog sredstva plaćanja u Republici Hrvatskoj, 30. svibnja 1994. – 30. svibnja 2019. (Slika 12.1.).

Osim prigodnoga optjecajnoga kovanog novca od 25 kuna u povodu 25. obljetnice uvođenja kune kao zakonskog sredstva plaćanja u Republici Hrvatskoj, HNB je u istoj godini izdao i prigodni optjecajni kovani novac od 25 kuna u povodu 350. obljetnice osnivanja Sveučilišta u Zagrebu (Slika 12.2.).

Slika 12.1. Lice i naličje prigodnoga optjecajnoga kovanog novca od 25 kuna

obilježavanje 25. obljetnice uvođenja kune kao zakonskog sredstva plaćanja u Republici Hrvatskoj, 30. svibnja 1994. – 30. svibnja 2019.

Slika 12.2. Lice i naličje prigodnoga optjecajnoga kovanog novca od 25 kuna

obilježavanje 350. obljetnice osnivanja Sveučilišta u Zagrebu

Također, HNB je izdao i numizmatički komplet optjecajnoga kovanog novca Republike Hrvatske s godinom izdanja 2019. koji sadržava sve apoene kovanog novca kuna i lipa.

Povlačenje gotovog novca

HNB povlači novčanice i kovani novac koji su postali neprikladni za optjecaj te ih zamjenjuje prikladnima. Tijekom 2019. ukupno je obrađeno 34,57 milijuna komada novčanica, od čega je 85,3% ili 29,5 milijuna komada uništeno, jer novčanice svojom kakvoćom nisu zadovoljile utvrđene kriterije za daljnju upotrebu u optjecaju. Također, iz obrađene količine novčanica 1,88 milijuna komada ili 5,4% izdvojeno je kao oštećeno te će kasnije biti uništeno.

Krivotvorene novčanice i kovani novac i njihovo suzbijanje

Tijekom 2019. registrirano je ukupno 506 komada krivotvorenih novčanica kuna u ukupnoj vrijednosti od 209.740,00 kuna, od čega su 96,1% bile krivo-tvorine loše kvalitete izrade. U usporedbi s 2018. broj registriranih krivotvorina

kuna povećan je za 1,4%. Uzveši u obzir da su tijekom 2019. izvan trezora HNB-a i gotovinskih centara bila prosječno 265.170.824 komada novčanica, na milijun komada novčanica kuna u optjecaju registrirano je 1,9 krivotvorenih novčanica, a u 2018. godini u optjecaju na milijun komada novčanica kuna registrirane su dvije krivotvorene novčanice.

U usporedbi s 2018. godinom, kada su bila registrirana dva primjerka krivotvorenoga kovanog novca kune, tijekom 2019. registrirana su tri primjerka (apoen od 5 kuna).

Glede stranih valuta, ukupno je bilo registrirano 4.389 komada krivotvorina, od čega je najviše, 4.280 komada krivotvorenih novčanica eura, potom slijede krivotvorene novčanice američkog dolara s 59 primjeraka, krivotvorene novčanice funte sterlinga s 27 primjeraka, krivotvorene novčanice švicarskog franka s 15 primjeraka, a ostatak od osam komada čine krivotvorene novčanice bosanskih konvertibilnih maraka, japanskog jena, švedske krune i australskog dolara. Kod registriranih krivotvorenih novčanica eura evidentno je povećanje za 2.792 komada ili 187,6% u odnosu na 2018. godinu. Udio od 87,9% odnosno 3.762 komada krivotvorenih novčanica eura loše kvalitete izrade potječe iz pojedinačnog slučaja prijevare u kojem je fizička osoba zaprimila sumnjive novčanice od nepoznate osobe.

Tijekom 2019. registrirano je 128 primjeraka krivotvorenoga kovanog novca eura (110 komada u apoenu od 2 eura i 18 komada u apoenu od 1 eura). U odnosu na 2018. evidentno je smanjenje za 38 komada ili 22,9% za registrirani krivotvoreni kovani novac eura.

Edukativni video o zaštitnim obilježjima novčanica kuna.

HNB kontinuirano provodi Nacionalni program za obuku zaposlenika banaka i finansijskih institucija za postupak provjere autentičnosti novčanica i kovanog novca. Tijekom 2019. ukupno je održano 19 specijalističkih obuka za zaposlenike banaka, institucija specijaliziranih za poslovanje s gotovim novcem i trgovačkih društava, čime je educirana ukupno 291 osoba.

Kako bi još više približila provjeru autentičnosti novčanica javnosti, Hrvatska narodna banka izdala je tijekom 2019. godine seriju edukativnih videa o zaštitnim obilježjima novčanica kuna. Za svaki apoen novčanice kune snimljena je videoanimacija u kojoj je detaljno opisan postupak provjere autentičnosti. Edukativne videoanimacije mogu se naći na internetskim stranicama Hrvatske narodne banke ili na [YouTube](#) kanalu Hrvatske narodne banke.

14. FinTech i Inovacijski HUB

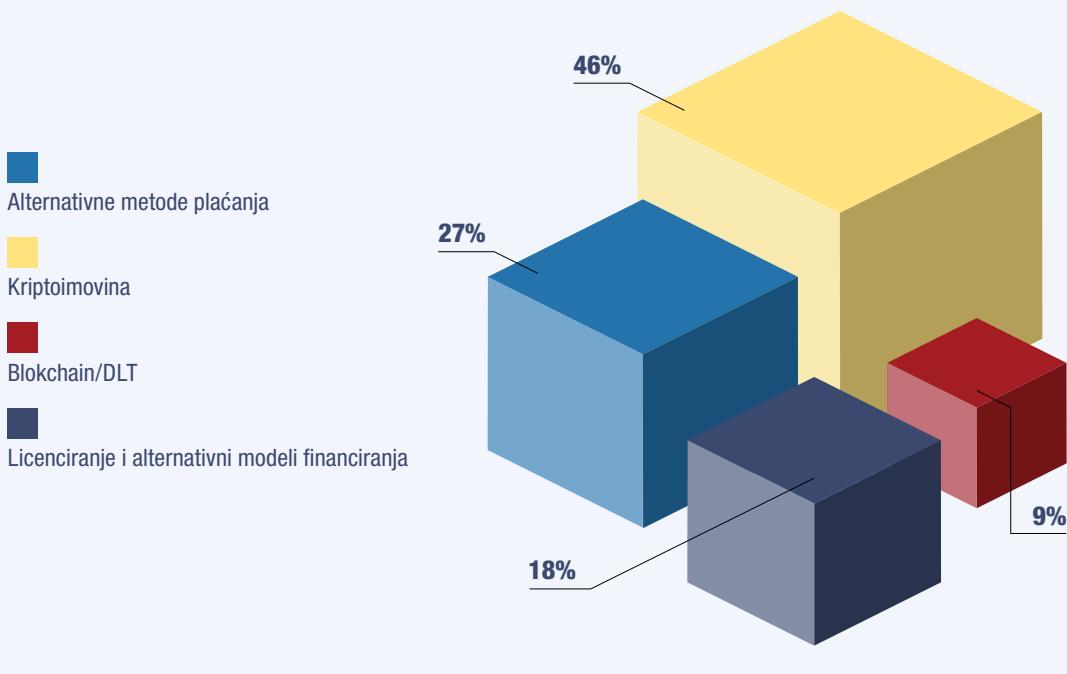
FinTech, u najširem smislu, označuje inovativne financijske proizvode i usluge zasnovane na tehnologiji. HNB se FinTechom intenzivnije bavi od 2017. godine, odnosno od osnivanja međusektorske radne grupe za FinTech HNB-a, koja se bavi pitanjima iz bankovnih i platnih usluga povezanih s naprednim tehnologijama, ali i sa širim spektrom tema o utjecaju tehnoloških trendova na cilj i zadatke središnje banke. U 2019. osnovana je komunikacijsko-informacijska platforma Inovacijski HUB s ciljem pružanja neobvezujuće i neformalne podrške poslovnim subjektima koji razvijaju inovativni proizvod ili uslugu iz FinTech područja.

FinTech

FinTech, u najširem smislu, označuje sve one inovativne financijske proizvode i usluge zasnovane na tehnologiji. FinTech mijenja postojeće poslovne modele, stvara nove poslovne prilike, ali i unosi nove rizike u financijski sustav. Temeljni izazov koji se pritom postavlja pred regulatore jest pronalaženje ravnoteže između poticanja inovacija i poduzetništva te pravodobnog prepoznavanja i mogućeg reguliranja rizika s druge strane.

HNB se FinTechom intenzivnije bavi od 2017. godine, odnosno od osnivanja Radne grupe za FinTech HNB-a. Radna grupa za FinTech interna je međusektorska skupina stručnjaka HNB-a koja multidisciplinarno prati utjecaj FinTecha na područja iz nadležnosti HNB-a, što se posebice odnosi na pružanje pojedinih bankovnih i platnih usluga, ali i na teme koje su pod utjecajem tehnologija i trendova blisko povezane s centralnobankarskim zadacima. Tema o kojoj se dosta raspravljalo u posljednje dvije godine je mogućnost izdavanja tzv.

Struktura upita javnosti iz FinTech područja pristiglih u 2019.

IZVOR: HNB

digitalne valute središnje banke (engl. *Central Bank Digital Currency*, CBDC), a sve potaknuto izdavanjem kriptovaluta i *stablecoins*. Radna grupa za FinTech ujedno odgovara na upite javnosti iz područja FinTecha. Tijekom 2019. godine većina pristiglih pitanja bila je iz područja kriptoimovine i alternativnih metoda plaćanja.

Aktualne teme iz FinTech područja u 2019. bile su kriptoimovina, izdavanje digitalne valute središnje banke, plaćanja kriptovalutama i slično.

Inovacijski HUB HNB-a

Jedna od aktivnosti HNB-ove Radne grupe za FinTech u 2019. bilo je i osnivanje FinTech Inovacijskog HUB-a koji je pokrenut krajem godine. Inovacijski HUB je komunikacijsko-informacijska platforma osnovana s ciljem pružanja neobvezujuće i neformalne podrške poslovnim subjektima koji razvijaju inovativni proizvod ili uslugu iz područja FinTecha te je već poznata i ustaljena

**INOVACIJSKI
HUB**

Tvrtka ste s inovacijama na području bankovnih ili platnih usluga i imate pitanja u vezi s regulatornim zahtjevima...

SAZNAJTE VIŠE O INOVACIJSKOM HUBU >

OBRATITE NAM SE >

Molimo vas da popunite i pošaljete obrazac za kontakt.

Pitanja i odgovori

Kako kontaktirati Inovacijski hub HNB-a?

S Inovacijskim hubom u kontakt možete stupiti slanjem popunjeno obrasca koji se nalazi u rubrici Obratite nam se.

Krajem 2019. godine pokrenut je Inovacijski HUB.

praksa mnogih središnjih banaka i finansijskih regulatora u komunikaciji s gospodarstvom. Namijenjen je svim poslovnim subjektima koji razvijaju ili su već razvili tehnološku inovaciju u pružanju bankovnih ili platnih usluga, bez obzira na to imaju li prethodno odobrenje HNB-a za pružanje određene vrste usluga. Uspostavom Inovacijskog HUB-a učinjen je iskorak u komunikaciji regulatora i poslovnih subjekata glede primjene regulatornog okvira kod novih i inovativnih finansijskih proizvoda i usluga te zaštiti korisnika finansijskih usluga. Sve zajedno trebalo bi pozitivno utjecati na stabilnost finansijskog sustava te razvoj FinTech industrije u Hrvatskoj. Inovacijskom HUB-u HNB-a pristupa se putem web-stranice: <https://fintechhub.hnb.hr/>.

HRVATSKA NARODNA BANKA • GODIŠNJE IZVJEŠĆE

2019.

Javnost rada

Javnost rada

15. Javnost rada
143

15. Javnost rada

Hrvatska narodna banka jednom od svojih ključnih zadaća smatra što potpunije i razumljivije informiranje domaće i međunarodne javnosti o svom radu, ciljevima i mjerama za njihovo ostvarivanje. I u 2019. godini priopćenjima za javnost, odgovorima na upite, obavijestima za potrošače, publikacijama, konferencijama, razgovorima s novinarima, ekonomskim radionicama, izlaganjima za učenike i studente, učeničkom debatom i komunikacijom na društvenim mrežama HNB je nastojao pridonijeti boljoj informiranosti cjelokupne javnosti. Osobitu pozornost hrvatska središnja banka posvetila je jačanju dvosmjerne komunikacije.

Tijekom 2019. godine HNB je informirao i educirao javnost o svom djelovanju služeći se različitim komunikacijskim kanalima. Redovito su objavljivana priopćenja za javnost o odlukama Savjeta HNB-a, a izvještavalo se i o drugim aktivnostima koje su poduzimane u ostvarivanju zadaća središnje banke. Kako bi informirali stručnu i šиру javnost o djelovanju Hrvatske narodne banke, dužnosnici i zaposlenici središnje banke nastupali su u medijima i na različitim tematskim skupovima. Također, HNB je organizirao sastanke s novinarima koji prate financije i bankovni sektor, da bi se pobliže upoznali s aktivnostima središnje banke povezanim s monetarnom politikom, uslugama u platnom prometu i drugim zadaćama središnje banke, te o njima što potpunije i razumljivije izvjestili stručnu i široku javnost. U tijeku godine intenzivirana je komunikacija korištenjem svih komunikacijskih formata, uključivši i društvene mreže, za otvaranje mogućnosti pitanja i odgovora, odnosno razgovora s građanima, medijima, i svima drugima zainteresiranim za djelovanje Hrvatske narodne banke.

Sve vijesti o svom radu, propisima i mjerama iz svog djelovanja, HNB objavljuje na internetskoj stranici www.hnb.hr. Na stranici se objavljaju i redovne publikacije te znanstveni i stručni radovi zaposlenika banke.

Pokrenut Inovacijski HUB – podstranica na internetskim stranicama HNB-a koja pruža neobvezujuću i neformalnu podršku poslovnim subjektima koji razvijaju inovativni proizvod ili uslugu iz područja FinTecha¹.

HNB je tijekom 2019. primio više od 1800 pisanih i usmenih upita, koje su središnjoj banci uputili građani, poduzeća, predstavnici medija, državne institucije, veleposlanstva i ostali, tražeći informacije iz svih područja djelovanja HNB-a. Na upite se nastojalo odgovoriti u najkraćem mogućem roku.

HNB sve više komunicira putem svojih službenih profila na [YouTubeu](#), [Facebooku](#), [Twitteru](#), [LinkedInu](#) i [Flickru](#). Time se dodatno osnažuje komunikacija sa svim segmentima javnosti i promoviraju se sadržaji iz nadležnosti središnje banke. Početkom srpnja objavljena je serija edukativnih videa o zaštitnim obilježjima novčanica kuna. Animacije koje pokazuju postupak provjere autentičnosti pojedinih apoena novčanica imale su velik broj pregleda na društvenim mrežama i pobudile zanimanje javnosti te je svih osam videa zabilježilo više od 150.000 pregleda.

Animacije postupka provjere autentičnosti pojedinih apoena novčanica zabilježile su više od 150.000 pregleda na društvenim mrežama.

Mobilna aplikacija mHNB, koja je pokrenuta 2017. godine, unaprijedena je dodatnim informacijama. Tako je od travnja 2019. potrošačima, uz pregled podataka o uvjetima pod kojima banke odobravaju kredite i usporedbu naknada po bankama za najčešće korištene platne usluge, omogućen i pregled tečajne liste HNB-a. Aplikacija, dostupna za Android i iPhone, od pokretanja do kraja 2019. godine instalirana je na ukupno 9358 uređaja.

¹ Detaljnije vidi poglavje 13. FinTech i Inovacijski HUB.

Tomislav Bilić, autor, govori o izložbi 25. godina kune. Na slici su još Darko Horvat, ministar gospodarstva, Željko Reiner, potpredsjednik Hrvatskog sabora, Andrej Plenković, predsjednik Vlade RH, Boris Vujčić, guverner Hrvatske narodne banke, i Gari Cappelli, ministar turizma.

Hrvatska narodna banka pokrenula je **Inovacijski HUB** – novu podstranicu na internetskim stranicama Hrvatske narodne banke. Cilj Inovacijskog HUB-a je pružanje neobvezujuće i neformalne podrške poslovnim subjektima koji razvijaju inovativni proizvod ili uslugu iz područja FinTecha. Platforma je namijenjena onima koji razvijaju ili su već razvili tehnološku inovaciju u pružanju bankovnih ili platnih usluga bez obzira na to imaju li prethodno odobrenje HNB-a za pružanje određene vrste usluga.

U veljači je u Hrvatskoj narodnoj banci održan prvi u nizu od osam susreta pod naslovom Razgovori o euru. Na tim susretima s guvernerom i naručnim krugom njegovih suradnika sudjelovali su ekonomisti, sociolozi, filozofi, politički analitičari, stručnjaci za odnose s javnošću i drugi javni djelatnici – sveukupno njih 46. Razgovorima s javnim osobama koje zastupaju širok spektar stavova o uvođenju eura željelo se pridonijeti širenju i poticanju javne rasprave o važnim aspektima ove teme.

30. svibnja 2019. obilježena je 25. obljetnica uvođenja kune kao novčane jedinice Republike Hrvatske.

U svibnju 2019. godine obilježena je 25. obljetnica uvođenja kune kao novčane jedinice Republike Hrvatske. Na izložbi, otvorenoj točno na obljetnicu – 30. svibnja 2019. – u Arheološkom muzeju u Zagrebu, predstavljena su sva izdanja novčanica i kovanog novca te prigodnog optjecajnoga kovanog novca Republike Hrvatske tijekom 25 godina upotrebe kao i iz razdoblja u kojem su kune i lipe nastajale. Tom je prigodom Hrvatska narodna banka predstavila i novo, 14. izdanje optjecajnoga kovanog novca od 25 kuna. Izložbu je otvorio predsjednik Vlade Republike Hrvatske Andrej Plenković, a uzvanicima su se obratili i guverner Hrvatske narodne banke Boris Vujčić, ravnatelj Arheološkog muzeja u Zagrebu Sanjin Mihelić te autor izložbe Tomislav Bilić.

Tijekom 2019. godine Hrvatska narodna banka organizirala je nekoliko stručnih skupova i konferencija. Tako je početkom svibnja u Hrvatskoj narodnoj banci održan okrugli stol HNB-a i Hrvatske gospodarske komore o makroekonomskim kretanjima, finansijskoj stabilnosti, bankarskom sustavu, kreditnim aktivnostima te kamatnim stopama i njihovim očekivanim kretanjima u 2019. godini.

U lipnju je održana i jubilarna, 25. međunarodna ekomska konferencija u Dubrovniku. Ova konferencija tradicionalno je susret i mjesto dijaloga uglednih svjetskih i domaćih znanstvenika, s predstavnicima brojnih međunarodnih finansijskih institucija poput Međunarodnoga monetarnog fonda, Svjetske banke, Europske središnje banke, Europske investicijske banke, Europske banke za obnovu i razvoj, Banke za međunarodne namire itd. U radu konferencije sudjeluju i ekonomisti iz drugih institucija te predstavnici finansijskih djelatnosti. Snimljeno je 12 intervjua s uglednim gostima konferencije, čime je započet videoarhiv ove međunarodno cijenjene stručne konferencije dostupan na YouTube kanalu HNB-a.

U lipnju 2019. održana je jubilarna 25. međunarodna ekomska konferencija u Dubrovniku.

Drugu godinu zaredom u Dubrovniku je održana zajednička konferencija HNB-a i Međunarodnoga monetarnog fonda, ovog puta pod nazivom "Demografija, zapošljavanje i rast: Upravljanje budućnošću u Srednjoj, Istočnoj i Jugoistočnoj Europi". Ta je tematika izazvala velik interes javnosti; izlaganja i okrugli stolovi bili su usredotočeni na tržiste rada i demografske izazove, budućnost rada i politike

Edukacije u 2019. godini

U edukacijama je 2019. godine sudjelovalo

4289

učenika, studenata, profesora
i ostalih zainteresiranih posjetitelja
iz Hrvatske i inozemstva

378

osnovnoškolaca

25

profesora

2576

srednjoškolaca

171

profesor

1056

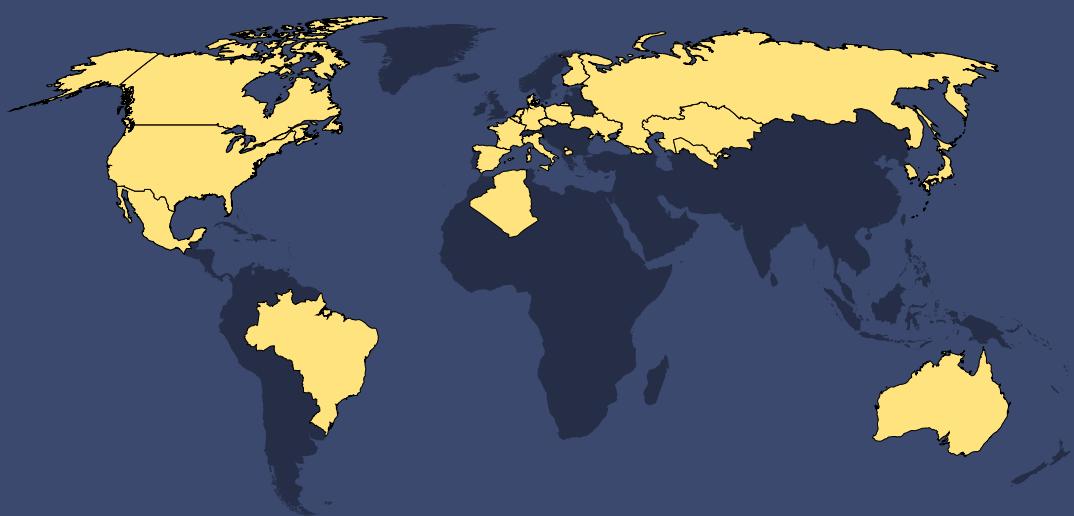
studenata

33

profesora

50

ostalih

Hrvatski učenici, srednjoškolci
i studenti dolazili su iz

34

grada

Ostali posjetitelji
došli su iz čak

26

zemalja

Uz debatante srednjoškolci u publici aktivno su raspravljali o testu finansijske pismenosti kao uvjetu za zaduživanje na četvrtoj Velikoj učeničkoj debati.

potrebne za održiv gospodarski rast i dostizanje razine dohotka razvijenih zemalja Zapadne Europe. Uz guvernera HNB-a i zamjenika glavne direktorice MMF-a Taoa Zhanga na konferenciji su sudjelovali visoki hrvatski dužnosnici, uključivši i premijera, te petnaestak guvernera središnjih banaka i ministara financija iz Srednje, Istočne i Jugoistočne Europe, predstavnici Svjetske banke, Europske komisije, Banke za međunarodne namire i drugih institucija, te ugledni stručnjaci sa sveučilišta Oxford, London i Tartu.

Hrvatska narodna banka u rujnu je organizirala izlaganje guvernera portugalske središnje banke Carlosa da Silve Coste o portugalskom dvadesetogodišnjem iskustvu s eurom. Iskustva drugih država članica europodručja u korištenju eura kao službene valute važna su za Hrvatsku, posebno u svjetlu napora središnje banke za pristupanje mehanizmu ERM II i posljedično uvođenje eura kao službene valute.

U suradnji s Jedinstvenim sanacijskim odborom i Državnom agencijom za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka u prosincu je u HNB-u održana radionica o pristupanju jedinstvenom sanacijskom mehanizmu.

Hrvatska narodna banka u prosincu je bila i domaćin konferencije "The Economist: Svet u 2020.", u organizaciji magazina Diplomacy & Commerce, a na kojoj su uz predsjednika Vlade Republike Hrvatske Andreja Plenkovića i guvernera HNB-a Borisa Vujčića, sudjelovali mnogi strani i domaći uglednici.

U 2019. organizirane su četiri Ekonomski radionice HNB-a, otvorene za akademsku i stručnu javnost, na kojima su predstavljeni novi radovi zaposlenika

Povijest glavne zgrade ponovno je privukla brojne posjetitelje u sklopu Dana otvorenih vrata.

hrvatske središnje banke i zanimljivi radovi drugih autora iz domaćih i međunarodnih institucija.

Interes za edukacije koje organizira Hrvatska narodna banka o temama iz dje-lokruga središnje banke nastavio se u 2019. godini. Tijekom godine HNB je posjetilo 4.289 učenika, studenata, profesora i drugih zainteresiranih koji su željeli proširiti svoja znanja o djelovanju hrvatske središnje banke te o aktualnim gospodarskim i novčanim kretanjima u našoj zemlji. Hrvatska narodna banka nastavila je i s obilježavanjem Svjetskog tjedna novca, te je u ožujku održan velik broj predavanja za srednjoškolce s temom financijske pismenosti. Najvažniji događaj tjedna bila je velika učenička debata.¹

Interes za edukacije koje organizira Hrvatska narodna banka bio je velik, te su tijekom 2019. godine HNB posjetili učenici osnovnih i srednjih škola, studenti, profesori i druga zainteresirana javnost.

¹ Detaljnije u poglavljju Provođenje politike zaštite potrošača: Financijska edukacija

Hrvatski suvremeni umjetnici izlagali su u sklopu serije izložbi "Suvremena umjetnost iz država članica" u Europskoj središnjoj banci koja je otkupila određen broj radova za stalni postav. Zlatan Vehabović predstavlja svoje radove posjetiteljima.

Fotografija: Bernd Hartung/ECB

Europska središnja banka u suradnji s Hrvatskom narodnom bankom organizirala je i otvorila u svom sjedištu u Frankfurtu izložbu suvremene hrvatske umjetnosti. Izložbu, koja je dio serije "Suvremena umjetnost iz država članica Europske unije", otvorili su Mario Draghi, predsjednik Europske središnje banke, i Boris Vujčić, guverner Hrvatske narodne banke. Radove Igora Grubića, Tine Gverović, Kristiana Kožula, Lonca, Davida Maljkovića, Ane Mušćet, Damira Očka, OKO, Lale Raščić, Gorana Trbuljaka, Nore Turato i Zlatana Vehabovića posjetitelji su mogli razgledati od 26. lipnja do 18. listopada 2019. Europska središnja banka otkupila je za svoj stalni postav određeni broj rada hrvatskih umjetnika.

I u 2019. zainteresirani građani mogli su posjetiti glavnu zgradu HNB-a na zagrebačkom Trgu hrvatskih velikana razgledati Okruglu dvoranu nekadašnje Zagrebačke burze za robu i vrednote i saznati više o njenoj povijesti. Osim što su saznali više o arhitekturi i radu arhitekta Viktora Kovačića, mogli su sudjelovati i na edukaciji o zaštitnim obilježjima novčanica kune. Posjetitelji svih uzrasta, njih više od 400, imali su priliku naučiti kako provjeriti jesu li novčanice kune originali ili krivotvorine, a zaposlenici Direkcije trezora odgovarali su na brojna pitanja o novčanicama i kovanicama.

Organizacija, ljudski resursi, rukovodstvo i ustroj

Organizacija, ljudski resursi, rukovodstvo i ustroj

16. Organizacija i ljudski resursi
153

17. Rukovodstvo i unutrašnji ustroj Hrvatske narodne banke
161

16. Organizacija i ljudski resursi

Cilj upravljanja ljudskim resursima u Hrvatskoj narodnoj banci je privući, odabratи, razvijati i zadržati stručnjake različitih profila koji će svojim profesionalnim pristupom poslu, znanjima, vještinama i sposobnostima te visokom razinom predanosti poslu pridonijeti ostvarivanju poslovnih ciljeva HNB-a.

U Banci se konstantno vodi briga o ljudskim resursima. Zaposlenicima se, između ostalog, omogućava dobra ravnoteža između poslovnog i privatnog života te jednake profesionalne mogućnosti za žene i muškarce. Time se Hrvatska narodna banka može uvrstiti u sam vrh rijetkih poslodavaca koji su u podjednakom omjeru orijentirani na ostvarivanje dobrih poslovnih rezultata i zadovoljstvo, osobne afinitete i preferencije zaposlenika.

Definiranje poslova i organizacijski dizajn

Tijekom 2019. izmijenjen je i dopunjeno Pravilnik o unutrašnjem ustroju, s ciljem unapređenja organizacijske strukture i procesa. Nastavilo se i revidiranje opisa poslova s ciljem stvaranja stručne i pravne podloge za prilagodbu novim zahtjevima poslovnih funkcija i njihovim poslovnim potrebama. To su kontinuirane aktivnosti nužne radi lakšeg upravljanja promjenama u području definiranja poslova i organizacijskog dizajna.

Izmjene i dopune Pravilnika o unutrašnjem ustroju koje su stupile na snagu 10. travnja 2019. donose izmjenu naziva pojedinih organizacijskih jedinica, osnivanje novih i ukidanje starih odjela i osnivanje dviju novih direkcija. Unutar Sektora podrške poslovanju osniva se nova Direkcija za poslovni protokol,

čime se omogućava sustavno praćenje organizacije događanja (uključujući i one protokolarne prirode), organizacije službenih putovanja zaposlenika Banke kao i sustavno praćenje potrošnje reprezentacije na razini Banke. U Sektoru statistike osnovana je Direkcija za opću ekonomsku statistiku i statističke informacijske sustave. U toj Direkciji obavljaju se centralizirani poslovi prikupljanja, kontrole i obrade statističkih podataka za potrebe Sektora statistike i drugih podataka koji služe kao podloga za donošenje mjera monetarne i makroprudencijalne politke HNB-a. Također, izrađuju se statistički pokazatelji iz područja opće ekonomске statistike te se razvijaju statistička metodologija i statistički informacijski sustavi.

Tijekom 2019. osnovana su tri nova sektora, dva ureda i dvije direkcije, s ciljem bolje organizacije i prilagodbe novim poslovnim zahtjevima.

Izmjene i dopune Pravilnika o unutrašnjem ustroju koje su stupile na snagu 1. lipnja 2019. utvrđuju organizacijsku transformaciju unutar nekoliko organizacijskih jedinica, a najvažnija izmjena obuhvaća sveobuhvatnu reorganizaciju i uspostavu novoga organizacijskog ustroja funkcije supervizije. Naime, Strateškim planom Hrvatske narodne banke vezanim uz ulazak u europski tečajni mehanizam pred funkciju supervizije postavljeni su dodatni zadatak pripreme za zaključivanje Ugovora o bliskoj suradnji s Europskom središnjom bankom na temelju kojega Hrvatska narodna banka postaje dio jedinstvenoga nadzornog mehanizma.

U tu svrhu provedena je analiza usklađenosti postojećega organizacijskog ustroja funkcije supervizije sa SSM-om, pregled postojećih resursa i proizvoda/informacija koji su rezultat rada funkcije supervizije, analiza postojećih zadataka utvrđenih Pravilnikom o unutrašnjem ustroju te analiza zadataka koji se trebaju dodatno preuzeti. Glede nadzora nad sprječavanjem pranja novca i financiranjem terorizma, predviđeni su jačanje i centralizacija predmetne komponente nadzora u sklopu organizacijskog ustroja funkcije supervizije. Također, iskazana je potreba za usklađivanjem organizacijskog ustroja na načelu proporcionalnosti s organizacijskom strukturom ESB-a s obzirom na pristupanje SSM-u putem bliske suradnje. Navedeni zahtjevi rezultirali su novom organizacijom funkcije supervizije u obliku jednog ureda i triju sektora, unutar kojih se nalazi osam direkcija.

Izmjene i dopune Pravilnika o unutrašnjem ustroju koje su stupile na snagu 1. rujna 2019. odnose se na uvođenje samostalne funkcije usklađenosti poslovanja osnivanjem novog Ureda za usklađenost poslovanja. Ta se funkcija odnosi na pitanja etičke usklađenosti poslovanja, u skladu s dobrom praksom na razini Europske središnje banke.

Zapošljavanje i radni odnosi

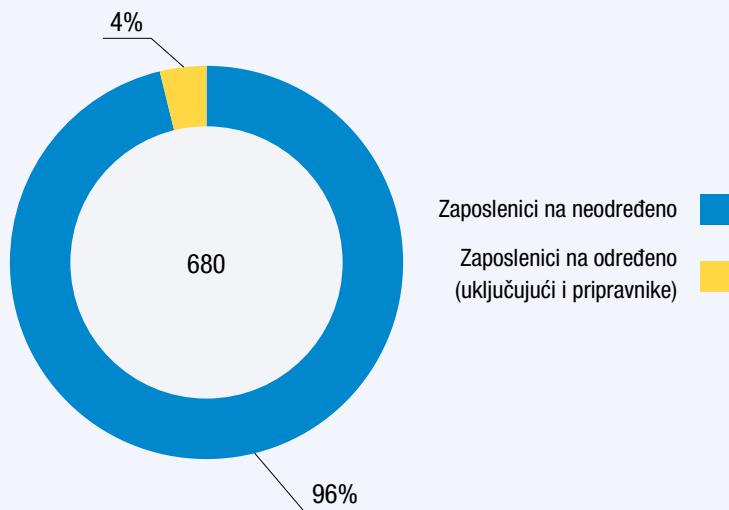
Na dan 31. prosinca 2019. Hrvatska narodna banka imala je 680 zaposlenika, što je za 3% više u odnosu na kraj 2018. (661). Od toga je 654 bilo zaposleno na neodređeno, a 26 na određeno vrijeme.

Od ukupnog broja zaposlenih u 2019. u Hrvatskoj narodnoj banci bila je i nadalje većina žena (441 ili 65%). Primjerena zastupljenost žena primjetna je i unutar stručnih zanimanja i u visokom i srednjem menadžmentu.

Žene čine većinu zaposlenika HNB-a i zauzimaju pola rukovodećih mesta.

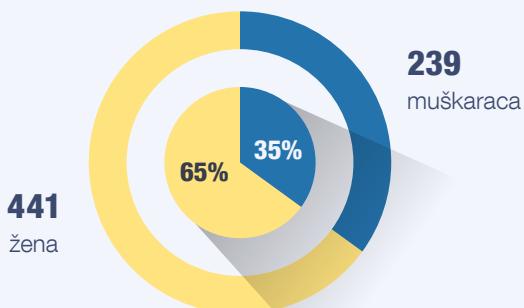
U HNB-u se i nadalje zadržava trend povećane dinamike zapošljavanja. Tijekom 2019. zaposleno je ukupno 40 osoba, dok je pravo povratka iskoristilo njih 18. U 25 slučajeva radilo se o zapošljavanju na neodređeno, najvećim dijelom radi popunjavanja upražnjenih mesta nastalih zbog prestanka ugovora o radu te potrebe za zapošljavanjem radi uvođenja novih poslova i povećanog

Slika 14.1. Radni status zaposlenih

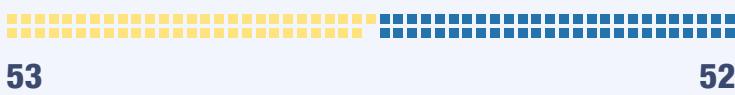

Struktura zaposlenih

Ukupan broj

Rukovodeće pozicije

Prosječna dob

Prosječni ukupni radni staž

Prosječno godišnje radno iskustvo u Banci

2019.

Novi zaposlenici

40

Pravo na povratak

18

2019.

Napustilo Banku

20

Mirovanje radnog odnosa

15

opsega postojećih poslova. Ostalih 15 osoba zaposleno je na određeno vrijeme, i to većinom u slučajevima zapošljavanja pripravnika i zamjene za privremeno odsutne zaposlenike. Novozaposleni su uglavnom raspoređeni na suradničke i savjetničke pozicije. Većinom je riječ o osobama ekonomskih struka, a slijedi ih informatička i ostale struke.

Trend poništavanja oglasa, uvjetovan nemogućnošću odabira kandidata koji bi odgovarali traženim zahtjevima poslova, odnosno koji su bili spremni prihvati uvjete koje Banka kao poslodavac nudi, bio je najizraženiji za područje informatike. Prilagodbom interne regulative, načina pridobivanja kandidata kao i uvjetima koji su se kandidatima dodatno ponudili, uspješno smo odgovorili na taj izazov. Tijekom 2019. Banku je napustilo ukupno 20 zaposlenika, a 15 ih je tražilo mirovanje radnog odnosa. Najvećim dijelom Banku su napustili sporazumno prekidom ugovora i odlaskom u mirovinu.

Prosječna je dob zaposlenika 45 godina, prosječni ukupni radni staž 21 godina, a prosječno radno iskustvo u Banci 15 godina.

Razvoj zaposlenih

U različitim oblicima obrazovanja tijekom 2019. sudjelovalo je ukupno 814 polaznika (70% ukupno planiranih). U odnosu na broj polaznika u 2018. radi se o znatnom povećanju prošlogodišnjeg broja polaznika za 49%.

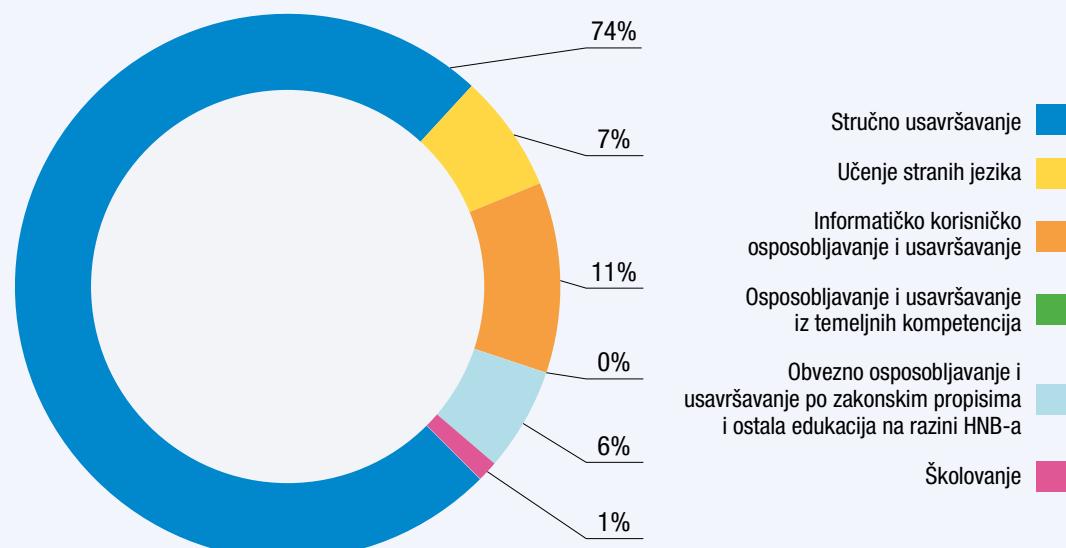
Najveći udio realiziranih sudjelovanja polaznika (605) odnosio se na obrazovne programe stručnog usavršavanja u zemlji i inozemstvu (74%), potom na sudjelovanje polaznika u korisničkim informatičkim tečajevima (11%), sudjelovanje u programima učenja stranih jezika, uglavnom engleskoga, poslovnog i bankarskog (7%), te tečajeve osposobljavanja prema zakonskim propisima (6%). Manji dio obrazovanja odnosio se na razvoj kompetencija (suradnje, orientiranosti prema rezultatu i vođenja) te školovanja zaposlenika.

Zaposlenici Banke u gotovo podjednakom su omjeru sudjelovali u obrazovnim programima u zemlji (331) i u inozemstvu (274). Najčešće teme stručnog usavršavanja bile su iz područja supervizije, makroekonomije, platnog prometa, tržišta novca, sprječavanja pranja novca, upravljanja rizicima, provođenja monetarne politike, računovodstva te regulatornih i pravnih pitanja.

Naglasak na *in-house edukaciji*

U 2019., više nego inače, pozornost je posvećena organiziranju i izvođenju radionica unutar poslovnog prostora Banke. *In-house* radionice održane su

Slika 14.2. Udio polaznika po vrsti obrazovanja

IZVOR: HNB

prije svega za poslovne potrebe supervizora i statistike, no na inicijativu i uz podršku ljudskih resursa i za poslovne potrebe ostalih funkcija Banke.

Teme radionica bile su raznovrsne: ispitivanje i analiziranje banaka, sprječavanje pranja novca, vještine rukovođenja, unaprjeđenje timskog rada, suradnje i komunikacije, razvoj prezentacijskih vještina na engleskome jeziku i sl.

Osim treninga stručnog usavršavanja i razvoja kompetencija, u Banci su održani i informatički korisnički tečajevi iz osnovnoga i naprednog Excela, Accessa, SQL-a i sl.

Također, za potrebe zaposlenika ESSB-a, ljudski su resursi u 2019. organizirali i realizirali program pod nazivom: "Heading for leadership (day-to-day management)". Hrvatska narodna banka tom je prilikom bila domaćin realizacije programa i ugostila je 14 polaznika raznih središnjih banaka EU-a.

Ispitivanje zadovoljstva zaposlenika Banke

U 2019. provedeno je ispitivanje zadovoljstva na radu određenih OJ Banke. Ispitivala se njihova predanost poslu, stupanj zadovoljstva razvojem karijere, odnosima i komunikacijom, organizacijom rada i perspektivom daljnog razvoja u Banci. To je korak prema kontinuiranom, longitudinalnom praćenju razine zadovoljstva zaposlenih.

Na temelju rezultata provedenog ispitivanja velik dio anketiranih zaposlenika zadovoljan je gotovo svim ispitivanim navedenim parametrima. Prostora za unaprjeđenje ipak ima, i to što se tiče napredovanja i razvoja karijere zaposlenika u HNB-u.

U svrhu prikupljanja novih, originalnih idejnih rješenja, za pojedine OJ održana je radionica s ciljem da potakne razmišljanja o mogućnostima i načinima napredovanja zaposlenika i razvoja karijere. Na tom izazovu nastavit će se raditi i dalje.

Stipendiranje studenata

Stipendiranje studenata pokazalo se jednim od uspješnih načina za pridobivanje odgovarajućeg profila zaposlenika potrebnog za rad u Banci. Neki od prijašnjih stipendista danas rade u Hrvatskoj narodnoj banci na zahtjevnim stručnim i rukovodećim pozicijama.

Žene su primjerozno zastupljene unutar stručnih zanimanja i na srednjim i višim rukovodećim pozicijama. Na slici: Boris Vujčić, guverner, Sandra Švaljek, zamjenica guvernera, Martina Drvar, viceguvernerka

Hrvatska narodna banka u 2019. objavila je dva natječaja za dodjelu stipendija. Objave su bile za stipendije iz polja informatike, matematike i ekonomije. Na temelju obaju natječaja odabrano je ukupno sedam stipendista, tri na temelju prvog i četiri drugim natječajem, a dvoje bivših stipendista tijekom 2019. zaposlilo se u HNB-u.

Kako se stipendiranje studenata pokazalo kao dobra praksa Banke, bude li Banka na temelju svojih poslovnih potreba i mogućnosti i dalje imala interesa, nastavit će s dodjelom stipendija i u 2020. No, u tom će se slučaju, prema potrebi, redefinirati prioritetne struke i/ili razmotriti proširenje struka za dodjelu stipendija HNB-a.

Obavljanje studentske stručne prakse u HNB-u

Tijekom 2019. Hrvatska narodna banka objavila je natječaj i za obavljanje studentske stručne prakse. Prijavilo se ukupno 46 studenata i realizirano je obavljanje 12 praksi studenata. Također, praksu su u 2019. realizirala i dva stipendista Banke u skladu s ugovorom o stipendiranju.

HRVATSKA NARODNA BANKA • GODIŠNJE IZVJEŠĆE

2019.

17. Rukovodstvo i unutrašnji ustroj Hrvatske narodne banke

Članovi Savjeta Hrvatske narodne banke

Boris Vujčić, guverner

Sandra Švaljek, zamjenica guvernera

Michael Faulend, viceguverner

Bojan Fras, viceguverner

Martina Drvar, viceguvernerka

Slavko Tešija, viceguverner

Roman Šubić, viceguverner

Neven Barbaroša, viceguverner (do 25. 10. 2019.)

Glavni ekonomist: **Vedran Šošić**

Poslovni direktor: **Tomislav Presečan**

Izvršni direktori

Sektor istraživanja

Ljubinka Jankov

Sektor kontrolinga i računovodstva

Diana Jakelić

Sektor za informatičke tehnologije

Mario Žgela

Sektor podrške poslovanju

Boris Zaninović

Sektor za centralnobankarske operacije

Irena Kovačec

Sektor komunikacija

Alemka Lisinski

Sektor statistike

Tomislav Galac

Sektor bonitetne regulative i metodologije (od 1. 6. 2019.)

Sanja Petrinić Turković

Sektor specijalističke supervizije i nadzora (od 1. 6. 2019.)

Damir Blažeković

Sektor bonitetne supervizije (od 1. 6. 2019.)

Renata Samodol

Sektor pravnih poslova (od 1. 6. 2019.)

Dražen Odorčić

Sektor platnog prometa

Ivan Biluš

Sektor za međunarodne odnose

Sanja Tomičić

Direktori ureda

Ured za sigurnost

Zoran Bogdanović

Ured unutarnje revizije

Boris Bušac

Ured za reguliranje deviznog poslovanja

Zoran Jurak

Ured za usklađenost poslovanja (od 20. 9. 2019.)

Vjekoslav Kozina

Ured za praćenje zaštite potrošača

Snježana Levar

Ured za procjenu mogućnosti sanacije kreditnih institucija

Lidija Pranjić

Ured za koordinaciju poslova sukcesije

Snježana Raić

Ured guvernera

Nina Srkalović

Ured za koordinaciju poslova bonitetne supervizije, nadzora i upravljanja rizicima

Mario Varjačić

SAVJET HRVATSKE NARODNE BANKE

GUVERNER

Zamjenik guvernera

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Postrednički odbor

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Sektor za centralbankarske operacije

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Sektor za kontroliranja i računovodstva

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Sektor istraživanja

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Sektor za ekonomski analize

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Sektor za usklađenost poslovanja

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Sektor za informacijske tehnologije

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Sektor za razvoj aplikacijskih sistema

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Sektor komunikacija

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Sektor za operativne poslove

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Sektor podrške poslovanju

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Ured guvernera

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Ured unutarnje revizije

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Ured za koordinaciju poslova

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Ured za sigurnost

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Ured za izdavanje djetinjstvo

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Ured za upravljanje finansijskim institucijama

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Ured za regulativu i razvoj platnog prometa

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Ured za operativne poslove

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Ured za pranje zaštite potrošača

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Ured za međunarodne odnose

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Ured za kordinaciju poslova sukladije

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Ured za regulativu i razvoj finansijskog rizika

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Ured za regulativu i razvoj finansijskog rizika

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Ured za regulativu i razvoj finansijskog rizika

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Ured za regulativu i razvoj finansijskog rizika

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Ured za regulativu i razvoj finansijskog rizika

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Ured za regulativu i razvoj finansijskog rizika

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Ured za regulativu i razvoj finansijskog rizika

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Ured za regulativu i razvoj finansijskog rizika

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Ured za regulativu i razvoj finansijskog rizika

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

Viceguverner

HRVATSKA NARODNA BANKA • GODIŠNJE IZVJEŠĆE

2019.

FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI

za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.

HRVATSKA NARODNA BANKA

Sadržaj

Izvješće neovisnog revizora	167
Izvještaj o dobiti ili gubitku	170
Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti	171
Izvještaj o financijskom položaju	172
Izvještaj o promjenama kapitala	173
Izvještaj o novčanim tokovima	174
Bilješke	175

Izvješće neovisnog revizora Savjetu Hrvatske narodne banke

Mišljenje

Obavili smo reviziju finansijskih izvještaja Hrvatske narodne banke, koji obuhvaćaju izvještaj o finansijskom položaju na dan 31. prosinca 2019. godine te račun dobiti i gubitka i izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o promjenama u kapitalu i izvještaj o novčanim tokovima za tada završenu godinu, kao i bilješke koje sadrže značajne računovodstvene politike i ostala pojašnjenja (u nastavku „finansijski izvještaji“).

Prema našem mišljenju, priloženi finansijski izvještaji istinito i fer prikazuju finansijski položaj Hrvatske narodne banke na dan 31. prosinca 2019. godine, njezinu finansijsku uspješnost i njezine novčane tokove za godinu koja je tada završila, sukladno Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja usvojenim od strane Europske unije („EU MSFI“).

Osnova za izražavanje mišljenja

Obavili smo našu reviziju u skladu s Međunarodnim revizijskim standardima. Naše odgovornosti, u skladu s tim standardima, podrobnije su opisane u našem izvješću neovisnog revizora u odjeljku *Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja*. Neovisni smo od Hrvatske narodne banke u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izvještaja u Hrvatskoj i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima. Uvjereni smo da su nam pribavljeni revizijski dokazi dostatni i primjereni te da čine odgovarajuću osnovu za potrebe izražavanja našeg mišljenja.

Ostalo

Finansijski izvještaji Hrvatske narodne banke na dan i za godinu koja je završila 31. prosinca 2018. revidirani su od strane drugog revizora koji je izrazio nemodificirano mišljenje na te finansijske izvještaje 15. ožujka 2019. godine.

Odgovornosti Savjeta Hrvatske narodne banke za finansijske izvještaje

Savjet Hrvatske narodne banke je odgovoran za sastavljanje finansijskih izvještaja koji daju istinit i fer prikaz u skladu s EU MSFI te za one interne kontrole za koje Savjet Hrvatske narodne banke odredi da su potrebne, kako bi se omogućilo sastavljanje finansijskih izvještaja, bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške.

U sastavljanju finansijskih izvještaja, Savjet Hrvatske narodne banke je odgovoran za procjenjivanje sposobnosti Hrvatske narodne banke da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem te objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja u skladu s relevantnim zakonskim odredbama.

Savjet Hrvatske narodne banke odgovoran je za nadziranje procesa finansijskog izvještavanja, uspostavljenog od strane Hrvatske narodne banke.

Izvješće neovisnog revizora Savjetu Hrvatske narodne banke (nastavak)

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naši su ciljevi steći razumno uvjerenje o tome jesu li finansijski izvještaji, kao cjelina, bez značajno pogrešnog iskaza uslijed prijevare ili pogreške te izdati izvješće neovisnog revizora koje uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je visoka razina uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s Međunarodnim revizijskim standardima uvijek otkriti postojanje značajno pogrešnih iskaza. Pogrešni iskazi mogu nastati uslijed prijevare ili pogreške, a smatraju se značajnim, ako se razumno može očekivati da bi, pojedinačno ili zbrojeni s drugim pogrešnim iskazima, utjecali na ekonomske odluke korisnika finansijskih izvještaja, donesene na osnovi ovih finansijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije u skladu s Međunarodnim revizijskim standardima, donosimo profesionalne prosudbe i održavamo profesionalni skepticizam tijekom revizije. Mi također:

- prepoznajemo i procjenjujemo rizike značajno pogrešnog iskaza finansijskih izvještaja, zbog prijevare ili pogreške; oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao odgovor na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni kako bi osigurali osnovu za donošenje našeg mišljenja. Rizik neotkrivanja značajno pogrešnog iskaza nastalog uslijed prijevare, veći je od rizika neotkrivanja onog nastalog uslijed pogreške, budući da prijevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorene, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaznje internih kontrola.
- stječemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u danim okolnostima, ali ne i u svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Hrvatske narodne banke.
- ocjenjujemo primjerenošć korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava od strane Savjeta Hrvatske narodne banke.
- donosimo zaključak o primjerenošći korištenja prepostavke vremenske neograničenosti poslovanja od strane Savjeta Hrvatske narodne banke te, temeljeno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Hrvatske narodne banke da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem. Ukoliko zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtjeva da skrenemo pozornost u našem izvješću neovisnog revizora na povezane objave u finansijskim izvještajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modificiramo naše mišljenje. Naši zaključci temelje se na revizijskim dokazima pribavljenim do datuma izdavanja našeg izvješća neovisnog revizora. Međutim, budući događaji ili uvjeti mogu uzrokovati da Hrvatska narodna banka ne bude u mogućnosti nastaviti s vremenski neograničenim poslovanjem.
- ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objave te razmatramo odražavaju li finansijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kako bi se postigla fer prezentacija.

Izvješće neovisnog revizora Savjetu Hrvatske narodne banke (nastavak)

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja (nastavak)

Komuniciramo sa Savjetom Hrvatske narodne banke u vezi s, između ostalog, planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i one u vezi sa značajnim nedostacima u internim kontrolama, koji su otkriveni tijekom naše revizije.

KPMG Croatia d.o.o. za reviziju
Hrvatski ovlašteni revizori
Eurotower, 17. kat
Ivana Lučića 2a
10000 Zagreb
Hrvatska

KPMG Baltics AS
Vesetas iela 7
Riga, LV 1013
Latvija

U ime i za KPMG Croatia d.o.o. za reviziju:

Goran Horvat
Predsjednik Uprave, Hrvatski ovlašteni revizor

Zagreb, 13. ožujka 2020.

U ime i za KPMG Baltics AS:

Armine Movsisjana
Predsjednica Uprave

Riga, 13. ožujka 2020.

IZVJEŠTAJ O DOBITI ILI GUBITKU

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	BILJEŠKA	2019.	2018.
Kamatni prihodi izračunati metodom efektivne kamatne stope	3	659.380	589.978
Ostali kamatni prihodi	3	169.471	135.722
Kamatni rashodi	4	(324.986)	(233.094)
NETO KAMATNI PRIHOD		503.865	492.606
Prihodi od naknada i provizija	5a	53.762	49.513
Troškovi naknada i provizija	5b	(22.834)	(20.927)
NETO PRIHOD OD NAKNADA I PROVIZIJA	5	30.928	28.586
Prihodi od dividenda		5.419	5.111
Neto rezultat od ulaganja – metoda udjela		2.119	3.407
Neto rezultat od finansijske imovine po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	6	(116.317)	(76.623)
Neto rezultat od dužničkih vrijednosnih papira po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	7	74.821	53.330
Neto tečajne razlike	8	833.626	(602.950)
Ostali prihodi	9	11.038	5.634
PRIHOD/(RASHOD) OD POSLOVANJA		1.345.499	(90.899)
Troškovi poslovanja	10	(395.251)	(373.964)
Umanjenje vrijednosti	11	(10.109)	(4.493)
(Povećanje)/smanjenje rezervacija	12	(13.001)	983
DOBIT/(GUBITAK)	35	927.138	(468.373)
– raspoređeno u opće pričuve		(809.729)	–
– raspoređeno u državni proračun		(117.409)	–
– pokriveno iz općih pričuva		–	468.373

Bilješke na stranicama od 175. do 253. sastavni su dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O SVEOBUHVATNOJ DOBITI

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	BILJEŠKA	2019.	2018.
DOBIT/(GUBITAK)		927.138	(468.373)
OSTALA SVEOBUHVATNA DOBIT/(GUBITAK)		952.541	(108.234)
<i>STAVKE KOJE SE NEĆE NAKNADNO PRENIJETI U DOBIT ILI GUBITAK</i>		<i>23.308</i>	—
Promjene revalorizacijskih pričuva dugotrajne materijalne imovine		23.308	—
<i>STAVKE KOJE SU PRENESENE ILI ĆE SE NAKNADNO PRENIJETI U DOBIT ILI GUBITAK</i>		<i>929.233</i>	<i>(108.234)</i>
Dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit:		929.233	(108.234)
Dobici/(gubici) iz ponovnog mjerena		1.003.403	(52.609)
(Dobici)/gubici od prodaje preneseni u dobit ili gubitak		(74.821)	(53.330)
Neto promjene rezervacija za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke		651	(2.295)
UKUPNA SVEOBUHVATNA DOBIT/(GUBITAK)		1.879.679	(576.607)

Bilješke na stranicama od 175. do 253. sastavni su dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKOM POLOŽAJU

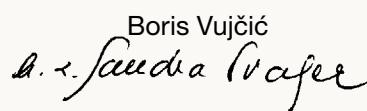
(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	BILJEŠKA	31. 12. 2019.	31. 12. 2018.
IMOVINA			
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	13	7.351.114	9.524.804
Depoziti kod drugih banaka	14	15.321.900	11.426.141
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	15	39.405.122	39.709.543
Krediti	16	1.914.408	2.029.317
Obratni repo ugovori	17	11.467.170	21.278.988
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	18	14.365.394	682.112
Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda	19	9.428.524	9.248.636
Dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	20	47.439.374	43.995.277
Vlasnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – neopoziva odluka	21	59.165	60.218
Ulaganja obračunata metodom udjela	22	25.736	23.617
Ostala imovina	23	5.007.400	2.577.237
Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna imovina	24	620.824	579.046
UKUPNO IMOVINA		152.406.131	141.134.936
OBVEZE			
Novčanice i kovani novac u optjecaju	25	38.734.616	35.046.160
Obveze prema bankama i drugim finansijskim institucijama	26	74.624.796	69.807.221
Repo ugovori	27	5.998.829	9.219.306
Obveze prema državi i državnim institucijama	28	6.712.594	2.898.000
Obveze prema Međunarodnome monetarnom fondu	29	9.414.492	9.230.974
Ostale obveze	30	687.097	461.838
UKUPNO OBVEZE		136.172.424	126.663.499
KAPITAL			
Temeljni kapital	31	2.500.000	2.500.000
Pričuve	31	13.733.707	11.971.437
UKUPNO KAPITAL		16.233.707	14.471.437
UKUPNO KAPITAL I OBVEZE		152.406.131	141.134.936

Financijske izvještaje prikazane na stranicama od 4. do 90. odobrili su dana 13. ožujka 2020.:

direktor Direkcije računovodstva:

Mario Varović

guverner:

Boris Vujčić

Bilješke na stranicama od 175. do 253. sastavni su dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA KAPITALA

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	TEMELJNI KAPITAL	OPĆE PRIČUVE	REZERVA FER VRIJED- NOSTI ZA DUŽNIČKE VRIJEDNOSNE PAPIRE PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEO- BUHVATNU DOBIT	REVALORIZACIJ- SKE PRIČUVE ZA NEKRETNINE	UKUPNE PRI- ČUVE	DOBIT ILI GUBITAK	UKUPNO KAPITAL
STANJE 1. SIJEČNJA 2018.	2.500.000	11.284.037	930.127	333.880	12.548.044	–	15.048.044
Dobit/(gubitak)	–	–	–	–	–	(468.373)	(468.373)
Ostala sveobuhvatna dobit/ (gubitak)	–	–	(108.234)	–	(108.234)	–	(108.234)
Ukupna sveobuhvatna dobit/ (gubitak)	–	–	(108.234)	–	(108.234)	(468.373)	(576.607)
Amortizacija revaloriziranih nekretnina	–	5.233	–	(5.233)	–	–	–
Pokrivanje gubitka iz općih pričuva (bilješka br. 35)	–	(468.373)	–	–	(468.373)	468.373	–
STANJE 31. PROSINCA 2018.	2.500.000	10.820.897	821.893	328.647	11.971.437	–	14.471.437
STANJE 1. SIJEČNJA 2019.	2.500.000	10.820.897	821.893	328.647	11.971.437	–	14.471.437
Dobit/(gubitak)	–	–	–	–	–	927.138	927.138
Ostala sveobuhvatna dobit/ (gubitak)	–	–	929.233	23.308	952.541	–	952.541
Ukupna sveobuhvatna dobit/ (gubitak)	–	–	929.233	23.308	952.541	927.138	1.879.679
Amortizacija revaloriziranih nekretnina	–	5.234	–	(5.234)	–	–	–
Raspodjela dobiti u opće pričuve (bilješka br. 35)	–	809.729	–	–	809.729	(809.729)	–
Raspodjela dobiti u državni proračun (bilješka br. 35)	–	–	–	–	–	(117.409)	(117.409)
STANJE 31. PROSINCA 2019.	2.500.000	11.635.860	1.751.126	346.721	13.733.707	–	16.233.707

Bilješke na stranicama od 175. do 253. sastavni su dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2019.	2018.
NOVČANI TOK OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI		
Primljene kamate	959.561	924.676
Plaćene kamate	(307.182)	(251.999)
Primljene naknade i provizije	53.029	49.010
Plaćene naknade i provizije	(12.710)	(11.321)
Primljene dividende i udjeli u dobiti	5.419	6.933
Ostali primici	91.879	66.796
Plaćanje materijalnih, administrativnih i ostalih troškova, usluga i troškova zaposlenika	(324.575)	(324.156)
Priljevi/(odljevi) na osnovi depozita i obratnih repo ugovora kod drugih banaka	6.220.402	(12.703.865)
Priljevi/(odljevi) na osnovi kredita	134.507	(750.091)
Prodaja/(kupnja) vrijednosnih papira koji se drže radi trgovanja	502.715	(12.131.436)
Priljevi/(odljevi) na osnovi sredstava povjerenih na upravljanje međunarodnim finansijskim institucijama	39.453	24.523
Prodaja/(kupnja) vrijednosnih papira po amortiziranom trošku	(13.677.771)	(683.331)
Prodaja/(kupnja) vrijednosnih papira koji se mjere po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	(2.284.580)	4.073.147
Priljevi/(odljevi) na osnovi ostalih sredstava	(266.294)	(110.788)
Odljevi na osnovi obveza prema MMF-u	(50)	(51)
Emisija/(povlačenje) gotovog novca u optjecaju	3.688.456	3.354.736
Priljevi/(odljevi) na osnovi obveza po repo ugovorima i ostalih obveza prema bankama i drugim finansijskim institucijama	(942.434)	8.760.785
Priljevi/(odljevi) na osnovi obveza prema državi i državnim institucijama	3.710.334	(42.311)
Priljevi/(odljevi) na osnovi ostalih obveza	249.382	(263.244)
NETO NOVČANI TOK OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI	(2.160.459)	(10.011.987)
NOVČANI TOK OD ULAGAČKIH AKTIVNOSTI		
Kupnja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine	(30.061)	(30.056)
Povrat/(uplata) dijela uplaćenoga kapitala u ESB	1.053	–
NETO NOVČANI TOK OD ULAGAČKIH AKTIVNOSTI	(29.008)	(30.056)
NOVČANI TOK OD FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI		
Priljevi/(odljevi) na osnovi obveza za najmove	(992)	–
NETO NOVČANI TOK OD FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI	(992)	–
UČINAK PROMJENE TEČAJA – POZITIVNE/(NEGATIVNE) TEČAJNE RAZLIKE – NA NOVAC I NOVČANE EKVIVALENTE	67.280	(174.602)
NETO POVEĆANJE/(SMANJENJE) NOVCA I NOVČANIH EKVIVALENATA	(2.123.179)	(10.216.645)
NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA POČETKU RAZDOBLJA	12.278.317	22.494.962
NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA KRAJU RAZDOBLJA (BILJEŠKA BR. 34)	10.155.138	12.278.317

Bilješke na stranicama od 175. do 253. sastavni su dio ovih finansijskih izvještaja.

Bilješka br. 1 – Opći podaci i računovodstveni standardi

1.1. Opći podaci

Hrvatska narodna banka središnja je banka Republike Hrvatske sa sjedištem u Zagrebu, na Trgu hrvatskih velikana 3. Njezin je status utvrđen Zakonom o Hrvatskoj narodnoj banci. Hrvatska narodna banka u vlasništvu je Republike Hrvatske, koja jamči za njezine obveze, a u ostvarivanju svojeg cilja i u izvršavanju svojih zadataka samostalna je i neovisna. Osnovni je cilj Hrvatske narodne banke održavanje stabilnosti cijena.

Hrvatska narodna banka obavještava Hrvatski sabor o finansijskom stanju, stupnju ostvarenja stabilnosti cijena i provedbi monetarne politike, a zastupa je guverner Hrvatske narodne banke.

Zadaci koje Hrvatska narodna banka obavlja u okviru Ustava i Zakona jesu:

- utvrđivanje i provođenje monetarne i devizne politike
- držanje međunarodnih pričuva Republike Hrvatske i upravljanje njima
- izdavanje novčanica i kovanog novca
- izdavanje i oduzimanje odobrenja i suglasnosti u skladu sa zakonima kojima se uređuje poslovanje kreditnih institucija, kreditnih unija, institucija za platni promet, institucija za elektronički novac i platnih sustava te devizno poslovanje i poslovanje ovlaštenih mjenjača
- obavljanje poslova supervizije i nadzora u skladu sa zakonima kojima se uređuje poslovanje kreditnih institucija, kreditnih unija, institucija za platni promet, institucija za elektronički novac i platnih sustava
- vođenje računa kreditnih institucija i obavljanje platnog prometa po tim računima, davanje kredita kreditnim institucijama i primanje u depozit sredstava kreditnih institucija
- uređivanje i unapređivanje sustava platnog prometa
- obavljanje zakonom utvrđenih poslova za Republiku Hrvatsku
- donošenje podzakonskih propisa u poslovima iz njezine nadležnosti
- pridonošenje stabilnosti finansijskog sustava u cjelini i
- obavljanje ostalih, zakonom utvrđenih poslova.

Tijela su Hrvatske narodne banke Savjet Hrvatske narodne banke i guverner Hrvatske narodne banke.

Savjet Hrvatske narodne banke sastoji se od osam članova, a čine ga guverner, zamjenik guvernera i šest viceguvernera Hrvatske narodne banke.

Savjet Hrvatske narodne banke nadležan je i odgovoran za ostvarivanje cilja i izvršavanje zadataka Hrvatske narodne banke te utvrđuje politike povezane s djelovanjem Hrvatske narodne banke.

Članovi su Savjeta Hrvatske narodne banke:

- prof. dr. sc. Boris Vujčić, guverner
- dr. sc. Sandra Švaljek, zamjenica guvernera
- dr. sc. Michael Faulend, viceguverner (do 5. srpnja 2019. i od 12. srpnja 2019.)
- Bojan Fras, viceguverner (do 5. srpnja 2019. i od 12. srpnja 2019.)
- Neven Barbaroša, viceguverner (do 25. listopada 2019.)
- mr. sc. Slavko Tešija, viceguverner
- dr. sc. Roman Šubić, viceguverner
- mr. sc. Martina Drvar, viceguvernerka.

1.2. Računovodstveni standardi

Nekonsolidirani finansijski izvještaji Hrvatske narodne banke pripremljeni su u skladu s Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja koji obuhvaćaju Međunarodne računovodstvene standarde (MRS), njihove dopune i povezana tumačenja te Međunarodne standarde finansijskog izvještavanja (MSFI), njihove dopune i povezana tumačenja, koje je utvrdila Europska komisija, a objavljeni su u Službenom listu Europske unije. Priprema finansijskih izvještaja Hrvatske narodne banke u skladu s Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja koji su na snazi u EU-u regulirana je odredbama Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci i Zakona o računovodstvu.

1.2.1. Primjena novih i revidiranih standarda i izmjene u računovodstvenim politikama

U 2017. objavljen je novi standard, u 2018. izmjene i dopune postojećeg standarda i tumačenje Odbora za tumačenje međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja, a u 2019. izmjene i dopune postojećih standarda s obveznom primjenom u EU-u za godišnja razdoblja koja počinju od 1. siječnja 2019., kako je prikazano u sljedećoj tablici.

SLUŽBENI LIST EU-a	STANDARD
SL L 291, 9. 11. 2017.	MSFI 16 – Najmovi (novi)
SL L 82, 26. 3. 2018.	MSFI 9 – Financijski instrumenti (izmjene i dopune)
SL L 265, 24. 10. 2018.	OTMSFI 23 – Nesigurnost u pogledu tretmana poreza na dobit
SL L 39, 11. 2. 2019.	MRS 28 – Udjeli u pridruženim subjektima i zajedničkim pothvatima (izmjene i dopune)
SL L 72, 14. 3. 2019.	MRS 19 – Primanja zaposlenih (izmjene i dopune)
Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2015. – 2017.:	
MRS 12 – Porez na dobit (izmjene i dopune)	
MRS 23 – Troškovi posudbe (izmjene i dopune)	
MSFI 3 – Poslovna spajanja (izmjene i dopune)	
MSFI 11 – Zajednički poslovi (izmjene i dopune)	

Navedeni standardi i tumačenje primjenjeni su u sastavljanju finansijskih izvještaja za 2019. godinu, a njihova primjena nije imala znatnog utjecaja na finansijske izvještaje Hrvatske narodne banke.

Računovodstvene politike Hrvatske narodne banke koje se primjenjuju na izvještajna razdoblja od 1. siječnja 2019. razlikuju se od računovodstvenih politika koje su se primjenjivale u izradi posljednjih finansijskih izvještaja Hrvatske narodne banke u načinu priznavanja najmova s obzirom na to da je dosadašnji MRS 17 – Najmovi zamijenjen novim standardom MSFI 16 – Najmovi. Prema MRS-u 17 postojale su dvije vrste najmova (financijski i operativni najam), a najam se razvrstavao kao poslovni najam ako se njime nisu prenosili svi značajni rizici i koristi povezani s vlasništvom. Hrvatska narodna banka razvrstavala je svoje najmove prema MRS-u 17 kao poslovne najmove, a plaćanja najma u okviru poslovnog najma priznavala je kao rashod na linearnoj osnovi tijekom razdoblja najma. Prema MRS-u 17 operativni najmovi nisu bili uključeni u izvještaj o finansijskom položaju, dok se prema MSFI-ju 16 uvodi jedan model računovodstva najmova za najmoprimce, prema kojemu se priznaju imovina i obveze s osnove najma u finansijskim izvještajima najmoprimca.

Pri sklapanju ugovora Hrvatska narodna banka ocjenjuje je li riječ o ugovoru o najmu odnosno sadržava li ugovor najam. Prema MSFI-ju 16 riječ je o ugovoru o najmu ili ugovoru koji sadržava najam ako se njime prenosi pravo nadzora nad uporabom utvrđene imovine u određenom razdoblju u zamjenu za naknadu. Hrvatska narodna banka ne odvaja komponente koje se ne odnose na najam od komponenata koje se odnose na najam, već sve povezane komponente obračunava kao jedinstvenu komponentu najma.

U skladu s MSFI-jem 16 Hrvatska narodna banka na datum početka najma priznaje imovinu s pravom uporabe i obveze po najmu. Imovina s pravom uporabe početno se mjeri po trošku, a nakon datuma početka najma ta se imovina mjeri primjenom modela troška. Hrvatska narodna banka ne priznaje imovinu s pravom uporabe kod kratkoročnih najmova i najmova s odnosnom imovinom niske vrijednosti.

Hrvatska narodna banka primjenjuje MSFI 16 na ugovore koji su prethodno utvrđeni kao najmovi primjenom MRS-a 17 i OTMSFI-ja 4 – Utvrđivanje sadržava li sporazum najam. Hrvatska narodna banka primijenila je MSFI 16 koristeći se modificiranim retroaktivnim pristupom prema kojemu se kumulativni učinak prve primjene standarda priznaje kao usklađivanje početnog stanja zadržane dobiti na datum prve primjene standarda, a usporedni se podaci ne prepravljaju. Hrvatska narodna banka prznala je imovinu s pravom uporabe na datum prve primjene za najmove koji su prethodno klasificirani kao poslovni najam primjenom MRS-a 17 i mjeri je po iznosu koji je jednak obvezi po najmu, prilagođenom za iznos svih unaprijed izvršenih ili dospjelih plaćanja najma povezanih s tim najmom priznatih u izvještaju o finansijskom položaju neposredno prije datuma prve primjene.

U sljedećoj tablici prikazan je učinak primjene MSFI-ja 16.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST NA DAN 1. 1. 2019.	KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST NA DAN 31. 12. 2019.
Imovina s pravom uporabe	256	7.761
Obveze na osnovi najma	256	6.834

Imovina s pravom uporabe priznata je u iznosu jednakom obvezama na osnovi najma te stoga nije bilo utjecaja primjene MSFI-ja 16 na početno stanje općih pričuva Hrvatske narodne banke na dan 1. 1. 2019.

1.2.2. Standardi i tumačenja utvrđeni u EU-u koji nisu primijenjeni u sastavljanju finansijskih izvještaja za 2019.

U 2019. objavljene su, s obveznom primjenom u EU-u za godišnja razdoblja koja počinju od 1. siječnja 2020., izmjene standarda kako je prikazano u sljedećoj tablici.

SLUŽBENI LIST EU-a	STANDARD
SL L 316, 6. 12. 2019.	Izmjene upućivanja na Konceptijski okvir u Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (više standarda i tumačenja)
SL L 318, 10. 12. 2019.	Definicija izraza "značajno": MRS 1 – Prezentiranje finansijskih izvještaja (izmjene i dopune) MRS 8 – Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške (izmjene i dopune)

Primjena navedenih izmjena i dopuna MSFI-ja neće imati znatnog utjecaja na finansijske izvještaje Hrvatske narodne banke.

Hrvatska narodna banka nije izabrala mogućnost ranijeg datuma primjene novih standarda, izmjena i dopuna standarda te njihovih tumačenja, koje je donio EU, a čija je primjena u 2019., s obzirom na početak finansijske godine koji je određen 1. siječnja, dobrovoljna (neobvezna).

1.2.3. Standardi i tumačenja koji nisu utvrđeni u EU-u

Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (engl. *International Accounting Standards Board* – IASB) i Odbor za tumačenje međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja (engl. *International Financial Reporting Interpretations Committee* – IFRIC) objavili su određeni broj novih standarda i tumačenja koji još nisu doneseni u EU-u. Procjenjuje se da njihova primjena neće imati znatnog utjecaja na pripremu finansijskih izvještaja Hrvatske narodne banke.

1.3. Osnova pripreme

Finansijski izvještaji sastavljeni su primjenom obračunske metode i načela povijesnog troška, osim kod finansijske imovine po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, kod dužničkih vrijednosnih papira u finansijskoj imovini po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit te zemljišta i zgrada koji se iskazuju u revaloriziranom iznosu, što je njihova fer vrijednost na datum revalorizacije umanjena za naknadno akumuliranu amortizaciju za zgrade i naknadno akumulirane gubitke od umanjenja.

Funkcijska valuta i valuta prezentiranja Hrvatske narodne banke jest kuna. Finansijski izvještaji izraženi su u tisućama kuna.

Finansijski izvještaji zasnivaju se na prepostavci o vremenskoj neograničenosti poslovanja.

1.4. Primjena procjena i prosudba

Pri pripremi finansijskih izvještaja za 2019. rukovodstvo se koristilo određenim prosudbama, procjenama i prepostavkama koje utječu na primjenu računovodstvenih politika te na objavljene iznose imovine, obveza, prihoda i rashoda. Te se procjene zasnivaju na najboljim saznanjima rukovodstva o aktualnim događajima i radnjama, a stvarni se rezultati na kraju mogu razlikovati od tih procjena.

Troškovi tiskanja novčanica početno se razgraničuju i priznaju u Izvještaju o dobiti ili gubitku tijekom razdoblja od deset godina, a troškovi kovanja kovanog novca tijekom razdoblja od dvanaest godina. Vremensko razgraničenje zasniva se na procjeni korisnog vijeka novčanica i kovanog novca koji uključuje pohranu novčanica i kovanog novca u trezoru (logističke pričuve za redovitu opskrbu gotovinskih centara i strateške pričuve gotovog novca, odnosno pohrana neprikladnoga gotovog novca do njegova uništenja) i prosječno vrijeme njihove upotrebe u optjecaju.

Značajne prosudbe rukovodstva u primjeni računovodstvenih politika te osnovni izvori neizvjesnosti procjena isti su kao i oni primjenjeni pri pripremi godišnjih finansijskih izvještaja za 2018.

1.4.1. Fer vrijednost i hijerarhija fer vrijednosti

Fer vrijednost je cijena koja bi se primila za prodanu imovinu ili platila za prenesenu obvezu u uobičajenoj transakciji između sudionika na tržištu na dan mjerjenja (izlazna cijena).

Tehnike mjerjenja koje se primjenjuju pri određivanju fer vrijednosti jesu tržišni, troškovni i dobitni pristup. Tržišni pristup služi se cijenama i drugim relevantnim informacijama iz tržišnih transakcija identičnom ili sličnom imovinom ili obvezama. Troškovni pristup tehnika je vrednovanja kojom se dobiva iznos koji bi bio potreban u sadašnjem trenutku da se zamijeni uslužni kapacitet neke imovine (koji se često naziva i tekući trošak zamjene). Dobitni pristup svodi buduće iznose (npr. novčani tok ili prihode i rashode) na jedan tekući (tj. diskontirani) iznos.

Hijerarhija fer vrijednosti sastoji se od tri razine podataka koji ulaze u tehnike vrednovanja kojima se mjeri fer vrijednost:

- razina 1 – ulazni podaci jesu cijene koje kotiraju na aktivnim tržištima za identičnu imovinu odnosno obveze koje su subjektu dostupne na datum mjerjenja
- razina 2 – ulazni podaci jesu ulazni podaci koji nisu cijene koje kotiraju i vidljivi su za predmetnu imovinu odnosno obvezu, izravno ili neizravno
- razina 3 – ulazni podaci jesu ulazni podaci o predmetnoj imovini odnosno obvezi koji nisu vidljivi (nije riječ o dostupnim provjerljivim tržišnim podacima).

U postupku mjerjenja fer vrijednosti primjenjuju se primjerene tehnike mjerjenja za koje su dostupni potrebni podaci, uz maksimalnu uporabu vidljivih i minimalnu uporabu ulaznih podataka koji nisu vidljivi na aktivnom tržištu.

Hrvatska narodna banka priznaje reklasifikacije između pojedinih razina fer vrijednosti na kraju izvještajnog razdoblja u kojemu se dogodila promjena.

Detaljnije objave o mjerjenju fer vrijednosti financijske imovine i obveza nalaze se u bilješci broj 36.

1.4.2. Gubici od umanjenja financijske imovine

Potreba za umanjenjem vrijednosti financijske imovine procjenjuje se kako je opisano u računovodstvenoj politici o umanjenju vrijednosti financijske imovine.

1.4.3. Neizvjesnost procjena povezanih sa sudskim sporovima

Hrvatska narodna banka formirala je rezervacije za sudske sporove u iznosu od 36.545 tisuća kuna (2018.: 24.822 tisuće kuna). Rukovodstvo vjeruje da su navedene rezervacije dostatne. Detaljne objave o rezervacijama za sudske sporove navedene su u bilješci br. 30.

Bilješka br. 2 – Sažetak značajnih računovodstvenih politika

2.1. Kamatni prihodi i rashodi

U kamatne prihode uključuju se prihodi od kupona finansijskih instrumenata. Kamatni prihodi uvećavaju se za obračunatu amortizaciju diskonta na kupljene vrijednosne papire, a umanjuju se za obračunatu amortizaciju premije na kupljene vrijednosne papire.

Prihodi od kamata za finansijske instrumente koji se mjere po amortiziranom trošku i finansijsku imovinu po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit priznaju se u Izvještaju o dobiti ili gubitku primjenom metode efektivne kamatne stope.

Pri obračunu prihoda od kamata efektivna kamatna stopa primjenjuje se na bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine osim kod:

- kupljene ili stvorene finansijske imovine umanjene za kreditne gubitke (za takvu finansijsku imovinu na amortizirani trošak finansijske imovine iz početnog priznavanja primjenjuje se efektivna kamatna stopa usklađena za kreditni rizik) i
- finansijske imovine koja nije kupljena ni stvorena finansijska imovina umanjena za kreditne gubitke, ali je naknadno postala finansijska imovina umanjena za kreditne gubitke (za takvu finansijsku imovinu na amortizirani trošak finansijske imovine primjenjuje se efektivna kamata stopa).

Prihod od kamata na dužničke vrijednosne papire po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak priznaje se primjenom nominalne kuponske kamatne stope i iskazuje se na poziciji Ostali kamatni prihodi u Izvještaju o dobiti ili gubitku.

Obračunate kamate koje proizlaze iz negativnih kamatnih stopa na finansijsku imovinu prikazuju se kao kamatni rashod.

Obračunate kamate koje proizlaze iz negativnih kamatnih stopa na finansijske obveze prikazuju se kao kamatni prihod.

2.2. Prihodi od naknada i provizija i troškovi naknada i provizija

Prihodi od naknada i provizija zarađeni pružanjem usluga Hrvatske narodne banke priznaju se u trenutku pružanja usluge.

Troškovi naknada i provizija iskazuju se u Izvještaju o dobiti ili gubitku u razdoblju u kojemu su usluge primljene.

2.3. Prihodi od dividenda

Prihodi od dividenda na vlasničke vrijednosne papire priznaju se u Izvještaju o dobiti ili gubitku u trenutku nastanka prava na primitak dividende.

2.4. Prihodi i rashodi na osnovi tečajnih razlika

Transakcije u stranim valutama preračunavaju se u kune prema tečaju važećem na dan transakcije.

Stavke iskazane u stranim valutama ponovo se preračunavaju na datum izvještaja o finansijskom položaju primjenom tečaja važećeg na taj datum. Dobici i gubici nastali preračunavanjem monetarnih stavki priznaju se u dobit ili gubitak razdoblja u kojemu su nastali. Preračunavanje se obavlja prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke.

Prihodi i rashodi nastali pri kupoprodaji deviza uključuju se u realizirane prihode i rashode razdoblja u kojemu su nastali. Sve ostale tečajne razlike iskazuju se kao nerealizirani dobici ili gubici u razdoblju kada se pojave.

Nemonetarna imovina i obveze u stranim valutama koje su iskazane po povijesnom trošku primjenom tečaja na datum transakcije ne preračunavaju se ponovo na datum izvještaja o finansijskom položaju, tj. tečajne se razlike ne utvrđuju.

Tečajevi najznačajnijih valuta na dan 31. prosinca 2019. iznosili su:

1 USD = 6,649911 HRK (2018.: 6,469192 HRK)

1 EUR = 7,442580 HRK (2018.: 7,417575 HRK)

1 XDR = 9,227696 HRK (2018.: 9,047556 HRK).

2.5. Prihodi i rashodi rezerviranja

Prihodi ili rashodi nastali na osnovi rezerviranja priznaju se u Izvještaju o dobiti ili gubitku na kraju obračunskog razdoblja na koje se odnose.

Hrvatska narodna banka priznaje rezervaciju ako ima sadašnju pravnu ili izvedenu obvezu koja je nastala na osnovi prošlih događaja, ako postoji vjerojatnost da će za podmirenje obveze biti potreban odljev resursa te ako je moguće pouzdano procijeniti iznos obveze. Ako sva tri navedena uvjeta nisu ispunjena, rezervacija se ne priznaje.

2.6. Financijski instrumenti

Hrvatska narodna banka pri priznavanju, vrednovanju i klasifikaciji financijske imovine primjenjuje odredbe MSFI-ja 9 – Financijski instrumenti.

2.6.1. Priznavanje i prestanak priznavanja financijske imovine

Hrvatska narodna banka priznaje financijsku imovinu u svom izvještaju o financijskom položaju samo u slučaju kada Hrvatska narodna banka postane jedna od ugovornih strana na koju se primjenjuju ugovorni uvjeti instrumenta.

Redovita kupnja ili prodaja financijske imovine priznaje se i prestaje priznavati primjenom računovodstva na datum namire. Datum namire jest datum na koji se imovina isporučuje HNB-u ili na koji HNB isporučuje imovinu.

Depoziti i krediti početno se priznaju na datum nastanka.

Hrvatska narodna banka prestaje priznavati financijsku imovinu samo u slučaju ako:

- isteknu ugovorna prava na novčane tokove od financijske imovine
- prenese financijsku imovinu na način da prenese ugovorna prava na primitak novčanih tokova od financijske imovine ili zadrži ugovorna prava na primitak novčanih tokova od financijske imovine, ali preuzme ugovornu obvezu da će isplatiti novčane tokove jednome primatelju ili više njih
- prenese gotovo sve rizike i koristi vlasništva nad financijskom imovinom
- ne prenese niti zadrži gotovo sve rizike i koristi vlasništva nad financijskom imovinom, a nije zadržala nadzor nad financijskom imovinom.

2.6.2. Početno i naknadno vrednovanje financijske imovine

Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka početno se mjeri po fer vrijednosti bez uključivanja transakcijskih troškova, a kod financijske imovine koja nije određena po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka fer vrijednost uvećava se za transakcijske troškove.

Nakon početnog mjerjenja Hrvatska narodna banka mjeri financijsku imovinu:

- po amortiziranom trošku
- po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ili
- po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka.

Troškovi prodanih vrijednosnih papira određuju se primjenom metode ponderiranoga prosječnog troška.

Mjerenje po amortiziranom trošku

Amortizirani trošak financijske imovine iznos je po kojemu se financijska imovina mjeri pri početnom priznavanju, umanjen za otplatu glavnice, uvećan ili umanjen za kumulativnu amortizaciju, primjenom metode efektivne kamatne stope, svih razlika između početnog iznosa i iznosa pri dospijeću te usklađen za sve rezervacije za umanjenje vrijednosti.

Metoda efektivne kamatne stope metoda je izračuna amortiziranog troška financijske imovine te raspoređivanja i priznavanja prihoda od kamata u računu dobiti i gubitka tijekom određenog razdoblja.

Efektivna kamatna stopa jest stopa kojom se točno diskontiraju procijenjena buduća plaćanja u novcu ili primitak novca tijekom očekivanog vijeka trajanja financijske imovine na bruto knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine.

Bruto knjigovodstvena vrijednost financijske imovine amortizirani je trošak financijske imovine prije usklađivanja za rezervacije za umanjenje vrijednosti.

2.6.3. Klasifikacija financijske imovine

Hrvatska narodna banka klasificira financijsku imovinu kao imovinu koja se naknadno mjeri po amortiziranom trošku, po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ili po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka na osnovi:

- poslovnog modela upravljanja financijskom imovinom i

- obilježja financijske imovine s ugovornim novčanim tokovima.

Poslovni model odnosi se na način na koji Hrvatska narodna banka upravlja svojom financijskom imovinom radi stvaranja novčanih tokova. Poslovni su modeli u Hrvatskoj narodnoj banci:

- poslovni model čiji je cilj držanje imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova
- poslovni model čiji se cilj ostvaruje prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine
- ostali poslovni modeli.

Hrvatska narodna banka upravlja financijskom imovinom, koja se drži u okviru poslovnog modela čiji je cilj držanje imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova, radi ostvarenja novčanih tokova prikupljanjem ugovornih plaćanja tijekom vijeka trajanja instrumenta. Pri određivanju je li moguće ostvarenje novčanih tokova prikupljanjem ugovornih novčanih tokova od financijske imovine potrebno je razmotriti učestalost, vrijednost i vrijeme prodaje u prošlim razdobljima, razloge te prodaje i očekivanja glede prodajnih aktivnosti u budućim razdobljima. Prodaje mogu biti u skladu s poslovnim modelom čiji je cilj držanje imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova ako su rijetke ili beznačajne po svojoj vrijednosti, pojedinačno ili skupno.

U okviru poslovnog modela čiji se cilj ostvaruje prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine Hrvatska narodna banka drži financijsku imovinu čiji se cilj ostvaruje i prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine. U usporedbi s poslovnim modelom čiji je cilj držanje imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova, u okviru ovoga poslovnog modela prodaje su obično češće i vrijednost im je veća jer je prodaja financijske imovine sastavni, a ne sporedan element ostvarenja cilja poslovnog modela.

Hrvatska narodna banka upravlja financijskom imovinom koja se drži u okviru ostalih poslovnih modela u cilju ostvarenja novčanih tokova prodajom imovine. Odluke se donose na osnovi fer vrijednosti imovine, a čak i ako Hrvatska narodna banka prikupi ugovorne novčane tokove dok u posjedu ima financijsku imovinu, cilj takvoga poslovnog modela ne ostvaruje se prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine.

Za financijsku imovinu koja se drži u sklopu poslovnog modela čiji je cilj držanje imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova ili u sklopu poslovnog modela čiji se cilj ostvaruje i prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine potrebno je odrediti jesu li ugovorni novčani tokovi imovine samo plaćanje glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice. Samo ona financijska imovina koja udovoljava uvjetu "samo plaćanje glavnice i kamata" može se klasificirati u kategoriju financijske imovine po amortiziranom trošku ili u kategoriju financijske imovine po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Procjenjuje se da su ugovorni novčani tokovi financijske imovine samo plaćanje glavnice i kamata te da udovoljavaju uvjetima tzv. testa SPPI (engl. *Solely Payments of Principal and Interest*) ako financijska imovina ima sljedeća obilježja:

- sadržava fiksni kupon
- vrijednost glavnice isplaćuje se na dan dospijeća obveznice
- nema vezanih opcija, npr. opciju konverzije, opciju *call* ili *put*.

Hrvatska narodna banka dužna je, isključivo ako mijenja svoj poslovni model upravljanja financijskom imovinom, reklassificirati svu financijsku imovinu na koju utječe promjena poslovnog modela.

2.6.3.1. Financijska imovina po amortiziranom trošku

Financijska imovina mjeri se po amortiziranom trošku ako su ispunjena oba sljedeća uvjeta:

- financijska se imovina drži u sklopu poslovnog modela čija je svrha držanje financijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova i
- na temelju ugovornih uvjeta financijske imovine na određene datume nastaju novčani tokovi koji su samo plaćanje glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice.

Za financijsku imovinu koja je klasificirana u kategoriju financijske imovine po amortiziranom trošku u dobit ili gubitak priznaju se prihodi od kamata utvrđeni primjenom metode efektivne kamatne stope, dobici ili gubici koji proizlaze iz promjene tečaja i očekivani kreditni gubici. Pri prestanku priznavanja financijske imovine dobici ili gubici priznaju se u računu dobiti i gubitka.

U kategoriju financijske imovine po amortiziranom trošku klasificiraju se dužnički vrijednosni papiri, novac, depoziti kod banaka i bankovnih institucija, obratni repo ugovori, krediti, potraživanja od kupaca i druga potraživanja koja odgovaraju definiciji financijskog instrumenta.

2.6.3.2. Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

Financijska imovina mjeri se po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ako su ispunjena oba sljedeća uvjeta:

- financijska se imovina drži u sklopu poslovnog modela čiji se cilj ostvaruje i prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine te
- na temelju ugovornih uvjeta financijske imovine na određene datume nastaju novčani tokovi koji su samo plaćanje glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice.

Dobit ili gubitak od dužničkih vrijednosnih papira koji se mjere po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit priznaju se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, s iznimkom dobiti ili gubitaka od umanjenja vrijednosti i dobiti i gubitka od tečajnih razlika, sve do prestanka priznavanja finansijske imovine ili njezine reklassifikacije.

Sva dobit i gubici od promjene tečaja stranih valuta za monetarnu imovinu priznaju se u računu dobiti i gubitka.

Ako se dužnički vrijednosni papiri prestanu priznavati, kumulativna dobit ili gubici prethodno priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti reklassificiraju se iz vlasničkoga kapitala u račun dobiti i gubitka kao reklassifikacijsko usklađenje.

Kamate izračunate metodom efektivne kamatne stope priznaju se u računu dobiti i gubitka.

Za dužničke vrijednosne papire koji se mjere po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit iznosi koji se priznaju u računu dobiti i gubitka jednaki su iznosima koji bi bili priznati u računu dobiti i gubitka da je imovina mjerena po amortiziranom trošku.

Dužnički vrijednosni papiri koji se drže u sklopu poslovnog modela čiji je cilj prikupljanje ugovorenih novčanih tokova i prodaja, a novčani su tokovi samo plaćanje glavnice i kamata, klasificiraju se kao finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

2.6.3.3. Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka

Finansijska imovina mjeri se po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka ako se ne mjeri po amortiziranom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Hrvatska narodna banka može, pri početnom priznavanju, odlučiti da se finansijska imovina mjeri po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka ako se time otklanja ili znatno umanjuje nedosljednost pri mjerenu ili priznavanju ("računovodstvena neusklađenost") koja bi u protivnome nastala zbog mjerena imovine ili obveza ili priznavanja dobiti i gubitka povezanih s tom imovinom ili obvezama na različitim osnovama.

Dobit ili gubitak po finansijskoj imovini po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka priznaje se u računu dobiti i gubitka.

2.6.3.4. Ulaganja u vlasničke instrumente

Hrvatska narodna banka naknadno mjeri ulaganja u vlasničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Promjena fer vrijednosti ulaganja u vlasničke instrumente prikazuje se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Iznosi priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti naknadno se ne prenose u račun dobiti i gubitka. Kumulativna dobit ili gubitak može se prenositi unutar vlasničkoga kapitala.

Ova ulaganja nisu monetarna stavka te stoga dobit i gubitak prikazani u sveobuhvatnoj dobiti uključuju sve povezane devizne komponente.

Dividende na ulaganja u vlasničke instrumente priznaju se u računu dobiti i gubitka.

Ulaganja u vlasničke instrumente određena su kao financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i obuhvaćaju ulaganja u dionice BIS-a i SWIFT-a te uplaćeni kapital ESB-a. Ova se ulaganja mjere po trošku jer nemaju kotirane tržišne cijene na aktivnom tržištu i njihova se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti.

Hrvatska narodna banka dužna je, isključivo ako mijenja svoj poslovni model upravljanja financijskom imovinom, reklassificirati svu financijsku imovinu na koju utječe promjena poslovnog modela.

2.6.4. Umanjenje vrijednosti financijske imovine

Hrvatska narodna banka priznaje rezervacije za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke za financijsku imovinu koja se mjeri po amortiziranom trošku, financijsku imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, potraživanja na osnovi najma i ugovornu imovinu.

Rezervacije za umanjenje vrijednosti za financijsku imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit priznaju se kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i njima se ne umanjuje knjigovodstvena vrijednost financijske imovine u izvještaju o financijskom položaju.

Ako se kreditni rizik financijskog instrumenta od početnog priznavanja do datuma izvještavanja nije znatno povećao, rezervacije za umanjenje vrijednosti izračunavaju se u iznosu jednakom očekivanim kreditnim gubicima u dvanaestomjesečnom razdoblju.

Ako se kreditni rizik financijskog instrumenta nakon početnog priznavanja znatno povećao, rezervacije za umanjenje vrijednosti izračunavaju se u iznosu jednakom očekivanim kreditnim gubicima tijekom vijeka trajanja instrumenta.

Hrvatska narodna banka priznaje dobit ili gubitak od umanjenja vrijednosti u računu dobiti i gubitka u iznosu očekivanih kreditnih gubitaka ili poništenja.

Na svaki izvještajni datum ispituje se je li nakon početnog priznavanja došlo do znatnog povećanja kreditnog rizika financijskog instrumenta.

Prepostavlja se da nije došlo do znatnog povećanja kreditnog rizika financijskog instrumenta nakon početnog priznavanja ako je na izvještajni datum određen nizak kreditni rizik financijskog instrumenta.

Kreditna kvaliteta financijskog instrumenta pri početnom priznavanju i promjena kreditne kvalitete financijskog instrumenta nakon početnog priznavanja prate se u tri razine (engl. *stage*) kreditne kvalitete.

U razini 1 nalaze se financijski instrumenti koji imaju nizak kreditni rizik pri početnom priznavanju ili se kreditni rizik nije znatno povećao nakon početnog priznavanja. Za ovu razinu izračunavaju se rezervacije za umanjenje vrijednosti u iznosu jednakom očekivanim kreditnim gubicima u dvanaestomjesečnom razdoblju, a kamate se obračunavaju na bruto knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine.

U razini 2 nalaze se financijski instrumenti kod kojih je došlo do znatnog povećanja kreditnog rizika nakon početnog priznavanja. Za financijske instrumente u ovoj razini rezervacije za umanjenje vrijednosti izračunavaju se u iznosu jednakom očekivanim kreditnim gubicima tijekom vijeka trajanja instrumenta, a kamate se obračunavaju na bruto knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine.

U razini 3 nalaze se financijski instrumenti kod kojih se kreditni rizik znatno povećao nakon početnog priznavanja te je riječ o financijskoj imovini umanjenoj za kreditne gubitke. Za financijske instrumente u ovoj razini izračunavaju se očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja instrumenta, a kamate se obračunavaju na amortizirani trošak financijske imovine.

Prepostavlja se da je došlo do znatnog povećanja kreditnog rizika financijskog instrumenta ako je dugoročni kreditni rejting financijskog instrumenta, koji je pri inicijalnom priznavanju bio u investicijskom razredu, pao ispod investicijskog razreda.

Osnovni su kriteriji za prelazak financijskog instrumenta iz razine 1 u razinu 2:

- pad dugoročnoga kreditnog rejtinga financijskog instrumenta ispod investicijskog razreda rejtinga agencije Fitch, a ako nema ocjene, onda se kao sekundarni izvor rabi ocjena agencije Moody's pa Standard & Poor's i
- prekoračenje dospijeća ugovornih plaćanja dulje od 30 dana.

Osnovni su kriteriji za svrstavanje financijskog instrumenta u razinu 3:

- pad dugoročnoga kreditnog rejtinga financijskog instrumenta ispod investicijskog razreda rejtinga

- agencije Fitch, a ako nema ocjene, onda se kao sekundarni izvor rabi ocjena agencije Moody's pa Standard & Poor's i
- prekoračenje dospijeća ugovornih plaćanja dulje od 90 dana.

Vrijednost finansijske imovine umanjuje se za kreditne gubitke kao posljedica jednog ili više događaja koji štetno utječu na procijenjene buduće novčane tokove od te finansijske imovine. Dokazi umanjenja finansijske imovine za kreditne gubitke uključuju važne podatke o sljedećim događajima:

- znatnim finansijskim poteškoćama izdavatelja ili dužnika
- povredi ugovora, primjerice neispunjenu obvezu ili prekoračenju dospijeća
- davanju koncesije ili koncesija od zajmodavca ili zajmodavaca u korist zajmoprimeca zbog ekonomskih ili pravnih razloga povezanih s finansijskim poteškoćama zajmoprimeca, što zajmodavac u protivnome ne bi razmatrao
- vjerojatnosti da će zajmoprimec pokrenuti stečajni postupak ili drugi oblik finansijske reorganizacije
- nestanku aktivnog tržišta za odnosnu finansijsku imovinu zbog finansijskih poteškoća i
- kupnji ili izdavanju finansijske imovine s velikim diskontom koji odražava nastale kreditne gubitke.

Osim osnovnih kriterija za određivanje razine kreditne kvalitete pri određivanju toga je li došlo do znatnog povećanja kreditnog rizika nakon početnog priznavanja, uzimaju se u obzir razumni i pouzdani podaci koji su dostupni bez nepotrebnih troškova i truda, a koji mogu utjecati na kreditni rizik finansijskog instrumenta.

Hrvatska narodna banka mjeri očekivane kreditne gubitke finansijskog instrumenta na način koji odražava:

- nepristran i na osnovi vjerojatnosti određen iznos na osnovi procjene raspona mogućih ishoda
- vremensku vrijednost novca i
- razumne i utemeljene podatke, dostupne na datum izvještavanja bez nepotrebnih troškova ili napora, o prošlim događajima, tekućim uvjetima te predviđanjima budućih gospodarskih uvjeta.

Ako se kreditni rizik finansijskog instrumenta, za koji su u prethodnom izvještajnom razdoblju izmjerene rezervacije za umanjenje vrijednosti u iznosu jednakom očekivanim kreditnim gubicima tijekom vijeka trajanja, poboljšao u mjeri da se finansijski instrument razvrstava u razinu 1, rezervacije za umanjenje vrijednosti mjeri se u iznosu koji je jednak očekivanim kreditnim gubicima u dvanaestomjesečnom razdoblju.

Očekivani kreditni gubici odnose se na procjenu kreditnih gubitaka na osnovi vjerojatnosti (sadašnja vrijednost svih manjkova novca) tijekom očekivanog vijeka trajanja finansijskog instrumenta. Novčani je manjak razlika između novčanih tokova koji Hrvatskoj narodnoj banci dospijevaju u skladu s ugovorom

i novčanih tokova čiji primitak Hrvatska narodna banka očekuje. Model za izračun očekivanih kreditnih gubitaka opisan je u bilješci 37.1.3.

Otpis

Bruto knjigovodstvena vrijednost finansijske imovine izravno se umanjuje ako nema razumnih očekivanja glede povrata finansijske imovine, u cijelosti ili djelomično. Otpis je događaj koji dovodi do prestanka priznavanja.

2.6.5. Finansijske obveze

Hrvatska narodna banka priznaje finansijsku obvezu u svom izvještaju o finansijskom položaju samo u slučaju kada Hrvatska narodna banka postane jedna od ugovornih strana na koju se primjenjuju ugovorni uvjeti instrumenta. Finansijska obveza se početno priznaje na datum nastanka.

Finansijska se obveza prestaje priznavati u izvještaju o finansijskoj položaju kada i isključivo kada se ona podmiri, odnosno kad se obveza iz ugovora ispunii, poništi ili kad istekne.

Pri početnom priznavanju finansijske se obveze mijere po njihovo fer vrijednosti, koja se u slučaju finansijske obveze koja nije određena po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka umanjuje za transakcijske troškove koji se mogu izravno pripisati izdavanju finansijske obveze.

Hrvatska narodna banka klasificira svoje obveze kao obveze koje se naknadno mijere po amortiziranom trošku osim novčanica i kovanica koje se iskazuju po nominalnoj vrijednosti. Finansijske se obveze ne reklasificiraju.

2.7. Repo ugovori i obratni repo ugovori

Hrvatska narodna banka ugovara kupnje/prodaje vrijednosnih papira ugovarajući ponovnu prodaju/kupnju u biti istih instrumenata na određeni datum u budućnosti po fiksnoj cijeni. Vrijednosni papiri koji su kupljeni s obvezom ponovne prodaje u budućnosti ne priznaju se u Izvještaju o finansijskom položaju.

Izdaci koji se zasnivaju na tim ugovorima priznaju se kao krediti dani bankama ili drugim finansijskim institucijama, a osigurani su odgovarajućim vrijednosnim papirima iz ugovora o reotkupu. Vrijednosni papiri prodani na temelju ugovora o reotkupu ne isknjižuju se, već se i nadalje iskazuju u Izvještaju o finansijskom položaju. Primici od prodaje vrijednosnih papira priznaju se kao obveze prema bankama ili drugim finansijskim institucijama. Razlika između cijene pri prodaji i cijene pri ponovnoj kupnji raspodjeljuje se tijekom razdoblja transakcije i uključuje u kamatne prihode ili kamatne rashode.

2.8. Depoziti kod drugih banaka

Depoziti kod domaćih i stranih banaka jesu iznosi na računima koji nemaju karakter transakcijskog novca.

2.9. Međunarodni monetarni fond

Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda obuhvaćaju člansku kvotu, devizni tekući račun i beskamatni depozit kod Međunarodnoga monetarnog fonda, a obveze prema Međunarodnom monetarnom fondu čine mjenice, računi Međunarodnoga monetarnog fonda 1 i 2 te obveze za neto kumulativnu alokaciju. Devizni tekući račun i depozit te obveze za neto kumulativnu alokaciju kod Međunarodnoga monetarnog fonda nominirani su u posebnim pravima vučenja (SDR). Ostali računi kod Međunarodnoga monetarnog fonda nominirani su u kunama.

2.10. Ulaganja obračunata metodom udjela

Hrvatska narodna banka ima značajan utjecaj u Hrvatskom novčarskom zavodu, pa se u skladu s MRS-om 28 Hrvatski novčarski zavod smatra pridruženim subjektom. Hrvatska narodna banka obračunava svoj udio u pridruženom subjektu metodom udjela.

Metoda udjela je računovodstvena metoda kojom se ulaganje, tj. udio prvobitno iskazuje po trošku i zatim usklađuje da bi se obuhvatile promjene nastale u ulagateljevu udjelu u neto imovini subjekta koji je predmetom ulaganja nakon stjecanja. U dobit i gubitak ulagatelja ulazi njegov udio u dobiti i gubitku subjekta koji je predmetom ulaganja, a ostala sveobuhvatna dobit ulagatelja uključuje njegov udio u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti subjekta koji je predmet ulaganja.

2.11. Plemeniti metali

Plemeniti metali koji kotiraju na svjetskom tržištu priznaju se prema tržišnoj vrijednosti. Dobici i gubici nastali zbog promjene fer vrijednosti priznaju se u Izvještaju o dobiti ili gubitku izvještajnog razdoblja u kojemu su nastali.

2.12. Gotovina u optjecaju

Zakonsko sredstvo plaćanja u Republici Hrvatskoj jest kuna. Novčanice i kovani novac u optjecaju iskazuju se u nominalnoj vrijednosti.

2.13. Novac i novčani ekvivalenti

U Izještaju o novčanim tokovima pod novcem i novčanim ekvivalentima iskazani su novac u blagajni HNB-a, devizna efektiva u rezervu HNB-a, sredstva na tekućim računima kod stranih banaka, sredstva na računu HNB-a kod Međunarodnoga monetarnog fonda, sredstva na računu HNB-a u HSVP-u i sredstva na računu HNB-a u sustavu TARGET2.

2.14. Oporezivanje

U skladu sa zakonskim odredbama Hrvatska narodna banka nije obveznik poreza na dobit.

2.15. Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna imovina

Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna imovina priznaju se u Izještaju o finansijskom položaju prema trošku nabave umanjenom za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja.

Iznimku čine zemljišta i zgrade koji se iskazuju u revaloriziranom iznosu, što je njihova vrijednost na datum revalorizacije umanjena za naknadno akumuliranu amortizaciju za zgrade i naknadno akumulirane gubitke od umanjenja. Pri obračunu amortizacije primjenjuje se linearna metoda.

Revalorizacijski dobitak iskazan je kao posebna stavka unutar ostale sveobuhvatne dobiti. Gubici iz revalorizacije terete revalorizacijske rezerve do visine prije priznatih revalorizacijskih viškova, a gubici iznad prije priznatih viškova terete Izještaj o dobiti ili gubitku izještajnog razdoblja.

Revalorizacijska rezerva uključena u kapital u vezi s pojedinim nekretninama, postrojenjima i opremom može se izravno prenijeti u opće pričuve kad se imovina prestane priznavati. To uključuje prijenos cijele rezerve kad se imovina povuče iz uporabe ili otuđi. Međutim, revalorizacijska rezerva prenosi se i pri korištenju odnosne imovine. U tom je slučaju iznos prenesene rezerve razlika između amortizacije zasnovane na revaloriziranoj knjigovodstvenoj vrijednosti imovine i amortizacije zasnovane na izvornom trošku nabave imovine. Prijenosi iz revalorizacijske rezerve u opće pričuve ne provode se preko računa dobiti i gubitaka.

Korisni vijek uporabe nekretnina, postrojenja, opreme i nematerijalne imovine:

NAZIV AMORTIZACIJSKE SKUPINE	KORISNI VIJEK UPORABE ZA 2019. (BROJ GODINA UPORABE)	KORISNI VIJEK UPORABE ZA 2018. (BROJ GODINA UPORABE)
Nekretnine	20 – 50	20 – 50
Računalna i računalna infrastruktura	5 – 8	5 – 8
Namještaj i oprema	4 – 20	4 – 20
Motorna vozila	4	4
Programska oprema i licencije	2 – 10	2 – 10

2.16. Umanjenje vrijednosti nefinancijske imovine

Neto knjigovodstvena vrijednost nefinancijske imovine preispituje se na kraju svakoga izvještajnog razdoblja kako bi se utvrdilo postoje li pokazatelji mogućeg umanjenja vrijednosti. Ako takvi pokazatelji postoje, procjenjuje se nadoknadići iznos imovine. Za imovinu s neodređenim korisnim vijekom upotrebe te nematerijalnu imovinu koja još nije u upotrebi nadoknadići iznos procjenjuje se na svaki datum izvještavanja.

Gubitak od umanjenja vrijednosti priznaje se kada je neto knjigovodstvena vrijednost imovine ili jedinice koja stvara novac veća od njezina nadoknadivog iznosa. Jedinica koja stvara novac najmanja je odrediva skupina imovine koja stvara priljeve novca koji su uglavnom neovisni o priljevu novca od druge imovine ili drugih skupina imovine. Jedinica koja stvara novac za Hrvatsku narodnu banku cijela je Hrvatska narodna banka.

Gubitak od umanjenja vrijednosti priznaje se u dobit ili gubitak.

Nadoknadiva vrijednost imovine ili jedinice koja stvara novac njezina je fer vrijednost umanjena za troškove otuđenja ili njezina vrijednost pri uporabi, ovisno o tome što je više. Vrijednost pri uporabi sadašnja je vrijednost budućih novčanih tokova za koju se očekuje da će proizaći iz imovine ili jedinice koja stvara novac.

Vrijednost pri uporabi procjenjuje se diskontiranjem očekivanih budućih gotovinskih tokova na njihovu sadašnju vrijednost s pomoću diskontne stope koja odražava trenutačnu tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za tu imovinu.

Gubitak od umanjenja vrijednosti priznat prethodnih godina procjenjuje se na svaki datum izvještavanja da bi se utvrdilo je li gubitak umanjen ili više i ne postoji. Gubitak od umanjenja vrijednosti ukida se ako je došlo do promjena u procjenama koje su bile primijenjene za određivanje nadoknadivog iznosa. Gubitak

od umanjenja vrijednosti ukida se samo do knjigovodstvene vrijednosti imovine umanjene za akumuliranu amortizaciju, kakva bi bila izračunata da nije bio priznat gubitak od umanjenja vrijednosti.

2.17. Troškovi zaposlenika

Hrvatska narodna banka ima obvezu plaćanja obveznih mirovinskih doprinosa. Obveza Hrvatske narodne banke prestaje u trenutku kad se doprinosi podmire. Doprinosi se priznaju kao trošak u računu dobiti i gubitka kako nastaju.

Obveze na osnovi dugoročnih primanja zaposlenika, kao što su jubilarne nagrade i zakonske otpremnine, iskazuju se u neto iznosu sadašnje vrijednosti obveze za definirana primanja na datum izvještavanja. Za izračun sadašnje vrijednosti obveze primjenjuje se metoda projicirane kreditne jedinice.

2.18. Raspoređivanje viška i pokrivanje manjka prihoda nad rashodima

Višak prihoda nad rashodima raspoređuje se u opće pričuve i u korist državnog proračuna u skladu s člankom 57. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci. Raspoređivanje viška prihoda nad rashodima u opće pričuve obavlja se u iznosu koji utvrđuje Savjet Hrvatske narodne banke. Višak prihoda nad rashodima koji se u tekućoj finansijskoj godini raspoređuje u opće pričuve ne može biti manji od ostvarene neto dobiti s osnove usklađivanja vrijednosti pozicija bilance stanja s promjenama tečaja ili s promjenama tržišnih cijena, ili veći od 20% ostvarenog viška prihoda nad rashodima. Iznimno, ako je višak prihoda nad rashodima manji od ostvarene neto dobiti s osnove usklađivanja vrijednosti pozicija bilance stanja s promjenama tečaja i s promjenama tržišnih cijena, višak prihoda nad rashodima u cijelosti se raspoređuje u opće pričuve. Ostatak viška prihoda nad rashodima, nakon raspoređivanja u opće pričuve, izvanredni je prihod državnog proračuna. Manjak prihoda nad rashodima Hrvatska narodna banka pokriva iz općih pričuva. Manjak prihoda nad rashodima koji nije moguće pokriti iz općih pričuva pokriva se iz državnog proračuna.

Bilješka br. 3 – Kamatni prihodi

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2019.	2018.
Devizni depoziti	62.608	6.438
Vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	3.945	2.431
Vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	412.740	432.487
Krediti domaćim bankama	24.874	16.028
Devizni obratni repo ugovori	101.322	75.659
Devizni repo ugovori (negativne kamate)	53.122	54.382
Ostalo	769	2.553
UKUPNO KAMATNI PRIHODI IZRAČUNATI METODOM EFEKTIVNE KAMATNE STOPE	659.380	589.978
Vrijednosni papiri koji se drže radi trgovanja	169.471	135.722
UKUPNO OSTALI KAMATNI PRIHODI	169.471	135.722
UKUPNO KAMATNI PRIHODI	828.851	725.700

Bilješka br. 4 – Kamatni rashodi

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2019.	2018.
Devizni depoziti (negativne kamate)	56.687	44.754
Devizni repo ugovori	89.310	65.079
Devizni obratni repo ugovori (negativne kamate)	119.135	121.741
Depoziti Ministarstva finacija	59.776	1.520
Najmovi	78	–
	324.986	233.094

Bilješka br. 5 – Neto prihod od naknada i provizija

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2019.	2018.
Prihodi od naknada i provizija	53.762	49.513
Troškovi naknada i provizija	(22.834)	(20.927)
	30.928	28.586

a) Prihodi od naknada i provizija

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2019.	2018.
Naknade za superviziju kreditnih institucija	46.511	42.351
Ostalo	7.251	7.162
	53.762	49.513

Hrvatska narodna banka naplaćuje naknadu za superviziju kreditnih institucija na temelju Zakona o kreditnim institucijama, a obveznici plaćanja naknade za superviziju jesu kreditne institucije sa sjedištem u Republici Hrvatskoj i podružnice kreditnih institucija sa sjedištem izvan Republike Hrvatske. Visina, način izračuna i način plaćanja naknade za superviziju određuju se Odlukom o naknadi za superviziju kreditnih institucija koju donosi guverner Hrvatske narodne banke.

b) Troškovi naknada i provizija

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2019.	2018.
Troškovi pohrane i čuvanja vrijednosnih papira	11.660	10.144
Obvezni doprinos proračunu EBA-e	4.011	3.806
Ostalo	7.163	6.977
	22.834	20.927

Uredbom (EU) br. 1093/2010 o osnivanju Europskoga nadzornog tijela za bankarstvo (*European Banking Authority – EBA*) definirano je da su nadležna tijela članovi Europskog sustava financijskog nadzora (*European System of Financial Supervision – ESFS*), koji čini i Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo (EBA). Hrvatska narodna banka prema navedenoj je Uredbi kao tijelo nadležno za nadzor kreditnih institucija sastavni dio Europskog sustava financijskog nadzora (ESFS-a) te u skladu s njom predstavnik Hrvatske narodne banke sudjeluje kao član u rukovodećem tijelu EBA-e Odboru nadzornih tijela (*Board of Supervisors – BoS*). Odbor nadzornih tijela svake godine na način propisan člankom 63. navedene Uredbe donosi proračun EBA-e. Prihodi EBA-e iz kojih se financira proračun sastoje se, među ostalim, i od obveznih doprinosa nacionalnih nadležnih tijela koji se uplaćuju u skladu s formulom koja se zasniva na ponderiranju glasova.

Bilješka br. 6 – Neto rezultat od financijske imovine po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2019.	2018.
Neto rezultat kupoprodaje i promjena fer vrijednosti vrijednosnih papira namijenjenih trgovanju	(156.365)	(101.903)
Neto rezultat od sredstava povjerenih na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama	38.762	25.391
Neto rezultat revalorizacije plemenitih metala	1.286	(111)
	(116.317)	(76.623)

Bilješka br. 7 – Neto rezultat od dužničkih vrijednosnih papira po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2019.	2018.
Neto rezultat prodaje dužničkih vrijednosnih papira	74.821	53.330
	74.821	53.330

Hrvatska narodna banka ostvarila je u 2019. dobitak od prodaje dužničkih vrijednosnih papira po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u iznosu od 74.821 tisuću kuna.

Bilješka br. 8 – Neto tečajne razlike

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2019.	2018.
Neto nerealizirane tečajne razlike	809.729	(592.039)
Neto realizirane tečajne razlike	23.897	(10.911)
	833.626	(602.950)

Najveći utjecaj na neto tečajne razlike u izvještajnom razdoblju imao je rast tečaja EUR/HRK (0,34%) te rast tečaja USD/HRK (2,79%) između dva izvještajna datuma.

Bilješka br. 9 – Ostali prihodi

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2019.	2018.
Prihodi od prodaje numizmatike i investicijskog zlata	3.880	315
Ostali prihodi	7.158	5.319
	11.038	5.634

Bilješka br. 10 – Troškovi poslovanja

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2019.	2018.
Troškovi za zaposlenike (bilješka br. 10.1)	186.407	173.649
Materijalni i administrativni troškovi i usluge	104.858	103.352
Troškovi izrade novčanica i kovanog novca kuna	68.002	62.166
Troškovi amortizacije	35.984	34.797
	395.251	373.964

U sklopu materijalnih i administrativnih troškova i usluga iskazani su troškovi održavanja zgrada i druge materijalne imovine, režijski troškovi, troškovi održavanja mrežnih programa, troškovi uredskog materijala, troškovi sitnog inventara, troškovi stručnog usavršavanja te drugi tekući troškovi. Troškovi najamnina koji se odnose na kratkoročne najmove, odnosno najmove imovine niske vrijednosti u 2019. iznosili su 1.862 tisuće kuna.

Troškovi amortizacije imovine s pravom uporabe iznose 1.208 tisuća kuna i iskazuju se u okviru Troškova amortizacije. Imovina s pravom uporabe amortizira se primjenom linearne metode, od datuma početka najma do kraja njezina korisnog vijeka uporabe ili do kraja razdoblja najma, ovisno o tome koji je datum raniji.

Bilješka br. 10.1 – Troškovi za zaposlenike

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2019.	2018.
Neto plaće	93.157	85.121
Doprinosi iz plaća i na plaće	49.399	46.675
Porezi i prikezi	20.217	18.617
Ostali troškovi za zaposlenike	23.634	23.236
	186.407	173.649

Prosječan broj zaposlenika u 2019. godini bio je 671 (2018.: 659). Ukupni troškovi za zaposlenike za 2019. iznose 186.407 tisuća kuna, od čega se iznos od 30.503 tisuće kuna odnosi na doprinose za mirovinsko osiguranje (2018.: 173.649 tisuća kuna, od čega su se 28.403 tisuće kuna odnosile na doprinose za mirovinsko osiguranje).

Bilješka br. 11 – Umanjenje vrijednosti

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2019.	2018.
Umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke (bilješka br. 11.a)	9.519	4.493
Umanjenje vrijednosti nekretnina (bilješka br. 11.b)	590	–
	10.109	4.493

a) Umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2019.	2018.
REZERVACIJE ZA UMANJENJE VRIJEDNOSTI ZA OČEKIVANE KREDITNE GUBITKE		
Nova umanjenja vrijednosti za očekivane kreditne gubitke prema MSFI-ju 9	47.787	20.390
Poništenja umanjenja vrijednosti za očekivane kreditne gubitke prema MSFI-ju 9	(38.268)	(15.897)
	9.519	4.493

U izvještajnom razdoblju nije bilo naplate po finansijskoj imovini koja se nalazi u razini 3 (engl. *stage*) kreditne kvalitete finansijskih instrumenata. Kretanja u rezervacijama za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke tijekom godine prikazana su u bilješci 37.1.4.

b) Umanjenje vrijednosti nekretnina

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2019.	2018.
Gubici pri usklađivanju vrijednosti nekretnina (bilješka br. 24)	590	–
	590	–

Bilješka br. 12 – Povećanje/(smanjenje) rezervacija

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2019.	2018.
REZERVACIJE ZA RIZIKE I TROŠKOVE		
Nove rezervacije	23.223	9.146
Ukinute rezervacije	(10.222)	(10.129)
	13.001	(983)

Bilješka br. 13 – Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2019.	31. 12. 2018.
Novac u blagajni HNB-a	970	1.286
Devizna efektiva u trezoru HNB-a	2.962.825	2.955.058
Sredstva na tekućim računima kod stranih banaka	4.327.949	6.513.329
Sredstva na računu HNB-a u sustavu TARGET2	59.574	55.428
	7.351.318	9.525.101
Umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	(204)	(297)
	7.351.114	9.524.804

Bilješka br. 14 – Depoziti kod drugih banaka

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2019.	31. 12. 2018.
Depoziti kod stranih središnjih banaka	15.194.343	11.297.498
Depoziti kod stranih poslovnih banaka	133.421	130.025
Depoziti kod domaćih poslovnih banaka	2.946	5.368
	15.330.710	11.432.891
Umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	(8.810)	(6.750)
	15.321.900	11.426.141

Zemljopisna koncentracija depozita kod drugih banaka:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2019.	31. 12. 2018.
Hrvatska	2.938	5.347
Europa	15.318.962	11.420.794
	15.321.900	11.426.141

Bilješka br. 15 – Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2019.	31. 12. 2018.
Vrijednosni papiri koji se drže radi trgovanja (bilješka br. 15.a)	38.065.903	38.407.144
Sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama (bilješka br. 15.b)	1.331.694	1.296.161
Plemeniti metali	7.525	6.238
	39.405.122	39.709.543

a) Vrijednosni papiri koji se drže radi trgovanja

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2019.	31. 12. 2018.
Vrijednosni papiri nominirani u EUR	32.265.349	32.471.228
Vrijednosni papiri nominirani u USD	5.800.554	5.935.916
	38.065.903	38.407.144

Vrijednosni papiri koji se drže radi trgovanja uključuju obračunate kamate u iznosu od 93.281 tisuću kuna na dan 31. prosinca 2019. (31. prosinca 2018.: 90.083 tisuće kuna).

b) Sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2019.	31. 12. 2018.
Sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama nominirana u USD	1.331.694	1.296.161
	1.331.694	1.296.161

Bilješka br. 16 – Krediti

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2019.	31. 12. 2018.
Krediti domaćim bankama	1.914.914	2.029.851
Ostali krediti	34	41
	1.914.948	2.029.892
Umanjenje vrijednosti za kreditne gubitke	(540)	(575)
	1.914.408	2.029.317

Krediti domaćim bankama obuhvaćaju kredite uz financijsko osiguranje koji su instrument za provođenje operacija na otvorenom tržištu reguliran Odlukom o provođenju monetarne politike Hrvatske narodne banke. Kredit uz financijsko osiguranje povratna je transakcija kojom Hrvatska narodna banka pušta likvidnost drugoj ugovornoj strani uz financijsko osiguranje vrijednosnim papirima prenesenima u skup prihvatljive imovine.

Ukupna fer vrijednost primljenih kolaterala po kreditima uz financijsko osiguranje iznosi je 2.144.026 tisuća kuna (31. prosinca 2018.: 2.457.666 tisuća kuna).

Bilješka br. 17 – Obratni repo ugovori

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2019.	31. 12. 2018.
Devizni obratni repo ugovori	11.467.741	21.280.067
	11.467.741	21.280.067
Umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	(571)	(1.079)
	11.467.170	21.278.988

Ukupna fer vrijednost primljenih kolaterala po deviznim obratnim repo ugovorima (državne obveznice zemalja rejtinga od Aaa do Baa1, vrijednosni papiri međunarodnih financijskih institucija rejtinga od Aaa do Aa1 i osigurane obveznice rejtinga Aaa) na dan 31. prosinca 2019. iznosi 11.492.828 tisuća kuna (31. prosinca 2018.: 21.584.610 tisuća kuna).

Bilješka br. 18 – Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku

Struktura ulaganja u devizne vrijednosne papire po amortiziranom trošku jest sljedeća:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2019.	31. 12. 2018.
Dužnički vrijednosni papiri	14.308.359	679.403
Obračunate kamate	64.722	2.793
	14.373.081	682.196
Umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	(7.687)	(84)
	14.365.394	682.112

Bilješka br. 19 – Sredstva kod međunarodnoga monetarnog fonda

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2019.	31. 12. 2018.
Članska kvota	6.619.913	6.490.722
Sredstva u posebnim pravima vučenja (SDR)	2.803.820	2.753.217
Depoziti	4.791	4.697
	9.428.524	9.248.636

Bilješka br. 20 – Dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

Struktura ulaganja u vrijednosne papire po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit jest sljedeća:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2019.	31. 12. 2018.
Dužnički vrijednosni papiri	47.174.201	43.756.015
Obračunate kamate	265.173	239.262
	47.439.374	43.995.277

Rezervacije za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke za dužničke vrijednosne papire po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit iznose 12.363 tisuće kuna (2018.: 11.712 tisuća kuna).

Bilješka br. 21 – Vlasnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – neopoziva odluka

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2019.	31. 12. 2018.
Dionice BIS-a	41.914	41.914
Dionice SWIFT-a	80	80
Uplaćeni kapital ESB-a	17.171	18.224
	59.165	60.218

Vlasničke vrijednosne papire čine uplaćeni kapital Europske središnje banke – ESB-a (engl. *European Central Bank – ECB*) te dionice BIS-a i SWIFT-a. U skladu s dobrom praksom središnjih banaka ova se ulaganja vrednuju po trošku nabave jer nemaju kotiranu tržišnu cijenu na aktivnom tržištu i njihova se fer

vrijednost ne može pouzdano izmjeriti. Hrvatska narodna banka nema namjeru prodavati ova ulaganja u budućnosti.

Na osnovi posjedovanja 2.441 dionice Banke za međunarodne namire (engl. *Bank for International Settlements* – BIS), nominalne vrijednosti 5.000 SDR-a po dionici, Hrvatska narodna banka članica je BIS-a, što joj pruža mogućnost korištenja usluga BIS-a središnjim bankama i drugim finansijskim organizacijama. U skladu sa Statutom BIS-a od vrijednosti upisanih dionica uplaćeno je 25%, a ostatak od 75% čini "kapital na poziv", tj. uplaćuje se po pozivu BIS-a. U 2019. Hrvatska narodna banka dobila je dividendu u iznosu od 5.419 tisuća kuna (2018.: 5.111 tisuća kuna) na osnovi BIS-ovih dionica.

Hrvatska narodna banka također je članica Udruženja za međunarodne međubankovne finansijske telekomunikacije (engl. *Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication* – SWIFT). Na osnovi tog članstva Hrvatska narodna banka sudjeluje u međunarodnom transferu finansijskih poruka. Šest dionica SWIFT-a nominalne vrijednosti od 125 eura po dionici koje Hrvatska narodna banka posjeduje plaćene su u cijelosti.

Uplaćeni kapital Europske središnje banke – ESB-a (engl. *European Central Bank* – ECB) čini sudjelujući interes Hrvatske narodne banke u ESB-u. Prema članku 28. Statuta Europskog sustava središnjih banaka – ESSB-a (engl. *European System of Central Banks* – ESCB), nacionalne središnje banke – NSB (engl. *National Central Bank* – NCB) ESSB-a jedini su upisnici kapitala ESB-a. Upisi kapitala ovise o udjelima koji su utvrđeni u skladu s člankom 29. Statuta ESSB-a, a koji se prilagođuju svakih pet godina nakon osnivanja ESB-a. Posljednja prilagodba kapitalnoga ključa izvršena je s učinkom od 1. siječnja 2019.

U skladu s Odlukom Vijeća 2003/517/EC od 15. srpnja 2003. o statističkim podacima koji se upotrebljavaju za prilagodbu ključa za upis kapitala Europske središnje banke, udjeli nacionalnih središnjih banaka u ključu za upis kapitala prilagođeni su kako slijedi od 1. siječnja 2019. prijenosom sredstava između nacionalnih središnjih banaka.

Tablica 1. Ključ za upis kapitala ESB-a

NSB	KLJUČ ZA UPIS KAPITALA ESB-a	
	DO 31. 12. 2018. (%)	OD 1. 1. 2019. (%)
Nationale Bank van België/ Banque Nationale de Belgique	2,4778	2,5280
Deutsche Bundesbank	17,9973	18,3670
Eesti Pank	0,1928	0,1968
Central Bank of Ireland	1,1607	1,1754
Bank of Greece	2,0332	1,7292

NSB	KLJUČ ZA UPIS KAPITALA ESB-a	
	DO 31. 12. 2018. (%)	OD 1. 1. 2019. (%)
Banco de España	8,8409	8,3391
Banque de France	14,1792	14,2061
Banca d'Italia	12,3108	11,8023
Central Bank of Cyprus	0,1513	0,1503
Latvijas Banka	0,2821	0,2731
Lietuvos bankas	0,4132	0,4059
Banque centrale du Luxembourg	0,2030	0,2270
Central Bank of Malta	0,0648	0,0732
De Nederlandsche Bank	4,0035	4,0677
Oesterreichische Nationalbank	1,9631	2,0325
Banco de Portugal	1,7434	1,6367
Banka Slovenije	0,3455	0,3361
Národná banka Slovenska	0,7725	0,8004
Suomen Pankki – Finlands Bank	1,2564	1,2708
UKUPNO ZA NSB-e EUROPODRUČJA	70,3915	69,6176
Българска народна банка (Bulgarian National Bank)	0,8590	0,8511
Česká národní banka	1,6075	1,6172
Danmarks Nationalbank	1,4873	1,4986
Hrvatska narodna banka	0,6023	0,5673
Magyar Nemzeti Bank	1,3798	1,3348
Narodowy Bank Polski	5,1230	5,2068
Banca Națională a României	2,6024	2,4470
Sveriges Riksbank	2,2729	2,5222
Bank of England	13,6743	14,3374
UKUPNO ZA NSB-e IZVAN EUROPODRUČJA	29,6085	30,3824
SVEUKUPNO	100,00	100,00

Budući da Republika Hrvatska nije dio europodručja, primjenjuju se prijelazne odredbe članka 47. Statuta ESSB-a prema kojemu je Hrvatska narodna banka imala obvezu platiti ESB-u 3,75% iznosa upisanoga kapitala kao doprinos za pokriće troškova poslovanja ESB-a. Hrvatska narodna banka, kao nacionalna središnja banka izvan europodručja, nema pravo na primitak odgovarajućeg udjela pri raspodjeli dobiti ESB-a, a nema ni obvezu pokrića gubitka ESB-a. Slijedom izmjena kapitalnoga ključa ESB-a od 1. siječnja 2019. doprinos Hrvatske narodne banke u uplaćenom kapitalu smanjio se te iznosi 2.302.884,94 EUR.

Tablica 2. Upisani i uplaćeni kapital ESB-a

(svi iznosi izraženi su u eurima)

NSB	UPISANI KAPITAL DO 31. 12. 2018.	UPLAĆENI KAPITAL DO 31. 12. 2018.	UPISANI KAPITAL OD 1. 1. 2019.	UPLAĆENI KAPITAL OD 1. 1. 2019.
Nationale Bank van België / Banque Nationale de Belgique	268.222.025,17	268.222.025,17	273.656.178,72	273.656.178,72
Deutsche Bundesbank	1.948.208.997,34	1.948.208.997,34	1.988.229.048,48	1.988.229.048,48
Eesti Pank	20.870.613,63	20.870.613,63	21.303.613,91	21.303.613,91
Central Bank of Ireland	125.645.857,06	125.645.857,06	127.237.133,10	127.237.133,10
Bank of Greece	220.094.043,74	220.094.043,74	187.186.022,25	187.186.022,25
Banco de España	957.028.050,02	957.028.050,02	902.708.164,54	902.708.164,54
Banque de France	1.534.899.402,41	1.534.899.402,41	1.537.811.329,32	1.537.811.329,32
Banca d'Italia	1.332.644.970,33	1.332.644.970,33	1.277.599.809,38	1.277.599.809,38
Central Bank of Cyprus	16.378.235,70	16.378.235,70	16.269.985,63	16.269.985,63
Latvijas Banka	30.537.344,94	30.537.344,94	29.563.094,31	29.563.094,31
Lietuvos bankas	44.728.929,21	44.728.929,21	43.938.703,70	43.938.703,70
Banque centrale du Luxembourg	21.974.764,35	21.974.764,35	24.572.766,05	24.572.766,05
Central Bank of Malta	7.014.604,58	7.014.604,58	7.923.905,17	7.923.905,17
De Nederlandsche Bank	433.379.158,03	433.379.158,03	440.328.812,57	440.328.812,57
Oesterreichische Nationalbank	212.505.713,78	212.505.713,78	220.018.268,69	220.018.268,69
Banco de Portugal	188.723.173,25	188.723.173,25	177.172.890,71	177.172.890,71
Banka Slovenije	37.400.399,43	37.400.399,43	36.382.848,76	36.382.848,76
Národná banka Slovenska	83.623.179,61	83.623.179,61	86.643.356,59	86.643.356,59
Suomen Pankki – Finlands Bank	136.005.388,82	136.005.388,82	137.564.189,84	137.564.189,84
UKUPNO ZA NACIONALNE SREDIŠNJE BANKE EUROPODRUČJA*	7.619.884.851,40	7.619.884.851,40	7.536.110.121,69	7.536.110.121,69
Българска народна банка (Bulgarian National Bank)	92.986.810,73	3.487.005,40	92.131.635,17	3.454.936,32
Česká národní banka	174.011.988,64	6.525.449,57	175.062.014,33	6.564.825,54
Danmarks Nationalbank	161.000.330,15	6.037.512,38	162.223.555,95	6.083.383,35
Hrvatska narodna banka	65.199.017,58	2.444.963,16	61.410.265,11	2.302.884,94
Magyar Nemzeti Bank	149.363.447,55	5.601.129,28	144.492.194,37	5.418.457,29
Narodowy Bank Polski	554.565.112,18	20.796.191,71	563.636.468,10	21.136.367,55
Banca Națională a României	281.709.983,98	10.564.124,40	264.887.922,99	9.933.297,11
Sveriges Riksbank	246.041.585,69	9.226.559,46	273.028.328,31	10.238.562,31
Bank of England	1.480.243.941,72	55.509.147,81	1.552.024.563,60	58.200.921,14
UKUPNO ZA NACIONALNE SREDIŠNJE BANKE IZVAN EUROPODRUČJA*	3.205.122.218,22	120.192.083,17	3.288.896.947,92	123.333.635,55
SVEUKUPNO*	10.825.007.069,61	7.740.076.934,57	10.825.007.069,61	7.659.443.757,27

* Zbog zaokruživanja iznos ne mora odgovarati zbroju navedenih pojedinačnih iznosa.

Bilješka br. 22 – Ulaganja obračunata metodom udjela

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2019.	31. 12. 2018.
Ulaganje u Hrvatski novčarski zavod	25.736	23.617
	25.736	23.617

Ulaganje Hrvatske narodne banke u Hrvatskom novčarskom zavodu čini udio u pridruženom subjektu u skladu s MRS-om 28 i evidentira se primjenom metode udjela. Hrvatski novčarski zavod nema kotiranu tržišnu cijenu na aktivnom tržištu. Vlasnički udio Hrvatske narodne banke u kapitalu Hrvatskoga novčarskog zavoda iznosi 42,6%.

Udio Hrvatske narodne banke u dobiti Hrvatskoga novčarskog zavoda za 2019. iznosio je 2.119 tisuća kuna (2018.: 3.407 tisuća kuna), a izračunava se množenjem ostvarene dobiti ili gubitka Hrvatskoga novčarskog zavoda za pripadajuću godinu i udjela od 42,6%.

Hrvatski novčarski zavod domaće je trgovačko društvo čija je osnovna djelatnost proizvodnja novca i medalja od zlata i drugih plemenitih metala, proizvodnja kovanoga i prigodnoga optjecajnog novca, proizvodnja nakita i srodnih proizvoda, trgovina zlatom i drugim plemenitim metalima, jubilarnim kovanim novcem i medaljama od zlata i drugih plemenitih metala, izrada registarskih pločica te druge s nabrojenim povezane i registrirane djelatnosti.

Sljedeća tablica prikazuje sažete finansijske informacije Hrvatskoga novčarskog zavoda:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2019.	2018.
UKUPNA IMOVINA	106.074	74.503
Dugotrajna imovina	36.522	26.376
Kratkotrajna imovina	69.275	47.816
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	277	311
UKUPNE OBVEZE	44.784	19.033
Rezerviranja	500	500
Kratkoročne obveze	44.274	18.522
Odgđeno plaćanje troškova i prihod budućega razdoblja	10	11
KAPITAL I REZERVE	61.290	55.470
UKUPNI PRIHODI	87.026	86.515
UKUPNI RASHODI	(79.929)	(77.848)
DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	7.097	8.667
Porez na dobit	(1.277)	(1.588)

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2019.	2018.
DOBIT RAZDOBLJA	5.820	7.079
OSTALA SVEOBUVATNA DOBIT	–	–
UKUPNA SVEOBUVATNA DOBIT	5.820	7.079

Sažete finansijske informacije Hrvatskoga novčarskog zavoda za 2019. iskazane su na osnovi privremenih finansijskih izvještaja Hrvatskoga novčarskog zavoda za 2019. godinu s obzirom na to da u trenutku sastavljanja ovih finansijskih izvještaja nisu bili dostupni službeni finansijski izvještaji Hrvatskoga novčarskog zavoda za 2019. godinu.

Bilješka br. 23 – Ostala imovina

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2019.	31. 12. 2018.
Obračunate kamate	7.917	10.742
Sredstva ostalih sudionika u sustavu TARGET2	4.467.861	2.061.243
Ostala finansijska imovina	27.889	48.768
	4.503.667	2.120.753
Umanjenje vrijednosti za kreditne gubitke	(7.526)	(7.564)
UKUPNO OSTALA FINANCIJSKA IMOVINA	4.496.141	2.113.189
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja	443.181	431.888
Numizmatika	9.458	12.415
Ostala nefinansijska imovina	58.620	19.745
UKUPNO OSTALA NEFINANCIJSKA IMOVINA	511.259	464.048
UKUPNO OSTALA IMOVINA	5.007.400	2.577.237

U plaćenim troškovima budućeg razdoblja najveći udio imaju unaprijed plaćeni troškovi izrade novčanica i kovanog novca kuna, koji iznose 429.393 tisuće kuna (2018.: 418.184 tisuće kuna).

Bilješka br. 24 – Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna imovina

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	NEKRETNINE (ZEMLJIŠTA I ZGRADE)	RAČUNALA I RAČUNALNA INFRA- STRUKT.	MOTORNA VOZILA	INVESTICJE U TIJEKU – NEKRETNI- NE, PO- STROJENJA, OPREMA	UKUPNO NEKRE- TNINE, POSTRO- JENJA I OPREMA	PRO- GRAMSKA OPREMA I LICENCIJE	INVESTICIJE U TIJEKU – NEMATE- RIJALNA IMOVINA	UKUPNO NEMATERI- JALNA IMOVINA STROJENJA, OPREMA I NEMATER. IMOVINA	NEKRETNI- NE, PO- STROJENJA, OPREMA I OPREMA IMOVINA
STANJE 1. Siječnja 2018.									
Nabavna ili revalorizirana vrijednost	500.282	193.654	41.996	9.431	9.736	755.099	87.336	9.739	97.075
Akumulirana amortizacija	(29.110)	(135.686)	(35.500)	(9.180)	–	(209.476)	(58.401)	–	(58.401)
NETO KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST	471.172	57.968	6.496	251	9.736	545.623	28.935	9.739	584.297
ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31. PROSINCA 2018.									
Početna neto knjigovodstvena vrijednost	471.172	57.968	6.496	251	9.736	545.623	28.935	9.739	38.674
Nove nabavke	–	–	–	–	27.487	27.487	–	2.067	2.067
Prijenos u upotrebu	999	19.037	1.788	229	(22.053)	–	1.940	(1.940)	–
Neto otpisi i isključenje	–	–	(8)	–	–	(8)	–	–	(8)
Amortizacionski trošak za razdoblje	(8.191)	(19.532)	(2.178)	(103)	–	(30.004)	(4.793)	–	(4.793)
ZAKLJUČNO NETO KNJIGOVODSTVENO STANJE	463.980	57.473	6.098	377	15.170	543.098	26.082	9.866	35.948
STANJE 31. PROSINCA 2018.									
Nabavna ili revalorizirana vrijednost	501.282	211.511	43.230	9.241	15.170	780.434	89.270	9.866	99.136
Akumulirana amortizacija	(37.302)	(154.038)	(37.132)	(8.864)	–	(237.336)	(63.188)	–	(63.188)
NETO KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST	463.980	57.473	6.098	377	15.170	543.098	26.082	9.866	579.046

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	NEKRET- NINE U VLASNIŠ- TVU HNB-a (ZEMLJIŠTA (POSLOVNI IZGRADE) PROSTORI)	RAČUNALA NEKRET- NINE S PRAVOM UFORABE	NAMJE- ŠTAJ I OPREMA	MOTORNA VOZILA JE U TIJEKU – NEKRE- TNINE, POSTRO- JENJA I OPREMA	UKUPNO NEKRE- TNINE, POSTRO- JENJA I OPREMA	SOFTVER I LICENCJE JE U TIJEKU – NEMA- TERIJALNA IMOVINA	UKUPNO NEMATE- RIJALNA IMOVINA	SVEUKU- PNO NE- KRETNINE, POSTRO- JENJA, OPREMA I NEMATER. IMOVINA
STANJE 1. SIJEĆNJA 2019. (OBJAVLJENO)								
Nabavna ili revalorizirana vrijednost	501.282	–	211.511	43.230	9.241	15.170	780.434	89.270
Akumulirana amortizacija	(37.302)	–	(154.038)	(37.132)	(8.864)	–	(237.336)	(63.188)
NETO KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST	463.980	–	57.473	6.098	377	15.170	543.098	26.082
<i>Prva primjena MSFI-ja 16</i>			256	–	–	–	256	–
STANJE 1. SIJEĆNJA 2019. (ISPRAVLJENO)	463.980	256	57.473	6.098	377	15.170	543.354	26.082
ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31. PROSINCA 2019.								
Početna neto knjigovodstvena vrijednost	463.980	256	57.473	6.098	377	15.170	543.354	26.082
Nove nabavke	–	8.713	–	–	–	43.140	51.853	–
Prijenos u upotrebu	2.911	–	32.115	3.394	208	(38.628)	–	10.364
Revalorizacija	23.308	–	–	–	–	–	23.308	–
Umanjenje vrijednosti	(590)	–	–	–	–	–	(590)	–
Neto otpisi	–	–	(1)	(14)	–	–	(15)	–
Amortacijski trošak za razdoblje	(8.228)	(1.208)	(19.582)	(2.493)	(117)	–	(31.628)	(4.355)
ZAKLJUČNO NETO KNJIGOVODSTVENO STANJE	481.381	7.761	70.005	6.985	468	19.682	586.282	32.091
STANJE 31. PROSINCA 2019.								
Nabavna ili revalorizirana vrijednost	481.381	8.969	238.696	45.707	9.449	19.682	803.884	99.634
AKUMULIRANA AMORTIZACIJA	–	(1.208)	(168.691)	(38.722)	(8.981)	–	(217.602)	(67.543)
NETO KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST	481.381	7.761	70.005	6.985	468	19.682	586.282	32.091

Revalorizacija dugotrajne materijalne imovine (zemljišta i zgrada) posljednji je put provedena 2019., zasnovana je na procjenama neovisnih stručnjaka, a efekt revalorizacije iskazuje se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Fer vrijednost određena je troškovnom metodom, a pri vrednovanju upotrijebljeni su određeni značajni ulazni podaci koji nisu tržišno provjerljivi (razina 3 hijerarhije fer vrijednosti). Kao ulazni podaci korišteni su podaci dostupni u informacijskom sustavu tržišta nekretnina **eNekretnine** i pokazatelji građenja tipskog objekta prema Biltenu Instituta za građevinarstvo Hrvatske, koji su u skladu sa Zakonom o procjeni vrijednosti nekretnina i Pravilnikom o metodama procjene vrijednosti nekretnina te drugim relevantnim propisima za procjenu vrijednosti nekretnina korišteni pri utvrđivanju vrijednosti pojedine nekretnine.

Kada bi se zemljište i zgrade vodili prema trošku nabave umanjenom za amortizaciju, neto knjigovodstvena vrijednost na dan 31. prosinca 2019. bila bi 134.660 tisuća kuna. Nekretnine, postrojenja i oprema Hrvatske narodne banke nisu opterećeni ni hipotekarnim ni fiducijarnim teretom. Na izvještajni datum nije bilo nematerijalne imovine s neodređenim vijekom uporabe. Na dan 31. prosinca 2019. ugovorne financijske obveze preuzete pri nabavi nekretnina, postrojenja i opreme iznose 1.798 tisuća kuna, a ugovorne obveze za nabavku nematerijalne imovine iznose 2.191 tisuću kuna.

Bruto knjigovodstvena vrijednost imovine koja je u cijelosti amortizirana iznosi 152.516 tisuća kuna (2018.: 143.544 tisuće kuna). Knjigovodstvena vrijednost zemljišta koje se ne amortizira iznosi 114.178 tisuća kuna (2018.: 91.329 tisuća kuna).

Bilješka br. 25 – Novčanice i kovani novac u optjecaju

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2019.	2018.
Gotov novac stavljen u optjecaj – početno stanje 1. siječnja	35.046.160	31.691.425
Povećanje/(smanjenje) gotovog novca u optjecaju tijekom godine	3.688.456	3.354.735
GOTOV NOVAC STAVLJEN U OPTJECAJ – UKUPNO STANJE 31. PROSINCA	38.734.616	35.046.160

KUNE	NOMINALNA VRIJEDNOST	31. 12. 2019.		31. 12. 2018.	
		KOMADA	VRIJEDNOST U TISUĆAMA KUNA	KOMADA	VRIJEDNOST U TISUĆAMA KUNA
Kovani novac	0,01	127.787.238	1.278	127.112.305	1.271
Kovani novac	0,02	85.742.921	1.715	85.032.936	1.701
Kovani novac	0,05	405.827.534	20.291	388.085.489	19.404
Kovani novac	0,10	587.529.874	58.753	562.603.334	56.260
Kovani novac	0,20	455.328.197	91.066	432.115.443	86.423
Kovani novac	0,50	266.209.895	133.105	252.008.177	126.004
Kovani novac	1	302.798.298	302.798	285.547.074	285.547
Kovani novac	2	186.122.191	372.244	173.131.930	346.264
Kovani novac	5	125.010.988	625.055	115.028.414	575.142
Kovani novac	25	1.315.613	32.890	1.242.984	31.075
Novčanice	5	4.124.081	20.620	4.126.781	20.634
Novčanice	10	52.586.315	525.863	49.360.032	493.600
Novčanice	20	37.171.874	743.438	34.932.870	698.658
Novčanice	50	20.042.177	1.002.109	20.042.044	1.002.102
Novčanice	100	45.031.262	4.503.126	41.562.344	4.156.234
Novčanice	200	89.916.703	17.983.341	82.108.672	16.421.734
Novčanice	500	8.971.768	4.485.884	7.500.941	3.750.471
Novčanice	1.000	7.831.040	7.831.040	6.973.636	6.973.636
UKUPNO			38.734.616		35.046.160

Bilješka br. 26 – Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2019.	31. 12. 2018.
Obvezna pričuva u kunama	24.890.304	23.482.632
Devizni računi sudionika u sustavu TARGET2	4.467.861	2.061.243
Ostali primljeni depoziti domaćih banaka	44.993.153	44.210.060
Primljeni depoziti stranih banaka i drugih financijskih institucija	72	72
Sredstva izdvojena po nalogu suda	273.406	53.214
	74.624.796	69.807.221

Na poziciji Obveze prema bankama i drugim finansijskim institucijama iskazani su i devizni računi sudionika u sustavu TARGET2. TARGET2 (engl. *Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system*) platni je sustav za namiru platnih transakcija u eurima u realnom vremenu na bruto načelu. TARGET2 je sustav s jedinstvenom tehničkom platformom – engl. *Single Shared Platform* (SSP) kojom zajednički upravljaju u ime Eurosustava Banca d'Italia, Banque de France i Deutsche Bundesbank. Osim u navedenoj bilješci poslovni događaji vezani uz TARGET2 iskazani su u bilančnim pozicijama Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka (vidi bilješku br. 13) i Ostala imovina (vidi bilješku br. 23).

Depoziti banaka izdvojeni po nalogu suda jesu novčana sredstva zaplijenjena na temelju Zakona o provedbi ovrh na novčanim sredstvima.

Bilješka br. 27 – Repo ugovori

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2019.	31. 12. 2018.
Devizni repo ugovori	5.998.829	9.219.306
	5.998.829	9.219.306

Ukupna fer vrijednost danih kolaterala po repo ugovorima na dan 31. prosinca 2019. iznosi 5.956.987 tisuća kuna (31. prosinca 2018.: 9.239.198 tisuća kuna).

Bilješka br. 28 – Obveze prema državi i državnim institucijama

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2019.	31. 12. 2018.
Kunski depoziti	6.642.591	2.866.339
Devizni depoziti	70.003	31.661
	6.712.594	2.898.000

Bilješka br. 29 – Obveze prema međunarodnome monetarnom fondu

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2019.	31. 12. 2018.
Mjenice nominirane u kunama	6.600.618	6.472.018
Obveze za neto kumulativnu alokaciju	2.797.255	2.742.649
Ostali računi Međunarodnoga monetarnog fonda	16.619	16.307
	9.414.492	9.230.974

Kunske mjenice odnose se na članstvo Republike Hrvatske u Međunarodnome monetarnom fondu.

Rezolucijom Odbora guvernera Međunarodnoga monetarnog fonda o alokaciji posebnih prava vučenja za deveto temeljno razdoblje iz 2009. Republici Hrvatskoj dodijeljena su sredstva u iznosu od 271 milijun SDR-a (opća alokacija). Osim opće alokacije, Rezolucijom Odbora guvernera Međunarodnoga monetarnog fonda o IV. izmjeni Statuta Međunarodnoga monetarnog fonda Republici Hrvatskoj dodijeljena su u 2009. sredstva posebne alokacije u iznosu od 32 milijuna SDR-a. Vlada Republike Hrvatske može posebnom odlukom zatražiti korištenje sredstava ili dijela sredstava primljenih na osnovi opće i posebne alokacije.

Bilješka br. 30 – Ostale obveze

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2019.	31. 12. 2018.
Obračunate kamate	13.694	17.647
Obveze prema zaposlenicima	8.241	7.459
Porezi i doprinosi	6.764	6.478
Obveze prema Europskoj komisiji u eurima	484	793
Obveze prema Europskoj komisiji u kunama	414.609	334.614
Obveze prema Ministarstvu financija	133.153	15.202
Obveze prema dobavljačima	31.339	17.807
Rezervacije za troškove i rizike	59.767	46.766
Ostale obveze	19.046	15.072
	687.097	461.838

Europska komisija otvorila je kod Hrvatske narodne banke svoje transakcijske račune: račun vlastitih sredstava u eurima, račun Europskoga razvojnog fonda u eurima i račun vlastitih sredstava u kunama za obavljanje platnih transakcija.

Unutar stavke Rezervacije za troškove i rizike na rezervacije za sudske sporove odnosi se 36.545 tisuća kuna (2018.: 24.822 tisuće kuna), a na rezervacije za primanja zaposlenika 23.222 tisuće kuna (2018.: 21.944 tisuće kuna).

U okviru Ostalih obveza u 2019. iskazana je sadašnja vrijednost obveza na osnovi najma u iznosu od 6.834 tisuće kuna te obveze za kratkoročne najmove, odnosno najmove imovine niske vrijednosti u iznosu od 176 tisuća kuna. Sadašnja vrijednost obveze na osnovi najma izračunava se korištenjem eskontne stope Hrvatske narodne banke, koja na dan 31. 12. 2019. iznosi 3%.

Sljedeće tablice prikazuju promjene u rezervacijama za troškove i rizike:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	SUDSKI SPOROVI	PRIMANJA ZAPOSLENIH	UKUPNO
STANJE 1. SIJEČNJA 2019.	24.822	21.944	46.766
Ukinute rezervacije	–	(10.222)	(10.222)
Nove rezervacije	11.723	11.500	23.223
Priznato kroz dobit ili gubitak	11.723	1.278	13.001
STANJE 31. PROSINCA 2019.	36.545	23.222	59.767

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	SUDSKI SPOROVI	PRIMANJA ZAPOSLENIH	UKUPNO
STANJE 1. SIJEČNJA 2018.	24.822	22.927	47.749
Ukinute rezervacije	–	(10.129)	(10.129)
Nove rezervacije	–	9.146	9.146
Priznato kroz dobit ili gubitak	–	(983)	(983)
STANJE 31. PROSINCA 2018.	24.822	21.944	46.766

Bilješka br. 31 – Kapital

Kapital Hrvatske narodne banke sastoji se od temeljnoga kapitala i pričuva.

Temeljni kapital u iznosu od 2.500.000 tisuća kuna nije prenosiv i ne može služiti kao sredstvo osiguranja. Pričuve se sastoje od općih i posebnih pričuva. Opće pričuve formiraju se radi pokrića općih rizika poslovanja Hrvatske narodne banke i njihova visina nije ograničena, a formiraju se u skladu sa Zakonom o Hrvatskoj narodnoj banci. Posebne pričuve formiraju se radi pokrića identificiranih gubitaka u skladu s odlukom koju donosi Savjet Hrvatske narodne banke.

Ukupne pričuve na dan 31. prosinca 2019. iznose 13.733.707 tisuća kuna i veće su za 1.762.270 tisuća kuna u odnosu na 31. prosinca 2018., kada su iznosile 11.971.437 tisuća kuna. Na povećanje ukupnih

pričuva utjecalo je povećanje općih pričuva zbog raspoređivanja dijela dobiti za 2019. u opće pričuve u iznosu od 809.729 tisuća kuna kao i ostala sveobuhvatna dobit u iznosu od 952.541 tisuću kuna.

Bilješka br. 32 – Analiza ročnosti imovine i obveza

Sljedeća tablica prikazuje podjelu imovine i obveza u dvije skupine, ovisno o očekivanim roku povrata odnosno podmirenja, i to:

- najviše dvanaest mjeseci nakon izvještajnog razdoblja
- nakon dvanaest mjeseci nakon izvještajnog razdoblja.

32.1. Analiza ročnosti imovine i obveza

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	DO 12 MJESECI	VIŠE OD 12 MJESECI	UKUPNO
STANJE 31. PROSINCA 2019.			
IMOVINA			
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	7.351.114	–	7.351.114
Depoziti kod drugih banaka	15.318.962	2.938	15.321.900
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	38.065.903	1.339.219	39.405.122
Krediti	94.721	1.819.687	1.914.408
Obratni repo ugovori	11.467.170	–	11.467.170
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	–	14.365.394	14.365.394
Sredstva kod MMF-a	2.803.820	6.624.704	9.428.524
Dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	47.439.374	–	47.439.374
Vlasnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – neopoziva odluka	–	59.165	59.165
Ulaganja obračunata metodom udjela	–	25.736	25.736
Ostala imovina	4.578.007	429.393	5.007.400
Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina	48	620.776	620.824
UKUPNO IMOVINA	127.119.119	25.287.012	152.406.131

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	DO 12 MJESECI	VIŠE OD 12 MJESECI	UKUPNO
OBVEZE			
Novčanice i kovani novac u optjecaju	38.734.616	–	38.734.616
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	74.624.724	72	74.624.796
Repo ugovori	5.998.829	–	5.998.829
Obveze prema državi i državnim institucijama	6.712.594	–	6.712.594
Obveze prema MMF-u	–	9.414.492	9.414.492
Ostale obveze	686.581	516	687.097
UKUPNO OBVEZE	126.757.344	9.415.080	136.172.424
NETO POZICIJA	361.775	15.871.932	16.233.707

Napomena: Prema konvenciji iznos kunskog dijela obvezne pričuve u iznosu od 24.890.304 tisuće kuna iskazan je na poziciji Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama s ročnošću do 12 mjeseci. Obračun, održavanje i izdvajanje obvezne pričuve obavljaju se na mjesecnoj osnovi, a do promjene iznosa obveza na ovoj osnovi može doći zbog promjene osnovice, stope obvezne pričuve i postotka izdvajanja obvezne pričuve na račune kod Hrvatske narodne banke. Ove se obveze zapravo mogu smatrati i obvezama s ročnošću duljom od 12 mjeseci te bi u tom slučaju kratkoročne obveze bile manje od kratkoročne imovine. Dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak iskazani su u razdoblju do 12 mjeseci zbog njihove visoke utrživosti na sekundarnom tržištu, neovisno o ugovorenim dospijećima. Imovina i obveze koje nemaju ugovorno dospijeće iskazuju se u razdoblju duljem od 12 mjeseci.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	DO 12 MJESECI	VIŠE OD 12 MJESECI	UKUPNO
STANJE 31. PROSINCA 2018.			
IMOVINA			
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	9.524.804	–	9.524.804
Depoziti kod drugih banaka	11.420.794	5.347	11.426.141
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	38.407.144	1.302.399	39.709.543
Krediti	–	2.029.317	2.029.317
Obratni repo ugovori	21.278.988	–	21.278.988
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	–	682.112	682.112
Sredstva kod MMF-a	2.753.217	6.495.419	9.248.636
Dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	43.995.277	–	43.995.277
Vlasnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – neopoziva odluka	–	60.218	60.218
Ulaganja obračunata metodom udjela	–	23.617	23.617

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	DO 12 MJESECI	VIŠE OD 12 MJESECI	UKUPNO
Ostala imovina	2.159.053	418.184	2.577.237
Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina	6	579.040	579.046
UKUPNO IMOVINA	129.539.283	11.595.653	141.134.936
OBVEZE			
Novčanice i kovani novac u optjecaju	35.046.160	–	35.046.160
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	69.807.149	72	69.807.221
Repo ugovori	9.219.306	–	9.219.306
Obveze prema državi i državnim institucijama	2.898.000	–	2.898.000
Obveze prema MMF-u	–	9.230.974	9.230.974
Ostale obveze	461.215	623	461.838
UKUPNO OBVEZE	117.431.830	9.231.669	126.663.499
NETO POZICIJA	12.107.453	2.363.984	14.471.437

Napomena: Prema konvenciji iznos kunskog dijela obvezne pričuve u iznosu od 23.482.632 tisuće kuna iskazan je na poziciji Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama s ročnošću do 12 mjeseci. Obračun, održavanje i izdvajanje obvezne pričuve obavlja se na mjesecnoj osnovi, a do promjene iznosa obveza na ovoj osnovi može doći zbog promjene osnovice, stope obvezne pričuve i postotka izdvajanja obvezne pričuve na račune kod Hrvatske narodne banke. U biti se ove obveze mogu smatrati i obvezama s ročnošću duljom od 12 mjeseci te bi u tom slučaju kratkoročne obveze bile manje od kratkoročne imovine. Dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak iskazani su u razdoblju do 12 mjeseci zbog njihove visoke utrživosti na sekundarnom tržištu, neovisno o ugovorenim dospijećima. Imovina i obveze koje nemaju ugovorno dospijeće iskazuju se u razdoblju duljem od 12 mjeseci.

Bilješka br. 33 – Potencijalne i preuzete obveze i sustav trezorskih zaliha

Sudski sporovi: Na dan 31. prosinca 2019. u tijeku je bilo nekoliko pravnih sporova. Prema mišljenju rukovodstva i internih pravnih savjetnika Hrvatske narodne banke postoji mogućnost da Hrvatska narodna banka izgubi neke sporove, pa su rezervirana sredstva za potencijalne gubitke u tim sporovima u iznosu od 36.545 tisuća kuna (vidi bilješku br. 30).

Preuzete obveze za kapitalna ulaganja: Na dan 31. prosinca 2019. Hrvatska narodna banka imala je preuzetih obveza za kapitalna ulaganja u iznosu od 3.754 tisuće kuna (2018.: 4.050 tisuća kuna).

Sustav trezorskih zaliha

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2019.	31. 12. 2018.
Novčanice i kovani novac koji nisu u optjecaju	44.546.507	50.672.208
Zalihe državnih biljega i obrazaca mjenica	102.318	141.629
	44.648.825	50.813.837

Bilješka br. 34 – Novac i novčani ekvivalenti

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2019.	31. 12. 2018.
Novac u blagajni HNB-a (bilješka br. 13)	970	1.286
Devizna efektiva u trezoru HNB-a (bilješka br. 13)	2.962.825	2.955.058
Sredstva na tekućim računima kod stranih banaka (bilješka br. 13)	4.327.949	6.513.329
Sredstva na računu HNB-a kod MMF-a (bilješka br. 19)	2.803.820	2.753.216
Sredstva na računu HNB-a u sustavu TARGET2 (bilješka br. 13)	59.574	55.428
	10.155.138	12.278.317

Bilješka br. 35 – Ostvareni rezultat

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2019.	31. 12. 2018.
Višak/(manjak) prihoda nad rashodima	927.138	(468.373)
Raspoređeno u opće pričuve	(809.729)	–
Raspoređeno u državni proračun	(117.409)	–
Pokriveno iz općih pričuva	–	468.373
	–	–

Hrvatska narodna banka ostvarila je višak prihoda nad rashodima za 2019. u iznosu od 927.138 tisuća kuna.

S obzirom na to da su u 2019. pozitivne neto nerealizirane tečajne razlike u iznosu od 809.729 tisuća kuna (vidi bilješku br. 8) veće od 20% viška prihoda nad rashodima u iznosu od 185.428 tisuća kuna, a zbroj neto nerealiziranih gubitaka po finansijskoj imovini po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka i rezultata od ulaganja koja se vode metodom udjela je negativan i iznosi 124.689 tisuća kuna, u opće pričuve raspoređuje se iznos neto nerealiziranih tečajnih razlika. Ostatak se raspoređuje u državni proračun.

Hrvatska narodna banka ostvarila je manjak prihoda nad rashodima za 2018. u iznosu od 468.373 tisuće kuna, a najveći utjecaj na ostvareni financijski rezultat imale su nerealizirane neto tečajne razlike koje su za 2018. negativne i iznose 592.039 tisuća kuna (vidi bilješku br. 8). Manjak prihoda nad rashodima za 2018. godinu u iznosu od 468.373 tisuće kuna pokriven je iz općih pričuva.

Bilješka br. 36 – Fer vrijednost i klasifikacija financijske imovine i obveza

U postupku mjerjenja fer vrijednosti financijske imovine i obveza primjenjuje se tržišni pristup kao tehniku mjerjenja, a u sklopu hijerarhijskog pristupa određivanja fer vrijednosti Hrvatska narodna banka primjenjuje prvu hijerarhijsku razinu vrednovanja (razina 1), što znači da se kao ulaznim veličinama koristi provjerljivim tržišnim vrijednostima koje su odraz kotacijskih cijena za istu imovinu ili obveze na aktivnom tržištu. U slučaju da kotacijske cijene nisu dostupne, fer vrijednost izračunava se na osnovi modela priznatih standardom GIPS (engl. *Global Investment Performance Standards*), a kao ulazni podaci rabe se provjerljive tržišne vrijednosti (kamatne stope), što odgovara razini 2 hijerarhije fer vrijednosti.

U izještajnom razdoblju nije bilo reklassifikacija između različitih hijerarhijskih razina fer vrijednosti.

36.1 Financijska imovina i obveze koje se mjere po fer vrijednosti

U sljedećoj tablici prikazana je financijska imovina koja se mjeri po fer vrijednosti po razinama hijerarhije fer vrijednosti.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2019.		
	RAZINA 1	RAZINA 2	UKUPNO
FINANCIJSKA IMOVINA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ DOBIT ILI GUBITAK			
<i>DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI KOJI SE DRŽE RADI TRGOVANJA</i>			
Državni vrijednosni papiri	24.949.818	7.673.427	32.623.245
Osigurane obveznice	3.416.440	–	3.416.440
Vrijednosni papiri međunarodnih financijskih institucija	685.337	219.450	904.787
Bankovne obveznice s državnim jamstvom	677.569	443.862	1.121.431
<i>UKUPNO VRIJEDNOSNI PAPIRI KOJI SE DRŽE RADI TRGOVANJA (BILJEŠKA BR. 15.A)</i>	<i>29.729.164</i>	<i>8.336.739</i>	<i>38.065.903</i>
<i>SREDSTVA POVJERENA NA UPRAVLJANJE MEĐUNARODNIM FINANCIJSKIM INSTITUCIJAMA (BILJEŠKA BR. 15.B)</i>			
<i>PLEMENITI METALI</i>	<i>7.525</i>	<i>–</i>	<i>7.525</i>
UKUPNO FINANCIJSKA IMOVINA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ DOBIT ILI GUBITAK	31.068.383	8.336.739	39.405.122

	31. 12. 2019.		
(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	RAZINA 1	RAZINA 2	UKUPNO
FINANCIJSKA IMOVINA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUHVATNU DOBIT			
DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUHVATNU DOBIT			
Državni vrijednosni papiri	43.170.073	–	43.170.073
Osigurane obveznice	657.082	–	657.082
Vrijednosni papiri međunarodnih finansijskih institucija	2.541.175	–	2.541.175
Bankovne obveznice s državnim jamstvom	838.478	232.566	1.071.044
UKUPNO DUŽNIČKI VRIJEDNOSNI PAPIRI PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUHVATNU DOBIT (BILJEŠKA BR. 20)	47.206.808	232.566	47.439.374
UKUPNO FINANCIJSKA IMOVINA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUHVATNU DOBIT	47.206.808	232.566	47.439.374
SVEUKUPNO	78.275.191	8.569.305	86.844.496
	31. 12. 2018.		
(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	RAZINA 1	RAZINA 2	UKUPNO
FINANCIJSKA IMOVINA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ DOBIT ILI GUBITAK			
DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI KOJI SE DRŽE RADI TRGOVANJA			
Državni vrijednosni papiri	22.194.327	12.445.864	34.640.191
Osigurane obveznice	1.671.505	–	1.671.505
Vrijednosni papiri međunarodnih finansijskih institucija	1.448.282	–	1.448.282
Bankovne obveznice s državnim jamstvom	298.237	348.929	647.166
UKUPNO VRIJEDNOSNI PAPIRI KOJI SE DRŽE RADI TRGOVANJA (BILJEŠKA BR. 15.A)	25.612.351	12.794.793	38.407.144
SREDSTVA POVJERENA NA UPRAVLJANJE MEĐUNARODnim FINANCIJSKIM INSTITUCIJAMA (BILJEŠKA BR. 15.B)	1.296.161	–	1.296.161
PLEMENITI METALI	6.238	–	6.238
UKUPNO FINANCIJSKA IMOVINA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ DOBIT ILI GUBITAK	26.914.750	12.794.793	39.709.543
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit			
Devizni vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit			
Državni vrijednosni papiri	40.991.916	257.318	41.249.234
Vrijednosni papiri međunarodnih finansijskih institucija	2.221.105	–	2.221.105
Bankovne obveznice s državnim jamstvom	524.938	–	524.938
UKUPNO DUŽNIČKI VRIJEDNOSNI PAPIRI PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUHVATNU DOBIT (BILJEŠKA BR. 20)	43.737.959	257.318	43.995.277
UKUPNO FINANCIJSKA IMOVINA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUHVATNU DOBIT	43.737.959	257.318	43.995.277
SVEUKUPNO	70.652.709	13.052.111	83.704.820

36.2 Financijska imovina i obveze koje se ne mijere po fer vrijednosti

Usporedba knjigovodstvenih i fer vrijednosti kredita i dužničkih vrijednosnih papira po amortiziranom trošku prikazana je u sljedećoj tablici.

31. 12. 2019.				
(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	RAZINA 1	RAZINA 2	UKUPNO TRŽIŠNA VRIJEDNOST	KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST
Krediti	–	1.912.469	1.912.469	1.914.408
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	14.292.217	–	14.292.217	14.365.394

31. 12. 2018.				
(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	RAZINA 1	RAZINA 2	UKUPNO TRŽIŠNA VRIJEDNOST	KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST
Krediti	–	2.027.992	2.027.992	2.029.317
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	693.107	–	693.107	682.112

Ulaganja u vlasničke instrumente određena su kao financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i obuhvaćaju ulaganja u dionice BIS-a i SWIFT-a te uplaćeni kapital u ESB-u. Za ova ulaganja trošak nabave predstavlja najbolju procjenu fer vrijednosti.

Sredstva u posebnim pravima vučenja u okviru pozicije Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda jesu kratkoročna imovina i preračunavaju se u kunsku protuvrijednost prema aktualnom tečaju na izvještajni datum te se stoga knjigovodstvena vrijednost može smatrati njihovom fer vrijednošću. Članska kvota i obveze prema Međunarodnome monetarnom fondu nemaju ugovorno dospijeće te se zbog svoje prirode smatraju dugoročnim instrumentima i njihova se fer vrijednost ne može pouzdano procijeniti.

Fer vrijednosti ostale nenavedene financijske imovine i obveza Hrvatske narodne banke približno su jednake knjigovodstvenim vrijednostima zbog kratkoročnosti instrumenata.

36.3 Klasifikacija finansijske imovine i obveza

Klasifikacija finansijske imovine i obveza za 2019.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)			IZVJEŠTAJ O DOBITI ILI GUBITKU		OSTALA SVEOBUHVATNA DOBIT
KATEGORIJA FINANCIJSKE IMOVINE/ OBVEZE	KNJIGO- VODSTVENA VRIJEDNOST NA DATUM 31. 12. 2019.	KAMATNI PRI- HODI IZRAĆU- NATI METODOM EFFEKТИVNE KA- MATNE STOPE	OSTALI KAMATNI KAMATNI RASHODI PRIHODI	NETO REZULTAT OD FINANSIJSKE IMOVINE PO FER VRIJEDNOSTI KROZ DOBIT ILI GUBITAK	NETO PROMJENA FER VRIJEDNOSTI OSTALU SVEOBU- HVATNU DOBIT
FINANCIJSKA IMOVINA PO AMORTIZIRANOM TROŠKU:*					
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	64.344.651	192.749	– (175.822)	–	–
Depoziti kod drugih banaka	7.351.114				
Krediti	15.321.900	62.608	– (56.687)	–	–
Obračni repo ugovori	1.914.408	24.874	–	–	–
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	11.467.170	101.322	– (119.135)	–	–
Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda	14.365.394	3.945	–	–	–
Ostala imovina**	4.496.141	–	–	–	–
FINANCIJSKA IMOVINA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUHVATNU DOBIT:					
Dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	47.498.539	412.740	–	74.821	1.004.054 (74.821)
Vlasnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – neopoziva odluka	47.439.374	412.740	–	74.821	1.004.054 (74.821)

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	KATEGORIJA FINANCIJSKE IMOVINE/ OBVEZE	IZVJEŠTAJ O DOBITI ILI GUBITKU				OSTALA SVEOBUHVATNA DOBIT	
		KNJIGO- VODSTVENA VRIJEDNOST NA DATUM 31. 12. 2019.	KAMATNI PRI- HODI IZRAČU- NATI METODOM EFFEKТИVNE KA- MATNE STOPE	OSTALI KAMATNI KAMATNI RASHODI PRIHODI	NETO REZULTAT OD FINANCIJSKE IMOVINE PO FER VRIJEDNOSTI KROZ DOBIT ILI GUBITAK		
FINANCIJSKA IMOVINA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ RAČUN DOBITI GUBITKA:		39.405.122	–	169.471	–	(116.317)	–
<i>Vrijednosni papiri koji se drže radi trgovanja</i>	38.065.903	–	169.471	–	(156.365)	–	–
<i>Financijska imovina kojom se ne trguje i obvezno se mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak</i>	1.339.219	–	–	–	40.048	–	–
Sredstva poverena na upravljanje međunarodnim finansijskim institucijama	1.331.694	–	–	–	38.762	–	–
Plemeniti metali	7.525	–	–	–	1.286	–	–
FINANCIJSKE OBVEZE PO AMORTIZIRANOM TROŠKU:	97.378.041	53.891	–	(149.164)	–	–	–
Obveze prema bankama i drugim finansijskim institucijama	74.624.796	6	–	–	–	–	–
Repo ugovori	5.998.829	53.122	–	(89.310)	–	–	–
Obveze prema državi i državnim institucijama	6.712.594	732	–	(59.776)	–	–	–
Obveze prema Međunarodnome monetarnom fondu	9.414.492	–	–	–	–	–	–
Ostale obveze**	627.330	31	–	(78)	–	–	–

Klasifikacija finansijske imovine i obveza za 2018.

Svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)				IZVJEŠTAJ O DOBITI LI GUBITKU		OSTALA SVEBUHVATNA DOBIT	
KATEGORIJA FINANCIJSKE IMOVINE/ OBVEZE	KNJIGOVOD- STVENA VRI- JEDNOST NA DATUM 31. 12. 2018.	KAMATNI PRI- HODI IZRAĆU- NATI METODOM EFFEKTIVNE KA- MATNE STOPE	OSTALI KAMATNI KAMATNI RASHODI PRIHODI	NETO REZULTAT OD FINANCIJSKE IMOVINE PO FER VRIJEDNOSTI KROZ DOBIT LI GUBITAK	NETO PROMJENA FER VRIJEDNOSTI	NETO PROMJENA FER VRIJEDNOSTI	PRENESENO U DOBIT LI GUBITAK
FINANCIJSKA IMOVINA PO AMORTIZIRANOM TROŠKU:							
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	56.303.187	100.556	– (166.495)	–	–	–	–
Depoziti kod drugih banaka	9.524.804	–	–	–	–	–	–
Krediti	11.426.141	6.438	– (44.754)	–	–	–	–
Obratni repo ugovori	2.029.317	16.028	–	–	–	–	–
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	21.278.988	75.659	– (121.741)	–	–	–	–
Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda	682.112	2.431	–	–	–	–	–
Ostala imovina*	2.113.189	–	–	–	–	–	–
FINANCIJSKA IMOVINA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEBUHVATNU DOBIT:	44.055.495	432.487	–	–	53.330	(54.904)	(53.330)
Dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu svebuhvatu dobit	43.995.277	432.487	–	–	53.330	(54.904)	(53.330)
Vlasnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu svebuhvatu dobit – neopoziva odлуka	60.218	–	–	–	–	–	–

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)		IZVJEŠTAJ O DOBITI ILI GUBITKU			OSTALA SVEOBUHVATNA DOBIT		
KATEGORIJA FINANCIJSKE IMOVINE/ OBVEZE	KNJIGOVOD- STVENA VRI- JEDNOST NA DATUM 31. 12. 2018.	KAMATNI PRI- HODI IZRAČU- NATI METODOM EFEKTIVNE KA- MATNE STOPE	OSTALI KAMATNI KAMATNI RASHODI PRIHODI	NETO REZULTAT OD FINANCIJSKE IMOVINE PO FER VRIJEDNOSTI KROZ DOBIT ILI GUBITAK	NETO PROMJENA FER VRIJEDNOSTI	PRENESENO U DOBIT ILI GUBITAK	
FINANCIJSKA IMOVINA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ RAČUN DOBITI I GUBITKA:							
<i>Vrijednosni papiri koji se drže radi trgovanja</i>	39.709.543	–	135.722	–	(76.623)	–	–
<i>Financijska imovina kojom se ne trguje i obvezno se mijeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak</i>	38.407.144	–	135.722	–	(101.903)	–	–
Sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim finansijskim institucijama	1.302.399	–	–	–	25.280	–	–
Plemeniti metali	1.296.161	–	–	–	25.391	–	–
FINANCIJSKE OBVEZE PO AMORTIZIRANOM TROŠKU:	6.238	–	–	–	(111)	–	–
	91.570.573	56.935	–	(66.599)	–	–	–
Obveze prema bankama i drugim finansijskim institucijama	69.807.221	8	–	–	–	–	–
Repo ugovori	9.219.306	54.382	–	(65.079)	–	–	–
Obveze prema državi i državnim institucijama	2.898.000	2.497	–	(1.520)	–	–	–
Obveze prema Međunarodnome monetarnom fondu	9.230.974	–	–	–	–	–	–
Ostale obveze*	415.072	48	–	–	–	–	–

* U izvještajnom razdoblju nije bilo efekata od prestanka priznavanja financijske imovine po amortiziranom trošku.

** Ostala imovina uključuje negativne kamate na repo ugovore, a ostale obveze negativne kamate na financijsku imovinu.

Bilješka br. 37 – Upravljanje rizicima

Hrvatska narodna banka upravlja međunarodnim pričuvama Republike Hrvatske na osnovi načela likvidnosti i sigurnosti ulaganja, što znači da održava visoku likvidnost pričuva i primjerenu izloženost rizicima te uz dana ograničenja nastoji ostvariti povoljne stope povrata na svoja ulaganja.

Rizici prisutni pri upravljanju međunarodnim pričuvama ponajprije su financijski rizici, a to su kreditni, likvidnosni i tržišni rizik, ali velika se pozornost posvećuje i operativnom riziku.

Operativni rizik podrazumijeva rizik od gubitka koji nastaje zbog neprimjerenih ili neuspješnih unutarnjih procesa, zaposlenika ili sustava ili zbog vanjskih događaja. Operativni rizik kontrolira se strogim razdjeljivanjem funkcija i odgovornosti, točno propisanim metodologijama i procedurama te redovitim unutarnjim i vanjskim revizijama.

Bilješka br. 37.1 – Kreditni rizik

Kreditni rizik jest rizik nepodmirenja obveza, odnosno mogućnost da se uložena sredstva neće pravodobno i/ili u potpunosti vratiti ili da se neće vraćati planiranom dinamikom.

Hrvatska narodna banka ograničuje izloženost kreditnom riziku ulaganjem međunarodnih pričuva u visokokvalitetne instrumente s najmanjim stupnjem rizičnosti poput državnih obveznica, obveznica za koje jamči država, bankovnih obveznica s državnim jamstvom i osiguranih obveznica, u instrumente međunarodnih financijskih institucija visokoga kreditnog rejtinga te u kolateralizirane i nekolateralizirane depozite. Kolateralizirani depoziti osigurani su državnim obveznicama iste vrijednosti ili vrijednosti veće od one samog depozita, a nekolateralizirani depoziti ulažu se samo kod središnjih banaka i međunarodnih financijskih institucija.

Ocjena kreditne sposobnosti financijskih institucija zasniva se na rejtingzima koje su objavile velike međunarodne agencije za procjenu rejtinga (Moody's, Standard & Poor's i Fitch).

Ulaganja sredstava međunarodnih pričuva limitirana su po vrstama izdavatelja i financijskim institucijama, čime se kreditni rizik diversificira.

Hrvatska narodna banka ulaže sredstva međunarodnih pričuva u obveznice država i obveznice za koje jamči država rejtinga od Aaa do Baa3 (po agenciji Moody's), u osigurane obveznice rejtinga od Aaa do Aa2, u obratne repo ugovore kod komercijalnih banaka rejtinga od Aaa do Baa3, u depozite kod središnjih banaka rejtinga od Aaa do Baa3, u instrumente kod međunarodnih financijskih institucija od Aaa do

A2, kao i u depozite po viđenju kod komercijalnih banaka rejtinga od Aaa do A3 za potrebe obavljanja deviznoga platnog prometa.

Prikaz financijske imovine izložene kreditnom riziku u tablicama Maksimalna izloženost kreditnom riziku i kreditni rizik prema kreditnom rejtingu partnera i Zemljopisna koncentracija kreditnog rizika (bilješke br. 37.1.1. i 37.1.2.) razlikuju se od prikaza u Izvještaju o financijskom položaju jer se zasnivaju na upravljačkim izvještajima. Prikazivanje usklade nije praktično. Neke su od glavnih razlika sljedeće:

- Pozicija Depoziti u tablicama prikazanima u bilješkama br. 37.1.1. i 37.1.2. obuhvaća pozicije Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka, Depoziti kod drugih banaka i Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda iz Izvještaja o financijskom položaju. U navedenim pozicijama depoziti su podijeljeni prema valuti i primatelju (međunarodne financijske institucije, strane i domaće banke). Stanje depozita u tablicama prikazanima u bilješkama br. 37.1.1. i 37.1.2. uključuje i obračunate negativne kamate, koje su u Izvještaju o financijskom položaju uključene u stavke Ostale obveze.
- Vrijednosni papiri u Izvještaju o financijskom položaju podijeljeni su prema kategorijama financijske imovine, dok su u tablicama Maksimalna izloženost kreditnom riziku i kreditni rizik prema kreditnom rejtingu partnera i Zemljopisna koncentracija kreditnog rizika dodatno podijeljeni prema izdavatelju i valutu.
- Pozicija Obratni repo ugovori iz Izvještaja o financijskom položaju podijeljena je u tablicama prikazanima u bilješkama br. 37.1.1. i 37.1.2. po valutama te uključuje i obračunate negativne kamate koje su u Izvještaju o financijskom položaju prikazane na poziciji Ostale obveze.
- Pozicije Ostala devizna financijska imovina i Ostala financijska imovina u kunama u tablicama prikazanima u bilješkama br. 37.1.1. i 37.1.2. čine dio pozicije Ostala imovina iz Izvještaja o financijskom položaju.

37.1.1. Maksimalna izloženost kreditnom riziku i kreditni rizik prema kreditnom rejtingu partnera

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	REJTING (MOODY'S)	31. 12. 2019.	31. 12. 2018.
DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI KOJI SE DRŽE RADI TRGOVANJA			
Državni vrijednosni papiri			
	Aaa	18.683.460	16.405.704
	Aa1	853.951	541.447
	Aa2	4.133.020	9.133.250
	Aa3	67.922	185.661
	A2	–	371.597
	Baa1	1.192.419	3.045.501
	Baa3	4.356.714	3.559.857
	AAA ^a	3.222.420	539.210
	AA+ ^b	–	37.247
	AA ^a	113.339	820.717
UKUPNO DRŽAVNI VRIJEDNOSNI PAPIRI		32.623.245	34.640.191
Osigurane obveznice			
	Aaa	2.892.683	1.671.505
	AAA ^a	523.757	–
UKUPNO OSIGURANE OBVEZNICE		3.416.440	1.671.505
Vrijednosni papiri međunarodnih finansijskih institucija			
	Aaa	219.450	248.105
	Aa1	685.337	1.051.631
	Bez rejtinga ^d	–	148.546
UKUPNO VRIJEDNOSNI PAPIRI MEĐUNARODNIH FINANSIJSKIH INSTITUCIJA		904.787	1.448.282
Bankovne obveznice s državnim jamstvom			
	Aaa	798.931	423.764
	Aa1	322.500	223.402
Ukupno bankovne obveznice s državnim jamstvom		1.121.431	647.166
UKUPNO DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI KOJI SE DRŽE RADI TRGOVANJA		38.065.903	38.407.144
DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI PO AMORTIZIRANOM TROŠKU			
Državni vrijednosni papiri			
	Aaa	822.150	79.168
	Aa1	650.268	–
	Aa2	1.326.726	–

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	REJTING (MOODY'S)	31. 12. 2019.	31. 12. 2018.
	Aa3	1.538.187	—
	A2	2.211.561	—
	Baa1	3.771.556	—
	AAA ^e	784.369	257.788
	AA+ ^b	148.822	—
UKUPNO DRŽAVNI VRIJEDNOSNI PAPIRI		11.253.639	336.956
Osigurane obveznice			
	Aaa	975.132	—
	AAA ^b	222.629	—
UKUPNO OSIGURANE OBVEZNICE		1.197.761	—
Vrijednosni papiri međunarodnih finansijskih institucija			
	Aaa	298.626	145.176
	Aa1	869.868	200.064
UKUPNO VRIJEDNOSNI PAPIRI MEĐUNARODNIH FINANSIJSKIH INSTITUCIJA		1.168.494	345.240
Bankovne obveznice s državnim jamstvom			
	Aa1	753.187	—
UKUPNO BANKOVNE OBVEZNICE S DRŽAVnim JAMSTVOM		753.187	—
DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI PO AMORTIZIRANOM TROŠKU		14.373.081	682.196
<i>Očekivani kreditni gubici</i>		(7.687)	(84)
UKUPNO DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI PO AMORTIZIRANOM TROŠKU		14.365.394	682.112
DUŽNIČKI DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUVATNU DOBIT			
Državni vrijednosni papiri			
	Aaa	9.117.069	6.583.197
	Aa1	6.110.833	6.861.422
	Aa2	19.134.683	19.250.254
	Aa3	5.854.725	6.203.176
	A2	896.384	891.057
	AAA ^e	856.618	830.818
	AA+ ^b	612.663	597.032
	AA ^a	587.098	32.278
UKUPNO DRŽAVNI VRIJEDNOSNI PAPIRI		43.170.073	41.249.234
Osigurane obveznice			
	Aaa	657.082	—

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	REJTING (MOODY'S)	31. 12. 2019.	31. 12. 2018.
UKUPNO OSIGURANE OBVEZNICE		657.082	—
Vrijednosni papiri međunarodnih finansijskih institucija			
	Aaa	1.556.041	1.469.999
	Aa1	985.134	751.106
UKUPNO VRIJEDNOSNI PAPIRI MEĐUNARODNIH FINANSIJSKIH INSTITUCIJA		2.541.175	2.221.105
Bankovne obveznice s državnim jamstvom			
	Aaa	232.566	
	Aa1	838.478	524.938
UKUPNO BANKOVNE OBVEZNICE S DRŽAVnim JAMSTVOM		1.071.044	524.938
DUŽNIČKI DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUKVATNU DOBIT		47.439.374	43.995.277
UKUPNO DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI		99.870.671	83.084.533
DEVIZNI OBRATNI REPO UGOVORI			
	Aaa	6.637.485	7.395.964
	Aa1	—	2.594.708
	Aa2	807.767	3.146.014
	Aa3	731.316	1.004.569
	Baa1	2.155.779	5.440.351
	AAA ^e	187.272	777.228
	AAA ^a	193.328	—
	AA+ ^b	748.791	909.795
DEVIZNI OBRATNI REPO UGOVORI		11.461.738	21.268.629
<i>Očekivani kreditni gubici</i>		(571)	(1.079)
UKUPNO DEVIZNI OBRATNI REPO UGOVORI		11.461.167	21.267.550
DEVIZNI DEPOZITI			
	Aaa	4.383.099	6.566.970
	Aa1	96	70
	Aa2	2.198.573	2.099.459
	Aa3	3.139	510
	A1	237	318
	A2	12.990.052	9.193.360
	A3	32	162
	Bez rejtinga ^c	60	55
UKUPNO DEPOZITI		19.575.288	17.860.904
Depoziti kod međunarodnih finansijskih institucija	Bez rejtinga ^d	2.942.032	2.887.939

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	REJTING (MOODY'S)	31. 12. 2019.	31. 12. 2018.
DEVIZNI DEPOZITI		22.517.320	20.748.843
<i>Očekivani kreditni gubici</i>		(9.006)	(7.026)
UKUPNO DEVIZNI DEPOZITI		22.508.314	20.741.817
OSTALA DEVIZNA FINANCIJSKA IMOVINA			
	Aaa	4.467.861	2.061.243
	Aa3	359	1.180
	A1	273	319
	A2	331	—
	Baa1	22	2.311
OSTALA DEVIZNA FINANCIJSKA IMOVINA		4.468.846	2.065.053
<i>Očekivani kreditni gubici</i>		—	—
UKUPNO OSTALA DEVIZNA FINANCIJSKA IMOVINA		4.468.846	2.065.053
KREDITI U KUNAMA			
	Bez rejtinga	1.914.948	2.029.892
<i>Očekivani kreditni gubici</i>		(540)	(575)
UKUPNO KREDITI U KUNAMA		1.914.408	2.029.317
DEPOZITI U KUNAMA			
Ostali depoziti kod domaćih poslovnih banaka			
	BBB— ^e	1.129	1.232
	Bez rejtinga	1.817	4.136
DEPOZITI U KUNAMA		2.946	5.368
<i>Očekivani kreditni gubici</i>		(8)	(21)
UKUPNO DEPOZITI U KUNAMA		2.938	5.347
OSTALA FINANCIJSKA IMOVINA U KUNAMA			
	Bez rejtinga	34.821	55.700
<i>Očekivani kreditni gubici</i>		(7.526)	(7.564)
UKUPNO OSTALA FINANCIJSKA IMOVINA U KUNAMA		27.295	48.136
SVEUKUPNO		140.253.639	129.241.753

^a Ulaganja imaju odgovarajući rejting agencija Fitch Ratings i Standard & Poor's.

^b Ulaganje ima odgovarajući rejting agencije Standard & Poor's.

^c Sredstva po viđenju kod Clearstreama

^d Ulaganja kod BIS-a i MMF-a, koji nemaju dodijeljen rejting, ali se smatraju institucijama visokoga kreditnog rejtinga

^e Ulaganja imaju odgovarajući rejting agencije Fitch Ratings.

37.1.2. Zemljopisna koncentracija kreditnog rizika

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

STANJE 31. PROSINCA 2019.

INSTRUMENTI	EUROPODRUČJE	OSTALO	UKUPNO
Državni vrijednosni papiri	77.667.745	9.379.212	87.046.957
Osigurane obveznice	5.271.283	–	5.271.283
Vrijednosni papiri međunarodnih finansijskih institucija	3.910.446	704.010	4.614.456
Bankovne obveznice s državnim jamstvom	2.945.662	–	2.945.662
UKUPNO DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI	89.795.136	10.083.222	99.878.358
DEVIZNI OBRATNI REPO UGOVORI	6.210.319	5.251.419	11.461.738
Depoziti	19.566.492	8.796	19.575.288
Depoziti kod međunarodnih finansijskih institucija	–	2.942.032	2.942.032
UKUPNO DEVIZNI DEPOZITI	19.566.492	2.950.828	22.517.320
OSTALA DEVIZNA FINANSIJSKA IMOVINA	–	4.468.846	4.468.846
Krediti u RH	–	1.914.948	1.914.948
Depoziti u kunama	–	2.946	2.946
Ostala finansijska imovina u kunama	–	34.821	34.821
SVEUKUPNO 31. PROSINCA 2019.	115.571.947	24.707.030	140.278.977
UKUPNO OČEKIVANI KREDITNI GUBICI			(25.338)
UKUPNO			140.253.639

STANJE 31. PROSINCA 2018.

INSTRUMENTI	EUROPODRUČJE	OSTALO	UKUPNO
Državni vrijednosni papiri	69.007.855	7.218.526	76.226.381
Osigurane obveznice	1.671.505	–	1.671.505
Vrijednosni papiri međunarodnih finansijskih institucija	3.522.728	491.899	4.014.627
Bankovne obveznice s državnim jamstvom	1.172.104	–	1.172.104
UKUPNO DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI	75.374.192	7.710.425	83.084.617
DEVIZNI OBRATNI REPO UGOVORI	11.885.761	9.382.868	21.268.629
Depoziti	17.855.781	5.123	17.860.904
Depoziti kod međunarodnih finansijskih institucija	–	2.887.939	2.887.939
UKUPNO DEVIZNI DEPOZITI	17.855.781	2.893.062	20.748.843
OSTALA DEVIZNA FINANSIJSKA IMOVINA	–	2.065.053	2.065.053
KREDITI U RH	–	2.029.892	2.029.892
DEPOZITI U KUNAMA	–	5.368	5.368

OSTALA FINANCIJSKA IMOVINA U KUNAMA	–	55.700	55.700
SVEUKUPNO 31. PROSINCA 2018.	105.115.734	24.142.368	129.258.102
UKUPNO OČEKIVANI KREDITNI GUBICI		(16.349)	
UKUPNO		129.241.753	

Napomena: U tablici je iskazana bruto knjigovodstvena vrijednost finansijskih instrumenata.

37.1.3. Model za izračun očekivanih kreditnih gubitaka

Za izračun očekivanih kreditnih gubitaka u Hrvatskoj narodnoj banci primjenjuje se sljedeća formula:

$$\mathbf{ECL = EAD \times LGD \times PD}$$

pri čemu su:

- **EAD** (engl. *exposure at default*) – izloženost u trenutku nastanka statusa neispunjavanja obveza
- **LGD** (engl. *loss given default*) – gubitak zbog nastanka statusa neispunjavanja obveza
- **PD** (engl. *probability of default*) – vjerojatnost nastanka statusa neispunjavanja obveza.

HNB u aplikaciji ECLC izračunava ECL na najnižoj analitičkoj razini koja je tehnički moguća, uzimajući u obzir logiku granularnosti izračuna ECL-a, ali vodeći se pritom konzervativnim načelom opreznosti koje je tipično za poslovanje središnjih banaka.

Procjena očekivanih kreditnih gubitaka odražava nepristran iznos na osnovi vjerojatnosti koji se određuje ocjenjivanjem triju mogućih scenarija (realan, pesimističan i optimističan scenarij). Prema stručnoj prosudbi, a u svrhu izračunavanja ECL-a prema realnom, pesimističnom i optimističnom scenariju, određuju se tri različite vrijednosti PD-a. Pesimističan scenarij ima vrijednost PD-a/ECL-a za 25% veću od realnog scenarija, a optimističan scenarij ima vrijednost PD-a/ECL-a za 25% manju od realnog scenarija.

EAD je bruto knjigovodstvena vrijednost finansijskog instrumenta na datum inicijalnog priznavanja odnosno na datum izračunavanja ECL-a.

LGD ili gubitak zbog nastanka statusa neispunjavanja obveza znači omjer gubitka po izloženosti zbog neispunjavanja obveze druge ugovorene strane i iznosa izloženosti u trenutku neispunjavanja obveze. LGD označuje visinu mogućega gubitka, odnosno dio izloženosti koji HNB može izgubiti.

PD znači vjerojatnost nastanka statusa neispunjavanja obveza druge ugovorne strane tijekom jednogodišnjeg razdoblja.

Za izračun PD-a za dvanaestomjesečno razdoblje primjenjuju se tri interna razvijena modela:

1. interni model za izračun PD-a za devizne finansijske instrumente koji su dio međunarodnih pričuva
2. interni model za izračun PD-a za kunske finansijske instrumente i
3. interni model za ostala potraživanja.

PD za cijelokupno životno razdoblje izračunava se s pomoću koncepta matričnog množenja, pri čemu je polazno ishodište izračunata vrijednost PD-a za dvanaestomjesečni izračun ECL-a.

37.1.4. Promjene u rezervacijama za očekivane kreditne gubitke

PROMJENE U REZERVACIJAMA ZA OČEKIVANE KREDITNE GUBITKE 1. 1. – 31. 12. 2019.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

FINANCIJSKA IMOVINA	REZERVACIJE ZA OČEKIVANE KREDITNE GUBITKE NA DAN 1. SIJEČNJA 2019.	(SMANJENJE) REZERVACIJA TIJEKOM RAZDOBLJA	POVEĆANJE REZERVACIJA TIJEKOM RAZDOBLJA	NETO EFEKT (SMANJENJA)/ POVEĆANJA REZERVACIJA	REZERVACIJE ZA OČEKIVANE KREDITNE GUBITKE NA DAN 31. PROSINCA 2019.
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	297	(333)	240	(93)	204
Depoziti kod drugih banaka	6.750	(29.217)	31.277	2.060	8.810
Krediti	575	(663)	628	(35)	540
Obratni repo ugovori	1.079	(5.886)	5.378	(508)	571
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	84	(1.112)	8.715	7.603	7.687
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – dužnički instrumenti	11.712	(2.317)	2.968	651	12.363
Ostala finansijska imovina	7.564	(42)	4	(38)	7.526
UKUPNO	28.061	(39.570)	49.210	9.640	37.701

Dobici i gubici od umanjenja vrijednosti preračunavaju se u kune prema tečaju važećem na datum transakcije, a rezervacije za očekivane kreditne gubitke iskazane u stranim valutama ponovo se preračunavaju na datum izvještaja o finansijskom položaju primjenom tečaja važećeg na taj datum. Ukupno povećanje rezervacija za očekivane kreditne gubitke u izvještajnom razdoblju iznosi 9.640 tisuća kuna. U izvještaju o dobiti ili gubitku na poziciji Smanjenje/(povećanje) umanjenja vrijednosti za očekivane kreditne gubitke iskazano je povećanje umanjenja vrijednosti za očekivane kreditne gubitke u iznosu od 9.519 tisuća kuna (vidi bilješku br. 11), dok su neto negativne tečajne razlike po stavkama rezervacija za očekivane kreditne gubitke u ukupnom iznosu od 121 tisuću kuna iskazane na poziciji Neto nerealizirane tečajne razlike (vidi bilješku br. 8).

PROMJENE U REZERVACIJAMA ZA OČEKIVANE KREDITNE GUBITKE 1. 1. – 31. 12. 2018.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

FINANCIJSKA IMOVINA	REZERVACIJE ZA OČEKIVANE KREDITNE GUBITKE NA DAN 1. SIJEČNJA 2018.	(SMANJENJE) REZERVACIJA TIJEKOM RAZDOBLJA	POVEĆANJE REZERVACIJA TIJEKOM RAZDOBLJA	NETO EFEKT (SMANJENJA)/ POVEĆANJA REZERVACIJA	REZERVACIJE ZA OČEKIVANE KREDITNE GUBITKE NA DAN 31. PROSINCA 2018.
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	758	(1.594)	1.133	(461)	297
Depoziti kod drugih banaka	259	(7.024)	13.515	6.491	6.750
Krediti	242	(339)	672	333	575
Obratni repo ugovori	853	(4.687)	4.913	226	1.079
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	–	(9)	93	84	84
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – dužnički instrumenti	14.008	(3.763)	1.467	(2.296)	11.712
Ostala financijska imovina	7.603	(47)	8	(39)	7.564
UKUPNO	23.723	(17.463)	21.801	4.338	28.061

Dobici i gubici od umanjenja vrijednosti preračunavaju se u kune prema tečaju važećem na datum transakcije, a rezervacije za očekivane kreditne gubitke iskazane u stranim valutama ponovo se preračunavaju na datum izvještaja o financijskom položaju primjenom tečaja važećeg na taj datum.

Ukupno povećanje rezervacija za očekivane kreditne gubitke u izvještajnom razdoblju iznosi 4.338 tisuća kuna. U izvještaju o dobiti ili gubitku na poziciji Smanjenje/(povećanje) umanjenja vrijednosti za očekivane kreditne gubitke iskazano je povećanje umanjenja vrijednosti za očekivane kreditne gubitke u iznosu od 4.493 tisuće kuna (vidi bilješku br. 11), dok su neto pozitivne tečajne razlike po statkama rezervacije za očekivane kreditne gubitke u ukupnom iznosu od 155 tisuća kuna iskazane na poziciji Neto nerealizirane tečajne razlike (vidi bilješku br. 8).

37.1.5. Rezervacije za očekivane kreditne gubitke prema razinama (engl. stage) kreditne kvalitete finansijskih instrumenata

REZERVACIJE ZA OČEKIVANE KREDITNE GUBITKE PREMA RAZINAMA KREDITNE KVALITETE FINANCIJSKIH INSTRUMENATA ZA 2019.
(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

FINANCIJSKA IMOVINA	REZERVACIJE ZA OČEKIVANE KREDITNE GUBITKE NA DAN 1. SIJEČNJA 2019.				REZERVACIJE ZA OČEKIVANE KREDITNE GUBITKE NA DAN 31. PROSINCA 2019.			
	RAZINA 1	RAZINA 2	RAZINA 3	UKUPNO	RAZINA 1	RAZINA 2	RAZINA 3	UKUPNO
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	297	–	–	297	204	–	–	204
Depoziti kod drugih banaka	6.750	–	–	6.750	8.810	–	–	8.810
Krediti	573	–	2	575	538	–	2	540
Obratni repo ugovori	1.079	–	–	1.079	571	–	–	571
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	84	–	–	84	7.687	–	–	7.687
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – dužnički instrumenti	11.712	–	–	11.712	12.363	–	–	12.363
Ostala finansijska imovina	74	–	7.490	7.564	36	–	7.490	7.526
UKUPNO	20.569	–	7.492	28.061	30.209	–	7.492	37.701

REZERVACIJE ZA OČEKIVANE KREDITNE GUBITKE PREMA RAZINAMA KREDITNE KVALITETE FINANCIJSKIH INSTRUMENATA ZA 2018.
(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

FINANCIJSKA IMOVINA	REZERVACIJE ZA OČEKIVANE KREDITNE GUBITKE NA DAN 1. SIJEČNJA 2018.				REZERVACIJE ZA OČEKIVANE KREDITNE GUBITKE NA DAN 31. PROSINCA 2018.			
	RAZINA 1	RAZINA 2	RAZINA 3	UKUPNO	RAZINA 1	RAZINA 2	RAZINA 3	UKUPNO
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	758	–	–	758	297	–	–	297
Depoziti kod drugih banaka	259	–	–	259	6.750	–	–	6.750
Krediti	240	–	2	242	573	–	2	575
Obratni repo ugovori	853	–	–	853	1.079	–	–	1.079
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	–	–	–	–	84	–	–	84
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – dužnički instrumenti	14.008	–	–	14.008	11.712	–	–	11.712
Ostala finansijska imovina	113	–	7.490	7.603	74	–	7.490	7.564
UKUPNO	16.231	–	7.492	23.723	20.569	–	7.492	28.061

Napomena: Ne postoji osiguranja plaćanja za finansijsku imovinu u razini 3.

Bilješka br. 37.2 – Likvidnosni rizik

Likvidnosni rizik proizlazi iz nemogućnosti podmirenja dospjelih obveza ili ostalih obveza iz poslovanja Hrvatske narodne banke u ugovorenom roku. Zbog toga Hrvatska narodna banka svojom strategijom upravljanja deviznom likvidnošću mora dnevno osigurati dostatnu raspoloživost sredstava za namiru svih dospjelih i ugovorenih obveza.

Likvidnosni rizik kontrolira se ulaganjem međunarodnih pričuva u lako utržive obveznice i djelomično u depozitne instrumente s kratkim dospijećem.

Likvidna sredstva obuhvaćaju svu imovinu koju je moguće unovčiti u roku od jednog do tri dana. Hrvatska narodna banka ulaže ukupne međunarodne pričuve u depozite ročnosti do najviše tri mjeseca i u vrijednosne papire dospjeća do deset godina, s tim da se vrijednosni papiri portfelja za trgovanje mogu unovčiti u svakom trenutku.

Na dan 31. prosinca 2019. likvidno je bilo oko 68% neto međunarodnih pričuva, a krajem 2018. bilo je likvidno oko 70% neto međunarodnih pričuva.

Sljedeće tablice prikazuju finansijske obveze Hrvatske narodne banke razvrstane prema vremenu preostalom od datuma bilance do ugovornog roka dospjeća. Analiza je izvedena iz nediskontiranih novčanih tokova finansijskih obveza zasnovanih na najranijem očekivanom datumu dospjeća, a uključuje novčane tokove kamata i glavnica kao i buduće izdatke po kamatama.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	DO 1 MJESECA	OD 1 DO 3 MJESECA	OD 3 MJ. DO 1 GODINE	OD 1 DO 5 GODINA	DULJE OD 5 GODINA	UKUPNO	KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST
STANJE 31. PROSINCA 2019.							
OBVEZE							
Novčanice i kovani novac u optjecaju	38.734.616	–	–	–	–	38.734.616	38.734.616
Obveze prema bankama i drugim finansijskim institucijama	74.624.724	–	–	–	72	74.624.796	74.624.796
Repo ugovori	6.000.453	–	–	–	–	6.000.453	5.998.829
Obveze prema državi i državnim institucijama	6.712.594	–	–	–	–	6.712.594	6.712.594
Obveze prema MMF-u	–	–	–	–	9.414.492	9.414.492	9.414.492
Ostale obveze	492.706	138.962	59.767	–	516	691.951	687.097
UKUPNO OBVEZE	126.565.093	138.962	59.767	–	9.415.080	136.178.902	136.172.424

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	DO 1 MJESECA	OD 1 DO 3 MJESECA	OD 3 MJ. DO 1 GODINE	OD 1 DO 5 GODINA	DULJE OD 5 GODINA	UKUPNO	KNJIGOVODSTVENA VRJEDNOST
STANJE 31. PROSINCA 2018.							
OBVEZE							
Novčanice i kovani novac u optjecaju	35.046.160	–	–	–	–	35.046.160	35.046.160
Obveze prema bankama i drugim finansijskim institucijama	69.807.149	–	–	–	72	69.807.221	69.807.221
Repo ugovori	9.219.390	–	–	–	–	9.219.390	9.219.306
Obveze prema državi i državnim institucijama	2.898.000	–	–	–	–	2.898.000	2.898.000
Obveze prema MMF-u	–	–	–	–	9.230.974	9.230.974	9.230.974
Ostale obveze	400.752	24.556	46.766	–	623	472.697	461.838
UKUPNO OBVEZE	117.371.451	24.556	46.766	–	9.231.669	126.674.442	126.663.499

Bilješka br. 37.3 – Tržišni rizik

Tržišni rizik je rizik fluktuacije fer vrijednosti ili budućih novčanih tokova finansijskog instrumenta zbog promjena tržišnih cijena. Tržišni rizik obuhvaća valutni rizik, kamatni rizik i ostale cjenovne rizike.

Valutni rizik (rizik promjene vrijednosti jedne valute u odnosu na drugu) rizik je fluktuacije fer vrijednosti ili budućih novčanih tokova finansijskog instrumenta zbog promjena tečaja stranih valuta.

Kamatni rizik je rizik fluktuacije fer vrijednosti ili budućih novčanih tokova finansijskog instrumenta zbog promjena tržišnih kamatnih stopa.

Ostali cjenovni rizici obuhvaćaju rizik fluktuacije fer vrijednosti ili budućih novčanih tokova po finansijskim instrumentima zbog promjena tržišnih cijena koje ne proizlaze iz kamatnog rizika ili valutnog rizika.

Bilješka br. 37.3.1 – Valutni rizik

Hrvatska narodna banka većinu svoje imovine drži u stranoj valuti, zbog čega je izložena valutnom riziku, odnosno fluktuaciji međuvalutnih odnosa između kune i eura te između kune i američkog dolara. Te međuvalutne promjene utječu na Izvještaj o dobiti ili gubitku, pa tako i na konačni finansijski rezultat.

Hrvatska narodna banka izložena je valutnom riziku samo za neto međunarodne pričuve, koje obuhvaćaju dio pričuva kojim se upravlja u skladu s vlastitim odrednicama. Visok udio eura pridonosi smanjenju kolebljivosti zbog stabilnog tečaja eura u odnosu na kunu. Premda se izrađuje VaR analiza za valutni

rizik te različiti testovi otpornosti na stres, valutna struktura nije definirana tim mjerama, već prije svega valutnom strukturom duga i uvoza. U skladu s tim ne postavljaju se VaR limiti niti se provodi retroaktivno testiranje.

Dijelom pričuva prikupljenih s osnove sredstava izdvojene devizne obvezne pričuve, sredstava Ministarstva financija, repo poslova i sredstava u posebnim pravima vučenja (SDR) središnja banka upravlja pasivno, u skladu s valutnom strukturom ugovorenih deviznih obveza, te nije izložena valutnom riziku.

Valutni VaR za razdoblje od jedne godine s razinom pouzdanosti od 95% iznosi 3,6 mlrd. kuna.

37.3.1.1. Analiza osjetljivosti – utjecaj promjena valutnih tečajeva za određeni postotak na Izvještaj o dobiti ili gubitku

Analiza osjetljivosti za 2019.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2019.	USD	EUR
Porast/pad tečaja	+/-5%	+/-1%
Utjecaj promjene tečaja na rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku	1.004.136/(1.004.136)	1.074.532/(1.074.532)

Tablica pokazuje osjetljivost rezultata Izvještaja o dobiti ili gubitku Hrvatske narodne banke u slučaju porasta odnosno pada tečaja kune prema euru za $\pm 1\%$ i u slučaju porasta odnosno pada tečaja kune prema američkom dolaru za $\pm 5\%$. Prema podacima za prethodna razdoblja godišnja kolebljivost tečaja kune prema američkom dolaru veća je oko pet puta od kolebljivosti tečaja kune prema euru.

Pozitivan broj znači povećanje rezultata Izvještaja o dobiti ili gubitku ako tečaj kune poraste u odnosu na relevantnu valutu za odabrani postotak (odnosno vrijednost kune oslabi u odnosu na promatranu valutu), a negativan broj znači smanjenje rezultata Izvještaja o dobiti ili gubitku ako se zabilježi pad tečaja kune (odnosno vrijednost kune ojača u odnosu na relevantnu valutu).

U slučaju tečaja kune prema euru nižeg za 1% na datum 31. prosinca 2019. rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku Hrvatske narodne banke bio bi manji približno za 1.074.532 tisuće kuna, a u slučaju tečaja kune prema američkom dolaru nižeg za 5% rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku bio bi manji približno za 1.004.136 tisuća kuna.

Metodologija izračuna

Iznos neto eurskih i neto dolarskih međunarodnih pričuva sa stanjem na dan bilance pomnožen je s razlikom između tečaja kune prema euru odnosno kune prema američkom dolaru koji je vrijedio na datum bilance i istih tečajeva koji su uvećani odnosno umanjeni za odabrani postotak.

Analiza osjetljivosti za 2018.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2018.	USD	EUR
Porast/pad tečaja	+/-5%	+/-1%
Utjecaj promjene tečaja na rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku	816.681/(816.681)	1.010.146/(1.010.146)

37.3.1.2. Izloženost HNB-a valutnom riziku – analiza imovine i obveza po pojedinim valutama

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	EUR	USD	XDR	OSTALE STRANE VALUTE	HRK	UKUPNO
STANJE 31. PROSINCA 2019.						
IMOVINA						
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	7.341.123	4.283	–	5.344	364	7.351.114
Depoziti kod drugih banaka	14.772.299	546.663	–	–	2.938	15.321.900
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	32.265.349	7.132.248	–	–	7.525	39.405.122
Krediti	–	–	–	–	1.914.408	1.914.408
Obratni repo ugovori	9.274.570	2.192.600	–	–	–	11.467.170
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	14.365.394	–	–	–	–	14.365.394
Sredstva kod MMF-a	–	–	9.428.524	–	–	9.428.524
Dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	35.297.696	12.141.678	–	–	–	47.439.374
Vlasnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – neopoziva odluka	–	–	–	–	59.165	59.165
Ulaganja obračunata metodom udjela	–	–	–	–	25.736	25.736
Ostala imovina	4.471.050	9	–	1	536.340	5.007.400
Nekretnine, postrojenja i oprema i nematerijalna imovina	–	–	–	–	620.824	620.824
UKUPNO IMOVINA	117.787.481	22.017.481	9.428.524	5.345	3.167.300	152.406.131

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	EUR	USD	XDR	OSTALE STRANE VALUTE	HRK	UKUPNO
OBVEZE						
Novčanice i kovani novac u optjecaju	–	–	–	–	38.734.616	38.734.616
Obveze prema bankama i drugim finansijskim institucijama	4.467.861	–	–	–	70.156.935	74.624.796
Repo ugovori	4.065.227	1.933.602	–	–	–	5.998.829
Obveze prema državi i državnim institucijama	59.153	6.336	–	4.514	6.642.591	6.712.594
Obveze prema MMF-u	–	–	9.414.492	–	–	9.414.492
Ostale obveze	17.259	15	6.422	15	663.386	687.097
UKUPNO OBVEZE	8.609.500	1.939.953	9.420.914	4.529	116.197.528	136.172.424
NETO POZICIJA	109.177.981	20.077.528	7.610	816	(113.030.228)	16.233.707

STANJE 31. PROSINCA 2018.**IMOVINA**

Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	9.518.562	3.783	–	2.106	353	9.524.804
Depoziti kod drugih banaka	10.986.223	434.571	–	–	5.347	11.426.141
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	32.471.228	7.232.077	–	–	6.238	39.709.543
Krediti	–	–	–	–	2.029.317	2.029.317
Obratni repo ugovori	20.841.834	437.154	–	–	–	21.278.988
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	682.112	–	–	–	–	682.112
Sredstva kod MMF-a	–	–	9.248.636	–	–	9.248.636
Dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	35.634.483	8.360.794	–	–	–	43.995.277
Vlasnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – neopoziva odluka	–	–	–	–	60.218	60.218
Ulaganja obračunata metodom udjela	–	–	–	–	23.617	23.617
Ostala imovina	2.066.974	17	–	–	510.246	2.577.237
Nekretnine, postrojenja i oprema i nematerijalna imovina	–	–	–	–	579.046	579.046
UKUPNO IMOVINA	112.201.416	16.468.396	9.248.636	2.106	3.214.382	141.134.936

OBVEZE

Novčanice i kovani novac u optjecaju	–	–	–	–	35.046.160	35.046.160
Obveze prema bankama i drugim finansijskim institucijama	2.061.243	–	–	–	67.745.978	69.807.221

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	EUR	USD	XDR	OSTALE STRANE VALUTE	HRK	UKUPNO
Repo ugovori	9.091.635	127.671	–	–	–	9.219.306
Obveze prema državi i državnim institucijama	23.467	6.965	–	1.229	2.866.339	2.898.000
Obveze prema MMF-u	–	–	9.230.974	–	–	9.230.974
Ostale obveze	22.281	18	10.429	2	429.108	461.838
UKUPNO OBVEZE	11.198.626	134.654	9.241.403	1.231	106.087.585	126.663.499
NETO POZICIJA	101.002.790	16.333.742	7.233	875	(102.873.203)	14.471.437

Napomena: Stavke Izvještaja o finansijskom položaju iskazane su po neto knjigovodstvenoj vrijednosti (umanjeno za očekivane kreditne gubitke) kako su prikazane u Izvještaju o finansijskom položaju.

Bilješka br. 37.3.2 – Kamatni rizik

Kamatni rizik je rizik pada vrijednosti deviznih portfelja međunarodnih pričuva Hrvatske narodne banke zbog mogućeg porasta kamatnih stopa na tržištima instrumenata s fiksnim prinosom.

Neto međunarodne pričuve, kojima se upravlja u skladu s vlastitim odrednicama, uložene su u portfelje za trgovanje i investicijski portfelj. Investicijski portfelj može biti formiran kao portfelj koji se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit te kao portfelj koji se vrednuje po amortiziranom trošku, a oba služe kao dugoročniji izvor stabilnih prihoda i dugoga su prosječnog dospijeća.

Hrvatska narodna banka kroz Izvještaj o dobiti ima otvorenu izloženost kamatnom riziku samo s portfeljima za trgovanje, dok s investicijskim portfeljima gotovo da nema izloženosti kamatnom riziku.

Portfelji za trgovanje kratkog su vremena vezivanja, pa je time kamatni rizik minimiziran. Portfelj koji se vrednuje po amortiziranom trošku sa stajališta kamatnog rizika nema učinak na Izvještaj o dobiti, a vrijednosni papiri portfelja koji se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, u pravilu, prodaju se samo u situacijama povoljnima za HNB. No, bez obzira na to, i za portfelje koji se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit vodi se računa o njihovu vremenu vezivanja te kamatnom riziku.

Dijelom pričuva koji se sastoji od sredstava Ministarstva financija, sredstava na osnovi repo ugovora s bankama, kao i na osnovi swap intervencija na domaćem deviznom tržištu te na osnovi članstva u MMF-u i druge imovine koja je vlasništvo drugih pravnih osoba, HNB upravlja u skladu s preuzetim obvezama, a radi zaštite od kamatnog rizika.

37.3.2.1. Analiza osjetljivosti zbog izloženosti neto međunarodnih pričuva HNB-a promjenama kamatnih stopa

Analiza osjetljivosti za 2019.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2019.	USD	EUR
Porast/pad krivulje prinosa	+/-1 b. b.	+/-1 b. b.
Utjecaj promjene razine krivulje prinosa na Izvještaj o dobiti ili gubitku	(529)/529	(3.300)/3.300

Kada bi na datum 31. prosinca 2019. cijela dolarska krivulja prinosa bila na razini višoj za jedan bazni bod (0,01%), rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku Hrvatske narodne banke bio bi manji približno za 529 tisuća kuna, dok bi u slučaju razine eurske krivulje prinosa više za jedan bazni bod konačni rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku bio manji približno za 3.300 tisuća kuna.

U slučaju razine krivulja prinosa niže za jedan bazni bod rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku bio bi veći za približno iste iznose.

Metodologija izračuna

Iznos dolarskoga, tj. eurskog portfelja za trgovanje sa stanjem na dan bilance pomnožen je s modificiranim prosječnim vremenom vezivanja (modificirani *duration*) i s jednim baznim bodom u postotnom obliku (0,01%). Modificirano prosječno vrijeme vezivanja označuje za koliko će stotih dijelova postotka pasti vrijednost portfelja ako krivulja prinosa poraste za jedan postotni bod.

Analiza osjetljivosti za 2018.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2018.	USD	EUR
Porast/pad krivulje prinosa	+/-1 b. b.	+/-1 b. b.
Utjecaj promjene razine krivulje prinosa na Izvještaj o dobiti ili gubitku	(445)/445	(3.602)/3.602

37.3.2.2. Analiza kamatnog rizika

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	DO 1 MJESECA	OD 1 DO 3 MJESECA	OD 3 MJ. DO 1 GODINE	OD 1 DO 5 GODINA	DULJE OD 5 GODINA	BESKAMATNO	UKUPNO	PROSJEČNI EKS NA DAN 31. 12.
STANJE 31. PROSINCA 2019.								
IMOVINA								
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	4.387.522	–	–	–	–	2.963.592	7.351.114	-0,62
Depoziti kod drugih banaka	12.673.261	2.652.995	–	–	–	(4.356)	15.321.900	-0,42
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	37.972.622	–	–	–	–	1.432.500	39.405.122	-0,10
Krediti	–	62.000	27.000	1.792.000	35	33.373	1.914.408	1,22
Obratni repo ugovori	11.466.449	–	–	–	–	721	11.467.170	-0,09
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	–	–	–	2.322.360	11.985.999	57.035	14.365.394	0,06
Sredstva kod MMF-a	2.803.820	–	–	–	–	6.624.704	9.428.524	0,74
Dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	47.174.201	–	–	–	–	265.173	47.439.374	1,01
Vlasnički vrijednosni papir po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – neopoziva odluka	–	–	–	–	–	59.165	59.165	–
Ulaganja obračunata metodom udjela	–	–	–	–	–	25.736	25.736	–
Ostala imovina	–	–	–	–	–	5.007.400	5.007.400	–
Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna imovina	–	–	–	–	–	620.824	620.824	–
UKUPNO IMOVINA	116.477.875	2.714.995	27.000	4.114.360	11.986.034	17.085.867	152.406.131	–
OBVEZE								
Novčanice i kovani novac u optjecaju	–	–	–	–	–	38.734.616	38.734.616	–
Obveze prema bankama i drugim finansijskim institucijama	4.467.861	–	–	–	–	70.156.935	74.624.796	–
Repo ugovori	5.997.962	–	–	–	–	867	5.998.829	0,14
Obveze prema državi i državnim institucijama	4.897.969	–	–	–	–	1.814.625	6.712.594	0,30
Obveze prema MMF-u	2.797.255	–	–	–	–	6.617.237	9.414.492	0,74
Ostale obveze	–	–	–	–	–	687.097	687.097	–
UKUPNO OBVEZE	18.161.047	–	–	–	–	118.011.377	136.172.424	–
NETO POZICIJA	98.316.828	2.714.995	27.000	4.114.360	11.986.034	(100.925.510)	16.233.707	–

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	DO 1 MJESECA	OD 1 DO 3 MJESECA	OD 3 MJ. DO 1 GODINE	OD 1 DO 5 GODINA	DULJE OD 5 GODINA	BESKAMATNO	UKUPNO	PROSJEČNI EKS NA DAN 31. 12.	
STANJE 31. PROSINCA 2018.									
IMOVINA									
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka									
Depoziti kod drugih banaka	6.568.757	—	—	—	—	2.956.047	9.524.804	-0,53	
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	5.731.651	5.694.631	—	—	—	(141)	11.426.141	-0,31	
Krediti	38.317.061	—	—	—	—	1.392.482	39.709.543	0,12	
Obratni repo ugovori	—	—	—	2.015.500	41	13.776	2.029.317	1,24	
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	16.816.159	4.463.460	—	—	—	(631)	21.278.988	-0,49	
Sredstva kod MMF-a	—	2.753.217	—	—	—	—	6.495.419	9.248.636	
Dužnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	43.756.015	—	—	—	—	—	239.262	43.995.277	0,96
Vlasnički vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – neopoziva odluka	—	—	—	—	—	—	60.218	60.218	—
Ulaganja obračunata metodom udjela	—	—	—	—	—	—	23.617	23.617	—
Ostala imovina	—	—	—	—	—	—	2.577.237	2.577.237	—
Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna imovina	—	—	—	—	—	—	579.046	579.046	—
UKUPNO IMOVINA	113.942.860	10.158.091	—	2.015.500	679.444	14.339.041	141.134.936	—	
OBVEZE									
Novčanice i kovani novac u optjecaju									
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	—	—	—	—	—	35.046.160	35.046.160	—	
Repo ugovori	2.061.243	—	—	—	—	—	67.745.978	69.807.221	—
Obveze prema državi i državnim institucijama	9.219.130	—	—	—	—	—	176	9.219.306	-0,69
Obveze prema MMF-u	2.022.914	—	—	—	—	—	875.086	2.898.000	0,00
Ostale obveze	2.742.648	—	—	—	—	—	6.488.326	9.230.974	1,10
UKUPNO OBVEZE	16.045.935	—	—	2.015.500	679.444	110.617.564	126.663.499	—	
NETO POZICIJA	97.896.925	10.158.091	—	2.015.500	679.444	(96.278.523)	14.471.437	—	

Napomena: Stavke Izvještaja o financijskom položaju iskazane su po neto knjigovodstvenoj vrijednosti (umanjeno za očekivane kreditne gubitke) kako su prikazane u Izvještaju o financijskom položaju. U stupcu Beskamatno iskazane su obračunate kamate i očekivani kreditni gubici.

Na prikazane kamatonosne iznose obračunavaju se fiksne kamatne stope osim na dijelu pozicije Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka u iznosu od 4.387.522 tisuća kuna (31. 12. 2018.: 6.568.757 tisuća kuna), na dijelu pozicije Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (*floatersi*) u iznosu od 320.221 tisuću kuna (31. 12. 2018.: 715.290 tisuća kuna) kao i na dijelu pozicije Obveze prema državi i državnim institucijama u iznosu od 4.897.969 tisuća kuna (31. 12. 2018.: 2.022.914 tisuća kuna), na koje se obračunava varijabilna kamatna stopa.

Bilješka br. 37.3.3 – Ostali cjenovni rizici

Hrvatska narodna banka izložena je ostalim cjenovnim rizicima za sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama i plemenite metale jer cjenovni rizici utječu na promjenu vrijednosti tih financijskih instrumenata.

37.3.3.1. Analiza osjetljivosti – utjecaj promjena cijena financijskih instrumenata za određeni postotak na Izvještaj o dobiti ili gubitku

Analiza osjetljivosti za 2019. – sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama (svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2019.

Porast/pad cijena financijske imovine izložene cjenovnom riziku	+/-1%
Utjecaj promjene cijena na rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku	13.317/(13.317)

Tablica pokazuje osjetljivost rezultata Izvještaja o dobiti Hrvatske narodne banke u slučaju porasta odnosno pada cijene financijskih instrumenata za ±1%.

Pozitivan broj znači povećanje rezultata Izvještaja o dobiti ili gubitku ako dođe do porasta cijene financijskih instrumenata za odabrani postotak, a negativan broj znači smanjenje rezultata Izvještaja o dobiti ili gubitku ako se zabilježi pad cijena financijskih instrumenata.

U slučaju porasta cijena financijskog instrumenta za 1% u odnosu na cijene zabilježene na datum 31. prosinca 2019. rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku Hrvatske narodne banke bio bi veći približno za 13.317 tisuća kuna, a u slučaju pada cijena za 1% rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku bio bi manji približno za 13.317 tisuća kuna.

Analiza osjetljivosti za 2019. – plemeniti metali

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	
2019.	
Porast/pad cijena financijske imovine izložene cjenovnom riziku	+/-5%
Utjecaj promjene cijena na rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku	376/(376)

Tablica pokazuje osjetljivost rezultata Izvještaja o dobiti Hrvatske narodne banke u slučaju porasta odnosno pada cijene plemenitih metala za $\pm 5\%$.

Pozitivan broj znači povećanje rezultata Izvještaja o dobiti ili gubitku ako dođe do porasta cijene finansijskih instrumenata za odabrani postotak, a negativan broj znači smanjenje rezultata Izvještaja o dobiti ili gubitku ako se zabilježi pad cijena finansijskih instrumenata.

U slučaju porasta cijena plemenitih metala za 5% u odnosu na cijene zabilježene na datum 31. prosinca 2019. rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku Hrvatske narodne banke bio bi veći približno za 376 tisuća kuna, a u slučaju pada cijena za 5% rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku bio bi manji približno za 376 tisuća kuna.

Metodologija izračuna

Stanje ulaganja u finansijsku imovinu izloženu cjenovnim rizicima na dan bilance uvećano je odnosno umanjeno za odabrani postotak promjene cijene finansijskih instrumenata.

Analiza osjetljivosti za 2018. – sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim finansijskim institucijama
(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2018.

Porast/pad cijena finansijske imovine izložene cjenovnom riziku	$+/-1\%$
Utjecaj promjene cijena na rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku	12.962/(12.962)

Analiza osjetljivosti za 2018. – plemeniti metali

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2018.

Porast/pad cijena finansijske imovine izložene cjenovnom riziku	$+/-5\%$
Utjecaj promjene cijena na rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku	312/(312)

Bilješka br. 38 – Povezane osobe

Hrvatska narodna banka pri obavljanju redovitih aktivnosti ulazi u transakcije s povezanim osobama. Povezane osobe, u skladu s MRS-om 24 – Objavljivanje povezanih osoba, jesu država i državna tijela Republike Hrvatske, Hrvatski novčarski zavod i ključni menadžment Hrvatske narodne banke. Trgovačka

društva i druge pravne osobe u vlasništvu Republike Hrvatske (uključujući kreditne institucije) ne smatraju se povezanim osobama u smislu objava u ovoj bilješci. Transakcije s povezanim osobama odvijale su se pod redovitim tržišnim uvjetima.

a) Odnosi s državom i državnim tijelima Republike Hrvatske

Hrvatska narodna banka u isključivom je vlasništvu Republike Hrvatske, ali pri ostvarivanju svojeg cilja i u izvršavanju svojih zadataka Hrvatska narodna banka samostalna je i neovisna.

U odnosu s državnim tijelima Republike Hrvatske Hrvatska narodna banka ima ulogu depozitara, odnosno vodi račune Republike Hrvatske i obavlja platni promet po tim računima. Hrvatska narodna banka može prema tržišnim uvjetima obavljati poslove fiskalnog agenta za Republiku Hrvatsku vezane uz:

- izdanja dužničkih vrijednosnih papira Republike Hrvatske, i to kao agent izdanja ili kao knjižni voditelj cijelog izdanja
- isplate iznosa glavnice, kamata i ostalih troškova povezanih s vrijednosnim papirima
- ostala pitanja povezana s navedenim poslovima, ako su u skladu s ciljem Hrvatske narodne banke.

Odnosi s državom i državnim tijelima RH prikazani su u sljedećoj tablici:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2019.		2018.	
	DRŽAVA	DRŽAVNA TIJELA	DRŽAVA	DRŽAVNA TIJELA
IMOVINA				
Ostala imovina	1.690	424	1.788	246
UKUPNO	1.690	424	1.788	246
OBVEZE				
Depoziti	5.089.638	1.621.585	2.174.061	723.938
Obračunate kamate i ostale obvezе	118.780	–	–	–
UKUPNO	5.208.418	1.621.585	2.174.061	723.938
PRIHODI				
Ostali kamatni prihodi	732	–	2.497	–
UKUPNO	732	–	2.497	–
RASHODI				
Kamatni rashodi	59.776	–	1.520	–
UKUPNO	59.776	–	1.520	–

Državna tijela koja se smatraju povezanim osobama jesu Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje.

b) Pridruženi subjekt

Ulaganje Hrvatske narodne banke u Hrvatskom novčarskom zavodu čini udio u pridruženom subjektu u skladu s MRS-om 28, a vlasnički udio Hrvatske narodne banke u kapitalu Hrvatskoga novčarskog zavoda iznosi 42,6%. Detaljne objave o pridruženom subjektu navedene su u bilješci br. 22.

Odnosi s Hrvatskim novčarskim zavodom prikazani su u sljedećoj tablici:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2019.	2018.
IMOVINA		
Ulaganja obračunata metodom udjela	25.736	23.617
Ostala imovina	52.447	14.846
UKUPNO	78.183	38.463
OBVEZE		
Ostale obveze	–	167
UKUPNO	–	167
PRIHODI		
Dobici pri usklađivanju vrijednosti ulaganja u HNZ	2.479	3.407
Ostali prihodi	11	76
UKUPNO	2.490	3.483
RASHODI		
Gubici pri usklađivanju vrijednosti ulaganja u HNZ	360	–
Kovanje kovanog novca kuna i lipa*	79.211	76.386
Ostalo	541	124
UKUPNO	80.112	76.510

* Iskazan je ukupan iznos računa HNZ-a za izradu kovanica za izvještajnu godinu. Prikazani iznos razlikuje se od računovodstveno iskazanih troškova jer se troškovi izrade kovanica priznaju u Izvještaju o dobiti ili gubitku u skladu s politikom razgraničenja troškova (vidi bilješku br. 10).

c) Ključni menadžment Hrvatske narodne banke

Savjet Hrvatske narodne banke nadležan je i odgovoran za ostvarivanje cilja i izvršavanje zadataka Hrvatske narodne banke. Savjet Hrvatske narodne banke utvrđuje politike povezane s djelovanjem

Hrvatske narodne banke. Slijedom navedenoga ključni menadžment Hrvatske narodne banke čine članovi Savjeta Hrvatske narodne banke.

Članovi su Savjeta Hrvatske narodne banke guverner, zamjenik guvernera i šest viceguvernera Hrvatske narodne banke.

Kratkoročne naknade ključnom menadžmentu Hrvatske narodne banke za 2019. iznose 9.201 tisuću kuna, od čega se iznos od 1.311 tisuća kuna odnosi na doprinose za mirovinsko osiguranje (2018.: 8.731 tisuću kuna, od čega se 1.235 tisuća kuna odnosi na doprinose za mirovinsko osiguranje).

Rezervacije za primanja zaposlenih za ključni menadžment Hrvatske narodne banke iznose 475 tisuća kuna (2018.: 415 tisuća kuna).

Bilješka br. 39 – Događaji nakon izvještajnog razdoblja

Bank of England napustila je Europski sustav središnjih banaka zbog izlaska Ujedinjene Kraljevine iz Europske unije 31. siječnja 2020., a ponderi u ključu za upis kapitala Europske središnje banke, pripisani preostalim nacionalnim središnjim bankama, prilagođeni su s učinkom od 1. veljače 2020.

Tablica 1. Prilagodba ključa za upis kapitala ESB-a od 1. 2. 2020.

NSB	KLJUČ ZA UPIS KAPITALA ESB-A	
	DO 31. 1. 2020. (%)	OD 1. 2. 2020. (%)
Nationale Bank van België/ Banque Nationale de Belgique	2,5280	2,9630
Deutsche Bundesbank	18,3670	21,4394
Eesti Pank	0,1968	0,2291
Central Bank of Ireland	1,1754	1,3772
Bank of Greece	1,7292	2,0117
Banco de España	8,3391	9,6981
Banque de France	14,2061	16,6108
Banca d'Italia	11,8023	13,8165
Central Bank of Cyprus	0,1503	0,1750
Latvijas Banka	0,2731	0,3169
Lietuvos bankas	0,4059	0,4707
Banque centrale du Luxembourg	0,2270	0,2679

NSB	KLJUČ ZA UPIS KAPITALA ESB-A	
	OD 31. 1. 2020. (%)	OD 1. 2. 2020. (%)
Central Bank of Malta	0,0732	0,0853
De Nederlandsche Bank	4,0677	4,7662
Oesterreichische Nationalbank	2,0325	2,3804
Banco de Portugal	1,6367	1,9035
Banka Slovenije	0,3361	0,3916
Národná banka Slovenska	0,8004	0,9314
Suomen Pankki – Finlands Bank	1,2708	1,4939
UKUPNO ZA NSB-E EUROPODRUČJA	69,6176	81,3286
Българска народна банка (Bulgarian National Bank)	0,8511	0,9832
Česká národní banka	1,6172	1,8794
Danmarks Nationalbank	1,4986	1,7591
Hrvatska narodna banka	0,5673	0,6595
Magyar Nemzeti Bank	1,3348	1,5488
Narodowy Bank Polski	5,2068	6,0335
Banca Națională a României	2,4470	2,8289
Sveriges Riksbank	2,5222	2,9790
Bank of England	14,3374	–
UKUPNO ZA NSB-E IZVAN EUROPODRUČJA	30,3824	18,6714
SVEUKUPNO	100,00	100,00

Europska središnja banka održala je iznos upisanoga kapitala u visini 10.825 milijuna eura nakon što je Bank of England napustila Europski sustav središnjih banaka. Udio Bank of England u upisanom kapitalu Europske središnje banke iznosio je 14,3% i preraspoređen je među nacionalnim središnjim bankama europolodručja i preostalim nacionalnim središnjim bankama izvan europolodručja. Posljedično se udio Hrvatske narodne banke u upisanom kapitalu Europske središnje banke povećao s 0,5673% na 0,6595% pa je slijedom toga Hrvatska narodna banka uplatila Europskoj središnjoj banci iznos od 374.274,62 eura u 2020.

Nakon 31. prosinca 2019. nije bilo drugih značajnijih događaja koji bi imali utjecaja na finansijske izvještaje Hrvatske narodne banke.

HRVATSKA NARODNA BANKA • GODIŠNJE IZVJEŠĆE

2019.

Kratice i znakovi

Kratice

AIS	usluga pružanja informacija o računu (engl. <i>account information service</i>)
AnaCredit	skup podataka s analitičkim podacima o kreditima (engl. <i>analytical credit database</i>)
API	sučelje za programiranje aplikacija (engl. <i>application programming interface</i>)
AQR	pregled kvalitete imovine (engl. <i>asset quality review</i>)
BDP	bruto domaći proizvod
BDV	bruto dodana vrijednost
BIS	Banka za međunarodne namire (engl. <i>Bank for International Settlements</i>)
CBDC	digitalna valuta središnje banke (engl. <i>central bank digital currency</i>)
CHF	švicarski franak
CIR	pokazatelj opterećenosti neto prihoda općim troškovima (engl. <i>cost-to-income ratio</i>)
CompNet	Istraživačka mreža za konkurentnost (engl. <i>Competitiveness Research Network</i>)
CSDB	centralizirana baza podataka o vrijednosnim papirima (engl. <i>Centralised Securities Database</i>)
DLT	tehnologija distribuirane glavne knjige (engl. <i>distributed ledger technology</i>)
DWH	Spremište statističkih podataka (engl. <i>Data Warehouse</i>)
DZS	Državni zavod za statistiku
EBA	Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo (engl. <i>European Banking Authority</i>)
EDIS	europski sustav osiguranja depozita (engl. <i>European deposit insurance scheme</i>)
EFC	Gospodarski i finansijski odbor (engl. <i>Economic and Financial Committee</i>)
EFTPOS	uredaj za korištenje platnih instrumenata na prodajnom mjestu (engl. <i>Electronic Funds Transfer at Point of Sale</i>)
EGP	Europski gospodarski prostor
EK	Europska komisija
ESB	Europska središnja banka
ESM	europski stabilizacijski mehanizam
ESRB	Europski odbor za sistemske rizike (engl. <i>European Systemic Risk Board</i>)
ESSB	Europski sustav središnjih banaka
EU	Europska unija
EUR	euro
EuroNKS	Nacionalni klirinški sustav za transakcije u eurima (engl. <i>Euro National Clearing System</i>)
Fed	američka središnja banka (engl. <i>Federal Reserve System</i>)
Fina	Finansijska agencija

FinTech	financijske tehnologije
Hanfa	Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
HFCN	Mreža za finansije i potrošnju kućanstava (engl. <i>Household Finance and Consumption Network</i>)
HNB	Hrvatska narodna banka
HP	Hrvatska pošta
HRK	kuna
HSVP	Hrvatski sustav velikih plaćanja
HZMO	Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
IMFC	Međunarodni monetarni i financijski odbor (engl. <i>International Monetary and Financial Committee</i>)
IReF	Okvir za integrirano izještavanje (engl. <i>Integrated Reporting Framework</i>)
IT	informacijske tehnologije
LCR	koeficijent likvidnosne pokrivenosti (engl. <i>liquidity coverage ratio</i>)
MF	Ministarstvo financija
mil.	milijun
mlrd.	milijarda
MMF	Međunarodni monetarni fond
MREL	minimalni zahtjev za regulatorni kapital i prihvatljive obveze (engl. <i>minimum requirement for own funds and eligible liabilities</i>)
MSFI	Međunarodni standardi finansijskog izještavanja
NKS	Nacionalni klirinški sustav
NPE	neprihodujuće izloženosti (engl. <i>non-performing exposures</i>)
NPL	neprihodući krediti (engl. <i>non-performing loans</i>)
OSV	ostale sistemski važne (institucije)
PIS	usluga iniciranja plaćanja (engl. <i>payment initiation service</i>)
PSD2	Druga direktiva o platnim uslugama (engl. <i>PSD2 Directive</i>)
RH	Republika Hrvatska
RIAD	Registar podataka o institucijama i povezanim društvima (engl. <i>Register of Institutions and Affiliates Data</i>)
RIAD TS	transakcijski sustav RIAD
ROAA	profitabilnost prosječne imovine (engl. <i>return on average assets</i>)
ROAE	profitabilnost prosječnoga kapitala (engl. <i>return on average equity</i>)
SAD	Sjedinjene Američke Države
SCT	SEPA kreditni transferi (engl. <i>SEPA Credit Transfer</i>)
SCTInst	SEPA instant kreditni transfer (engl. <i>SEPA Credit Transfer Instant</i>)
SDR	posebna prava vučenja (engl. <i>special drawing rights</i>)
SEPA	jedinstveno područje plaćanja u eurima (engl. <i>Single Euro Payment Area</i>)
SGRE	Podgrupa za izvršenje sanacije (engl. <i>Sub-Group on Resolution Execution</i>)
SGRPP	Podgrupa za sanacijsko planiranje (engl. <i>Sub-Group on Resolution Planning Preparedness</i>)
SHSDB	statistička baza podataka o držanju vrijednosnih papira (engl. <i>Securities Holdings Statistics Database</i>)
SIE	Srednja, Istočna i Jugoistočna Europa
SKDD	Središnje klirinško i depozitarno društvo
SPNFT	sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma
SRB	Jedinstveni sanacijski odbor (engl. <i>Single Resolution Board</i>)
SREP	postupak nadzorne provjere i ocjene (engl. <i>Supervisory Review and Evaluation Process</i>)
SRM	jedinstveni sanacijski mehanizam (engl. <i>Single Resolution Mechanism</i>)

SSM	jedinstveni nadzorni mehanizam (engl. <i>Single Supervisory Mechanism</i>)
SudReg	Sudski registar
TARGET2	Transeuropski automatizirani sustav ekspresnih novčanih transakcija u realnom vremenu na bruto načelu (engl. <i>Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system</i>)
TARGET2-HR	nacionalna komponenta sustava TARGET2
TIPS	namira trenutačnih plaćanja u sustavu TARGET (engl. <i>TARGET instant payment settlement</i>)
tis.	tisuća
USD	američki dolar

Znakovi

—	nema pojave
....	ne raspolaže se podatkom
0	podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere
Ø	prosjek
a, b, c,...	oznaka za napomenu ispod tablice i slike
*	ispravljen podatak
()	nepotpun, nedovoljno provjeren podatak

IZDAVAČ

Hrvatska narodna banka
Trg hrvatskih velikana 3
10000 Zagreb

www.hnb.hr

Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka obvezno navedu izvor.
Sve eventualno potrebne korekcije bit će unesene u web-verziju.

ISSN 1331-6397 (tisk)
ISSN 1334-0093 (online)

2019

HRVATSKA NARODNA BANKA: GODIŠNJE IZVJEŠĆE 2019.

ISSN 1331-6397 (TISAK)